T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KİŞİSEL VERİLERİN İHLALİNDEN DOĞAN ÖZEL HUKUK SORUMLULUĞU

Yüksek Lisans Tezi

Zehra YÜRÜK

100042283

İstanbul, 2023

İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KİŞİSEL VERİLERİN İHLALİNDEN DOĞAN ÖZEL HUKUK SORUMLULUĞU

Yüksek Lisans Tezi

Zehra YÜRÜK

100042283

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER

İstanbul, 2023

Hazırlamış olduğum tez, özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Zehra YÜRÜK

ÖZ

Hayatımızın her alanında yer alan kişisel verilerin, teknolojik gelişmeler sebebiyle korunma ihtiyacı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Zira kişisel veriler, ticaretin yeni parasal değeri olarak kabul edilmekte ve şirketler arasında ciddi bir "veri madenciliği" yarışına sebep olmaktadır. Bu nedenle devletler ve insanlar açısından kişisel verilerin hukuka uygun şekilde işlenmesi ve korunması büyük önem arz etmektedir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile ilgili kişinin, veri sorumlusuna ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na başvuru imkânı düzenlenmiştir. Ancak bu düzenleme, ilgili kişinin genel hükümler aracılığıyla adli veya idari makamlara başvurarak dava açmasına engel teşkil etmemektedir. Bu doğrultuda çalışmamızın konusunu, kişisel verilerin işlenme koşulları ve bu koşulların ihlal edilmesi hâlinde özel hukuk kapsamında gidilebilecek başvuru yolları oluşturmaktadır.

Çalışmamızın ilgili bölümlerinde Borçlar Kanunu, Türk Medeni Kanunu, 95/46/EC Sayılı Direktif ile Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü hükümleri, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Aynı zamanda Kişisel Verilerin Korunması Hukukuna özgü kavramlar, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler ve işlenme koşulları, Kurul kararları ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları çerçevesinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: mahremiyet, kişisel veri, özel nitelikli (hassas) kişisel veri, kişilik hakkı, sır saklama yükümlülüğü, kişisel verilerin korunması, tazminat hakkı, maddi tazminat davası, manevi tazminat davası.

ABSTRACT

The need to protect data in all areas of our lives is increasing daily, due to technological developments. Since personal data is accepted as the new monetary value of commerce, it causes a serious "data mining" race between companies. For this reason, it is of great importance for states and people to process and protect personal data by the law.

With Law No. 6698 on the Protection of Personal Data, the opportunity for the related person to apply to the data controller and the Personal Data Protection Board has been regulated. However, this regulation does not prevent the related person from filing a lawsuit by applying to judicial or administrative authorities through general provisions. In this respect, the subject of our study is the processing conditions of personal data and the remedies that can be resorted to within the scope of private law in case of violation of these conditions.

In the relevant parts of our study, the provisions of the Code of Obligations, Turkish Civil Code, Directive 95/46/EC and the European Union General Data Protection Regulation are discussed in comparison with the Law on the Protection of Personal Data. At the same time, the concepts specific to the Law on the Protection of Personal Data, the general principles and conditions for the processing of personal data are explained in detail within the framework of the Board decisions and the decisions of the European Court of Human Rights.

Key Words: privacy, personal data, special categories of (sensitive) personal data, personal right, confidentiality obligation, personel data protection, compensation right, action for monetary damages, action for non-pecuniary damages.

İÇİNDEKİLER

İkinci Bölüm

KİŞİSEL VERİLERİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE KİŞİSEL VERİLERİN TEMEL BELGELERLE KORUNMASI

KISALTMALAR

108 sayılı Sözleşme	**:** 108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tâbi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi (Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data)
181 Sayılı Ek Protokol	**:** 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tâbi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol
95/46/AT sayılı Yönerge	**:** Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data
ABAD	**:** Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABD	**:** Amerika Birleşik Devletleri
AB	**:** Avrupa Birliği
AİHM	**:** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	**:** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AÜHFD	**:** Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	**:** Baskı
b.n.	**:** Başvuru Numarası (AİHM kararları için)
Bkz.	**:** Bakınız
BM Rehber İlkeleri	**:** Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1990 tarihli "Bilgisayara Geçirilmiş Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri (Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files)
BVerfGE	**:** Bundesverfassungsgericht Entscheidung (Federal Anayasa Mahkemesi Kararı-Almanya)
C.	**:** Cilt
CMK	**:** 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu

d.n.	**:** Dipnot
E.	**:** Esas sayısı
FSEK	**:** 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
FTC	**:** Federal Ticaret Komisyonu
GDPR	**:**Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü
HD.	**:** Hukuk Dairesi
HGK.	**:** Hukuk Genel Kurulu
HIV	**:** Human Immunodeficiency Virus (AIDS hastalığına neden olan virüs)
HMK	**:** 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	**:** 2004 sayılı İcra İflas Kanunu
İSGK	**:** İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
İÜHFD	**:** İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFM	**:** İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	**:** Karar sayısı
Kanun	**:** 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
KVKK	**:** 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
KVKK Tasarı Gerekçesi	**:** Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı ve Gerekçesi
m.	**:** Madde
Madde 29 Çalışma Grubu	**:** Madde 29 Veri Koruma Çalışma Grubu (Article 29 Data Protection Working Party)
MÜHF-HAD	**:** Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırma Dergisi
OECD	**:** Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
par.	**:** Paragraf
RG	**:** Resmî Gazete
s.	**:** Sayfa

S.	**:** Sayı
SGK	**:** Sosyal Güvenlik Kurumu
T.	**:** Tarih
TBK	**:** 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TBMM	**:** Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	**:** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	**:** 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu
vb.	**:** ve benzeri
vd.	**:** ve devamı
VERBİS	**:** Veri Sorumluları Sicili
Yarg.	**:** Yargıtay

ÖNSÖZ

Lisans eğitimimi tamamladıktan sonra büyük bir heves ile başladığım yüksek lisans serüvenim, hayatın bana getirdiği birçok güzellik ile uzun bir tez yazım sürecine dönüştü. Bu süreçte kendime çizdiğim bu yolun ne kadar zor ve güzel olduğunu, istediğim zaman gerçekten başarabileceğimi gördüm. Tamamen sıkıştığımı, yorulduğumu hissettiğim anlarda yanımda olan ve derin bir nefes almamı söyleyerek beni sakinleştiren tüm sevdiklerimin isimlerinin bu eserde yer almasını istiyorum.

İlk olarak danışman hocam olmayı kabul eden, tez konumu belirlememde ve yazım sürecimde her daim yol gösteren, sıkıntılarımı dinleyen ve bana destek veren değerli hocam Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER'e saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Meslek büyüğüm, çalışma hayatımda ve tez sürecimde tecrübeleri ile bana yol gösteren, her daim başarabileceğimi söyleyen ve beni buna inandıran değerli abim Av. Naci BOZKUŞ'a; her koşulda yanımda olan ve ellerinden gelen her şekilde yardım eden sevgili arkadaşlarım Psk. Hande OĞURLU, Av. Bükre Şeyma OĞURLU DÖNDER, Hâkime Esra ÇİFCİBAŞI ve Av. Şeydanur KAÇDIOĞLU'na en içten teşekkürlerimi sunarım.

Desteğini hiç esirgemeyen ve bu süreçte sabırla benimle ilgilenen değerli eşim Abdullah Talha YÜRÜK'e; üzerimdeki emeklerini kelimelerle tarif etmenin mümkün olmadığı, her daim yanımda olan en büyük destekçim kıymetli annem Zeynep AKINCI'ya; bu süreçte yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen ikinci ailem Betül YÜRÜK ve Saliha Nur YÜRÜK'e; sıkıntılarıma ortak olan canım ablam Ebru BÜYÜKADIGÜZEL, sevgili kardeşlerim Muzaffer ŞEN ve Hilal Cansu AKINCI'ya ne kadar teşekkür etsem azdır.

Son olarak tez yazım sürecimde en güzel saatlerimizden kısarak en çok mağdur ettiğimi düşündüğüm, oyun oynamak için sabırla annesini bekleyen canım oğlum Asım Selçuk'tan özür dileyerek kendisine sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

İnsanlar doğaları gereği başkaları ile bilgi paylaşımında bulunmaya, göz önünde olmaya ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyacın bir sonucu olarak ise, her gün her saniye ürettikleri verileri, çoğu zaman farkında dahi olmadan farklı şekillerde paylaşırlar. Ancak insan olmanın özünden gelen mahremlerini koruma hissi, kişilerin bu özel paylaşımlarının ne zaman ve kimlerle olacağına karar verme arzusunu da ortaya çıkartmaktadır. Oysaki ticari çıkarları doğrultusunda hareket eden şirketler, bireyin özel paylaşımları dahil, tüm bilgilerine ulaşarak onları izler ve bireylerin bilinçaltını etkileyerek kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek ister. Bu durumun farkında olmayan bireyin, uyandığı an itibariyle gün içerisindeki tüm hareketleri, sosyal tercihleri ve faaliyetleri; isimleri farklı lakin özellikleri aynı olan basit telefon uygulamalarında, nerede olduğunu bilmediğimiz sokak kameralarında veya tanımadığımız bir kişinin Instagram paylaşımlarında kaydedilip saklanır ve büyük meblağlar karşılığında satılmak üzere kullanılır.

Teknolojinin bir getirisi olarak etrafa saçılan bu verilerimiz ile birlikte kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde ihlal edilmesi de artmış, bireyin maddi ve manevi hakları zedelenmiş ve sadece ulusal seviyede değil, uluslararası seviyede de kişilik haklarının korunması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Böylece hem devletler hem de uluslararası kuruluşlar, yeni bir hukuk disiplini olan kişisel verilerin korunması hukuku alanında yasal düzenlemelere ihtiyaç duymuştur.

Ülkemizde ise kişisel verilerin korunmasına yönelik düzenlemeler, bunlardan en önemlisi olan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile birlikte oldukça geç bir tarih olan 7 Nisan 2016'da hukuk sitemimizde yerini almıştır. Söz konusu Kanun ile kural olarak kişisel verilerin işlenmesi yasaklanmış, yalnızca bazı özel durumlarda işlenebilmesine ilişkin şartlar getirilmiştir. Bununla birlikte veri sahibine haklar tanınmış, veri sorumlularına da yükümlülükler getirilmiştir. Bu kapsamda çalışmamızın amacı; kişisel verilerin hangi hâllerde ve kimler tarafından işlenebileceğini, verilerin işlenmesinin bireye getirdiği yarar ve zarar arasında nasıl bir denge kurulması gerektiğini, hukuka aykırı işleme olması durumunda da bireyin özel hukuk çerçevesinde gidebileceği başvuru yollarının tespit edilmesidir.

Bahsedilen hususlar çerçevesinde ele almış olduğumuz bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın ilk bölümünde bireyin mahremiyet hakkı ve bu hakkın tarihsel gelişimi, unsurları ile birlikte kişisel veri kavramının tanımı ve unsurları açıklanmaktadır. Bununla birlikte kişisel verilerin hukuki niteliğine ilişkin görüşlere yer verildikten sonra, kişisel verilerin bir hak olarak korunduğu ulusal ve uluslararası temel düzenlemeler incelenmektedir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, kişisel verilerin korunması hukukuna ilişkin temel kavramlar ve kişisel verilerin işlenmesine hâkim olan temel ilkeler açıklanmıştır. Akabinde kişisel verilerin işlenebilmesine ilişkin kurallar ve verilerin korunmasına ilişkin ilgili kişinin sahip olduğu haklar ile veri sorumlusunun yükümlülükleri incelenmektedir.

Çalışmamızın son bölümünde ise, kişisel verilerin korunması hakkının ihlal edilmesi sonucunda ortaya çıkan hukuki sorumluluk hâlleri ve genel hükümler kapsamında başvurulabilecek koruma yolları açıklanmıştır. Bu doğrultuda Kanun ile öngörülen başvuru yolları; adli, idari ve cezai olarak üçe ayrılmaktadır. Çalışmamız kapsamında sadece, veri sorumlusunun özel hukuk kişisi olması durumunda kişilik haklarının korunmasına ilişkin başvurabileceği yollar, özellikle kişisel verilerin ihlali halinde meydana gelecek olan maddi ve manevi zarara ilişkin tazminat talepleri ile bu taleplere ilişkin şartlar detaylı şekilde incelenmiştir. Aynı zamanda saldırılara karşı kişiliği koruyan diğer koruyucu başvuru yollarına da yer verilmiştir.

Birinci Bölüm

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

§ 1. MAHREMİYET KAVRAMI

I. Mahremiyetin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Mahremiyet, nitelik ve nicelik olarak zengin bir içeriğe sahip olan tanımlanması güç Arapça kökenli bir kelimedir. Bu kelimenin kökü olan mahrem; gizli tutulan, alenen açıklanmayan veya gösterilmeyen anlamlarına gelmektedir. Mahremiyet kelimesi ise bir kişiye veya topluluğa özgü olan bilgi ve özelliklerin gizli kalmasını ifade etmektedir. Bu kavram, İngilizcede privacy (mahremiyet), confidentiality (gizlilik) ve intimacy (özel olma, görünmezlik) gibi sözcüklerle ifade edilmektedir[1].

Ancak bu kavramın basit bir ifade ile açıklanması veya sınırlar çizilerek tanımlanması mümkün değildir. Zira bu kavram zengin içeriği itibariyle zamana ve kişilere göre değişkenlik göstermiştir[2].

Mahremiyet kavramı en temel haliyle 1604 yılında, İngiltere Yüksek Mahkemesi'nde Sir Edward Coke tarafından Mahremiyet Hakkı'na ilişkin en eski davalardan birinde *"Bireyin evi onun kalesidir."* şeklinde telaffuz edilmiştir[3]. Bu bakış açısı, söylendiği zamandaki insanların arasında iletişim açısından yeterli bir koruma oluşturmaktadır. Ancak teknolojinin ilerlediği her gün, kişisel verilerin korunmasına duyulan ihtiyaç da artmıştır. Bu ihtiyacın bir sonucu olarak mahremiyet kavramı, ilk olarak akademisyen Samuel Warren ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Yüksek Mahkemesi yargıcı Louis D. Brandeis tarafından Harvard Hukuk Dergisi'nde yayınlanan bir makalede "yalnız kalma hakkı" olarak tanımlanmıştır[4]. Haksız fiil

---

[1] Elif AVANER, "Mahremiyet Nedir? Mahremiyetin Sağlık Hizmetleri Penceresinden Görünürlüğü Nasıldır?", **Türkiye Biyoetik Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 3, 2018, s. 111, (https://jag.journalagent.com/tjob/pdfs/TJOB_5_3_110_116.pdf) (Erişim Tarihi (E.T.): 13.08.2021).

[2] Akgül, A., **Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul 2016, s. 71; Lokke, E., Mahremiyet: Dijital Toplumda Özel Hayat, (Başak, D., Çev.), 2. B., İstanbul 2020, s. 23.

[3] Dülger, M., **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, 3.Baskı (B.), İstanbul 2020, s. 51.

[4] Aksoy, H.C., **Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması**, 1. B., Ankara 2010, s. 48.

hukukuna ilişkin 1879 tarihli bir şerhten alınan bu ifadenin kullanıldığı makale, yazılı basının, bireysel mahremiyete müdahalesine yanıt olarak 1890 yılında yayınlanmıştır[5]. Söz konusu makalede mahremiyet hakkı; toplumun gözlem ve müdahalesinden uzak, modern dünyadan çekilmeyi ve yalnızlığı gerekli kılan bir kavram olarak yorumlanmıştır[6].

Mahremiyetin korunmasına ilişkin ilk uluslararası düzenleme ise, bazı Avrupa ülkelerindeki teknolojik gelişmeler sonucunda 23 Eylül 1980 gibi erken bir tarihte Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nün Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri ile olmuştur. Bu ilkeler, mahremiyetin korunmasına ilişkin yapılacak olan yeni düzenlemelere ışık tutmuştur[7].

Bu dönem içerisinde ABD Federal Ticaret Komisyonu (FTC) da kendi veri toplama standartlarını ve gizlilik politikalarını ihlal eden şirketlere karşı hukuki süreçleri başlatarak mahremiyetin korunmasına ilişkin düzenlemelerin uygulayıcısı olmuştur. Nitekim FTC, dünyanın en büyük sosyal medya ağlarından biri olan Facebook'a, 2011 yılında yürürlüğe giren *"kullanıcıların verilerini paylaşmak için onların rızasını alma"* maddesini ihlal etmesi sebebiyle beş milyar dolar para cezası vermiştir[8].

II. Mahremiyetin Unsurları

Mahremiyet kavramı geçmiş zamanlarda sadece fiziksel olarak algılanırken günümüzde sosyal mahremiyeti de içine almakla birlikte dijital mahremiyet daha dikkat çekici hâle gelmiştir. Bununla birlikte mahremiyet türlerinin tamamı, veri mahremiyeti kavramı üzerinden değerlendirilmektedir.

---

[5] Aksoy, s. 48; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 52.
[6] Samuel D. Warren/Louis D. Brandeis, "The Right To Privacy", **Harvard Law Review**, Vol: 4, No. 5, 1890, s. 193, (https://www.jstor.org/stable/1321160?seq=1 - metadata_info_tab_contents) (E.T.: 22.12.2022).
[7] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 55.
[8] Lokke, s. 78; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 55.

A) Fiziksel Mahremiyet

Fiziksel mahremiyet, bireylerin bedeni ve kendi çevresindeki fiziksel alan üzerindeki kontrolü ile ilişkilidir. Bireylerin vücudunu çevreleyen ve başkaları tarafından görünmeyen gizli alanları, kişisel yaşamı ve buna ilişkin belgeleri, evi ve işyeri gibi fiziksel alanları, kişinin mahremini oluşturur ve egemenlik alanını kapsar[9]. Bununla birlikte kişinin bedeni üzerinde yapılacak tıbbi testler veya genetik araştırmalarda fiziksel mahremiyet içerisinde kabul edilir[10].

Aynı zamanda kişinin inançları, değerleri, düşünce ve duyguları da psikolojik mahremiyetini oluşturur ve fiziksel mahremiyeti ile birlikte korunur[11]. Bireyin fiziksel mahremiyetine ilişkin bilgilerini hangi koşullar altında ve kiminle paylaşacağına karar verme hakkı bulunmaktadır. Ancak fiziksel mahremiyetin korunması ihtiyacı genel olarak devletin, bireylerin özel hayatına müdahalesi ile gündeme gelmiştir[12].

Günümüz teknolojik gelişmeleri ile başlayan bilişim çağına kadar da mahremiyet kavramı bireylerin fiziksel alanı ile sınırlı kalmıştır.

B) Sosyal Mahremiyet

Sürekli dijitalleşen bir dünyada mahremiyetle ilgili en büyük sorun, insanların bu konuda çok az endişelenmeleri ve bilgilerini paylaşmak istemeleridir. Bunu yaparken de bilgilerini paylaştıkları insanların sorumlu davranmalarını ve kendilerinin rızası olmadan başkaları ile bilgilerini paylaşmamalarını beklerler[13]. Lakin özellikle sosyal medya platformlarında paylaşılan bilgiler sadece diğer kullanıcılar tarafından değil, platform sahibi olan şirketler tarafından da işlenmekte ve kullanılmaktadır. Bu

---

[9] Ayşe Nur Akıncı, Büyük Veri Uygulamalarında Kişisel Veri Mahremiyeti, Sektörler ve Kamu Yatırımları Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Şubat 2019, s. 58, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Buyuk_Veri_Uygulamalarinda_Kisisel_Veri_Mahremiyeti-Aysenur_Akinci.pdf, (E.T: 22.12.2022).

[10] Aksoy, s. 49.

[11] Musa Özata/Kubilay Özer, "Sağlık Çalışanlarının Hasta Mahremiyeti Konusundaki Tutumlarının İncelenmesi", **Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi**, C: 20, S: 1, 2017, s. 3, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/551763 (E.T.: 22.12.2022).

[12] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 15.

[13] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 16.

sebeple sosyal mahremiyet; bireylerin, sosyal ilişkilerinin yönetimine ilişkin kontrolünün olmasını gerektirir[14].

Aynı zamanda insanları bireysel ve grup olarak değerlendirmek, kültürel özellikleri göz önünde bulundurmak gerekir. Zira çeşitli toplumların yaşadığı dünyamızda kişilerin ve içinde bulundukları çevrenin mahremiyete ilişkin inançları, değerleri ve beklentileri farklılık göstermektedir[15].

C) Dijital Mahremiyet

Dijital mahremiyet, bireylerin kullandıkları çevrimiçi kişisel bilgilerinin başkaları tarafından dijital kanallar aracılığıyla ulaşılmasını engellemeyi ifade eder. Ancak günümüzde bu korumayı sağlayabilmek çok zordur. Kişilerin mahremlerini koruduğunu düşündüğü; kapı, pencere ve perdeler arkasında ellerinde bulunan cep telefonundan kimlerin mahremlerini gözetlediğini bilemiyoruz[16]. Bu sebeple bireyin dijitalleştiği her an kadar dijital mahremiyetinin de korunmasına ihtiyacı bulunmaktadır.

Kişisel verilerin, reklam veya kamu araştırmaları için kullanılması hâlinde kişisel zararın para ile ölçülememesi ve sorumluların tespit edilememesi belirsiz bir alan oluşturur[17]. Gerek devlet kurumları gerekse özel kuruluşlar her gün binlerce kişisel veriyi elde etmekte, işlemekte ve aktarabilmektedir.

Söz konusu belirsiz alan, kişisel verilerin internet sağlayıcıları ve mobil uygulamalar tarafından (özellikle çerezler) toplanarak aktarılması ve satılması hâlinde de geçerlidir[18]. Zira günümüzde kişisel veriler, ekonomilerin en önemli unsuru haline gelmiştir. Büyük Veri (Big Data)[19] denilen kişisel veriler para ile satılmakta, Büyük Veri'ye sahip olan işletmeler de ekonomik trend olmaktadır.

---

[14] Özata/Özer, s. 3; Aksoy, s. 49.
[15] Özata/Özer, s. 3.
[16] Ahmet Esad BERKTAŞ, "Dijital Çağda Mahremiyet Nedir", **Mahremiyet.info**, 13.03.2020 (Çevrimiçi) https://mahremiyet.info/etiket/guncel-degerlendirme/ (E.T.: 22.10.2021).
[17] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 17.
[18] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 17.
[19] İşlenmeden önce anlamsız bir halde bulunan ham veri yığınına büyük veri denilmektedir. Büyük veri Londra'da 1854 yılında ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Londra'da başlayan kolera salgını sebebiyle Dr. John SNOW hastalığın sık görüldüğü yerlerde bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma sonucunda hastalığın ortaya çıktığı yerleri Londra şehir haritasında işaretlemiş ve hastalığın Broad Caddesi'ndeki su pompasından yayıldığını keşfetmiştir. Böylece salgının kaynağını bularak yayılmasını önlemiştir.

§ 2. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI

I. Kişisel Verinin Tanımı

Kişisel verinin tanımına ilişkin net ve sınırları belirli bir açıklama bulunmamakla birlikte, en genel tanımıyla belirli veya belirlenebilir nitelikteki bir kişiye ilişkin her türlü bilgiye kişisel veri denilmektedir (6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) m. 3/1-d)[20]. Bu kapsamda insana bağlı tüm değerler, yani *"bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler"*[21] kişisel veri olarak kabul edilmektedir[22].

Bu çalışma tarzı günümüzde büyük veri ve veri işleme olarak anılmaktadır, bkz.: Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 17.

[20] Küzeci, E., **Kişisel Verilerin Korunması**, 2. B., Ankara 2018, s. 9; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 61; Ayözger Öngün, A. Ç., **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku: Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil**, 2. B., İstanbul 2019, s. 6; Çekin, M. S., **Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu**, 1.Baskı, İstanbul 2018, s. 34; Aksoy, s. 1-11; Beytar, E., **İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması**, 2. B., İstanbul 2018, s. 48.

[21] Anayasa Mahkemesi'nin, 12.11.2015 tarih ve E. 2015/32, K. 2015/102 sayılı kararı, s. 2, par. 9 (RG, 2 Aralık 2015, S. 29550) (https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2015-102-nrm.pdf); Nitekim Yargıtay H.G.K. 17.06.2015 tarihli ve E. 2014/56, K. 2015/1679 sayılı kararında: *"... AİHS'de kişisel verilerle ilgili bir hüküm yoktur. Ancak mahkeme konuyla ilgili kararlarında kişisel veri içeriğini doldurmuştur. Hemen ifade edilmesi gerekir ki kişisel verinin sayısal olarak sınırlandırılması mümkün değildir. Ancak içtihatlar ve akademik yayınlar dikkate alındığında bireyin kimliğini ortaya çıkartan, bir kişiyi belirli kılan ve karakterize eden kişinin kimlik, ekonomik ve dijital bilgileri, tabiiyeti, kanaatleri, ırk, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep veya diğer inançları, dernek, vakıf ve sendika üyeliği, sağlık bilgileri, fotoğrafları, parmak izi, sağlık verileri, telefon mesajları, telefon rehberi, sosyal paylaşım sitelerinde yazdığı veya paylaştığı yazı, fotoğraf, ses veya görüntü kayıtları kişisel verileri olarak kabul edilebilir."* şeklinde tanımlamıştır (Legalbank, 01.11.2021).

[22] AİHM kararlarında da kişinin kimliğine ait bilgiler *(Gaskin/Birleşik Krallık kararı, 7 Temmuz 1987; Leander/İsveç kararı, 26 Mart 1987)*, kişinin adı, resmi, şan, şöhret ve şerefi, yaşam tarzı, kamuya yanlış tanıtılması *(Burghartz/ İsviçre kararı, 22 Aralık 1994; Stjerne/Finlandiya kararı, 22 Kasım 1994)* kişinin maddi ve manevi bütünlüğüne dair düzenlemeler *(X ve Y/ Hollanda kararı, 21 Mart 1985; Herczegfalvy/Avusturya kararı, 24 Eylül 1992)*, kişinin cinsel yaşamına ilişkin düzenlemeler ve davranışlar *(Dudgeon/Birleşik Krallık kararı, 22 Ekim 1981; Norris/İrlanda kararı, 26 Ekim 1988)* bireye ait özel yerlerin aranması ve zaptı işlemleri *(Chappel/Birleşik Krallık kararı, 30 Mart 1989)*, kişinin telefonlarının dinlenmesi ve kaydedilmesi, postalarının açılması ve okunması *(Klass ve diğerleri/Almanya kararı, 6 Eylül 1987)* gibi bilgileri kişisel veri kabul edilerek ihlal kararı verilmektedir.

Bu alandaki en güncel metin olan Avrupa Veri Koruma Tüzüğü - General Data Protection Regulation (GDPR) m. 4/1'de ise, kişisel veri ve veri sahibi kavramları; *"'kişisel veri' tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir ('veri sahibi'); tanımlanmış bir gerçek kişi özellikle bir isim, kimlik numarası, konum verileri, çevrim içi tanımlayıcı ya da söz konusu gerçek kişinin fiziksel, fizyolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel veya toplumsal kimliğine özgü bir ya da daha fazla sayıda faktöre atıfta bulunularak doğrudan veya dolaylı olarak tanımlanabilen bir kişi"* şeklinde açıklanmıştır.

Bu çerçevede konuya ilişkin uluslararası ve ulusal metinlerde kabul edilen bu genel tanım ile hangi bilgilerin kişisel veri olarak kabul edileceğine ilişkin bir sınır çizilmemektedir. Bu doğrultuda teknolojik gelişmeler ile ortaya çıkabilecek yeni veri kategorilerinin de KVKK kapsamında korunabilmesine olanak sağlamaktadır[23]. Ancak bu tanımlamalarda kişisel veri kavramı, soyut ve geniş bir alanı ifade ettiği için unsurlarının ve kapsamının belirlenmesi güçleşmektedir. Kişisel verilerin korunmasının sağlanabilmesi açısından bu belirsizliğin ortadan kaldırılması ve hangi verilerin, kişisel veri sayılacağının belirlenmesi gerekir[24]. Bu sebeple doktrin ve yargı içtihatları çerçevesinde, hangi verilerin kişisel veri kapsamına girdiği tek tek sayılamasa da bir verinin kişisel veri olup olmadığının tespiti bakımından bazı unsurlar kabul edilmiştir.

II. Kişisel Verinin Unsurları

Ulusal ve uluslararası alanda, genel kabul görmüş olan kişisel veri kavramının tanımına bağlı olarak kişisel verilerin belirlenmesinde, dört temel unsurun bulunduğu

---

[23] Oktay Özer, "Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesinin ve Aktarılmasının Hukuki Boyutu", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 92, S. 3, 2018, s. 78, https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/yayinlar/dergi/doc/ibd20183.pdf (E.T.: 02.11.2021); *"... Kuralda yer alan "kişisel veri" kavramı teknolojik gelişmelere bağlı olarak çok farklı şekillerde ortaya çıkabileceğinden bu kapsama giren tüm verilerin kanun koyucu tarafından önceden öngörülebilmesi ve tek tek sayılabilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte gerek ulusal ve uluslararası mevzuat gerekse yargı içtihatları çerçevesinde "kişisel veri" kavramının, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade ettiği kabul edilmektedir. "Kişisel veri" kavramının bu çerçevede doktrin, uygulama ve yargı kararlarında belirlenerek anlam ve içeriğinin gelişip değişeceğinde kuşku yoktur. ..."* Anayasa Mahkemesi'nin, 12.10.2015, E. 2015/32, K. 2015/102, par. 13-14 (RG, 2 Aralık 2015, S. 29550).

[24] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 152.

söylenebilir. Bu unsurlar; bilginin bulunması, bilginin kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması, bilginin kişiye ilişkin olması ve gerçek kişiye ait olmasıdır[25].

A) Bir Bilginin Bulunması

Direktif hükümlerini açıklamak için kurulmuş olan Madde 29 Kişisel Veriler Çalışma Grubu (Article 29 Data Protection Working Party)'nun[26] hazırlamış olduğu Rapor'a göre kişisel veriye ilişkin ilk unsur bilgidir[27]. Bilgi unsuruna değinmeden önce, veri ve bilgi kavramlarının arasındaki fark ve ilişkiyi ele almak gerekmektedir. Kişisel verinin tanımlanabilmesi için kullanılan bilgi ve veri kavramları, birbirinden farklı anlamlara sahip olsalar da ulusal ve uluslararası mevzuatta kişisel verileri koruma hukuku bakımından birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmektedir.

Türk Dil Kurumu (TDK)'nun tanımına göre bilişim hukuku açısından veri, "*Olgu, kavram veya komutların, iletişim, yorumlama ve işlem yapmaya elverişli şekilde gösterimi*"; bilgi ise, "*uzlaşımsal kurallardan faydalanarak kişinin veriye atfettiği anlam*" olarak tanımlanmaktadır[28]. Aynı şekilde 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun[29] m. 2/1-ç'de de bilgi; "*Verilerin anlam kazanmış şekli*" olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede kişiye ait herhangi bir veri, tek başına kişisel veri olarak kabul edilmemektedir. Doktrinde de bu kavramlara ilişkin çeşitli tanımlamalar bulunmakla birlikte genel olarak veri, *"bilgi işleme sürecinin temel hammaddesi olarak ve çeşitli sembol, harf, rakam ve işaretlerle temsil edilen, ham işlemeye hazır işlenmemiş gerçekler ya da izlenimler"*; bilgi ise, *verilerin karar alma sürecine destek sunacak şekilde anlamlı bir biçime getirilmesi ve analiz edilerek işlenmesiyle ulaşılan sonuçlar."* şeklinde tanımlanmaktadır[30]. Özetle veri ham maddedir ve onun anlam kazanarak işlenmesiyle de bilgi oluşur. Bu doğrultuda kişiye

---

[25] Develioğlu, H. M., **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, 1. B., İstanbul 2017, s. 30; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 152.

[26] 25/05/2018 tarihi itibariyle Madde 29 Kişisel Veriler Çalışma Grubu feshedilmiş ve yerine Avrupa Veri Koruma Kurulu (European Data Protection Board) kurulmuştur.

[27] Söz konusu rapor için bkz.: Article 29 Data Protection Working Party, **Opinion 4/2007 on the Concept of Personal Data**, 20 Haziran 2007, 01248/07/EN, WP 136, (Çevrimiçi) https://www.clinicalstudydatarequest.com/Documents/Privacy-European-guidance.pdf (E.T.: 02.11.2021) Bu çalışma, kısaca "Personal Data" olarak kullanılacaktır.; Aksoy, s. 13.

[28] Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr (E.T.:02.11.2021).

[29] RG., 23/05/2007, S. 26530.

[30] Aksoy, s. 11, dn. 2.

ait olan bilginin, ana kaynağını oluşturan verilerin bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluşturması sonucunda işaret ettiği gerçek bir kişiye ilişkin bilgiler, kişisel veri olarak kabul edilmektedir[31].

Kişiyi diğer kişilerden ayıran, nesnel veya öznel olması fark etmeksizin kişiye ait nitelikleri ortaya koyan her türlü bilgi, kişisel veri olarak kabul edilmektedir[32]. Kişiye ait bilginin gizli olup olması da bir önem arz etmemektedir. Zira kişinin dışarıdan gözlemlenebilen fiziksel özellikleri, alışkanlıkları, ev adresi, arabasının plakası gibi bilgiler de kişisel veri kapsamına girmektedir[33]. Hatta kişiyi belirlenebilir kılan yanlış bir bilgi de kişisel veri olarak kabul edilmektedir[34]. Örneğin bir işyerinde X ilinde doğmuş kişinin doğum yerinin, herkes tarafından Y ili olarak bilinmesi ve bu ilde doğmuş başka kimse olmaması sebebiyle bu kişinin yanlış bilgi ile tespit edilebilmesi hâlinde, kişiye ilişkin yanlış doğum yeri bilgisi kişisel veri kabul edilmektedir.

B) Bilginin Kişiyi Belirli veya Belirlenebilir Kılması

Kişisel veri kavramını oluşturan unsurlardan bir diğeri de bilginin belirli veya belirlenebilir bir kişiye ait olmasıdır. Buna göre eldeki verilerin, bir gerçek kişiyle doğrudan ya da dolaylı olarak bağdaştırılması sonucu kişinin, tanımlanabilmesini ve bulunduğu topluluktaki diğer kişilerden ayırt edilebilmesini sağlayan bilgi, kişiyi belirli kılar[35]. Örneğin kişinin kimliğinin doğrudan belirlenmesini sağlayan; ismi, soy ismi, kimlik numarası, fotoğrafı, adresi, kurumsal e-posta adresi vb. unsurları ile kişinin kimliğinin dolaylı olarak belirlenmesini sağlayan; yaşı, telefon numarası,

---

[31] Belirtilmelidir ki bu iki kavram, her ne kadar birbirinden farklı olarak tanımlansa da kişisel verileri koruma hukuku açısından bu kavramlar arasında teorik bir ayrım yapmanın manasız olacağı düşüncesiyle çalışmamızda, veri ve bilgi kavramları arasındaki anlam farklılığı göz ardı edilerek bu iki kavram, birbirinin yerine geçebilecek biçimde kullanılmıştır.

[32] Aksoy, s. 13-15; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s.155; Yılmaz, S. / Çavuşoğlu, G. F., **Kişisel Verileri Koruma Hukuku**, 1. B., Ankara 2020, s. 37-38; Develioğlu, s. 37.; Ayözger Öngün, s. 8; Beytar, s. 51-52.

[33] Anayasa Mahkemesi'nin, 19.02.2020 Tarihli, E. 2018/163, K. 2020/13 sayılı kararı (RG., 28/04/2020, S. 31112); Beytar, s. 51.

[34] Article 29 Data Protection Working Party, **Personal Data**, s. 6; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s.156; Beytar, s. 51.

[35] Article 29 Data Protection Working Party, **Personal Data**, s. 12; Beytar, s. 11.

fiziksel görünümü ve mesleği gibi tek başına bulunan unsurların kombinasyonu, kişiyi dolaylı olarak belirli kılar[36].

Kişiyi belirlenebilir kılan veriler ise, kişinin kimliğini doğrudan açığa çıkarmamakla birlikte kişiye ait bilginin, ek bilgilerle tamamlanması neticesinde kişinin teşhis edilmesini mümkün hâle getirmektedir[37]. Örneğin, kişinin açıkça ismi olmasa dahi; baba adı, taşıt plakası veya sosyal güvenlik numarası gibi verilerin de eklenmesiyle kişi belirlenebilir duruma gelmektedir[38]. Kişiye dair bilgilerden hangilerinin belirlenebilirlik açısından yeterli olduğu değerlendirilirken somut olayın özelliklerine bakılması gerekir. Örneğin ülke genelinde yaygın olan bir soyadı, kişinin yaşadığı yerde belirlenebilirliğini sağlamazken; bir işçiyi, çalıştığı iş yerinde belirlenebilir kılmaktadır.

C) Bilginin Kişiye İlişkin Olması

Bir bilginin, kişisel veri niteliğinde değerlendirilebilmesi için belirli veya belirlenebilir durumdaki gerçek kişi ile ilgisinin bulunması gerekmektedir[39]. Bu unsur dahilinde ilgili olma; bilgi ve kişi arasındaki köprü olarak düşünülebilir[40]. Aynı zamanda veriler tarafından oluşan bilgiler, doğrudan bir kişiye değil, nesneye ilişkin de olabilir. Nesnelere ilişkin verilerin kapsamının ölçüsüz şekilde genişletilmemesi için verinin; içerik, amaç veya sonuç yönünden kişiyle ilişkili olması gerektiği ifade edilmektedir[41]. Bu kriterlerden herhangi birinin bulunması bilginin, kişisel veri olarak kabul edilmesi için yeterlidir.

---

[36] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 158-159.

[37] Akgül, s. 17; Canan İmançlı, **Kişisel Sağlık Verilerinin Korunamamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu**, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 40, ..\..\Downloads\596880.pdf (E.T.: 03.11.2021).

[38] *"İsim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler gibi veriler dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilme özellikleri nedeniyle kişisel verilerdir."* KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 3 Gerekçesi, s. 7.

[39] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s.168.

[40] Onur Baskın, **Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması**, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sermaye Piyasaları ve Ticaret Hukuku Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020, s. 5, ..\..\Downloads\630479 (1).pdf (E.T.: 03.11.2021).

[41] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s.170; Aksoy, s. 28.

İçerik unsuru, bilginin doğrudan kişi hakkında olmasıdır. İçerik itibariyle kişiyle ilgili kimlik bilgileri, sağlık bilgileri veya bir işçinin özlük dosyasında yer alan performans bilgileri örnek olarak verilebilir.

Bir kimsenin davranışlarına ve durumuna ilişkin toplanan verilerinin kullanım amacının kişiyle ilgili olmasına, bilginin amaç bakımından kişiyle ilgili olması denir[42]. Buna üniversitelere giriş-çıkış esnasında kart okuma sistemi ile çalışan makinelere, kişiye özel kartların okutulması ile personellerin çalışma saatlerinin tespit edilmesi örnek olarak verilebilir.

Sonuç unsurunda ise, içerik ve amaç unsurları bulunmasa dahi, bir bilginin kullanımı, kişinin hak ve menfaatlerini etkiliyorsa bilginin kişiye ilişkin olduğu kabul edilir[43]. Bu kapsamda verinin işlenmesinin doğuracağı etkinin büyüklüğü değil, kişinin aynı koşullardaki başka kişilere göre farklı bir muameleye tabi tutulabilme ihtimali önemlidir. Örneğin yolcularının güvenliğini sağlamak amacıyla konum tespit sistemi kullanan bir ulaşım firmasının elde ettiği veriler, amaç bakımından kişiyle ilgili değildir. Ancak bu sistem ile toplanan konum verileri, aracın seyir hâlinde olup olmadığına veya hızına ilişkin bilgileri de içerdiğinden sürücünün ve yolcuların hak ve menfaatlerini ilgilendirmesi sebebiyle sonuç bakımından kişisel veri kabul edilmelidir[44].

Netice itibariyle bilgi ve kişi arasında olan bağlantı açık bir şekilde tespit edilebiliyor ise, o bilginin kişiye ilişkin olduğu kabul edilir[45]. Bu durum haricinde elde edilen bilgi, bir kişiyle ilişkilendirilemiyorsa kişisel veri olarak değerlendirilmemektedir[46].

---

[42] Article 29 Data Protection Working Party, **Personal Data**, s. 10-11; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 170; Aksoy, s. 29

[43] Aksoy, s. 29; Article 29 Data Protection Working Party, **Personal Data**, s. 11; Oğulcan Özkan, Kişisel Verilerin Korunması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020, s. 21 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 03.11.2021).

[44] Article 29 Data Protection Working Party, **Personal Data**, s. 11; Aksoy, s. 29-30.

[45] Article 29 Data Protection Working Party, **Personal Data**, s. 9.

[46] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s.171; Nur Halet Avcıoğlu, Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2018, s. 8, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 04.11.2021).

D) Gerçek Kişiye Ait Olması

Medeni Hukuk kişiyi, hak ehliyetine sahip varlık olarak tanımlamaktadır[47]. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)[48] gereği kişi, gerçek kişi ve tüzel kişi olarak ikiye ayrılmaktadır. TMK m. 48; *"Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler."* hükmünü amirdir. Ancak 6698 Sayılı Kanun'da tüzel kişilere ait verilerin, kişisel verileri koruma hukuku kapsamında korunmadığı açıkça düzenlenmiştir (KVKK m. 3/1-d)[49]. Buna rağmen doktrinde bazı yazarlar, tüzel kişilere ait verilerin de kişisel veri niteliğine sahip olabileceğini savunmaktadır[50]. Kişisel verilerin, bir insanın temel hak ve özgürlükleri ile doğrudan ilgili olması sebebiyle sadece gerçek kişilerin koruma kapsamında olması görüşüne katılmaktayız.

Diğer taraftan tüzel kişiliğe ilişkin verilerin gerçek kişi ile ilişkilendirilebildiği ve kişinin kimliğinin belirlenebildiği durumlarda bu bilgilerin, Kanun kapsamında korunması gerekmektedir[51]. Özellikle şahıs şirketleri açısından şirketin tüzel kişiliğine ait olan bir bilgi, şirket sahibi gerçek kişinin, kişisel verilerinin ihlal edebilmesine neden olabilmektedir. Bu doğrultuda tüzel kişilik bünyesindeki gerçek kişiyle ilişkilendirilebilen bilgilerin de kişisel veri kabul edilmesi gerekir.

---

[47] Dural, M. / Öğüz, T., **Türk Özel Hukuku - Cilt II- Kişiler Hukuku**, 19. B., İstanbul 2018, s. 5; Akıntürk, T. / Ateş, D., **Medenî Hukuk**, 25. B., İstanbul 2019, s. 107.

[48] RG., 08/12/2001, S. 24607.

[49] Nitekim Kurul'da *"…intikal eden söz konusu başvuruda yer alan, tüzel kişiliğe ait verilere erişilmesi yönündeki talebin Kanunun 2'nci maddesi gereğince Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceğine…"* karar vermiştir *("Tüzel kişiliğe ait elektronik ortamda yer alan verilerin başka bir tüzel kişilik tarafından talep edilmesi"* konulu, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 19/11/2018 tarihli ve 2018/131 sayılı Kararı Özeti).

[50] Ersan Şen, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı'nın Anayasa ve Türk Ceza Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi", **İstanbul Barosu Dergisi**, C: 83, S: 3, 2009, s. 1202. https://www.jurix.com.tr/article/17092 (E.T: 22.12.2022); Aksoy, s. 18; Anayasa Mahkemesi'nin, 04.12.2014 tarih ve E. 2013/84, K. 2014/183 sayılı kararı ile de tüzel kişilerin koruma kapsamına alınması gerektiğine işaret edilmiştir. (RG, 13 Mart 2015, S. 29294) https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2014/183?EsasNo=2013%2F84&KararTarihiIlk=04%2F12%2F2014 (E.T.: 26.12.2022); Engin Dinç, **Kişisel Verilerin Korunmasında Uluslararası Düzenlemeler ve Türkiye'nin Durumu**, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır 2006, s. 15-16 ..\..\Downloads\206631.pdf (E.T: 22.12.2022); Ayözger Öngün, s. 10, dn. 29.

[51] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 172; Esra Tepe, **Özel Hukuk Açısından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2021, s. 20, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 04.11.2021)

Son olarak TMK m. 28'e göre; *"Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar ve ölümle sona erer"*. Bu sebeple embriyonun annesinden bağımsız bir kişiliği olmadığı için ona ait bilgiler, kişisel veri niteliğinde değildir. Benzer şekilde hak ehliyeti ölümle sona erdiği için ölen kişinin de kişisel verilerinin korunması mümkün değildir[52]. Ancak ölen kişi ile birlikte yakınları açısından da kişisel veri niteliği taşıyan bilgilerin, bu kişiler açısından korunması gerekir.

III. Özel Nitelikli (Hassas) Kişisel Veriler

Ulusal ve uluslararası mevzuatta kişisel veriler içerisindeki bazı verilerin, diğer verilere göre daha hassas kabul edildiği ve daha yüksek koruma altına alındığı görülmektedir[53]. Bu tür verileri ifade etmek için genel olarak "hassas veri (sensitive data)", "özel nitelikli veri" veya "özel korumaya layık olan veriler" (data deserving special protection - besonders schutzwürdige daten) kavramları kullanılmaktadır[54]. Bu verilerin, kişinin temel hak ve özgürlükleriyle daha yakın ilişkide olması ve ihlal edilmeleri durumunda, kişi üzerinde bırakacakları zarar ve mağduriyetinde büyük olacağı düşüncesiyle özel bir biçimde korunması öngörülmüştür[55]. Nitekim Kanun'un

---

[52] *"…Söz konusu olaya benzer nitelikte bir başvuruya ilişkin olarak Kişisel Verileri Koruma Kurulunun vermiş olduğu 18/09/2019 tarih ve 2019/273 sayılı Kararı ile; "…-6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 3 üncü maddesinde ilgili kişinin "kişisel verileri işlenen gerçek kişi" olarak tanımlandığı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 28 inci maddesinde ise kişiliğin çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu ve ölümle sona erdiği hükmüne yer verildiği dikkate alındığında başvuranın vefat eden eşine ilişkin kayıtları veri sorumlusundan talep etmesinin 6698 sayılı Kanunda yer alan ilgili kişi tanımı kapsamında değerlendirilemeyeceğine, -Öte yandan 21.06.2019 tarihli ve 30808 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmeliğin, "Ölünün sağlık verilerine erişim" başlıklı 11 inci maddesinin 1 inci fıkrasında "Ölmüş bir kimsenin sağlık verilerini almaya, veraset ilamını ibraz etmek suretiyle murisin yasal mirasçıları münferit olarak yetkilidir" hükmü kapsamında … vefat eden eşi … yasal mirasçısı olarak söz konusu verileri Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik kapsamında adı geçen klinikten talep edebileceği hususunda başvuru sahibinin bilgilendirilmesine…karar verilmiştir." değerlendirmelerinden hareketle, İlgili kişinin vefat eden babasının yasal mirasçısı olarak söz konusu verileri Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik kapsamında talep edebileceğine ancak Kuruma yapmış olduğu başvurunun Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceğine karar verilmiştir."* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Ölenin sağlık verisinin yasal mirasçısı tarafından talep edilmesi"* konulu, 30/06/2020 tarihli ve 2020/507 Sayılı Karar Özeti.

[53] Cemil Kaya, "Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler ve İşlenmesi", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C.: LXIX, S.: 1 -2, 2011, s. 318 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97634 (E.T.: 04.11.2021); Ayözger Öngün, s. 19; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 176.

[54] Özkan, s. 22; Kaya, s. 318-319; Beytar, s. 54.

[55] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 177; Aksoy, s. 30; Müzeyyen Bayraktar, Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Korunması, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2022, s. 11, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 26.12.2022).

gerekçesinde de *"ilgili kişinin mağdur olabilmesine veya ayrımcılığa maruz kalabilmesine neden olabilecek nitelikte veriler olmaları"* sebebiyle bu tür verilerin, özel nitelikli (hassas) veri olarak kabul edildiği belirtilmektedir[56].

Özel nitelikli veriler, KVKK m. 6/1'de "kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı[57], cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik[58] ve genetik verileri[59]" olmak üzere sınırlı sayma yoluyla belirlenmiştir. Bu çerçevede bir işyeri pikniği için çalışanların yemek tercihlerinin belirlenmesi, bu kişilerin dini inancı veya yaşam tarzı ile ilgili bilgi verdiğinden özel nitelikli kişisel veriye örnek olarak verilebilir.

§ 3. DİĞER İLGİLİ KAVRAMLAR

Kişisel verilere ilişkin bazı kavramlar her ne kadar Kanun'un 3. maddesinde tanımlanmış olsa da bu kavramların, getirdiği sorumlulukların tespitinin yapılabilmesi için detaylı olarak incelenmeleri gerekmektedir.

I. Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel verilerin korunmasının sağlanması, kişisel verilerin doğru şekilde işlenmesine bağlıdır. Bu sebeple birçok uluslararası düzenlemede kişisel verilerin işlenmesinin şartlarına, istisnalarına ve ilkelerine yer verilmiştir[60].

KVKK m. 3/1-e'ye göre, kişisel verilerin işlenmesi; *"Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik[61] olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak*

---

[56] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 6 Gerekçesi, s. 9; AB Yönergesi, Başlangıç, par. 33.

[57] GDPR m. 4/15 hükmüne göre; 'sağlıkla ilgili veri' (data concerning health), kişinin fiziksel veya ruhsal sağlığıyla ilgili her türlü veridir. Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik m. 4/1-j'de ise; *"Kişisel sağlık verisi: Kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek kişinin fiziksel ve ruhsal sağlığına ilişkin her türlü bilgi ile kişiye sunulan sağlık hizmetiyle ilgili bilgileri ifade eder"* şeklinde tanımlanmıştır (RG. 21.06.2019, S. 30808).

[58] GDPR m. 4/14: *"Biyometrik veri, yüz görüntüleri veya daktiloskopik veriler gibi bir gerçek kişinin özgün bir şekilde teşhis edilmesini sağlayan veya teyit eden fiziksel, fizyolojik veya davranışsal özelliklerine ilişkin olarak spesifik teknik işlemeden kaynaklanan kişisel verilerdir."*

[59] GDPR m. 4/13: *"Genetik veri; bir gerçek kişinin fizyoloji veya sağlığı ile ilgili eşsiz bilgiler sağlayan ve özellikle söz konusu gerçek kişiden alınan bir biyolojik numunenin analizinden kaynaklanan ve söz konusu kişinin kalıtım yoluyla alınan veya kazanılan özelliklerine ilişkin kişisel verilerdir."*

[60] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 184.

[61] Doktrinde, insan müdahalesi olmadan bilişim sistemleri aracılığıyla yapılan her türlü işleme faaliyetinin, otomatik yollarla işleme olduğu kabul edilmektedir. Kanun'da tamamen veya kısmen otomatik yollarla yapılan işlemenin, koruma altında bulunduğu; otomatik olmayan (kâğıt vb.)

kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem" olarak geniş kapsamlı şekilde tanımlanmıştır[62]. Örneğin kişisel verilerin bilgisayar ortamında toplanıp telefona aktarılmasından sonra SMS ile yayılması eylemlerinin her biri kişisel veri işleme faaliyetidir. Aynı zamanda Kanun'un lafzından da anlaşıldığı üzere, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin sayılan bu faaliyetler sınırlı sayıda değildir[63]. Dolayısıyla teknolojik gelişmelere bağlı olarak bu listeye yeni faaliyetlerin eklenmesi mümkündür.

II. Veri Kayıt Sistemi

Veri kayıt sistemi, fiziki veya elektronik ortamlarda oluşturulan kişisel verilerin, *"belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi"* şeklinde tanımlanmaktadır (KVKK m. 3/1-h)[64]. Örneğin bir hukuk bürosunun arşiv dosyalarının içerisinde yer alan X yapı kooperatifinin üyesi olan Y kişisine ait dava dosyaları bakımından oluşturulan sınıflandırma, bir veri kayıt sistemi teşkil etmektedir.

Nitekim madde gerekçesinde, sadece dijital veya elektronik ortamda oluşturulan değil, fiziki ortamda oluşturulan dosyalama sistemlerinin de veri kayıt sistemi olarak nitelendirilebileceği belirtilmiştir[65]. Bu kapsamda herhangi bir ortak özelliği bulunmayan ve rastgele bir araya gelmiş bilgi yığınları, bir veri kayıt sistemi oluşturmayacağından bu verilerin Kanun tarafından korunması da mümkün değildir.

---

yollarla yapılan işlemenin ise herhangi bir kayıt sisteminin parçası olması hâlinde uygulama alanı içerisinde kabul edileceği hüküm altına alınmıştır (KVKK Tasarı Gerekçesi, Genel Gerekçe, par. 2, s. 4; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 183; Küzeci, s. 323; İmançlı, s. 73-74).

[62] Madde gerekçesinde de kişisel verilerin işlenmesi kavramının geniş bir alanı kapsadığı ve kişisel verilerin işlenmesinin, "verilerin ilk defa elde edilmesinden başlayarak veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlem türlerini" ifade ettiği belirtilmektedir (KVKK Tasarı Gerekçesi, s. 7; Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 38).

[63] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 184; Taştan, s. 46; Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 38.

[64] GDPR m. 4/6'da ise; "*dosyalama sistemi (veri kayıt sistemi)*" kavramı, *"işlevsel veya coğrafi bir temelde merkezi, ademi-merkezi veya dağınık olarak spesifik kriterlere göre erişilebilen yapılandırılmış herhangi bir kişisel veri dizisidir"* şeklinde tanımlanmaktadır.

[65] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 3 Gerekçesi, s. 7.

Ancak bu durum söz konusu verilerin, kişisel veri olma özelliğini değiştirmemektedir[66].

III. İlgili Kişi

En genel tanımıyla kişisel verisi işlenen her gerçek kişiye, ilgili kişi denilmektedir (KVKK m. 3/1-ç)[67]. Kanun'un lafzından da anlaşıldığı üzere korunan hukuki yarar sebebiyle tüzel kişilerin verileri bu kapsamın dışında bırakılmıştır. Benzer şekilde GDPR m. 4/1'de ilgili kişi yerine veri öznesi (data subject) kavramı[68] kullanılmak suretiyle tanımlanmış bir gerçek kişinin *"özellikle bir isim, kimlik numarası, konum verileri, çevrim içi tanımlayıcı ya da söz konusu gerçek kişinin fiziksel, fizyolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel veya toplumsal kimliğine özgü bir ya da daha fazla sayıda faktöre atıfta bulunularak doğrudan veya dolaylı olarak tanımlanabilen bir kişi"* olduğu ifade edilmektedir.

İlgili kişi, her somut olayda kişisel verisi işlenen kişinin tespiti ile belirlenecektir. Örneğin, iş sözleşmesi kapsamında özlük dosyasında bulunan kişisel veriler bakımından ilgili kişi işçidir. Bir duruşma tutanağında ise duruşmaya katılan ve kişisel verileri tutanağa geçirilen hâkim, Cumhuriyet savcısı, zabıt kâtibi, taraflar ve vekilleri kendileri ile ilgili kısımlar bakımından ilgili kişidir[69].

---

[66] *"Şikayet edilen şahsın, başvuranın ailesi hakkındaki bilgilere hukuk dışı yollarla erişerek, rızası dışında yargıya ve üçüncü kişilere aktardığı iddiaları ile ilgili olarak, kişisel verilerin paylaşımının muhtelif mercilere yazılan dilekçelerden oluştuğu ve bu anlamda şikayet edilen tarafından kısmen ya da tamamen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla gerçekleştirilen bir kişisel veri işleme faaliyetine rastlanılmadığı, bu çerçevede şikayet edilenin veri sorumlusu olarak nitelendirilmesinin mümkün bulunmadığı, diğer taraftan şikayet edilen tarafından başvuran ve ailesine ait kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde elde edildiği iddiasının Türk Ceza Kanunu kapsamında bir suç niteliği taşıdığı göz önüne alındığında söz konusu iddiaya ilişkin Kanun kapsamında yapılacak bir işlem bulunmadığına…"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"Bir şahsın, kendisi ve ailesi hakkındaki kişisel bilgilere hukuk dışı yollarla erişerek rızası dışında yargıya ve üçüncü kişilere aktardığı iddiasıyla bir başka şahıs hakkında Kuruma yapmış olduğu şikayet hakkında"* konulu, 01/03/2019 tarihli ve 2019/47 Sayılı karar özeti.

[67] Sağ ve tam doğmak şartı ile anne karnına düşmesinden ölüm anına kadar geçen hayat sürecinde hakları bulunan kimseye, gerçek kişi denilmektedir. Bu kapsamda kişisel verilerin, kişiye ait olması şart olmayıp kişi ile ilgili olması yeterli kabul edilmektedir. Örneğin, birden fazla kişinin yer aldığı bir fotoğraftaki herkes ilgili kişidir ve bu fotoğraf herkesin kişisel verisi kabul edilecektir (Hasan Selçuk Turan, 50 Soruda Kişisel Verilerin Korunması, soru 4 **(Çevrimiçi)** https://kisiselveri.com/50-soruda-kisisel-verilerin-korunmasi (E.T: 10.05.2022))

[68] Kişisel verilerin sahipliği mülkiyet hakkını ilgilendirdiği için Avrupa Birliği, sahiplik veya ait olmak kavramları yerine veri konusu veya öznesi (data subject) kavramını kullanmaktadır.

[69] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 188.

IV. Veri Sorumlusu

KVKK m.3/1-ı hükmüne göre; *"kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi"* veri sorumlusu olarak kabul edilmektedir[70]. Bu doğrultuda, veri üzerinde kontrole sahip olabilecek kamu kurum ve kuruluşları ile şirketler, dernekler veya vakıflar gibi özel hukuk tüzel kişilerinin[71] ya da kimliği belirli olan gerçek kişilerin[72] veri sorumlusu olması mümkündür[73]. Bu türdeki veri sorumlularına, meslek kuralları çerçevesinde veri işleyen avukat[74], doktor[75], mali müşavir vb. gerçek kişiler örnek olarak verilebilir.

---

[70] Veri sorumlusunun tespit edilebilmesi için; *"kişisel verilerin işlenmesi ve işlenme amacı, işlenecek kişisel veri türleri, işlenen kişisel verilerin hangi amaçlarla kullanılacağı, hangi kişilerin kişisel verilerinin işleneceği, kişisel verilerin paylaşılıp paylaşılmayacağı, paylaşılacaksa kimlerle paylaşılacağı, ne kadar süreyle saklanacağı, ilgili kişilerin erişim hakkı ve diğer haklarının uygulanıp uygulanmayacağı gibi hususlara"* karar veren kişinin kim olduğuna bakılır (Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu"**, s. 29); Ek olarak bkz.: "Kişisel verilerin saklanması için veri sorumlusu tarafından belirlenen veya yasal sürenin ne olduğu, saklama süresi sona erdikten sonra izlenecek yöntemin ne olması gerektiği (silme-yok etme-anonimleştirme)" konularında karar verme yetkisine sahip olan kişi veri sorumlusudur (Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 189).

[71] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 3 Gerekçesi, s. 7.

[72] *"…kişinin görevi nedeniyle imzalamış olduğu bir evrakın hukuka aykırı bir şekilde elde edilip kimliği belirsiz kişi veya kişilerce internet ortamında paylaşıldığı ve aynı kullanıcı ismiyle Şikâyetçinin isim ve soy isminin baş harflerinin yazılarak kişi hakkında bir takım iftira içerikli metinlere yer verildiği anlaşılmış olup, kimliği belirsiz kişi veya kişilerin veri sorumlusu olarak tanımlanamayacağı…"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Kimliği belirsiz kişi/kişilerin veri sorumlusu olarak kabul edilemeyeceği hakkında"* konulu, 13/09/2018 tarihli ve 2018/106 Sayılı Karar Özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5421/2018-106)

[73] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 41; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 188.

[74] *"Şikayete konu olayda, Bankaya borçlu olan ve bu borca ilişkin işlemlerin yürütülmesini teminen kişisel verileri Banka tarafından avukata aktarılan ve avukat tarafından kişisel verileri işlenen "ilgili kişi", Banka adına icra işlemlerini yürüten ve bu işlemle ilgili olmak üzere ilgili kişinin kişisel verilerini işleyen avukatın "veri sorumlusu", ilgili kişinin bankaya olan borcunu tahsil edebilmek için avukat tarafından ilgili kişiye ait iletişim bilgileri ve diğer ilgili bilgilerinin işlenmesi eyleminin ise veri işleme faaliyeti olduğu… ilgili kişiye ait olup olmadığı bilinmeyen bir numaranın yine kimliği bilinmeyen üçüncü bir kişi vasıtasıyla edinilmesi ve ilgili kişiye ait verinin bu numaranın sahibi üçüncü kişi ile paylaşılması nedeniyle Kanunun 12 nci maddesinde düzenlenen veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklere aykırı hareket eden veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi kapsamında 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına…"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Kişisel verilerin veri sorumlusu bir avukat tarafından kısa mesaj yoluyla üçüncü kişilere ifşa edilmesi hakkında"* konulu, 14/01/2020 tarihli ve 2020/26 Sayılı Karar Özeti.

[75] *"…veri sorumlusu Doktor tarafından ilgili kişinin açık rızası veya Kanunun 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında sayılan diğer işleme şartları olmaksızın cep telefonuna reklam amaçlı mesaj gönderilmesi suretiyle kişisel verilerinin işlenmesi nedeniyle 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına*" karar verilmiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun "*Bir doktor tarafından ilgili kişinin cep telefonu numarasının herhangi bir veri işleme şartına dayanmaksızın işlenmesi ve ilgili numaraya reklam/bilgilendirme içerikli mesaj gönderilmesi"* konulu, 07/11/2019 tarihli ve 2019/332 Sayılı Karar Özeti.

Öte yandan tüzel kişiler açısından veri sorumlusuna ait olan yükümlülükler, temsile yetkili organlar veya kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple bir şirketin bünyesinde yer alan birimlerin veya belirli bir personelin işlediği veriler açısından veri sorumlusu, şirket tüzel kişiliğidir [76]. Holding gibi şirketler topluluğundan oluşan ticari yapılarda ise, her bir şirket bağımsız olarak tüzel kişiliğe sahip olduğundan bu şirketlerin her birinin ayrı ayrı veri sorumlusu olarak kabul edilmesi gerekir[77].

V. Veri İşleyen

Veri işleyen, KVKK m. 3/1-ğ bendinde *"Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi"* şeklinde tanımlanmıştır. Bu çerçevede kişisel verileri, kendisine verilen talimatlar çerçevesinde işleyen çalışanlar ya da veri sorumlusunun tüzel kişilik organizasyonunun dışında herhangi bir hizmet satın aldığı bir gerçek veya tüzel kişi de veri işleyen olabilir[78]. Bu kapsamda veri işleyenin faaliyetleri, veri işlemenin teknik yönlerini bir uzman olarak yerine getirmek ile sınırlıdır[79].

---

[76] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Rehberi"**, s. 3; KVK Kurumu, "**Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması"**, s. 59; Dülger, s. 194; Altındere, M., **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulaması**, 1.B., Ankara 2020, s. 34; Aşıkoğlu, Ş., İ., **Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri**, 1. B., İstanbul 2018, s. 68; Şive Sepici Güleşgen, **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Açısından Meşru Menfaat Kavramının Değerlendirilmesi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2021, s. 8 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 13.05.2022); *"...Bir veri sorumlusu nezdinde bulundukları pozisyon veya görev itibariyle kişisel verilere erişme yetkisi olanlar tarafından, yetkileri aşmak ve/veya yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle, kişisel amaçlara veya nedenlere bağlı olarak işleme amacı dışında söz konusu kişisel verilerin işlenmesi ve/veya bu verilerin üçüncü kişilerle paylaşılması 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun (Kanun) 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasına aykırılık teşkil edeceğinden, bu kapsamdaki eylemlerin önlenmesi amacıyla veri sorumlularınca uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirin alınması gerektiği hususunda veri sorumlularının bilgilendirilmesine..."* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun "*Veri sorumlusu nezdindeki kişisel verilere erişim yetkisi bulunan personelin yetkisi ve amacı dışında söz konusu verileri işlemesi hususunun değerlendirilmesine ilişkin"* konulu, 31/05/2018 tarihli ve 2018/63 Sayılı İlke Kararı.

[77] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 193; Elif Gizem Koç, **Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Sorumlusunun Medeni Hukuktan Doğan Hukuki Sorumluluğu**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020, s. 34-35 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 13.05.2022); Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Rehberi"**, s. 4.

[78] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 3 Gerekçesi, s. 7.

[79] *"...Veri işleyenin faaliyetleri, veri işlemenin daha çok teknik kısımları ile ilgilidir. Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kararların alınması yetkisi ise veri sorumlusuna aittir. Veri işleyen, veri sorumlusu adına kişisel verileri işlemekte olup, veri sorumlusunun belirlemiş olduğu temel amaç ve araçlar kapsamında ve veri sorumlusunun verdiği yetki doğrultusunda veri işleme faaliyetini gerçekleştirmektedir. Diğer bir deyişle veri işleyen, veri sorumlusunun çıkarlarını gözeten,*

Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun *"Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Rehberi"*nde veri sorumlusunun, "kişisel veri işleme sözleşmesi[80]" ile aşağıdaki gibi bazı hâllerde karar verme yetkisini, veri işleyene devredebileceği düzenlenmiştir[81]:

- Kişisel verilerin toplanması için hangi bilgi teknolojileri sistemlerinin veya diğer metotların kullanılacağı,
- Kişisel verilerin hangi yöntemle saklanacağı,
- Kişisel verilerin korunması için alınacak güvenlik önlemlerinin detayları,
- Kişisel verilerin aktarımının hangi yöntemle yapılacağı,
- Kişisel verilerin saklanmasına ilişkin sürelerin doğru uygulanabilmesi için kullanılacak metot,
- Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hâle getirilmesi yöntemleri.

Ancak bu durum, veri sorumlusunun yükümlülüklerinden kurtulduğu anlamına gelmemektedir. Zira veri işleyen, veri işleme faaliyetlerini bağımsız bir şekilde gerçekleştirmediğinden Kanun'un 12/2 hükmü gereği veri sorumlusu da veri işleyen ile birlikte müştereken sorumludur[82].

Son olarak bir gerçek veya tüzel kişi, yürüttüğü faaliyetler çerçevesinde hem veri sorumlusu hem de veri işleyen olabilir[83]. Örneğin davetler için yemek hazırlayan bir catering firması, kendi çalışanlarına ilişkin işlediği veriler açısından veri sorumlusu iken; müşterisi olan şirket çalışanlarına ilişkin işlediği veriler açısından veri işleyen konumundadır.

---

kendisine verilen belirli görevleri aldığı talimatlar doğrultusunda yerine getirmekle yükümlü olan taraftır…" Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 7 Mayıs 2020 tarihli *"Yurt Dışına Kişisel Veri Aktarımında Hazırlanacak Taahhütnamelerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara İlişkin Duyuru"*su ile veri işleyen ile veri sorumlusunun ayırt edici unsurları belirlenmiştir.

[80] Kişisel verilerin işlenmesi için veri sorumlusu ile veri işleyen arasında kurulan sözleşmedir. Detaylı bilgi için bkz.: Taştan, s. 117-150

[81] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Rehberi"**, s. 3; Fatma Koç, **İş İlişkisinde Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2021, s. 40, ..\..\Downloads\710873.pdf (E.T: 28.12.2022).

[82] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 212.

[83] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Rehberi"**, s. 4.

VI. Açık Rıza

A) Kavram

Kişisel verilerin işlenmesi açısından rıza, ilgili kişinin, belirli bir konuda yapılan bilgilendirme neticesinde, söz konusu işleme faaliyetlerine özgür iradesi ile onay vermesidir (KVKK m. 3/1-a)[84]. Kanun'un gerekçesinde rıza beyanının *"tereddüde yer bırakmayacak açıklıkta ve sadece o işlemle sınırlı olması"* gerektiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda ilgili kişiye, gerekli aydınlatma yapılıktan sonra kabul etme veya reddetme imkânı sunulması ve kişinin doğrudan aktif müdahalesi ile seçim yapması gerekmektedir[85]. Örneğin ilgili kişinin, internet sitesinde yer alan bir formun ya da bilgilendirme metninin kabulü anlamında boş bırakılmış kutuyu işaretlemesi veya imza atması, aktif bir hareket ile rıza verdiği anlamına gelmektedir[86].

Bu kapsamda açık rıza hem genel hem de özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi açısından genel bir hukuka uygunluk nedeni oluşturmaktadır (KVKK m. 5/1 ve KVKK m. 6/2)[87]. Doktrindeki hâkim görüşe göre rıza, tek taraflı bir hukuki işlem niteliğindedir ve yanılma, aldatma veya korkutma sonucunda açıklanmamış olması

---

[84] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 3 Gerekçesi, s. 8.

[85] Murat Volkan Dülger, "AB Genel Veri Koruma Tüzüğü ve KVKK'da Rıza Kavramı", s. 5, **(Çevrimiçi)** (https://www.academia.edu/) (E.T.:20.05.2022); Küzeci, s. 236; İlke Gürsel, **İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Programı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir 2016, s. 142 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 20.05.2022); Cihan Avcı Braun, "Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rıza", **YÜHFD**, C. 15, S. 1, 2018, s. 29 https://law.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/yuhf_dergisi_v.14.pdf (E.T: 20.05.2022); Son zamanlardaki Kurul kararlarında da rıza verenin olumlu irade beyanının arandığı belirtilmelidir. Örneğin Kurul'un *"Amazon Turkey Perakende Hizmetleri Limited Şirketi hakkındaki başvuru ile ilgili"* 27/02/2020 tarihli ve 2020/173 sayılı kararında: *"Kanunun Tanımlar başlıklı 3'üncü maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) bendinde açık rıza, belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür irade ile açıklanan rıza olarak tanımlanmıştır. Kanunda yer verilen tanım çerçevesinde veri sorumluları tarafından ilgili kişilerden alınacak açık rıza beyanlarında opt-out yani bireyin önceden onayını almaksızın kişisel verilerinin işlenmesine otomatik onay verdiklerinin kabul edildiği ve kişilere bu onayı kaldırmaları yönünde imkân veren bir sistemin değil, opt-in yani bireyin bilinçli eylemi ile kişisel verilerinin işlenmesine onay vereceği bir sistemin kullanılması gerekmektedir..."* denilmek suretiyle kişinin kendi isteğiyle veya karşı taraftan gelen istek üzerine onay vermesi gerektiği kabul edilmiştir.

[86] Dülger, **Rıza Kavramı**, s. 5; Belirtilmelidir ki açık rızanın yazılı şekilde alınması şart değildir, elektronik ortamda veya çağrı merkezi aracılığıyla da alınabilir. Burada ispat yükü, veri sorumlusuna aittir.

[87] 95/46/EC sayılı Direktif'te, sadece özel nitelikli veriler açısından açık rıza ifadesi kullanılmış olup genel nitelikli kişisel verilerin işlenebilmesi için rızanın açık olması şartı aranmamıştır (Bkz.: m. 7/1-a ve m. 8/2-a); Dural/ Öğüz, s. 151; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 220.

gerekir (TBK m. 30)[88]. Bu sebeple rızanın geçerli olması için hukuka, ahlaka, kişilik haklarına ve kamu düzenine uygun olması gerekmektedir (TBK m. 27)[89].

Rıza açıklaması; ilgili kişinin, işlenmesine izin verdiği verinin kapsamını, sınırlarını, şeklini ve süresini de belirleyerek veri işleyene yol gösterici nitelikte olmalıdır[90]. Aynı zamanda ilgili kişi, istediği her zaman rıza beyanını geri çekme imkânına da sahiptir.

Bu çerçevede açık rızanın; "belirli bir konuya ilişkin olma", "bilgilendirmeye dayanma" ve "özgür iradeyle açıklanma" olmak üzere üç unsuru bulunmaktadır.

B) Açık Rızanın Unsurları

1. Belirli Bir Konuya İlişkin Olma

Açık rızanın belirli bir konuya ilişkin olması, işleme konusunun sınırlarının net bir şekilde tespit edilmesi anlamına gelmektedir. Bu anlamda genel, içerisinde hangi konuların bulunduğu bilinmeyen ve ucu açık irade beyanı, açık rıza olarak kabul edilemez[91]. Aynı zamanda verilerin birden fazla kategoriye veya konuya yönelik olarak işlenmesi durumunda rıza beyanının, hangi verilerin, hangi amaçlarla işlenebileceğine dair belirli şekilde verilmiş olması gerekir[92]. Bu kapsamda bir kargo şirketinin, *"Bütün kişisel verilerinizin işlenmesini kabul ediyor musunuz?"* yerine *"Siparişlerinizin teslimi için adres ve iletişim bilgilerinizin işlenmesine rıza gösteriyor musunuz?"* şeklinde bir ifade ile ilgili kişinin açık rızasını alması germektedir.

Nitekim Kurul, yukarıda değindiğimiz Amazon kararında; *"Belirli bir konu ile sınırlandırılmayan ve ilgili işlemle sınırlı olmayan genel nitelikteki açık rızaların "battaniye rızalar" olarak kabul edilmesi gerektiğini ve hukuken geçersiz sayıldığını"* belirtmiştir[93].

---

[88] Helvacı, s. 148.
[89] Helvacı, s. 147; Dural/Öğüz, s. 151.
[90] KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi"**, s. 29; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 222; KVK Kurumu, "**Açık Rıza Rehberi"**, s. 4.
[91] Taştan, s. 158; Helvacı, s. 147; Altındere, s. 32.
[92] KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi"**, s. 30; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 224.
[93] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Amazon Turkey Perakende Hizmetleri Limited Şirketi hakkındaki başvuru ile ilgili"* 27/02/2020 tarihli ve 2020/173 sayılı karar özeti.

Son olarak kişisel verilerin işlenmesine ilişkin belirtilen amacın değişmesi hâlinde, işleme konusu da değişeceğinden veri sorumlusunun, yeni amaç ve konuya ilişkin olarak ilgili kişiden yeniden açık rıza alması gerekmektedir[94].

2. Bilgilendirmeye Dayanma

Açık rızanın verildiğinden söz edebilmek için ilgili kişinin bilgilendirilmesi yani hangi konularda rıza verdiğini bilmesi gerekir. Buna veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü denilmektedir. Bu kapsamda bilinçli bir rızanın varlığından söz edebilmek için ilgili kişinin asgari derecede; *"Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği, kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi, ilgili kişinin Kanunun 11 inci maddesinde sayılan diğer hakları*[95]*"* hususlarında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte ilgili kişinin, rıza beyanının niteliği ve sonuçları ile rızanın geri alınıp alınamayacağı, geri almanın hukuki sonuçları hakkında da bilgilendirilmesi şarttır[96].

Bu çerçevede geçerli bir bilgilendirme için:

- Yapılacak işleme faaliyetlerinin tamamına ilişkin kapsamlı, açık ve anlaşılır nitelikte bilgilendirme olması (Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ m. 5/1-ğ),
- Bilgilendirmenin işleme faaliyetinden önce veya en geç işlendiği esnada yapılması,
- Sözlü, ses kaydı, yazılı, çağrı merkezi gibi elektronik veya fiziksel ortam kullanılmak suretiyle ilgili kişinin anlayabileceği dilde ve yazı puntosu ile yapılması,
- İlgili kişinin anlayamadığı terimlerin ve hususların açıklanması,
- Bağlı olduğu sözleşme metninden ayrı ve bağımsız olarak sunulması, gerekmektedir.

---

[94] Göçmen Uyarer, s. 89; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 225.
[95] *"Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ"* m. 4 (RG., 10.03.2018, S. 30356).
[96] Gürbüz Erel, s. 107; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 225.

3. Özgür İradeyle Verilme

İlgili kişinin, kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin olarak herhangi bir baskı altında kalmaksızın gerçek ve özgür bir seçim ile karar vermesine özgür iradesi ile açıklanmış rıza denilmektedir. Burada önemli olan kişiye seçme imkânı tanınması ve ilgili kişinin de bilincinde olarak gönüllü bir rıza vermesidir.

İlgili kişinin iradesini sakatlayacak nitelikteki yanılma, aldatma ve korkutma hâllerinde kişinin özgür iradesinden söz edilemeyeceği için verilen rıza da geçersizdir[97]. Buna güçsüz konumda olan işçinin, iş hayatına etki edecek olumsuz sonuçlardan korkması sebebiyle veri sorumlusu tarafından kişisel verilerinin işlenmesine rıza göstermesi örnek olarak verilebilir.

Bir hizmetin sunulması veya bir sözleşmenin kurulmasının rıza şartına bağlanması ya da ilgili kişinin farklı bir tercihte bulunması sebebiyle ekstra maliyet yüklenmesi hâllerinde de rızanın, özgür iradeye dayanmadığı kabul edilmektedir[98]. Nitekim üyelik için müşterilerinin avuç içi taramasını isteyen veri sorumlusuyla ilgili olarak Kurul; *"...spor salonuna giriş için veri sorumlusu tarafından uygulanan 'el ve parmak izi taraması' sisteminin, üyelerin açık rızası olsa bile hizmetten faydalanmak için üyelere sunulmasının, kişisel verilerin işlenmesinde ölçülülük ilkesi ışığında ilgili kişilerden minimum düzeyde veri talep etme ilkesi ile uyumlu olmadığı..."*[99] yönünde karar vermiştir.

---

[97] KVK Kurumu, "**Açık Rıza Rehberi"**, s. 7; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 227; Helvacı, s. 149; Braun, s. 21; Tepe, s. 47; Gürsel, s. 143; Nafiye Yücedağ, "Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri"*("Hukuka Uygunluk Sebepleri")*, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Cilt: 75, Sayı: 2, 2017, s. 775 (Erişim Tarihi: 05.07.2022).

[98] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu"**, s. 26; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 228; Azize Velioğlu, **Sosyal Medya Özelinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 138, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 05.07.2022).; Emine Hizarci, **6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 22, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 05.07.2022); Sena Karaduman İşlek, Kişisel Verilerin Korunması Hakkı: Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020, s. 81, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 05.07.2022).

[99] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Spor salonu hizmeti sunan veri sorumlusunun, üyelerinin giriş-çıkış kontrolünü biyometrik veri işleyerek yapması ile ilgili"* 27/02/2020 Tarihli ve 2020/167 Sayılı Karar Özeti; Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun benzer nitelikteki 25/03/2019 Tarihli ve 2019/81

Veri işleme faaliyetleri esnasında uzun metinler için kişiden çok sık açık rıza istenmesi hâlinde de kişiler özgür iradelerini kaybedebilmektedir. Doktrinde bu duruma "rıza yorgunluğu" denilmektedir. Buna göre kişiler, sürekli rızalarının istenmesi sebebiyle bir süre sonra açık rıza metinlerini okumadan kutuları işaretleyerek onay vermekte ve veri koruma sistemi etkisiz kalmaktadır. Bu sebeple Kurul, ilgili kişinin siteye her girişinde açık rıza istenmemesini, bu tercihin periyodik aralıklarla hatırlatılmasının daha uygun olduğunu belirtmektedir[100].

Bu çerçevede her somut olayın koşullarına göre açık rızanın özgürce verilip verilmediği dikkatlice değerlendirilmelidir[101].

C) Açık Rızanın Geri Alınması

Kişisel verilerin korunması hakkının temelinde yer alan, kişinin verileri üzerinde hakimiyetinin bulunması ve verilerinin geleceğini belirleyebilmesi haklarının bir gereği olarak rızanın her zaman geri alınabilmesi mümkündür[102].

Rızanın geri alındığına ilişkin beyanın, veri sorumlusuna ulaştığı an itibariyle veri sorumlusu, işleme faaliyetlerini durdurmakla yükümlüdür[103]. Bu sebeple geri almanın sonuçları ileriye etkili olarak doğmalıdır[104]. Zira veri sorumlusunun, rızanın bulunduğu önceki döneme ilişkin hukuka uygun olarak gerçekleştirdiği işleme faaliyetlerini ortadan kaldırması beklenemez. Bu sebeple rızanın geri alınması hakkından önceden feragat edilmesi de mümkün değildir (TMK m. 23). Son olarak rızanın geri alınması yönetiminin, açık rızanın verilmesi yöntemi kadar kolay olması gerekir.

Sayılı Karar ve 31/05/2019 Tarihli ve 2019/165 sayılı Karar Özetinde de: *"...Bu bağlamda, herhangi bir ürün ve/veya hizmetin sunumunun, açık rıza verme ön şartına bağlanmaması gerektiği ve eğer yapılan seçimin sonuçları, kişisel veri sahibinin seçim özgürlüğünü etki altında bırakıyorsa, bu durumda rızanın özgürce verildiğini söylemenin mümkün bulunmadığına..."* karar verilmiştir. Aksi yöndeki karar için bkz.: Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Bir market zincirinin sadakat kart uygulamasına ilişkin ihbar ve şikayetler hakkında"* 25/03/2019 tarihli ve 2019/82 sayılı Karar Özeti.

[100] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Çerez Uygulanmaları Hakkında Rehber"**, s. 30.

[101] Küzeci, s. 342; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 227.

[102] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 237; Braun, s. 17.

[103] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu"**, s. 28.

[104] Kurum tarafından yayımlanan terimler sözlüğünde, açık rızanın geri alınması kavramı; *"İlgili kişinin, veri sorumlusuna belirli bir konuda, bilgilendirmeye dayanarak ve özgür iradesi ile verdiği rızasını ileriye etkili olmak üzere geri çekmesi"* olarak tanımlanmıştır (KVKK, "Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü", Ankara, KVKK Yayınları, Mart 2019, s. 104).

VII. Veri Sorumluları Sicili (VERBİS)

KVKK m. 16/1 gereği, "Kurulun gözetiminde, Başkanlık tarafından kamuya açık olarak" tutulan ve veri sorumlularının kaydedildiği sicile "Veri Sorumluları Sicili" denilmektedir. Bu sicilin amacı, veri sorumlularının kamuya açıklanarak kimler olduğunun bilinmesini ve Kanun'un getirdiği yükümlülüklerin daha etkin şekilde yerine getirilmesini sağlamaktadır[105].

Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin, veri işlemeye başlamadan önce bu sicile kaydolması zorunludur (KVKK m. 16/2)[106]. Ancak KVKK m. 16/2 ile *"işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler dikkate alınarak Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebileceği"* hükmüne yer verilmiştir[107]. Veri sorumluları siciline ilişkin usul ve esaslar, Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmiştir (KVKK m. 16/5)[108].

VIII. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi

KVKK m. 7/1 kapsamında; "Kanun ve ilgili mevzuata uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, *işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel verilerin resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silineceği, yok edileceği veya anonim hâle getirileceği"* hüküm altına alınmıştır. Akabinde diğer kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilmekle birlikte, bu işlemlere ilişkin usul ve esasların *"Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hâle Getirilmesi*

---

[105] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Veri Sorumluları Sicili Rehberi, s. 1, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4194/Veri-Sorumlulari-Sicili (28.12.2022).

[106] 95/46/EC sayılı Direktif'ten Kanun'un kapsamına alınan veri sorumluları sicili oluşturulması ve bu sicile kayıt yükümlülüğü, GDPR ile kaldırılmıştır. Bu sebeple söz konusu yükümlülüğün ülkemizde yeni getiriliyor olması bazı yazarlarca eleştirilmektedir. Ancak Direktif'in yürürlükte olduğu yirmi üç yıl boyunca bu yükümlülüğün uygulandığı ve AB'de güven ortamı, farkındalık oluşturduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple ülkemizde kişisel verilerin korunması bilincinin yerleşmesi bakımından sicilin oluşturulması ve sicile kayıt zorunluluğunun getirilmesi gereklidir (Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, s. 246).

[107] Bu istisnaların bir kısmı KVKK m. 28/2 hükmünde diğer bir kısmı ise, Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun 02/04/2018 tarihli ve 2018/32 Sayılı, 19/07/2018 Tarihli ve 2018/87 Sayılı, 22/04/2020 Tarihli ve 2020/315 Sayılı Kararları ile belirlenmiştir. Ancak bu kişilerin sicile kayıt yükümlülüğünden istisna tutulması, KVKK'dan doğan diğer yükümlülüklerden de muaf oldukları anlamına gelmemektedir (Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik m. 5/1-f, RG, 30 Aralık 2017, S. 30286).

[108] 28 Nisan 2019 tarihinde yönetmeliğin bazı hükümlerinde değişiklik yapılmıştır. Bkz.: *"Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"* (RG, 28 Nisan 2019, S. 30758).

Hakkında Yönetmelik"[109] ile düzenleneceği kabul edilmiştir. Bu çerçevede kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesine ilişkin işlemler *"kişisel verilerin imha edilmesi"* olarak tanımlanmaktadır (İmha Yönetmeliği m. 4/1-c).

Kişisel verilerin silinmesinde, veri sorumlularının takip etmesi gereken belli prosedürler[110] vardır. İlk olarak veri sorumlusu silinecek olan veriyi tespit etmelidir. Akabinde "ilgili kullanıcı" olarak verileri işleyen kişileri belirlemelidir. Son olarak da ilgili kullanıcıların verilere ulaşım ve müdahale etme yetkilerini sonlandırmalıdır. Bu süreç neticesinde kişisel veriler, tutulduğu ortamdan (cd, hard disk, evrak vb.) geri dönüştürülemeyecek şekilde silinmiş olur (İmha Yönetmeliği m. 8)[111].

Kişisel verilerin yok edilmesi, verinin bulunduğu ortama göre (fiziken yakma, eritme ya da toz haline getirme; üzeri çizilerek kurtarılmasını önleme veya de-manyetize etme[112] vb.) yöntemler kullanılarak hiçbir şekilde kullanılamaz hâle getirilmesidir (İmha Yönetmeliği m. 9).

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi ise, İmha Yönetmeliği m. 10/2'de "*...kişisel verilerin, veri sorumlusu, alıcı veya alıcı grupları tarafından geri döndürme ve verilerin başka verilerle eşleştirilmesi gibi kayıt ortamı ve ilgili faaliyet alanı açısından uygun tekniklerin kullanılması yoluyla dahi kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemez hale getirilmesi*" olarak tanımlanmıştır. Anonim hâle getirme yöntemleri; gruplama, değişkenleri çıkartma, maskeleme, bölgesel gizleme, türetme, genelleştirme, gürültü ekleme, rastgele hâle getirme vb. şeklinde sayılmıştır[113]. Anonim verilere örnek olarak her yıl TÜİK tarafından yayımlanan istatistik bilgileri verilebilir.

---

[109] RG., 28 Ekim 2017, S. 30224. Bundan sonra kısaca *"İmha Yönetmeliği"* olarak anılacaktır. 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe giren yönetmeliğin bazı hükümlerinde, 28 Nisan 2019 tarihinde değişiklik yapılmıştır. Bkz.: *"Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hâle Getirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"* (RG., 28 Nisan 2019, S. 30758).

[110] KVK Kurulu, "**Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası",** s. 11-12.

[111] KVK Kurulu, "**Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hâle Getirilmesi Rehberi"**, s. 6.

[112] *"Manyetik medyanın özel bir cihazdan geçirilerek gayet yüksek değerde bir manyetik alana maruz bırakılması ile üzerindeki verilerin okunamaz biçimde bozulması işlemidir."* KVK Kurulu, "**Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hâle Getirilmesi Rehberi"**, s. 9.

[113] KVK Kurulu, "**Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hâle Getirilmesi Rehberi"**, s. 16 vd.

İkinci Bölüm

KİŞİSEL VERİLERİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE KİŞİSEL VERİLERİN TEMEL BELGELERLE KORUNMASI

§ 4. KİŞİSEL VERİLERİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Kişisel verilerin her türlü bilgiyi ihtiva etmesi ve bu bilgilerin niteliği sebebiyle kişisel verilerin korunması ihtiyacı, bir hak olarak ortaya çıkmakta ve içerisinde birçok hak barındırmaktadır[114]. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin olan bu hak, veri ilgilisinin, kişisel verilerinin geleceğini belirleme yetkisini ve verileri üzerindeki hakimiyetini ifade etmektedir. Diğer bir deyişle kişinin, verileri üzerinde gerçekleştirilen ele geçirme, işleme veya aktarma gibi faaliyetlerde söz hakkı olması anlamına gelmektedir[115].

I. Kişisel Verilerin Hukuki Niteliği

Kişisel verilerin hukuki niteliğinin belirlenmesi, bu hakkın nasıl korunacağının tespitinin yapılabilmesi için önem arz etmektedir. Kişisel verilerin özünde yer alan hukuki varlık ve menfaatler hakkında doktrinde iki farklı görüş bulunmaktadır[116]. Bu görüşler temelde, kişisel verilerin korumasının özünü ve bu korumanın neyi amaçladığını tespit etmeyi hedeflemektedir. Bunlardan ilki ekonomik bir hak olduğu; ikincisi ise, insan hakkı olduğu görüşüdür. Ekonomik hak teorisinde mülkiyet hakkı[117]

---

[114] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 77; Bayraktar, s. 15.

[115] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 76.

[116] Aksoy, s. 37; Yiliyaer Abudureyimu / Yücel Oğurlu, "Yapay Zekâ Uygulamalarının Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Doğurabileceği Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.: 20, S.: 41, 2021, s. 769, https://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11467/5106/10.46928-iticusbe.863505-1517493.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Çevrimiçi) (E.T: 26.12.2022).

[117] Nadezhda Purtova, "Property Rights in Personal Data: Learning from the American Discourse", **Computer Law and Security Review**, Vol.:25, Nr.: 6, 2009, https://www.academia.edu/4373513/Property_rights_in_personal_data_Learning_from_the_American_discourse (Çevrimiçi) (E.T: 26.12.2022); Aksoy, s. 57, dn. 68-69.

ve fikri mülkiyet hakkı[118] görüşleri yer almaktadır. İnsan hakkı teorisinde ise, kişilik hakkı[119] ve bağımsız hak görüşleri[120] yer almaktadır.

A) Ekonomik Bir Hak Olduğu Görüşü

Kişisel verilerin korunmasını ekonomik bir hak olarak kabul eden yaklaşımlar, *"ekonomik ve teknolojik"* odaklı analizler ile bu hakkı, insan hakları bağlamından uzaklaştırmaktadır[121]. Bu yaklaşım daha çok Amerika Birleşik Devletleri'nde kabul görmektedir. Amerika'da kişisel verilerin kapsamlı şekilde korunmasının, ekonomik faaliyetlere zarar vereceği görüşü benimsendiğinden kişisel veriler, anayasal bir hak olarak değil, sektörel bazda korunmaktadır[122]. Bu sebeple ABD sistemi, Kıta Avrupa'sından ayrılarak düşük düzeyde bir koruma öngördüğü için eleştirilmektedir[123]. Bu görüş sahipleri, temelde mülkiyet ve fikri mülkiyet hakkı olmak üzere iki farklı görüş etrafında toplanmaktadır.

1. Mülkiyet Hakkı Olduğu Görüşü

Bu görüş savunucuları, kişisel verilerin mülkiyet hakkı niteliğinde olduğunu ve mal olarak kabul edilen bir kişilik ürünü olduğunu benimsemektedir[124]. Bu doğrultuda herkes kendi kişisel verileri üzerinde mülkiyet hakkına sahip olduğundan[125]; kişisel verilerin, satım ve kira gibi sözleşmelere konu edilmesi ya da üçüncü kişilere ivazsız

---

[118] Aksoy, s. 60, dn. 80; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 79; Küzeci, s. 66.

[119] Douwe Korf, "EC Study on Implementation of Data Protection Directive: Comparative Summary of National Laws", **University of Essex**, Cambridge (UK) 2002, s. 14- 15, https://gegevensbeschermingsrecht.nl/onewebmedia/douwe.pdf (Çevrimiçi) (E.T: 26.12.2022).

[120] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 81- 82, dn. 59.

[121] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 78; Sinem Göçmen Uyarer, **6698 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması**, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 3-4, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 25.11.2021).

[122] Richard A. Posner, "The Right of Privacy", **Georgia Law Review**, C.:12, No: 3, 1978, s. 398 https://digitalcommons.law.uga.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1021&context=lectures_pre_arch_lectures_sibley (Çevrimiçi) (E.T.: 25.11.2021); Küzeci, s. 59, d.n. 183; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 78; Corien Prins, "Property and Privacy: European Perspectives and the Commodification of our Identity" *("Property and Privacy"),* **Information Law Series**, C.: 16, 2006, s. 224, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=929668 (E.T.: 26.12.2022)

[123] Küzeci, 59.

[124] Aksoy, s. 57, dn. 68- 69; Prins, Property and Privacy, s. 231.

[125] Kenneth C. Laudon, "Extensions to the Theory of Market and Privacy: Mechanics of Pricing Information", s. 43, d.n.15'ten aktaran Jessica Litman, "Information Privacy/ Information Property", **Stanford Law Review**, C. 52, No. 5, 2000, s. 1287, d.n. 19 (Çevrimiçi) ..\..\Downloads\SSRN-id218274.pdf (E.T: 25.11.2021)

şekilde devredilmesi mümkündür[126]. Bu kapsamda malik konumunda bulunan veri sahibinin, verilerinin kötüye kullanılması sebebiyle doğrudan dava açma ve zararının giderilmesini isteme hakkı söz konusudur[127].

Bu görüşün temelinde kişisel veriler, maddi kazanç elde edilebilecek yeni bir ekonomik değer, hatta bir para birimi olarak kabul edilmektedir[128]. Kişisel verinin ekonomik bir değer olması, veri sahiplerinin verilerini, hangi durumda kim ile paylaşacağına, hangi şartlarda işlenmesine izin vereceğine kendisinin karar vermesi gerektiği anlamına gelmektedir. Böylece veri sahibi, verilerinin kullanımı karşılığında adil bir bedel almış ve kişisel veri pazarında adalet sağlanmış olur[129]. Örneğin bir şirket, verileri kullanmak üzere satın aldığında, gerekli maliyetleri hesaplayacak ve ihtiyacı doğrultusunda daha az veri işleyecektir. Dolayısıyla da kişisel veriler korunmuş ve pazardan faydalanmak isteyenler de kazanç elde etmiş olmaktadır.

Mülkiyet hakkı görüşü çeşitli sebeplerle eleştirilmiştir. Bunlardan ilki, mülkiyet hakkı çerçevesinde tasarruf yetkisinin kişisel veri ile bağdaşmadığıdır[130]. TMK m.683/1 gereği, mülkiyet hakkı ile kişiye; eşyayı kullanma, faydalanma ve tasarrufta bulunma yetkileri verilir. Mülkiyet hakkının tanıdığı bu tasarruf yetkisi mal sahibine, mülkiyette değişiklik yapma, mülkiyeti tağyir veya tahrip etme, devretme, üstünde hak kurma gibi fiili ve hukuki tasarruf imkânı vermektedir[131]. Kişisel verileri koruma hukuku bakamından ise bu durum, kişinin verilerinin üçüncü kişilere aktarılabilmesinin insan onuruyla bağdaşmadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir[132]. Ayrıca, kişisel verilerin devrinin zaman bakımından ve maddi anlamda elverişsiz oluşu da mülkiyet hakkının eleştirilme sebeplerindendir[133].

---

[126] Litman, s. 1295; Korkmaz, İ., **Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması**, 2. B., Ankara 2019, s. 85-86.
[127] Küzeci, s. 60; Beytar, s. 57; İmançlı, s. 44.
[128] Küzeci, s. 61; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 78.
[129] Beytar, s. 56-57; Aksoy, s. 58; İmançlı, s. 44-45.
[130] Aksoy, s. 64; Ayözger Öngün, s. 17; Küzeci, s. 65; Korkmaz, s. 86; Taştan, F. G., **Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması,** 2. B., İstanbul 2017, s. 53-54; Litman, s. 1295.
[131] Litman, s. 1295; Hatemi, H. / Aybay, A., **Eşya Hukuku**, 4. B., İstanbul 2014, s. 116.
[132] Taştan, s. 57; Küzeci, s. 62; Aksoy, s. 65; Gür, İ., **Kişisel Verilerin Korunması Hususunda AB ile ABD Arasında Çıkan Uyuşmazlıklar ve Çözüm Yolları**, 1. B., Ankara 2010, s. 14 vd.
[133] Aksoy, s. 65.

Bunlara ek olarak, mülkiyet hakkı eleştirilerinden biri de her ne kadar pazarlık ve denetim hakkı tanınsa da tarafların eşit şartlarda olmamaları durumunda bu yöntemin adil olmayacağıdır. Taraflardan biri devlet ya da özel sektör şirketi ise, taraflar arasında ekonomik ve sosyal güç farkı oluşur ve dolayısıyla mülkiyet görüşü güçlü tarafın lehine olur[134].

Bir başka eleştiri ise, mülkiyet hakkının işlevsel olarak doğadaki sınırlı kaynaklarının paylaştırılmasını sağlamak için doğmuş olmasıdır. Zira pazar kaynaklarının sınırlı olmasına rağmen kişisel verilerde böyle bir durum söz konusu değildir. Kişisel veriler sınırlı olmadığı için de mülkiyet görüşünün uygulanamayacağı düşünülmektedir[135].

2. Fikri Mülkiyet Hakkı Olduğu Görüşü

Kişisel verilerin niteliğine ilişkin kabul edilen fikri mülkiyet görüşünde, kişisel verilerin korunması ile fikri mülkiyet haklarının korunmasının benzer olduğu ve telif hakları gibi korunması gerektiği ifade edilmektedir[136]. Bu görüşün temelini, bir eser üzerinde, eser sahibinin sahip olduğu manevi haklar ile kişisel veri sahibinin sahip olduğu hakların benzer olduğu düşüncesi oluşturmaktadır[137]. Eser sahibinin manevi hakları, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)'nda [138] "umuma arz salahiyeti (FSEK m. 14)", "adın belirtilmesi salahiyeti (FSEK m. 15)" ve "eserde değişiklik yapılmasını menetme (FSEK m. 16)" olarak belirtilmiştir.

Fikri mülkiyet teorisi de mülkiyet teorisine benzer nedenlerle eleştirilmektedir[139]. Buna ek olarak fikri mülkiyette eser, bir çaba ile oluşurken; kişisel verilerin, insan hayatına özgü veriler olması ve herhangi bir çaba gerektirmemesi sebebiyle de eleştirilmektedir[140]. Bir diğer eleştiri, fikri mülkiyet ve kişisel veriler

---

[134] Paul M. Schwartz, "Property, Privacy and Personal Data", **Harvard Law Review**, S.117, 2003-2004, s. 2081 ..\..\Downloads\fulltext.pdf (Çevrimiçi) (E.T.: 28.11.2021); Gary T. Marx, "For Sale: Personal Information About You", **The Washington Post**, 11 Aralık 1989 http://web.mit.edu/gtmarx/www/forsale.html (Çevrimiçi) (E.T: 28.11.2021); Küzeci, s. 61.

[135] Aksoy, s.66; Küzeci, s.62.

[136] Küzeci, s. 62; Taştan, s. 54; Korkmaz, s. 87; Aksoy, s. 60.

[137] Aksoy, s. 66; Ayözger Öngün, s. 17; Küzeci, s. 62.

[138] RG., 13/12/1951, S. 7981.

[139] Küzeci, s. 67 vd; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 80.

[140] Corien Prins, "When Personal Data, Behavior and Virtual Identities Become A Commodity: Would A Property Rights Approach Matter?", **SCRIPT-ed A Journal of Law, Technology and Society**,

arasında amaçsal fark bulunmasına ilişkindir[141]. Zira fikri mülkiyet, kişinin çabasını ve üretimini koruyarak eserin meydana getirilmesini amaçlamaktadır. Ancak kişisel verilerde bir üretim olmadığı için kişisel verilerin korunmasında üretime teşvik ihtiyacı da bulunmamaktadır[142].

Fikri mülkiyet görüşü ile ilgili son eleştiri ise ortaya çıkan sonuçlar bakımındandır. Nitekim fikri mülkiyet haklarının korunamadığı bir durumda ortaya çıkan sonuçlar ile kişisel verilerin korunamadığı bir senaryoda ortaya çıkabilecek zararın öngörülmesi ve tazmininin daha zor olduğu ifade edilmektedir[143].

B) İnsan Hakkı Olduğu Görüşü

Kişisel verilerin hukuki niteliği, özellikle Kıta Avrupası'nda temel bir insan hakkı[144] olarak kabul edilmektedir[145]. İnsan hakkı görüşüne göre, kişisel verilerin korunmasındaki amaç; verinin değil, kişinin hak ve özgürlüklerinin korunmasıdır.

Bu görüşün temeli, kişinin mahremiyetinin korunması ve özel hayatın gizliliği haklarına karşı ortaya çıkan tehlikenin engellenmesi fikrine dayanmaktadır[146]. Nitekim bu hakkın, kişilik hakkı ve insan onuru kavramları ile birlikte kullanılması da bu hakkın temelinde, kişinin mahremiyetinin korunması hakkı olduğu görüşünü desteklemektedir[147].

1. Kişilik Hakkı ve Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Olduğu Görüşü

Doktrinde çeşitli tanımlamalar yapılmakla birlikte genel olarak kişilik hakkı; "kişinin toplum içindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini temin eden

---

C.3, S.4, 2006, s. 296 https://script-ed.org/wp-content/uploads/2016/07/3-4-Prins.pdf (Çevrimiçi) (28.11.2021); Ayözger Öngün, s. 17.

[141] Prins, *"When Personal Data, Behavior and Virtual Identities Become A Commodity",* s. 295-296.

[142] İmançlı, s. 48.

[143] Aksoy, s. 67.

[144] İnsan hakları: *"...insanın, başkaca hiçbir ön şart aranmadan sırf insan olmasından dolayı, doğuştan ya da ana rahmine düşmesinden itibaren sahip olduğu ve devlet, birey ya da birey toplulukları tarafından dokunulamayan evrensel ilke, kural ve haklar manzumesini ifade eder."* (Mehmet Merdan Hekimoğlu, "1982 Anayasasına Göre İnsan Hakları Kavramı", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.5, S.7, 2002, s. 54 (Çevrimiçi) https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/864482 (E.T: 28.11.2021)); Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 114 vd.

[145] Prins, *"When Personal Data, Behavior and Virtual Identities Become A Commodity",* s. 272; Nitekim GDPR m. 1'de *"Bu Tüzük'te gerçek kişilerin temel hakları ve özgürlükleri ve özellikle, kişisel verilerin korunması hakkı korunur"* ifadelerine yer verilmektedir (95/46/EC sayılı Direktif m. 1'de yer alan mahremiyet hakkı kavramı madde metnine alınmamıştır).

[146] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 80; Aksoy, s. 61.

[147] Korkmaz, s. 89

varlıkların tümü üzerindeki hakkı" şeklinde tanımlanmaktadır[148]. Nitekim Yargıtay da bir kararında[149] bu hakkın, kişinin tüm kişisel değerlerini kapsadığını ifade etmiştir:

> *"Şüphesiz, yapılan tanımlamaların hepsi kişilik hakkını değişik yönden anlatmaktadır. Ancak, çok genel bir ifadeyle, kişilik hakkı, kişinin, kişisel değerleri üzerinde sahip olduğu mutlak ve tekelci haktır, şeklinde kısa ve öz bir tanımlama da yapılabilir. Doktrine göre kişisel haklar (şahsiyet hakları), kişinin kendi hür ve bağımsız varlığının bütünlüğünü sağlar. Hayat, beden ve ruh tamlığı, vicdan, düşünce ve ekonomik çalışma ve her çeşit özgürlüğü, şeref, haysiyet ve itibar, mesken masuniyeti, ölmüş yakınlarının anısı, ün, ad, sır ve resim hep kişisel varlıklardır. Bunlar sınırlı olmayıp, zaman ve mekana göre değişir."*

Kişilik hakkı savunucuları kişisel verilerin, özel hayat ile bağlantılı olduğunu, dolayısıyla kişisel verilerin korunması hakkının temelinde de özel hayatın gizliliği ve korunması hakkının bulunduğunu ifade etmektedir[150]. Kişisel verilerin korunması hakkının, Anayasa'nın *"özel hayatın gizliliği ve korunması"* başlıklı 20/3[151]. maddesinde düzenlenmesi de bu görüşü destekler niteliktedir. Zira Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de kişisel verileri, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 8'de "*özel ve aile hayatına saygı"* başlığı altında yorumlamıştır[152]. Bu doğrultuda bireylerin herkes ile paylaşılan *"kamuya açık alan"*, sadece yakınları ile paylaşılan *"özel alan"* ve belli kişilerle paylaşılan ya da sadece kendisinin bildiği *"gizli alan"* şeklinde üç *"hayat alanı"* bulunur[153]. Bireyin özel hayatı ve gizlilik alanları "münferit kişilik hakları"dır. Bu alanlara yapılan müdahaleler, kişilik haklarını ihlal eder. Bu kapsamda özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı, kamuya açık alana ilişkin gerçekleştirilen ihlalleri korumamaktadır[154].

---

[148] Dural/Öğüz, s. 100.
[149] Yargıtay HGK., 27.06.2012, E. 2012/179, K. 2012/412 (Legalbank, E.T.: 04.12.2021).
[150] Aksoy, s. 54-55.
[151] Anayasa m. 20/3: *"Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."* (RG., 09/11/1982, S. 17863 (Mükerrer)).
[152] Küzeci, s. 73.
[153] Dural/Öğüz, s. 136; Helvacı, S., **Gerçek Kişiler**, 8. B., İstanbul 2017, s. 122.
[154] Aksoy, s. 70.

Kişisel verilerin, kişilik hakkı olduğunu savunan bu görüş, kişisel verilerin korunmasını, özel hayatın ve mahremiyetin korunması kavramları ile eş anlamlı kabul ettikleri için eleştirilmektedir[155]. Zira kişisel verilerin ihlali, kişinin özel hayatının gizliliğini ihlal edebileceği gibi bağlantılı başka haklarına veya özel hayat kapsamında korunmayan kamusal haklarına[156] da zarar verebilir[157]. Bu nedenle kişisel verilerin, sadece özel hayat kavramı ile ilişkilendirilen bir kişilik hakkı görüşü olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

2. Bağımsız Bir Hak Olduğu Görüşü

Kişisel verilerin, ilk olarak kişilik hakkı kavramı altında özel hayatın gizliliği olarak korunması gerektiği savunulmuştur. Ancak gelişen teknoloji ile birlikte bilginin, yeni bir güç olarak kabul edilmesinin sonucunda kişisel veriler, ticari değer haline gelmiştir. Nitekim GDPR ve KVKK düzenlemelerinin, kişinin açık rızasının bulunması durumunda verilerin işlenmesine veya aktarılmasına izin vermesi, veri sahibinin istediği zaman kendi verilerinden ticari fayda sağlamasına açık kapı bırakmaktadır. Bu nedenle söz konusu ulusal ve uluslararası metinlerin, veri sorumluları, ilgili kişiler ve üye devletler arasında bir menfaat dengesi kurmayı amaçladığı söylenebilir. Bu doğrultuda özel hayatın gizliliğinin korunması hakkının, kişisel verilerin korunması bakımından yetersiz olduğu anlaşılmış ve bağımsız bir hak olduğu görüşü kabul edilmiştir[158].

Bu görüşün ortaya çıkmasında, 1983 yılında Federal Almanya Anayasa Mahkemesi'nin verdiği *Nüfus Sayımı Kararı*[159] etkili olmuştur. Karara konu olayda; devlet, Alman Federal Meclisinin 1982 yılında kabul ettiği Nüfus Sayımı Kanunu doğrultusunda nüfus sayımı esnasında, vatandaşlara bazı özel soruların bulunduğu bir

---

[155] Aksoy, s. 55, 62, dn. 87-88.

[156] Bilindiği üzere ulusal ve uluslararası düzenlemeler ile öğreti ve yargıtay içtihatlarında, kişisel verilerin sır ya da gizli olmasının gerekmediği yönünde görüş birliği bulunmaktadır (Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 82).

[157] Özkan, s. 35-36; Aksoy, s. 62.

[158] Aksoy, s. 69-70; Küzeci, s. 74; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 81; Sinan Sami Akkurt, "Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış", **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, C. 2, S. 1, 2020 (Çevrimiçi) https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1187007 (E.T.: 05.12.2021)

[159] 65 **BverfGE** 1, 41-52, Census, 15 Aralık 1983 https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/1983/12/rs19831215_1bvr020983.html. Kararın tamamı için bkz.: **Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts**, C. 65, Y. 1984, J.C.B. MOHR, Almanya, 1984, s. 1-71'den aktaran Küzeci, s. 66, d.n. 206; Aksoy, s. 70-71.

ankete cevap verme zorunluluğu getirerek detaylı bilgiler toplamayı ve bu bilgileri uzun süre saklamayı öngörmüştür. Bu durumun, bireyin kişilik haklarını ihlal ederek "şeffaf insan" tipi oluşturacağı gerekçesiyle kamuoyundan büyük tepkiler gelmiştir[160]. Bunun üzerine yapılan şikayetler neticesinde Alman Anayasa Mahkemesi, bu kanunun uygulanmasını geçici tedbir kararı ile durdurmuştur. Bununla birlikte Mahkeme, insan onuru ve kişilik hakkı kavramlarını değerlendirerek kişilerin, *"kendi kişisel verileri üzerinde tasarruf hakkı (informelles Selbstbestimmungsrecht)"* bulunduğunu söylemiştir[161]. Bu hak, kişinin kişisel verilerinden hangilerinin, kim tarafından ne zaman ve ne şekilde işlenebileceğine karar verme hakkı olarak ifade edilebilir[162]. Almanya Federal Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bu karar ile Alman Anayasasında bağımsız bir temel hak olarak düzenlenmemiş olan kişisel verilerin korunmasının, temel ilkeleri belirlenmiştir[163].

İlk kez Almanya Anayasa Mahkemesi tarafından *"bilgilerin geleceğini belirleme hakkı" ("informationalle Selbstbestimmung", "the right of informational self-determination")* olarak ifade edilen bu hak neticesinde kişisel veriler; insan onuru korumasında yer alan genel kişilik hakkının münferit biçimlerinden biri kabul edilerek hem kişilik hakkının yararlandığı korumalardan hem de "bireyin kişisel verilerinin geleceğini belirleme hakkı" kapsamında belirlenen korumalardan faydalanmaktadır[164].

Bu çerçevede kişisel verilerin korunmasına ilişkin öngörülen bu yaklaşımların, her gün değişen ve gelişen teknolojik gelişmeler karşısında yetersiz kalmaya devam edeceğini ve "bireyin bilgilerinin geleceğini belirleme hakkı" kavramının da tükeneceği kanaatindeyiz. Zira her ne kadar Türkiye'de kişisel verilerin korunmasına ilişkin önlemler yeni alınmaya başlamışsa da dünya genelinde önlemler giderek

---

[160] Elif Küzeci, "İstatistikî Birimler ve Bilgilerin Geleceğini Belirleme Hakkı", **İnsan Hakları Yıllığı**, C. 32, 2014, s. 53- 54 (Çevrimiçi) https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1734107 (E.T: 05.12.2021).

[161] Taştan, s. 66; Küzeci, s. 67; Sevgi Erarslan Türkmen, **Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 23 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 05.12.2021); Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 6; Aksoy, s. 71; Akgül, s. 77 vd.

[162] Aksoy, s. 71.

[163] İmançlı, s. 54.

[164] 65 **BverfGE**, p. 1 ff; Küzeci, 67; İmançlı, s. 53-54; Taştan, s. 67.

azaltılmaktadır. Bu azaltma eğilimden faydalanmak isteyen özel şirketler ise, kişisel verileri koruma sisteminin temelini oluşturan ilkelerin uygulanmasının bozulmasına sebep olmaktadır. Söz konusu durum, yakın gelecekte kişisel verilerin korunmasının daha da zor olacağını göstermektedir. Bu sebeple kişilerin, "bilgilerinin geleceğini belirleme hakkı" kapsamında sistem içerisinde hangi verilerinin dolaştığını dahi bilmeden, kendi rızalarıyla farklı nitelikli verilerinin de işlenmesine izin vermesi, kişisel verilerin korunması kurumunun zafiyete düşeceğinin ve kamu kurumları aleyhine güç dengesinin değişeceğinin göstergesidir.

§ 5. KİŞİSEL VERİLERİN TEMEL BELGELERLE KORUNMASI

I. Uluslararası Düzenlemelerde Kişisel Verilerin Korunması

A) OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development/Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) Bünyesindeki Düzenlemeler

Kişisel verilerin korunması hususunda yapılan ilk uluslararası hukuki düzenlemenin, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü[165] tarafından 1980 yılında hazırlanmış olan *"Özel Yaşamın Gizliliğinin ve Sınır Ötesi Kişisel Veri Dolaşımının Korunmasına Yönelik Rehber İlkeler"*[166] olduğu kabul edilmektedir. OECD Rehber İlkeleri, kişisel verilerin korunmasına yönelik asgari koşulları içeren 8 maddeden oluşmaktadır[167]. Söz konusu ilkeler; "veri toplamanın sınırlı olması ilkesi (m.7)", "veri kalitesi ilkesi (m. 8)", "amacın belirliliği ilkesi (m. 9)", "sınırlı kullanım ilkesi (m. 10)", "veri güvenliği ilkesi (m. 11)", "açıklık ilkesi (m. 12)", "bireyin katılımı ilkesi (m. 13)" ve "hesap verilebilirlik ilkesi (m. 14)" olarak sıralanabilir. Bu ilkelerin, hukuki anlamda tavsiye niteliğinde olması sebebiyle üye devletler açısından

[165] Bu kuruluşun temel amaçları arasında, üye ülkelerde ekonomik gelişim ve büyümenin desteklenmesi, halkın yaşam standardının arttırılması, dünya ticaretinin gelişiminin desteklenmesi, demokrasi ve insan haklarının geliştirilmesinin sağlanması yer alır (https://www.oecd.org/about/; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 86).

[166] **OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data**, 23 Eylül 1980 (Çevrimiçi) https://www.oecd.org/digital/ieconomy/oecdguidelinesontheprotectionofprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm (E.T: 11.12.2021).

[167] Küzeci, s. 114.

bağlayıcılığı bulunmamaktadır[168]. Buna rağmen anılan ilkelerin, hâlâ ulusal ve uluslararası birçok metne, hukuki olarak öncülük ettiği görülmektedir[169].

B) Birleşmiş Milletler Bünyesindeki Düzenlemeler

Türkiye'nin de kurucu üyeleri arasında bulunduğu Birleşmiş Milletler (BM) Örgütü, temel olarak dünya barışının ve uluslararası işbirliğinin sağlanmasını amaçlayan uluslararası bir örgüttür[170].

Kuruluşundan bu yana bireyin özel alanının korunması, BM'nin önem verdiği hususlardan biri olmuştur[171]. Bu sebeple ilk olarak 10 Aralık 1948 tarihinde *"İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi"*nin 12. maddesi ile; hiç kimsenin özel hayatının, ailesinin, haberleşmesinin ya da onur ve şöhretinin saldırılara maruz kalmayacağı ve her insanın bu tür müdahalelere karşı kanun ile korunma hakkı olduğu düzenlenmiştir.

Benzer şekilde 1976 yılında yürürlüğe giren *"Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme"*nin *"Mahremiyet Hakkı"* başlıklı 17. maddesi: *"Hiç kimsenin özel hayatına, ailesine, evine ya da haberleşmesine keyfi ya da yasadışı olarak müdahale edilemez; hiç kimsenin şeref ve itibarına yasal olmayan tecavüzlerde bulunulamaz. Herkesin, bu gibi müdahalelere ya da tecavüzlere karşı yasalarca korunma hakkı vardır."* demek suretiyle kişinin mahremiyet hakkının ve özel hayatının korunması gerektiğini hüküm altına almıştır. Bununla birlikte BM İnsan Hakları Komitesi, 1988 tarihli 32. oturum, 16. genel yorumunda: "Kamu otoritelerinin, özel kişi veya kurumların bilgisayarlarda, veri bankalarında veya benzeri cihazlarda kişisel bilgilerinin toplamasının veya saklamasının hukuki düzenlemeye tâbi olması gerektiği, özel hayatın gizliliğinin etkili şekilde korunabilmesi için her bireyin kendisi ile ilgili veri tabanı vb. alanlarda saklanmış verileri varsa, bunların ne tür bilgiler olduğunu ve ne amaçla saklandığını öğrenme hakkına sahip olduğu" yorumu yapılmıştır[172].

---

[168] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 87; Aksoy, s. 4; Akgül, s. 188.
[169] Küzeci, s. 115. Nitekim 6698 Sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun genel gerekçesinde de bu ilkelerden bahsedilmiştir.
[170] Ayrıntılı bilgi için bkz.: https://www.un.org/en/about-us/history-of-the-un (E.T: 11.12.2021).
[171] Küzeci, s. 117; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s.88; Akgül, s. 193.
[172] Lema Uyar, "Birleşmiş Milletler'de İnsan Hakları Yorumları İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, 1981-2006", **İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları**, s. 35-36,

Diğer taraftan teknolojik gelişmeler ile bireyin haklarının bilgisayar ortamında daha çok ihlal edilmesi sonucunda Birleşmiş Milletler, doğrudan kişisel verilerin korunmasına yönelik olarak 14 Aralık 1990 tarihli *"Bilgisayara Geçirilmiş Kişisel Veri Dosyalarının Düzenlenmesine İlişkin Rehber İlkeleri"* yayınlamıştır[173]. Bu rehber ilkeler bağlayıcı olmamakla birlikte, kişisel verilerin bilgisayarlar aracılığıyla işlenmesine dair üye devletlerin yerine getirmesi gereken asgari standartları içermektedir[174]. Verileri hukuka uygun ve dürüst yollarla işleme, verilerin doğruluğu, belirli bir amaca hizmet etmesi, ilgili kişinin verilere erişim hakkı, ayrımcılık yapılmaması, verinin güvenliği, denetim ve yaptırım uygulama, sınır ötesi veri transferi ilkelerinden oluşan BM Rehber İlkeleri, bağımsız bir veri koruma organı kurularak bu ilkelerin uygulanmasının denetlenmesini öngören ilk düzenleme olması açısından da önemlidir[175].

C) Avrupa Konseyi Bünyesindeki Düzenlemeler

Avrupa Konseyi, 1949 yılında II. Dünya Savaşı sonrası kurulan bir uluslararası örgüttür. Avrupa Konseyi, demokratik ilkeler temelinde insan haklarının muhafaza edilmesini, hukukun üstünlüğünü korumayı ve sosyal sorunlara çözüm oluşturmayı amaçlamaktadır.

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Avrupa Konseyi tarafından insan hakları hususunda başlıca belgelerden biri olarak 4 Kasım 1950 yılında kabul edilen "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi" ile kişisel verilerin korunması konusu da gündeme getirilmiştir. AİHS'in *"özel ve aile hayatına saygı hakkı"* kenar başlıklı 8. maddesi[176]nde, kişisel veriler kavramına açıkça

---

https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2016/05/05/BMde_Insan_Haklari_Yorumlari_1981_2006.pdf (Çevrimiçi) (E.T: 11.12.2021); Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 88.

[173] **Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files,** 14 Aralık 1990 (Çevrimiçi) https://www.refworld.org/pdfid/3ddcafaac.pdf (E.T: 11.12.2021).

[174] Akgül, s. 191-192; Küzeci, s. 117; Aksoy, s. 6; Ayözger, s. 74.

[175] Akgül, s. 191; İrem Gürbüz Erel, **Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2021, s. 9 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 12.12.2021); Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 90.

[176] AİHS m. 8: "*(1) Herkes özel ve aile yaşamına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. (2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda gerekli olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir."* Sözleşmenin Türkçe metni için bkz.: Council of Europe, İnsan Hakları ve Temel

yer verilmemiş ancak özel yaşamının gizliliği koruma altına alınmıştır[177]. Bu hakların korunmasının daha etkin olması ve denetlenmesinin sağlanması amacıyla da aynı sözleşmede Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kurulmuştur. Nitekim AİHM ve Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) verdikleri birçok kararda AİHS m. 8'deki korumanın, kişisel verilerin korunmasını da kapsadığını hüküm altına almıştır[178].

2. 108 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi

Avrupa Konseyi, kişisel verilerin korunması ile ilgili ulusal mevzuatlar açısından daha kapsamlı düzenlemeler içeren 108 sayılı *"Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi*"ni 1981 yılında imzaya açmış ve Sözleşme 1985 yılında yürürlüğe girmiştir[179]. 108 sayılı Sözleşme, insanların temel hak ve özgürlüklerinin koruma altına alınması ile üye ülkelerin standart bir veri koruma sistemi oluşturmasını amaçlamaktadır[180]. Sözleşmenin önemli özelliklerinden biri, kişisel verilerin bağımsız bir başlık altında düzenlenmesi ve OECD Rehber İlkeleri'nden farklı olarak yalnızca otomatik işleme tabi tutulan verilere ilişkin düzenleme getirmesidir. Diğeri ise, sözleşmenin Avrupa Konseyi üyesi olmayan ülkelerin de imzasına açık olması ve uluslararası alanda ilk ve tek bağlayıcı nitelikteki hukuk belgesi olmasıdır[181].

108 sayılı Sözleşme ile; "verilerin sahip olması gereken nitelikler (m. 5)", "hassas kişisel verilerin daha sıkı korunması (m. 6)", "verilerin güvenliği (m. 7)", "veri sahibine, veri içeriği hakkında bilgi alma, verilere erişme ve gerekli durumlarda onları

Özgürlüklerinin Korunması Sözleşmesi, (Çevrimiçi) https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf (E.T: 12.12.2021).

[177] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 93.

[178] AİHM'nin kişisel verilerin korunması ile ilgili ilk kararı için bkz.: *Klass ve diğ., Almanya'ya karşı,* b.n. 5029/71, k.t. 6 Eylül 1978, https://hudoc.echr.coe.int/eng - {%22itemid%22:[%22001-57510%22]}; Küzeci, s. 134.

[179] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Ulusal ve Uluslararası Alanda Kişisel Verilerin Korunmasına Duyulan İhtiyaç Rehberi**, s. 3.

[180] "108 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi" m. 1: *"İşbu Sözleşmenin amacı, her bir Tarafın ülkesinde, uyruğu veya ikamet yeri ne olursa olsun her gerçek kişinin, temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kendisiyle ilgili kişisel verilerin otomatik işleme tâbi tutulması karşısında özel hayata saygı hakkını güvence altına almaktır."* https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2712020140848108_tur.pdf (E.T: 12.12.2021); Avcıoğlu, s. 41.

[181] Aksoy, s. 5; Küzeci, s. 126; Ayözger Öngün, s. 73; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 90-91.

düzeltme veya silinmesini talep etme hakkı tanınması (m. 8)" şeklindeki temel ilkeler düzenlenmiştir.

Türkiye Sözleşmeyi ilk imzalayan ülkelerden biri olmasına karşın; 6669 Sayılı *"Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun"* ile onaylayıp 1 Eylül 2016 tarihinde yürürlüğe geçiren son ülke olmuştur[182].

3. 108 Sayılı Sözleşme'ye Ek Denetleyici Makamlar ve Sınıraşan Veri Akışına İlişkin Protokol

108 sayılı Sözleşme'ye ilave olarak güncel ihtiyaçlara da yanıt verecek nitelikteki 181 sayılı "*Denetleyici Makamlar ve Sınırötesi Veri Akışına İlişkin Protokol (Ek Protokol)*", Türkiye tarafından 2001 yılında imzalanmış olmasına rağmen iç hukukumuza, 5 Mayıs 2016 tarihli 29703 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandıktan sonra dâhil edilmiştir. Bunun sebebi ise Ek Protokol ile beraber, taraf devletlere bağımsız bir denetim makamının kurulması zorunluluğunun getirilmiş olmasıdır (m. 1). Ek Protokol ile 108 sayılı Sözleşme'de eksik bırakılan; kişisel verilerin, yeterli düzeyde koruma sağlayamayan ülkelere ve uluslararası kurumlara aktarımı da engellenmiştir (m. 2)[183].

Bilişim teknolojisindeki gelişmeler ile kişisel verilerin korunmasına ilişkin yeni tehlikelerin ortaya çıkması sebebiyle 108 sayılı Sözleşme'nin yenilenmesi ihtiyacı doğmuş ve 18 Mayıs 2018 tarihinde *"108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik Olarak İşleme Tâbi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ni yenileyen Protokol (CETS No. 223)[184]"* kabul edilmiştir. Bu Değişiklik Protokolü, Türkiye tarafından imzalanmamıştır.

---

[182] Badur, E. / Turan Başara, G. (Haz.), **Evrensel Hukuk İlkeleri Işığında Türk Medeni Hukukunda Değişimler Sempozyumu, 10-11 Haziran 2016**, "Türk Medeni Kanunumuzda İnsan Hakları", 1. B., Ankara 2016, s. 173; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 91.

[183] Bkz: https://rm.coe.int/1680080626 (E.T: 12.12.2021).

[184] Council of Europe, "**Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (Amending Protocol)"**, Strasbourg, 10.X.2018 (Çevrimiçi) https://rm.coe.int/16808ac918 (E.T: 12.12.2021).

D) Avrupa Birliği Bünyesindeki Düzenlemeler

1. 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi ve Diğer Direktifler

Kişisel verilerin korunmasına yönelik Avrupa Birliği bünyesinde yapılan çalışmalar sonucunda 24 Ekim 1995 tarihli "*95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Direktifi*[185]" kabul edilmiş ve üç yıl sonra yürürlüğe girmiştir. Bu Direktif, 2016/679 AB Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)' nün yürürlüğe girmesi üzerine yürürlüğünü yitirmiştir. Buna rağmen kişisel verilerin korunması hususunda kapsamlı ve temel nitelikte olması sebebiyle hâlâ önem teşkil eden bir düzenlemedir[186].

95/46/EC Sayılı Direktif ile Avrupa Birliği üyesi devletler açısından asgari veri koruma ölçütünün tespit edilmesi ve üye devletlerin iç hukuklarında, kişisel verilerin korunması ve işlenmesine dair ulusal mevzuatlarını uyumlaştırmak[187] amaçlanmıştır. Direktife göre, verinin aktarılacağı ülkelerde, aktarılan veriye yönelik uygun bir koruma mekanizmasının bulunması hâlinde kişisel verilerin sınır ötesi serbest dolaşımına izin verilmektedir[188].

Direktif'in, Türkiye için önemli olma sebebi ise, 6698 sayılı Kanun'un hazırlanması sürecinde büyük ölçüde 95/46/EC Sayılı Direktif'in örnek alınmasıdır[189]. Kanun'un iptali istenen maddelerine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi'nin, Anayasaya aykırılık incelemelerinde de Direktife uyumlu olup olmadığı dikkate alınmıştır[190].

---

[185] **"Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data."** Official Journal of the European Communities of 23 November 1995, No L. 281, s. 31- 50 (Çevrimiçi) https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1995/46/oj (E.T: 12.12.2021).

[186] Küzeci, s. 160.

[187] Başalp, N., **Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması**, 1. B., Ankara 2004, s. 31; Ayözger Öngün, s. 79.

[188] 95/46/EC sayılı Direktif, Gerekçe, par. 4-7; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 95.

[189] KVKK Tasarı Gerekçesi, Genel Gerekçe.

[190] Murat Volkan Dülger, "Anayasa Mahkemesi'nin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Konu Edildiği İptal Davası Kararına İlişkin Bir Değerlendirme", s. 5, **(Çevrimiçi)** https://www.academia.edu/35841730/ANAYASA_MAHKEMES%C4%B0N%C4%B0N_K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL_VER%C4%B0LER%C4%B0N_KORUNMASI_KANUNUNUN_KONU_ED%C4%B0LD%C4%B0%C4%9E%C4%B0_%C4%B0PTAL_DAVASI_KARARINA_%

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte kişisel verilerin korunma ihtiyacının da artması sebebiyle 95/46/EC sayılı Direktif, kişisel verileri koruma konusunda yetersiz kalmış ve bunun sonucunda bir reform yapma ihtiyacı duyulmuştur. Bu reform sonucunda daha yüksek koruma alanı sağlayan 4 Mayıs 2016 yayım tarihli GDPR'ın, 25 Mayıs 2018 tarihinde uygulanmaya başlanması ile 95/46/EC sayılı Direktif yürürlükten kaldırılmıştır[191].

2. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı

Avrupa Birliği üyesi devletlerin, ulusal düzeyde insan hakları ve özgürlüklerinin korunması amacıyla 7 Aralık 2000 tarihinde "Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı" kabul edilmiştir[192]. Böylece AB ülkelerinde yaşayan vatandaşların, temel hak ve özgürlüklerinin tek bir kalem altında toplanması sağlanmıştır.

AB Temel Haklar Şartı'nda 6 bölümden oluşan temel haklar ele alınmıştır. Bunlar; insan onuru, özgürlükler, eşitlik, dayanışma, vatandaşlık hakları ve adalettir. Bununla birlikte AB Temel Haklar Şartı'nın, Özgürlükler Bölümü'nün 8. maddesinde[193], kişisel verilerin korunmasına, gereken önem atfedilerek ayrı bir hak olarak düzenlenmiştir[194]. Şart'ın üye ülkeler açısından bağlayıcı olması ve m. 8/3'te bağımsız bir makam tarafından denetleme öngörülmesi sebebiyle diğer haklardan ayrı olarak kişisel verilerin korunmasının zorunlu nitelikte olduğu belirtilmektedir[195].

C4%B0L%C4%B0%C5%9EK%C4%B0N_B%C4%B0R_DE%C4%9EERLEND%C4%B0RME (E.T: 12.12.2021)

[191] İmançlı, s. 20; Bekir Gürses, **AB ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması – Mevzuat Uyumuna Yönelik Bir Değerlendirme**, Marmara Üniversitesi, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 14 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 12.12.2021).

[192] Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı (Charter of Fundamental Rights of European Union) ancak 1 Aralık 2009 tarihinde Lizbon Antlaşması'nın kabul edilmesiyle bağlayıcılık kazanmıştır. Detaylı açıklamalar için bkz.: Küzeci, s. 156-157.

[193] AB Temel Haklar Şartı'nın "Kişisel verilerin korunması" başlıklı 8. Maddesi: *"(1) Herkes, kendisine ilişkin kişisel verilerin korunması hakkına sahiptir.*
(2) Bu veriler, dürüst bir şekilde, belirli amaçlar için ve ilgili kişinin rızasına veya yasa ile öngörülmüş diğer meşru bir temele dayanılarak işlenir. Herkes kendisi hakkında toplanmış verilere erişme ve bunları düzelttirme hakkına sahiptir.
(3) Bu kurallara uyulması, bağımsız bir makam tarafından denetlenir."

[194] Küzeci, s. 159; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 99.

[195] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 99.

3. 2016/679 Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR)

95/46/EC sayılı Direktifin, AB'ye üye ülkelerde farklı şekillerde uygulanması ve gelişen teknolojinin getirdiği ihtiyaçlara yanıt vermede yetersiz kalması[196] üzerine çalışmalar yapılarak üye devletler açısından daha uyumlu bir koruma rejimi öngören ve olduğu gibi uygulanması gereken bir düzenleme getirilmiştir[197]. Bunun sonucunda, Avrupa Birliği Konseyi tarafından 24 Mayıs 2016 tarihinde "Genel Veri Koruma Tüzüğü"[198] onaylanmış ve 24 Mayıs 2018 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

Hukuki bağlayıcılığı bulunan GDPR, Direktif'ten farklı olarak Avrupa Birliğine üye devletlerde doğrudan geçerli olmuştur (GDPR m. 99)[199]. Tüzük'ün kabul edilmesiyle AB'ye üye devletler arasında kişisel verilerin korunması hukukunun tamamen uyumlaştırılması sağlanmıştır[200]. GDPR, kişisel verilerin korunması hukuku kapsamında, hem teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği yeni düzenlemelere duyulan ihtiyaçları gidermesi hem de en güncel düzenleme olması sebebiyle önemli bir yere sahiptir. GDPR; uygulanabilirliği, kişisel verilerin korunmasını daha geniş kapsamlı ele alması, bu hususta öngördüğü yaptırımlar ve uygulama alanının geniş olması sebebiyle AB sınırlarını aşmış ve neredeyse evrensel düzeye ulaşmıştır[201].

---

[196] Murat Volkan Dülger, "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", **Yaşar Hukuk Dergisi**, C: 1, S: 2, 2019, s. 84-86 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1335152 (E.T: 19.12.2021).

[197] Akıncı, A. N., **Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi**, Çalışma Raporu No.6, T.C. Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı Yayını, Haziran 2017, s. 4-5.

[198] "**Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (GDPR)"** Official Journal of the European Union of 4 May 2016, No L. 119/1 (Çevrimiçi) https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj (E.T: 19.12.2021). Türkçe metin için bkz.: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü, 27/04/2016 Tarihli, Avrupa Birliği Resmî Gazetesi, Brüksel, https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf; Develioğlu, s. 173-286.

[199] Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın m. 288/2 gereği; *"Tüzükler/regülasyonlar genel uygulama alanına sahiptir. Bütünüyle bağlayıcıdır ve tüm üye devletlerde doğrudan uygulanır."* https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf (E.T: 19.12.2021).

[200] Akıncı, **AB Genel Veri Koruma Tüzüğü**, s. 33.

[201] Muhammet Sefa Mutlu, **Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması**, Kadir Has Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 64 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 19.12.2021).

Tüzük'te kişisel verilerin korunmasına ilişkin yeni düzenlemeler de yer almaktadır[202]. Bunlardan kısaca bahsetmek gerekirse; GDPR m. 3/2 kapsamında veri sorumlusu veya veri işleyen, AB sınırları içerisinde bulunmasa dahi Tüzük uygulanabilecektir[203]. Aynı zamanda GDPR ile kişisel verilerin işlenmesine dair açık rıza şartları genişletilmiş (GDPR m. 7), kişisel verilerin işlenmesinde hukuka aykırılık söz konusu olduğunda veri denetleyicileri, 72 saat içerisinde durumu otoriteye bildirmekle yükümlü tutulmuştur (GDPR m. 33). Yine, veri işleme faaliyetine geçilmeden önce, veri sorumluları tarafından işlenme faaliyetlerinin getireceği risklerin, bireylerin hakları açısından doğurabileceği sonuçların incelenmesini ve değerlendirilmesini sağlayan veri koruma görevlisinin atanması zorunlu tutulmuştur (GDPR m. 39). Veri sahibine, kişisel verilerini bir bilişim sisteminden diğerine taşınmasını isteme hakkını kapsamında veri taşınabilirliği hakkı (GDPR m. 20) ve kişisel veri sahibinin talebi üzerine kendisiyle ilgili verilerin silinmesini sağlayan unutulma hakkı (GDPR m. 17) tanınmıştır.

II. Ulusal Düzenlemelerde Kişisel Verilerin Korunması

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilk adım 1981 yılında 108 sayılı Sözleşme'nin imzalanması ile atılmıştır. Bu adımdan sonra ilk kez 2004 yılında *"Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Bilgilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik[204]"* ile kişisel veri kavramı gündeme gelmiştir. Söz konusu yönetmelik, *"telekomünikasyon sektöründe kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasının güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları"* düzenlemeyi

---

[202] Akıncı, **AB Genel Veri Koruma Tüzüğü**, s. 14-19; Nilgün Başalp, "Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri", **MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 21, S. 1, 2015, s. 85 vd. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/271091 (E.T.: 19.12.2021).

[203] GDPR m. 3: *"1. Bu Tüzük, işleme faaliyeti Birlik içerisinde gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılmaksızın, Birlik içerisindeki bir kontrolör veya işleyicinin işletmesinin faaliyetleri bağlamında kişisel verilerin işlenmesine uygulanır. 2. Bu Tüzük, işleme faaliyetlerinin aşağıdaki hususlarla alakalı olması durumunda, Birlik içerisinde bulunan veri sahiplerinin kişisel verilerinin Birlik içerisinde kurulu olmayan bir kontrolör veya işleyici tarafından işlenmesine uygulanır: (a) Veri sahibine bir ödeme yapılmasına gerek olup olmadığına bakılmaksızın, Birlik içerisindeki söz konusu veri sahiplerine mal ya da hizmetlerin sunulması veya (b) Davranışları birlik içerisinde gerçekleştiği ölçüde, davranışlarının izlenmesi. 3. Bu Tüzük, Birlik içerisinde değil, ancak bir üye devletin hukukunun uluslararası kamu hukuku vasıtasıyla uygulandığı bir yerde kurulu bulunan bir kontrolör tarafından kişisel verilerin işlenmesine uygulanır."*

[204] RG., 06/02/2004, S. 25365. Bu Yönetmelik, 24/7/2012 tarih ve 28363 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan *"Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik"* ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yönetmeliğin son hali için bkz.: RG., 04/12/2020, S. 31324.

amaçlamıştır. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde "kişisel bilgiler/veriler": *"Tanımlanmış ya da doğrudan veya dolaylı olarak, bir kimlik numarası ya da fiziksel, psikolojik, zihinsel, ekonomik, kültürel ya da sosyal kimliğinin, sağlık, genetik, etnik, dini, ailevi ve siyasi bilgilerinin bir ya da birden fazla unsuruna dayanarak tanımlanabilen gerçek ve/veya tüzel kişilere ilişkin herhangi bir bilgi"* olarak tanımlanmıştır.

Kişisel verilere ilişkin ilk kanuni düzenleme ise 2005 yılında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu[205] ile yapılmıştır. TCK'nın *"Kişisel verilerin kaydedilmesi"* başlıklı 135., *"Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme"* başlıklı 136. ve *"Verileri yok etmeme"* başlıklı 138. maddelerinde, kişisel verilere ilişkin çeşitli suç tipleri düzenlenmiştir. TCK m. 135 ve 136'da düzenlenen suçların nitelikli hallerine ise TCK'nın 137. maddesinde yer verilmiştir. Bununla birlikte, "kişisel verilerin kaydedilmesi", "verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" ve "verileri yok etmeme" suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasının şikâyete tabi olmadığı da hüküm altına alınmıştır (TCK m. 139).

5982 sayılı Kanun ile 2010 tarihinde yapılan Anayasa değişikliğinde, 1982 Anayasası'nın *"Özel Hayatın Gizliliği"* başlıklı 20. maddesine, temel bir insan hakkı olarak "kişisel verilerin korunması hakkı" ve buna ilişkin usul ve esasların Kanun ile düzenleneceğine dair hükümleri içeren 3. fıkrası eklenmiştir[206]. Anayasa m. 20/3 hükmü şöyledir:

> *"Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda*

[205] RG., 12/10/2004, S. 25611.

[206] Kişisel verilerin korunması hakkının temeli niteliğindeki bazı haklar, 2010 tarihli değişiklikten önce Anayasa'da; *"hukuk devleti ilkesi (m. 2)"*, *"bireyin maddi ve manevi varlığını serbestçe geliştirme hakkı (m.17)"*, *"özel hayatın gizliliği hakkı (m. 20)"*, *"konut dokunulmazlığı (m.21)"*, *"haberleşmenin gizliliği ilkesi (m. 22)"*, *"dini ve vicdani kanaat hürriyeti (m. 24)"*, *"düşünce ve kanaat hürriyeti (m. 25)"* gibi hak ve hürriyetleri düzenleyen maddelerde bulunmaktaydı.

öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."

Diğer taraftan bu alandaki temel düzenlemeleri içeren ilk Kanun ise, bu hükmünden yaklaşık 6 yıl sonra, 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile kabul edilebilmiştir. KVKK, kişisel verilerin korunması ilkelerinin düzenlendiği çerçeve kanun[207] niteliğinde olması sebebiyle; uygulamaya daha çok Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun kararları ve yargı içtihatları ile yön verilmektedir.

Kişisel verilerin korunması hakkı, kişilik hakkı değerlerinden biri olarak kabul edilmesi sebebiyle; Türk Medeni Kanunu'nun kişilik haklarını koruyan 23., 24. ve 25. maddeleri, kişisel verilerin ihlali söz konusu olduğunda da uygulanabilir niteliktedir[208]. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi neticesinde ilgili kişinin uğradığı zararının tazmini açısından ise, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun haksız fiil ya da borca aykırılığa ilişkin TBK m. 49 vd. ya da TBK m. 112 vd. hükümleri uygulama alanı bulabilecektir. Nitekim TBK m. 419/1 ile doğrudan kişisel verilerin korunmasına ilişkin hüküm de getirilmiştir. Bu hususa ilişkin düzenlemeler çalışmamızın üçüncü bölümünde detaylı olarak açıklandığından burada sadece değinmekle yetinmekteyiz.

[207] KVKK Tasarı Gerekçesi, Genel Gerekçe, s. 6. Belirtilmelidir ki; bir alanın tamamına ilişkin düzenlemeler içeren ve mevcut herhangi bir kanunda değişiklik yapmayan kanunlara kod kanun denilmektedir. Kod kanunlara madde veya hüküm ekleyen, bunların bazı madde veya hükümlerini değiştiren yahut yürürlükten kaldıran kanunlara ise, çerçeve kanun denilmektedir. KVKK'nın böyle anılmasının nedeni, mehaz düzenlemesinin 95/46/EC sayılı Direktif olmasıdır.

[208] Aksoy, s. 80; İmançlı, s. 24.

Üçüncü Bölüm

KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN TEMEL İLKELER VE İŞLENME ŞARTLARI

§ 6. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN TEMEL İLKELER

KVKK m. 4/2'de kişisel verilerin işlenmesine yönelik olarak uyulması gereken bazı temel (genel) ilkeler belirlenmiştir. Bu ilkeler, veri işleme sürecinin başından sonuna kadar her işlem esnasında uyulması gereken kurallardır. Bu özelliği sebebiyle kişinin açık rızası bulunsa dahi temel ilkelere uygun olmayan işleme faaliyetleri, hukuka aykırı kabul edilmektedir[209]. Söz konusu ilkeler, birbiriyle yakın ilişki içerisinde bulunduğundan bunları kesin çizgilerle ayırmak mümkün değildir. Zira genellikle birbirini tamamlar niteliktedirler[210].

I. Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma

Kişisel verilerin, "hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak işlenmesi ilkesi", diğer ilkeleri de içinde barındırması ve bu ilkelerin kaynağını oluşturması sebebiyle veri koruma hukukunun birincil ilkesi olarak kabul edilmektedir[211]. Bu ilke *"hukuka uygunluk"* ve *"dürüstlük kurallarına uygunluk"* olarak ikiye ayrılarak incelenmelidir.

---

[209] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 42; Altındere, s. 36.

[210] Küzeci, s. 199; Hale Akdağ, "Türk Ceza Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması İlkeleri", **Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan**, 2015, s. 29, (Çevrimiçi), https://www.academia.edu/44688059/T%C3%BCrk_Ceza_Hukukunda_Ki%C5%9Fisel_Verilerin_Korunmas%C4%B1_%C4%B0lkeleri (E.T: 04.06.2022).

[211] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular"**, s. 42; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 263; Küzeci, s. 200; Develioğlu, s. 45; Akdağ, s. 30.

Hukuka uygunluk, yapılacak işlemin genel olarak hukuk normlarına, evrensel hukuk ilkelerine ve yürürlükte olan tüm mevzuata[212] uygun olmasını ifade eder[213]. Bu şart, esasında hukuk devleti ilkesinin[214] doğrudan bir sonucudur.

Dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi ise TMK'nın *"dürüst davranma"* başlıklı 2. maddesinde yer alan dürüstlük kuralının ve hakkın kötüye kullanılması yasağının bir tezahürüdür[215]. Bu madde, doğruluk ve dürüstlük kurallarına ilişkin genel ilke olarak kabul edilmektedir. Kişisel veriler kapsamında dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi, veri sorumlusunun ya da veri işleyenin, kendisine tanınan hakları kullanırken gerçekleştirdiği işleme faaliyetlerinde, ilgili kişilerin makul beklentilerini karşılaması, çıkarlarını gözetmesi ve ilgili kişilere karşı adil davranması anlamına gelmektedir[216].

---

[212] Mevzuat kavramına, Anayasa, kanunlar, yönetmelikler, diğer ikincil düzenlemeler ve TBMM tarafından kanun hâline getirilmiş olan insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmeler de dahildir.

[213] Küzeci, s. 20; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 263.

[214] Anayasa Mahkemesi'ne göre hukuk devleti; *"İnsan haklarına saygı gösteren, bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kurup sürdürmekle kendisini yükümlü sayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve anayasaya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargının denetimine bağlı olan devlet demektir. Böyle bir düzenin kurulması yasama, yürütme ve yargı alanına giren tüm işlem ve eylemlerin hukuk kuralları içinde kalması, temel hak ve özgürlüklerin, anayasal güvenceye bağlanması ile olanaklıdır"* (Nuri Alan, "(Demokratik) Hukuk Devleti ve Anayasa", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, C. 58, S. 1, s. 1 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/36187 -:~:text=Mahkemeye%20g%C3%B6re%20hukuk%20devleti%2C%20%22%C4%B0nsan,denetimine%20ba%C4%9Fl%C4%B1%20olan%20devlet%20demektir. (E.T: 04.06.2022)); Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 45.

[215] TMK m. 2: *"Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır."* Nitekim Yarg. HGK., 13/07/2011tarihli, E. 2011/4-410, K. 2011/511 sayılı kararında: "*Bir hakkın dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanılması suretiyle başkasına bir zarar verilmesi hakkın kötüye kullanımını oluşturur. TMK'nun 2/I hükmü herkesin haklarını, toplumda geçerli doğruluk dürüstlük ve iş ilişkilerinin gerektirdiği karşılıklı güven anlayışına uygun olarak kullanmasını emreder. Hakkın kullanımı ölçütünü Medeni Kanununa göre dürüstlük kuralları verir. Bunun yanında ayrıca hak sahibinin başkasını ızrar kastıyla hareket etmiş olup olmadığını araştırmaya gerek yoktur. Önemli olan başkasına zarar vermek kastı değil; hakkın dürüstlük kurallarına aykırı olarak kullanılması sonucunda başkasının zarar görmüş olmasıdır.*
Hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığı, "dürüstlük kurallarına aykırı davranılıp davranılmadığı" ile ilgili olduğuna göre dürüstlük kuralının da burada kısaca açıklanması uygun olacaktır: Medeni Kanun'un 3. maddesinde düzenlenen iyi niyet "hakların kazanılması" ile ilgili olduğu halde, Medeni Kanunun 2. maddesinde yer alan dürüst davranma, hakların kullanılması ve borçların yerine getirilmesinde söz konusu olur. ***Dürüst davranma "bir hak sahibinin hakkını kullanırken veya bir borçlunun borcunu yerine getirirken iyi ve doğru hareket etmesi yani dürüst, namuskar, makul, fiilinin neticesini bilen, orta zekalı her insanın benzer hadiselerde takip edecek olduğu yolda hareket etmesi" anlamındadır****.*
O halde bir hak sahibi hakkını kullanırken veya bir borçlu borcunu yerine getirirken yukarıda belirtilen ilkelere uygun hareket etmek durumundadır; aksi halde, haklarını kötüye kullandıkları sonucuna varılabilecektir." demektedir (karararama.yargıtay.gov.tr, E.T: 04.06.2022).

[216] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 45; Altındere, s. 40; Beytar, s. 150; KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi"**, s. 64.

GDPR m. 5/1-a'da işlemenin, hukuka uygun ve adil olmasının yanı sıra şeffaf[217] olması gerektiği de düzenlenmiştir.

Kurul vermiş olduğu bir kararında; veri sorulusu tarafından müşterinin yapılacak işleme faaliyeti ile ilgili olmayan kişisel verilerini içeren bilgilerinin istenilmesini, herhangi bir mevzuat hükmüne dayanmaması ve ulaşılmak istenen amaçla bağdaşmaması sebebiyle hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma ilkesine aykırı bulmuştur[218]. Bu doğrultuda, genel ve soyut nitelikte olan bu ilkenin ihlal edilip edilmediği, her işleme faaliyetinin özelliği ve herhangi bir kimseden beklenecek objektif davranışa göre belirlenmelidir[219].

II. Doğru ve Gerektiğinde Güncel Olma

KVKK m. 4/2-b hükmü ile verinin, "doğru ve gerektiğinde güncel olması ilkesi"ne yer verilmiştir. Bu ilke, ilgili kişinin bilgi alma (KVKK m. 11/1-b) ve verilerinin düzeltilmesini isteme hakkı (KVKK m. 11/1-d) ile yakın ilişkilidir[220]. Bu ilkenin amacı verilerin gerçeğe uygun olarak işlenmesinin sağlanmasıdır.

Kişisel verilerin, hakkında bilgi verdiği ilgili kişiyi tanımlayabilmesi için "mutlak surette" doğru olması gerekir. Bununla birlikte doğru şekilde toplanan ve işlenen bu veriler, zaman içerisinde değişebilir. Bu sebeple "gerekli olduğu durumlarda" hem veri sorumlusu hem de ilgili kişi, güncelliğini yitiren veriyi çıkarlarına uygun olan yeni veriyle değiştirmelidir[221].

---

[217] Şeffaflık ilkesi; veri sorumlusunun kimliği ve işlemenin amaçları hakkında bireylerin bilgilendirilmesi ile bireylerin, veri işlemenin riskleri, kuralları, işlemeyle ilgili hakları ve bu hakları nasıl kullanabileceklerini bilmesini sağlar (Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 270). Bu kapsamda ilgili kişiye verilecek olan bilginin; kısa, rahatlıkla anlaşılabilecek nitelikte ve ulaşılabilir olması; bununla birlikte bilgilendirme esnasında açık ve sade bir dil kullanılması gerekmektedir (GDPR, Başlangıç par. 39).

[218] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Kanunda Yer Alan Genel İlkelere Aykırı Şekilde Kişisel Veri İşlenmesi (Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma ile Belirli, Açık Ve Meşru Amaçlar İçin İşleme İlkelerine Aykırı Kişisel Veri İşlenmesi)*" konulu, 2018 tarihli kararı https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5417/Kanunda-Yer-Alan-Genel-Ilkelere-Aykiri-Sekilde-Kisisel-Veri-Islenmesi-Hukuka-ve-Durustluk-Kurallarina-Uygun-Olma-ile-Belirli-Acik-Ve-Mesru-Amaclar-Icin-Isleme-Ilkelerine-Aykiri-Kisisel-Veri-Islenmesi- (E.T: 04.06.2022).

[219] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 265, 269; Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular"**, s. 42; Altındere, s. 37.

[220] İlgili kişinin hakları ile ilgili bkz.: İkinci Bölüm, § 6, III.

[221] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 293; Altındere, s. 36-37; Ayözger Öngün, s. 145.

Veriler bir cihaz yardımıyla toplanıyorsa, veri sorumlusu cihazın hatasız çalıştığından emin olmalıdır. Aynı zamanda güncelleme işleminin de kolay ve mümkünse maliyetsiz olması sağlanmalıdır. Zira veri sorumlusunun, ilgili kişiye bilgilerini güncelleme imkânı vermemesi durumunda, ilgili kişinin uğrayabileceği zararlardan sorumluluğu doğacaktır[222]. Örneğin bir işçinin Asgari Geçim İndirimi (AGİ) hesaplanırken eşinin çalışıp çalışmadığı ve kaç çocukları olduğu bilgisinin güncel ve doğru olması gerekir. Aksi hâlde kişinin ekonomik çıkarları zarar görecektir.

Bu çerçevede ilgili kişinin, ilk defa elde edilmesi esnasında verileri doğru şekilde vermesi gerekir. Zira ilgili kişi tarafından yanlış verilen verinin, bu şekilde saklanmasından veri sorumlusunun sorumlu tutulması hakkaniyete aykırı olur. Ancak verilen bilgilerin, veri sorumlusu tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak yanlış yorumlanması hâlinde ise, veri sorumlusu kendi hatasından sorumlu olacaktır. Bununla birlikte veri sorunlusunun, ilgili kişi tarafından verilen bilgilerin doğruluğunu kontrol etme veya kişilerin içinde bulundukları yeni hâllerini araştırma yükümlülüğü bulunmamaktadır[223].

III. Belirli, Açık ve Meşru Amaçlara Yönelik İşlenme

KVKK'nın 4/2-c bendine göre veri sorumlusu, kişisel verileri işleme amacını kesin ve açık şekilde belirlemeli ve bu amacın meşru olması gerekmektedir[224]. Bu

---

[222] *"Dosya içeriğine göre davacının, davalı işyerine iş başvurusu yaptığı sırada vermiş olduğu özgeçmişinin öğrenim durumu bölümüne Nazilli Lisesi mezunu olduğunu belirttikten sonra " ... Radyo TV Bölümü/ İletişim 1999-...." ibaresini eklediği, davalı işverenin bu ibareyi yanlış yorumlayarak davacıyı üniversite mezunu zannederek işe alıp sözleşme imzaladığı, davalı işverenin bu işlemi yaparken davacıdan üniversite diplomasını istemediği gibi esasen davacının da öğrenim durumu için yaptığı açıklamada üniversite mezunu olduğunu yazmadığı sadece belirttiği yere giriş tarihini yazıp mezuniyet tarihi kısmını boş bıraktığı, bu haliyle iş başvurusu esnasında davacının davalı işvereni yanıltmaya yönelik bir davranışının bulunmadığı, hatanın işverenin yanlış anlamasından kaynaklandığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Ancak ilerleyen süreçte defalarca davacıdan ve diğer çalışanlardan kişisel bilgilerinin güncellenmesi istenildiğinde davacının farkına varmamış olma ihtimali bulunmayan bu hatanın düzeltilmesi bakımından üzerine düşeni yapmadığı, suskun kaldığı anlaşılmaktadır. Son olarak fesih öncesinde davacının güncellemediği kişisel verilerini güncellenmesi bakımından e-posta iletisi ile uyarılması sonrasında davacının üniversite mezunu olmayıp lise mezunu olduğu, buna ilişkin kaydın hatalı olduğu hususunda davalı işvereni uyardığı görülmektedir. Somut olay bakımından davacının işverenini yanıltmaya çalışması, gerçeğe aykırı beyanda bulunması, usulsüzlük yapması gibi bir durum söz konusu olmayıp davalı işverenden kaynaklanan hataya davacının uzun süre davalı aleyhine olacak şekilde sessiz kalması söz konusudur…"* Yarg. 9. Hukuk Dairesi, 21.11.2018, E. 2018/2487, K. 2018/21148.

[223] Küzeci, 214; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 295.

[224] KVKK Tasarı Gerekçesi, Genel Gerekçe, Madde 4/3, s. 8.

ilkeye göre, gelecekte ortaya çıkma ihtimali bulunan veya henüz belirlenmemiş amaçlar için kişisel verilerin işlenmesi mümkün değildir. Bu sebeple doktrinde "amacın belirliliği", "amacın sınırlılığı" ve "amaca bağlılık" ilkesi gibi farklı şekillerde adlandırıldığı da görülmektedir[225].

A) Amacın Belirli ve Açık Olması

Amacın belirli ve açık olması; amacın detaylarının açıklanmasını, belirsiz ifadelere yer verilmemesini ve ilgili kişi açısından veri toplama ve işleme faaliyetlerinin anlaşılabilir olmasını ifade eder. Bu sebeple amacın, veri toplama faaliyetinden önce şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi gerekir[226]. Örneğin *"kullanıcı deneyimlerini geliştirmek için", "size özel hizmetler sunmak için" veya "pazarlama faaliyetleri için"* şeklindeki amaçlar yeterince belirli değildir[227]. Amacın belirli olması için ayrıntılı, hukuki bir dille yazılmış uzun metinlere de gerek yoktur[228]. Önemli olan ilgili kişinin anlayabileceği, işleme faaliyetinin sınırlarını belirleyecek nitelikte tanımlanmış bir metin olmasıdır[229]. Örneğin *"İlgileneceğinizi ve satın almak isteyeceğinizi düşündüğümüz diğer ürünlerle ilgili size önerilerde bulunmak için alışveriş geçmişinizi ve satın almış olduğunuz ürünlerin kaydını saklayacağız"* şeklinde açık bir ifade kullanılması gerektiği belirtilmektedir[230].

Veri sorumlusunun, net bir şekilde belirlenen amaçlar dışında veri işlemesi hâlinde ise, bu fiillerinden ötürü sorumluluğu meydana gelecektir[231]. Örneğin bir şirketin işe başvuru sürecinde topladığı CV'lerden elde ettiği kişisel verileri, ürün pazarlaması amacıyla kullanması durumunda hukuki sorumluluğu doğacaktır. Bu

---

[225] Başalp, s. 37; Akdağ, s. 32.
[226] Küzeci, s. 203; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 273.
[227] "Article 29 Working Party, Guidelines on Transparency Under Regulation 2016/679", s. 9, ..\Downloads\20180413_article_29_wp_transparency_guidelines_7B894B16-B8B9-B044-ED400A6DBAA4FA60_51025.pdf (E.T.: 03.10.2022).
[228] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler Rehberi"**, s. 9, (Çevrimiçi) https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler
[229] Nafiye Yücedağ, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler" *("Genel İlkeler")*, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, C.:1, S.:1, 2019, s. 52-53, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/737938 (E.T.: 03.10.2022).
[230] Article 29 Working Party, Guidelines on Transparency Under Regulation 2016/679, s. 9, ..\Downloads\20180413_article_29_wp_transparency_guidelines_7B894B16-B8B9-B044-ED400A6DBAA4FA60_51025.pdf (E.T.: 03.10.2022).
[231] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 4/3 Gerekçesi, s. 8.

doğrultuda kişisel verilerin, bir gün kullanılır düşüncesiyle belirli bir amaç olmaksızın toplanması ve elde tutulması da bu ilkeye aykırılık teşkil eder[232].

B) Amacın Meşru Olması

Amacın meşru olması, işlemenin kanuni bir temelinin bulunmasını[233], veri sorumlusunun yapmış olduğu iş veya sunmuş olduğu hizmet ile işlediği verilerin bağlantılı, gerekli ve diğer hukuki düzenlemelerle uyumlu olmasını ifade etmektedir[234]. Örneğin bir ayakkabı mağazasının, müşterisine ürünleri teslim edebilmek için kimlik ve adres bilgilerini işlemesi meşru amaç kapsamındayken dini inancı veya anne kızlık soyadı gibi bilgilerini işlemesi meşru amaç kapsamında değerlendirilemez[235].

Direktif m. 7 ve GDPR m. 6'da veri işlemeyi meşru kılan bazı ölçütler düzenlenmiştir[236]. KVKK ise, m. 5 ve m. 6'da benzer nitelikteki işleme şartlarına yer vermiştir[237].

C) Verilerin Belirlenen Toplanma Amacı ile Uyumlu Şekilde İşlenmesi

Kişisel verilerin, veri sorumlusunun faaliyet alanı ve toplanma amacı ile uyumlu bir şekilde işlenmesi gerekir. Bu ilke ile hedeflenen, ilgili kişinin verileri üzerinde denetleme ve önleme yetkisine sahip olmasıdır. Zira veri sorumlusunun, ilgili kişinin bilgisi dahilinde olmayan bir amaç ile işleme faaliyetinde bulunması durumunda, ilgili kişi, verileri üzerindeki hak ve yetkisini kaybedecektir[238]. Bu kapsamda ilgili kişinin rızası dahilinde toplanan kişisel verilerin, amaçları farklı işleme faaliyetlerinde kullanılması yasaklanmıştır[239]. Örneğin internet üzerinden satış yapmayan bir şirketin,

---

[232] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 72; Küzeci, s. 203; Akdağ, s.32; Ayözger Öngün, s. 138.

[233] Burada bahsedilen kanunilik, sadece kanunlarla düzenlenmiş olmayı değil, evrensel hukuk ilkelerine, temel hak ve özgürlükler ile diğer yasal düzenlemelere de uyumlu olmayı ifade etmektedir (Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 276; Yücedağ, **"Genel İlkeler"**, s. 53-54).

[234] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 276-277; Ayözger Öngün, s. 139; Küzeci, s. 203.

[235] KVK Kurumu, "**Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması"**, s. 7.

[236] GDPR m. 6'da belirlenen ölçütler ile Direktif'in 7. maddesinde belirtilenler arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin, Direktif m. 7/d'de sadece "ilgili kişinin hayati çıkarlarının korunması için işlemenin gerekli olması"ndan söz edilirken; GDPR m. 6/1-d bendinde, "ilgili kişinin yanında başka bir gerçek kişinin hayati menfaatlerinin korunması için işlemenin gerekli olması" durumunda da işleme faaliyetinin hukuka uygun olduğu kabul edilmiştir.

[237] Bkz.: İkinci Bölüm, § 6, I (A, B).

[238] Küzeci, s. 206; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 279.

[239] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 279; Küzeci, s. 212.

ürünleri müşterilerine ulaştırmak için e-posta adresine ihtiyacı olmamasına rağmen, kişilerin e-posta adreslerini topladıktan sonra reklam göndermesi toplama amaçlarına ve veri sorumlusunun faaliyet alanına uygun olmayan bir işlemedir.

Diğer taraftan belirlenen ilk amaç ile bağlantılı olan ve hiçbir uyumsuzluğu bulunmayan, fakat şekli anlamda farklılık içeren sonraki amacın "uyumlu bir amaç" olduğu kabul edilmektedir[240]. Bu noktada biz de ilgili kişiye detaylı olarak açıklanmış ve rızası alınmış olan veya kanuni ve meşru bir dayanağı bulunan amaçlarla bağlantılı sonraki amaçlara yönelik işleme faaliyetlerinde, yeniden ilgili kişinin rızasının alınmasına gerek olmadığını düşünüyoruz.

IV. Verilerin İşlendikleri Amaçla Bağlantılı, Sınırlı ve Ölçülü Olması

KVKK m. 4/2-ç bendinde yer alan kişisel verilerin "işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ilkesi"; kişisel verilerin, belirlenen amacın gerçekleşmesine hizmet edecek nitelikte olmasını ve bu amacın gerçekleştirilmesi için gerekli ve ilgili olmayan verilerin işlenilmesinden kaçınılmasını ifade etmektedir. Bu ilke doktrinde, *"veri minimizasyonu"*, *"yeterlilik ilkesi"*, *"orantılılık ilkesi"* veya *"verileri asgarileştirme"* kavramları ile de anılmaktadır[241].

Bağlantılı olma, sadece veri sorumlusunun amacıyla ilişkili olan kişisel verilerin toplanmasını ifade eder. Örneğin çalışanlarına araç verme ihtimali dahi bulunmayan bir şirketin, iş başvurusu esnasında kişilerin ehliyet bilgisini istemesi, veri sorumlusunun amacıyla bağlantılı değildir. Bu bağlamda amaca bağlılık ilkesinin ölçülülük ilkesinin ön koşulu olduğu söylenebilir[242].

Sınırlı olma ilkesi gereğince veri sorumlusunun, amacını gerçekleştirmeye yetecek kadar kişisel veri toplaması gerekmektedir[243]. Örneğin bir e-ticaret sitesinin, ürün teslimi için müşterisinin T.C. kimlik numarasını istemesi, sınırlı olma ilkesine

---

[240] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 49; Ayözger Öngün, s. 138; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 280; Küzeci, s. 206.

[241] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 49; Ayözger Öngün, s. 140; Küzeci, s. 208; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 280; Yücedağ, "Genel İlkeler", s. 59.

[242] Bu ilke, "amaca bağlılık ilkesi" ile yakın ilişkilidir. Fakat "amaca bağlılık ilkesi", veri sorumlusunun işleme faaliyetine ilişkin nedenlerinin belirli olması ve işleme faaliyetinin bu nedenlere uygun olarak gerçekleştirilmesi ile ilgiliyken "ölçülülük ilkesi", işlenen verinin niteliği ve miktarı ile ilgilidir. Akdağ, s. 35; Yücedağ, "Genel İlkeler", s. 59.

[243] Küzeci, s. 208; Develioğlu, s. 47; Akdağ, s. 35 vd.

aykırılık teşkil eder. Ölçülü olma ise, bir kişiyle ilgili gereksiz kişisel verilerin işlenmemesini ya da işleme amacıyla ilgili olandan fazla kişinin kişisel verilerinin işlenmemesini ifade eder. Örneğin işe alım yapacak olan bir kurum, aday havuzunda bulunan makul sayıdaki personelden daha fazla kişiye ait bilgileri saklayamaz.

Diğer taraftan, işleme amacının gerçekleşmesi adına gerekli olandan daha az kişisel veri işlenmesi durumu da ölçülülük ilkesine aykırılık teşkil etmektedir[244]. Bu sebeple belirlenen amacın gerçekleşmesi ile veri işleme faaliyeti arasında bir denge kurulması ve her somut olayın özelliklerine göre yeterli olan veri miktarın tespit edilmesi gerekir[245]. Aynı zamanda kişisel verilerin işlenmesi ile belirlenen amaç gerçekleşmişse, artık ihtiyaç duyulmayan verilerin silinmesi veya anonim hâle getirilmesi gerekir[246]. Bu kapsamda *"ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme ilkesi"* ile de yakın ilişki içerisindedir.

V. Verilerin İlgili Mevzuatta Öngörülen veya Amaç için Gerekli Olan Süre Kadar Muhafaza Edilmesi

KVKK m. 4/2-d bendine göre, kişisel verilerin, "ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan" süreden daha uzun süre saklanmaması gerekir[247]. Bu kapsamda kişisel verilerin işlenebilmesine dayanak oluşturan hukuki sebep mevzuat ise, işleme için gerekli olan süre, mevzuatta belirtilen süre kadardır. Örneğin Bankacılık Kanunu m. 42'de; *"Alınan yazılar ve faaliyetler ile ilgili belgelerin asılları veya bunun mümkün olmadığı hâllerde sıhhatlerinden şüpheye mahal vermeyecek kopyaları ve yazılan yazıların makine ile alınmış, tarih ve numara sırası verilerek düzenlenecek suretleri, usulleri çerçevesinde ilgili banka nezdinde on yıl süreyle saklanabileceği"* düzenlenmesine yer verilmiştir[248].

---

[244] Akdağ, s. 36; İmançlı, s. 104. Nitekim GDPR m. 5/1-c bendinde "yeterli" manasında "adequate" kavramı kullanılmıştır.

[245] KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler"**, s. 11; Ayözger Öngün, s. 141,143.

[246] Başalp, s. 39; Ayözger Öngün, s. 144; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 283.

[247] KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler"**, s. 13. Benzer şekilde Direktif m. 6/1-e ve GDPR m. 5/1-e bentlerinde de "kişisel verilerin, toplandığı veya işlendiği amaçlar için gerekli olandan daha uzun süre tutulmaması" gerektiği düzenlenmiştir.

[248] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme ilkesi gereğince kişisel verilerin silinmemesi hakkında"* 05/12/2018 tarihli ve 2018/142 sayılı Kararı Özeti.

Öte yandan Kurul, sektörlere mahsus işleme süreleri de belirleyebilir[249]. Mevzuatta öngörülen bir sürenin veya Kurul kararının bulunmaması durumlarında ise, kişisel verilerin işlenme amacına göre, ilgili kişinin hakkını zedelemeyecek ve veri güvenliği açısından risk oluşturmayacak makul bir süre belirlenmelidir[250]. Zira veri sorumlularının, Kanun'un 16/3-f bendi gereği, sicile kayıt başvurusunda bulunurken "kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süreyi" de bildirme zorunluluğu bulunmaktadır[251]. Bu doğrultuda gelecekte kullanma ihtimaline dayanılarak verilerin saklanması mümkün değildir[252].

Kişisel verinin işlenmesi ile hedeflenen amaca ulaşılması, amaca ulaşılamamasına rağmen amacın ortadan kalkması veya değişmesi, amaca ulaşmak için kişisel verinin işlenmesine ihtiyaç olmadığının (gereksiz veya fazla olması) anlaşılması durumlarında, kişisel veri ile amaç arasındaki uygun nedensellik bağının sona ermesi sebebiyle bilginin saklanması gereksiz hâle gelebilir[253]. Bu durumda gerekli olmayan kişisel verilerin; silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi gerekir. Diğer taraftan veri sorumlusunun aynı bilgi için birden çok amacının bulunması hâlinde ise, tüm amaçlar gerçekleşene kadar bilginin muhafaza edilmesi mümkündür[254].

§ 7. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN KURALLAR

I. Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Kişisel verilerin işlenmesini uygun hâle getirecek bir hukuki sebep bulunmadıkça ilgili kişinin verilerinin işlenmesi hukuka aykırıdır. Anayasa m. 20/3'te

---

[249] Taştan, s. 52.
[250] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 301.
[251] Taştan, s. 52-23; KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler"**, s. 13.
[252] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 4 Gerekçesi, par. 5, s. 8. Bu ilkeye GDPR m. 89/1 hükmü ile istisna getirilmiştir. Buna göre kişisel verilerin; "kamu yararına arşivleme, bilimsel veya tarihi araştırma ya da istatistiki amaçlar" ile işlenmesi hâlinde, ilgili kişinin hakları ve özgürlükleri GDPR kapsamında güvence altına alınmıştır. Bu güvenceler ile uygun teknik ve düzenlemeye ilişkin tedbirlerin uygulanmasına tabi olarak kişisel veriler, bu işleme süresi boyunca uzun süre saklanabilecektir. Nitekim KVK Kurul'unun *"Sicil dosyalarındaki kişisel verilerin, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmaması sebebiyle, imha edilmemesi gerektiği"* konulu, 28 Haziran 2018 tarihli ve 2018/69 sayılı karar özetinde; "ilgili kişinin devlet memuru olduğu dönemde hakkında açılmış olan soruşturma dosyalarına ilişkin evrakların, işlenmesini gerektiren sebeplerin henüz ortadan kalkmamış olması" dolayısıyla imha edilmemesi gerektiğine karar verilmiştir. (E.T.: 04.10.2022).
[253] Küzeci, s. 215; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 302; Başalp, s. 39.
[254] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 304.

kişisel verilerin *"ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla"* işlenebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda bir temel hak niteliği taşıyan kişisel verilerin, sadece ilgili kişinin rızası veya hukuki bir sebebin varlığı hâlinde sınırlandırılabileceği açıkça belirtilmiştir.[255]

KVKK'nın 5. maddesinde genel nitelikli kişisel verilerin, 6. maddesinde ise özel nitelikli kişisel verilerin hangi koşullar kapsamında işlenebileceği düzenlenmiştir. Kanun ile belirlenen bu işleme koşulları kişisel verilerin işlenmesi yasağının istisnaları, diğer bir deyişle hukuka uygunluk nedenleridir[256]. Yani kural, kişisel verilerin işlenmemesidir. Kişisel verilerin işlenmesi istisnadır ve bu istisnalar Kanun'da sayılan işlenme şartları ile sınırlıdır[257]. Dolayısıyla bu istisnaların veri sorumlusunun amacına göre genişletilmesi söz konusu değildir[258].

Kişisel verilerin işlenmesinde göz önünde bulundurulması gereken en önemli husus, Kanun'a uygun bir işleme şartı bulunsa dahi, veri işlemenin genel ilkelere[259] de uygun olması zorunluluğudur. Buna veri sorumlusunun meşru menfaati kapsamında gerçekleştireceği işleme faaliyetleri örnek olarak verilebilir. Kişisel verilerin

---

[255] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 54.

[256] Hukuka uygunluk nedenleri, kanun ile belirlenen ve hukuka aykırılığı ortadan kaldıran nedenlerdir, bkz.: Eren, F., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 23. B., Ankara 2018, s. 626; Kılıçoğlu, A.M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 23. B., Ankara, Turhan Kitabevi, 2019, s. 373, (Kılıçoğlu, Borçlar). Genel hukuka uygunluk nedenleri TMK'nın 24/2. maddesi ile TBK'nın 63. ve 64. maddelerinde düzenlenmiştir. KVKK kapsamında düzenlenen hukuka uygunluk nedenleri TMK m. 24/2 hükmü ile paralellik içermektedir. KVKK'da yer alan hukuka uygunluk nedenleri özel kanun ile düzenlenmiş olması sebebiyle TMK ve TBK'da yer alan genel hukuka uygunluk nedenlerinden önce uygulanmalıdır. Buna göre TMK m.24/2 kapsamında aranan rızanın, açık veya zımni olması mümkün iken KVKK'da aranan rızanın, açık rıza olması gerekmektedir.

[257] *"…Veri sorumlusu tarafından ilgili kişiye ait e-posta adres bilgisinin ekonomik faaliyetleri çerçevesinde anket ve tanıtım işleri kapsamında edinildiği ve Kanun'un 5'inci maddesinin (d) bendi çerçevesinde "ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması" şartı kapsamında işlendiğinin ifade edildiği, ancak ilgili kişinin hangi yöntemle ve hangi platformda veya mecrada e-posta adres bilgisini alenileştirme iradesinde bulunduğuna ilişkin veri sorumlusu tarafından herhangi bir açıklamaya, anket ve tanıtım işleri çerçevesinden nasıl elde edildiğine ilişkin olarak kanıtlayıcı nitelikte herhangi bir belgeye yazı ekinde yer verilmediği, Bu anlamda veri sorumlusunun ilgili kişinin kişisel verilerinin nasıl elde edildiği ve hangi işleme şartı kapsamında işlendiğine ilişkin açıklamalarının hukuki dayanaktan yoksun olduğu, dolayısıyla veri sorumlusunun Kanun'un 5'inci maddesi çerçevesinde herhangi bir hukuki işleme şartı bulunmaksızın veri işleme faaliyetinde bulunduğu,…"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"İlgili kişinin kişisel verisi niteliğindeki e-posta adresinin bir insan kaynakları firması tarafından reklam ve pazarlama amaçlı e-posta gönderilmesi amacıyla işlenmesi"* konulu 09/12/2021 tarihli ve 2021/1243 Sayılı karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7274/2021-1243)

[258] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 387.

[259] Genel ilkelerin belirlenmesinde; KVKK'nın 4. madde hükmü, KVK Kurulunun yayımladığı kararlar ve rehberler, GDPR başta olmak üzere kişisel verilerin korunmasına ilişkin uluslararası metinler ile diğer veri koruma yetkililerin verdikleri kararlar önem arz etmektedir.

Kanun'da yer alan genel ilkelere aykırı şekilde işlenmesi hâlinde Kurul, yaptırım ve ihlal kararı vermektedir[260].

Kişisel verilerin işlenmesi esnasında "en az bir" veri işleme şartına dayanılması gerekmekle birlikte birden fazla şartın aynı anda bulunması da mümkündür. GDPR m. 6'da[261] da yer aldığı üzere, Kanun'da sayılan veri işleme koşullarından en azından birine dayanılmaması hâlinde ilgili kişinin açık rızası bulunmadığı için hukuka aykırılık söz konusu olacaktır. Bu halde veri sorumlusu, idari para cezasına maruz kalmakla birlikte Kanuna uygun işleme şartlarını Kurul'a bildirmekle de talimatlandırılacaktır.[262].

---

[260] *"Veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin talebi üzerine gerçekleştirilen işlemde veri sorumlusu tarafından işlemin gerektirmediği kişisel veri içeren bir belgenin müşteriden istenilmesinin;- İlgili mevzuatta yer almaması - Ulaşılmak istenen amaç ile bağdaşmaması nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer verilen hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesi ile (c) bendinde yer verilen belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine aykırılık teşkil ettiği dikkate alınarak, Kurulca Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde kişisel veri güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almayan veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir."* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"Kanunda Yer Alan Genel İlkelere Aykırı Şekilde Kişisel Veri İşlenmesi (Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma ile Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşleme İlkelerine Aykırı Kişisel Veri İşlenmesi)"* konulu, 02/08/2018 tarihli karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5417/Kanunda-Yer-Alan-Genel-Ilkelere-Aykiri-Sekilde-Kisisel-Veri-Islenmesi-Hukuka-ve-Durustluk-Kurallarina-Uygun-Olma-ile-Belirli-Acik-Ve-Mesru-Amaclar-Icin-Isleme-Ilkelerine-Aykiri-Kisisel-Veri-Islenmesi-)

[261] GDPR m. 6/1: *"İşleme faaliyeti, ancak aşağıdaki hususlardan* ***en az biri geçerli olduğunda*** *ve olduğu ölçüde, hukuka uygundur: (a) veri sahibinin bir ya da daha fazla sayıda spesifik amaca yönelik olarak kişisel verilerinin işlenmesine onay vermesi; (b) veri sahibinin taraf olduğu bir sözleşmenin uygulanması veya bir sözleşme yapılmadan önce veri sahibinin talebiyle adımlar atılması için, işleme faaliyetinin gerekli olması; (c) kontrolörün tabi olduğu bir yasal yükümlülüğe uygunluk sağlanması amacı ile işleme faaliyetinin gerekli olması; (d) veri sahibinin veya başka bir gerçek kişinin hayati menfaatlerinin korunması amacı ile işleme faaliyetinin gerekli olması; (e) kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya kontrolöre verilen resmi bir yetkinin uygulanması hususunda işleme faaliyetinin gerekli olması; (f) özellikle veri sahibinin çocuk olması hâlinde veri sahibinin kişisel verilerin korunmasını gerektiren menfaatleri veya temel hakları ve özgürlüklerinin bir kontrolör veya üçüncü bir kişi tarafından gözetilen meşru menfaatlere ağır basması haricinde, söz konusu menfaatler doğrultusunda işleme faaliyetinin gerekli olması. İlk alt paragrafın (f) bendi kamu kuruluşları tarafından görevlerinin yerine getirilmesi hususunda gerçekleştirilen işleme faaliyetine uygulanmaz…".* (https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf)

[262] *"Veri sorumlusunu arayan telefon numaralarının ilgili kişinin telefon numarası olarak kaydedilmesi ve bu telefonların aranması suretiyle borç bilgilerinin üçüncü kişiler ile paylaşılmasında Kanunun 5'inci maddesi çerçevesinde bir işleme şartının geçerli olmadığı dikkate alındığında Kanunun 12'nci maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı tespit edilen veri sorumlusu hakkında Kanunun 18'inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi çerçevesinde 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına, Veri sorumlusunu bilgi almak amacıyla arayan kişilerin telefon numaralarının veri sorumlusu sistemlerine otomatik olarak borcu olan kişilerin iletişim bilgileri olarak kaydedilmesi uygulamasına son verilmesi ve*

A) Genel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Kanun'un 5. maddesinde ilgili kişinin açık rızası olmadan kişisel verilerin işlenemeyeceği hüküm altına alınmıştır. KVKK m. 5/2'de ise ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın genel nitelikli kişisel verilerin işlenebileceği koşullar sayılmıştır. Buna göre aşağıdaki şartlardan en az birinin bulunması hâlinde kişisel verilerin işlenebilmesi mümkündür:

- *İlgili kişinin açık rızası*
- *İşlemenin "kanunlarda açıkça öngörülmesi",*
- *"Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukukî geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması",*
- *"Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması",*
- *"Veri sorumlusunun hukukî yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması",*
- *"İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması",*
- *"Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması",*
- *"İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması".*

Veri sorumlusu, ilgili şartın gerektirdiği amaç ve kapsamı dahilinde işleme yaptığı takdirde kişisel verilerin işlenmesi de hukuka uygun olacaktır. Nitekim Kurul; *"Bir Sigorta Acentesinin müşterilerine ait kişisel verileri herkese açık sosyal medya platformlarında müşterilerinden habersiz olarak ve reklam amacıyla paylaşması hakkında*[263]*"* konulu kararında da veri sorumlusuna, Kanun'un 5. maddesindeki şartlar

sonucundan Kurul'a bilgi verilmesi hususunda veri sorumlusunun talimatlandırılmasına…" Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"Bir Alacak Yönetim Şirketi Tarafından İlgili Kişinin Borç Bilgilerinin Üçüncü Kişilerle Paylaşılması"* konulu, 04/03/2022 tarihli ve 2022/184 Sayılı karar özeti.(https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7295/2022-184)

[263] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27/01/2020 Tarihli ve 2020/58 Sayılı Karar Özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6716/2020-58)

sağlanmaksızın ve reklam amacıyla müşterisine ait kişisel verileri, açık rızası olmadan paylaşması sebebiyle idari para cezasına hükmetmiştir.

Bu halde veri sorumlusu, hangi veri işleme şartını kullandığını belirlemeli, birden fazla işleme şartını kullanması durumunda da her şartı ayrı ayrı değerlendirerek ilgili kişiyi hukuki gerekçeler konusunda bilgilendirmelidir[264].

1. İlgili Kişinin Açık Rızası

KVKK'nın 5. maddesine göre *"kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez."* Açık rıza ise Kanun'da; *"belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza"* olarak tanımlanmıştır. (KVKK m.3/1-a). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, ilgili kişinin; veri işlemesi yapılacak konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olarak ve yalnızca bu işlemle sınırlı olarak özgür bir şekilde verdiği kabul beyanına açık rıza denmektedir[265]. İlgili kişinin rızasının *"tereddüde yer bırakmayacak açıklıkta[266]"* olması için kişiye kabul etme veya reddetme imkânının sunulması gerekir[267].

Rıza kavramı, GDPR[268] ve Direktif[269]'te kişisel veri işleme koşullarından biri olarak yer almaktadır. Kanunun sistematiği ise rızanın, kişisel verilerin işlenmesinin temel koşulu olduğu, diğer işleme şartlarından hiyerarşik önceliği olduğu gibi bir sonuç çıktığı için eleştirilmiştir. Bunun üzerine Kurum tarafından hazırlanan rehber ve kılavuzlar ile açık rızanın, diğer işleme koşulları ile aynı seviyede olduğu açıklanmıştır[270].

Veri sorumlusu, öncelikle veri işleme faaliyetinde açık rıza dışındaki işleme şartlarından herhangi birine veya birkaçına dayanıp dayanamayacağını incelemelidir. Bu şartlardan hiçbirinin mevcut olmaması hâlinde ilgili kişinin açık rızası

---

[264] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 389.
[265] KVKK Tasarı Gerekçesi, s. 18.
[266] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 5 Gerekçesi.
[267] İmançlı, s. 111.
[268] GDPR m. 4/11: *"veri sahibinin 'rızası' veri sahibinin bir beyan yoluyla ya da açık bir onay eylemiyle kendisine ait kişisel verilerin işlenmesine onay verdiğini gösteren özgür bir şekilde verilmiş spesifik, bilinçli ve açık göstergedir."*
[269] 95/46/AT sayılı Direktif m.2-h: *"kendisine dair kişisel verilerin işlenmesi için veri öznesinin kabulüne işaret eden, özgürce ve bilgilendirme yapıldıktan sonra alınan rıza."*
[270] Aşıkoğlu, s.119; Keser Berber, L. / Bilgili A. C. (Ed.), **Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, **Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi -I**, "Kişisel Verilerin İşlenme Şartları: Örnekler Üzerinden Bir İnceleme", 1. Baskı, İstanbul 2019, s. 138.

alınmalıdır[271]. Diğer veri işleme faaliyetlerinden birinin varlığına rağmen açık rızaya başvurulması hâlinde; ilgili kişinin yanlış yönlendirilmesi ve yanıltılması söz konusu olacağından işlem, aldatıcı ve hakkın kötüye kullanılması niteliğinde kabul edilir. Veri sorumlusunun, ilgili kişinin açık rızasını geri almasına rağmen diğer işleme koşullarından birine dayanarak sürdürdüğü işleme faaliyeti de hukuka ve dürüstlük kurallarına aykırı işleme niteliğindedir[272].

2. Kanunlarda Açıkça Öngörülmesi

Kanunlarda açık bir hüküm bulunması durumunda, ilgili kişinin açık rızası bulunmasada kişisel verileri işlenebilecektir. Bu hüküm, TMK m. 24/2'de yer alan "kanunun verdiği yetkinin kullanılması" ile denktir. Ancak Direktif'te "kanunlarda açıkça öngörülme" şartı daha dar kapsamlı olarak "*işleme, verilerin açıklandığı üçüncü bir şahıs veya denetleyiciye yetki veren kamu makamının uygulamasında veya kamu menfaatine yapılan bir görevin yerine getirilmesi için gerekliyse"* şeklinde düzenlenmiştir. Buna paralel nitelikte olan GDPR m. 6/1-e'de: *"kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya kontrolöre verilen resmi bir yetkinin uygulanması hususunda işleme faaliyetinin gerekli olması"* şartı öngörülmüştür. Bu sebeple doktrinde, genel bir düzenleme ile veri işlemeye ilişkin sınırlı sayıda olan hukuka uygunluk nedenlerinin bertaraf edildiği eleştirileri yer almaktadır[273].

Kanun'un lafzından kişisel verilerin, "kanunda" ve "açıkça" öngörülmesi hâlinde işlenebileceği anlaşılmaktadır. Bu halde veri işleme hakkının, sadece kanuni düzenlemeler kapsamında kullanılabileceği belirtilmelidir. Diğer bir deyişle ikincil mevzuatlarda yer alan düzenlemelerin bu madde hükmü kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir[274].

Kanun'un gerekçesinde: İş Kanunu ve Sosyal Güvenlik Kanunu'nun hükümleri gereği işçi işveren ilişkisinde, işverenin, her işçi için özlük dosyası tutması; Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun hükümleri kapsamında polisin, pasaport veya sürücü belgesi başvurularında parmak izi alması; Adli Sicil Kanunu kapsamında Adalet

---

[271] Altındere, s. 43.
[272] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Kişisel Verilerin İşlenme Şartları"**, s. 2-3.
[273] Küzeci, s. 396.
[274] Aksi yöndeki görüş için bkz. Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 392.

Bakanlığı'nın, kişilerin ceza mahkûmiyeti bilgilerini işlemesi örnek olarak verilmektedir [275] . Bununla birlikte veri sorumluları tarafından Kanun'un 16. maddesinde düzenlenen Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğü kapsamında verilerinin Kurum tarafından işlenmesi, kanunda açıkça düzenlenen veri işleme hallerine örnektir[276].

Yukarıda izah edildiği üzere Kanun'da açıkça öngörülmüş veri işleme faaliyetleri açısından ilgili kişilerin KVKK kapsamında silmeyi talep etme ve itiraz etme hakları bulunmamaktadır. Bu duruma ilişkin olarak Kurul'a yapılan bir şikâyet üzerine Kurul, açıkça öngörülmüş olan işleme faaliyetlerine ilgili kişinin itiraz etme hakkının olmadığı yönünde karar vermiştir:

> *"…Öte yandan, 657 sayılı Kanunun "Memur Bilgi Sistemi, Özlük Dosyası" başlıklı 109 uncu maddesinde "Memur Bilgi Sistemi, Özlük Dosyası" başlıklı 109 uncu maddesinde her memur için bir özlük dosyasının tutulacağı ve bu dosyada memurun mesleki bilgileri, mal bildirimleri; varsa inceleme, soruşturma, denetim raporları, disiplin cezaları ile ödül ve başarı belgelerine ilişkin bilgi ve belgelerin konulacağı hükmüne; Kamu Personeli Genel Tebliğinin (Seri No: 2) "D" bölümünde ise görevleri herhangi bir şekilde sona eren memurların özlük dosyalarının kurumlarınca saklanacağı hükmüne yer verilmiştir.*
>
> *...Devlet memurlarının, memuriyet döneminde haklarında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin evrakların imha edilme talebinin veri sorumlusu kamu kurumunca yerine getirilmemesi üzerine Kuruma yapılan başvuru kapsamında, imha edilmesi talep edilen kişisel bilgilerin, ilgili kişinin devlet memuru olduğu dönemde hakkında açılmış inceleme-soruşturma dosyalarına ilişkin evraklar olması ve bu itibarla söz konusu evrakların, 657 sayılı Kanun gereğince özlük dosyalarında saklanması gerektiği, Kamu Personeli Genel Tebliğine (Seri No: 2) göre özlük dosyalarının dördüncü bölümünde yer alacağı ile görevi herhangi bir şekilde sona eren memurların özlük dosyalarının kurumlarınca saklanacağı ve Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğe göre son işlem tarihi üzerinden yüz bir yıl geçmemiş memuriyet sicil dosyaları*

[275] Belirtilmelidir ki Kanun'un gerekçesinde yer alan bu örneklerden, parmak izinin biyometrik veri niteliğinde olması ve ceza mahkumiyetinin m. 6'da açıkça hassas veri olarak düzenlenmiş olması sebebiyle bu örnekler özel nitelikli kişisel veriler kategorisinde yer almaktadır. Bu neden m. 5/2-a bendinin gerekçesinde zikredilmesi yanıltıcı niteliktedir. Bkz.: Keser Berber / Bilgili, s. 140.

[276] Özkan, s.131-132; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 393.

içerisinde yer aldığı hususlarından hareketle, 6698 sayılı Kanunun 7 inci maddesinde belirtildiği üzere kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin de henüz ortadan kalkmaması dolayısıyla şikayetçinin talebinin veri sorumlusu tarafından karşılanmamasının uygun olduğuna karar verilmiştir."[277]

3. Fiili İmkânsızlık veya Hukukî Geçersizlik Sebebiyle Zorunlu Olması

Direktif ile paralellik içeren bu düzenlemeye göre, fiili imkânsızlık sebebiyle açık rızasını beyan edemeyecek veya rızasına sonuç bağlanamayacak bir konumda bulunan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatının veya beden bütünlüğünün korunması amacıyla kişisel verilerinin işlenmesini kabul etmesidir. Bu istisna ile kanun koyucu, kişinin veya bir başkasının hayatının ya da beden bütünlüğünün korumasını, kişisel verilerin işlenmesinden üstün tutmaktadır.

GDPR m.6/1-d'ye göre: *"veri sahibinin veya başka bir gerçek kişinin hayati menfaatlerinin korunması amacı ile işleme faaliyetinin gerekli olması"* hâlinde kişisel veriler, hukuka uygun olarak işlenebilecektir. Kanun'dan farklı olarak menfaatlerin korunması için işlemenin zorunlu olması değil, gerekli olması yeterli kabul edilmiştir[278].

Söz konusu veri işleme şartı maddenin gerekçesinde; *"Fıkranın (b) bendine göre, rızanın açıklanamadığı ya da geçerli olmadığı hallerde, kişilerin hayat veya beden bütünlüğünün korunması için kişisel verilerin işlenmesi öngörülmektedir. Örneğin kişinin şuurunun yerinde olmadığı veya akıl hastası olması sebebiyle rızasının geçerli olmadığı bir durumda, hayat veya beden bütünlüğünün korunması amacıyla, tıbbi müdahale yapılması sırasında, kişisel verileri işlenebilecektir. Bu bağlamda kan grubu, geçirilen hastalıklar ve ameliyatlar, kullanılan ilaçlar gibi veriler, ilgili sağlık sistemi üzerinden işlenebilecektir…"* şeklinde örneklendirilmiştir.

Bu örneklendirmede yer alan "kan grubu, geçirilen hastalıklar ve ameliyatlar, kullanılan ilaçlar" gibi veriler, özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilen sağlık

---

[277] *"Sicil dosyalarındaki kişisel verilerin, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmaması sebebiyle, imha edilmemesi gerektiği hakkında"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, 28/06/2018 Tarihli ve 2018/69 Sayılı Karar Özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5366/2018-69)

[278] Nazlı Elbir, **Kişiliğin Korunması Bağlamında İşçiye Ait Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2020, s.138, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 21.07.2022)

verileridir. Söz konusu örneklendirme, Kanun'un açık düzenlemesiyle çelişmektedir. Özel nitelikli kişisel verilerden olan sağlık verilerinin, fiili imkânsızlık ve zorunluluk hali kapsamında işlenmesi mümkün değildir[279]. Bu nedenle özel nitelikli kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin koşulların düzenlendiği, Kanun'un 8. madde hükmünün ne şekilde yorumlanacağı konusunda belirsizlik oluşmaktadır. Bu bağlamda sağlık sektöründe hizmet gösteren veri sorumlularının veri işleyememesi de uygulamada sorunlara sebep olacaktır. Hakkaniyete aykırı olan bu durumun giderilmesi için Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayınlanmış olan yayında ve Kanun'un gerekçesinde, sağlık verileri açısından bu işleme şartına uygun bir düzenleme getirilmesi ve sağlık verilerinin işlenmesinin KVKK'nın 6. maddesine göre farklı bir usule tabi tutulması gerekmektedir[280].

Bununla birlikte gerekçenin devamında yer alan "…*Yine hürriyeti tahdit edilen bir kişinin kurtarılması amacıyla, kendisinin veya şüphelinin taşımakta olduğu telefon, bilgisayar, kredi kartı, banka kartı veya diğer teknik bir araç üzerinden yerinin belirlenmesi"* şeklindeki örneklerde işlenen veriler, özel nitelikli kişisel veri olmadığı ve açık rıza alınmasında fiili imkânsızlık bulunduğu müddetçe işlenebilecektir.

Diğer taraftan kişilerin hayatını veya beden bütünlüğünü korumayı hedefleyen ancak yukarıda izah ettiğimiz koşulları sağlamayan durumlarda bu işleme koşulu kapsamında veri işlenemeyecektir. Örneğin denize giren kişilerin boğulma riski göz önünde bulundurularak önceden belirlenmiş kurtarma merkezlerine, plajların kamera görüntülerinin sürekli olarak aktarılması hâlinde, bu işleme şartına dayanıldığı gerekçesiyle veri işlenmesi hukuka aykırıdır[281].

Kurul tarafından yayınlanan kamuoyu duyurusunda [282] salgın hastalıkların topluma yayılmasının önlenmesi amacıyla konum verilerinin KVKK m. 28/1-ç kapsamında işlenebileceği belirtilmiştir. Bu durumda kişilerin sağlık verilerinin de işlenmesi söz konusu olacağından bu çapta veri işleme faaliyetinin KVKK koruması

---

[279] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 395.
[280] Aşıkoğlu, s. 126.
[281] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 396.
[282] Kişisel Verilerin Koruma Kurulu'nun, *"Covıd-19 ile Mücadelede Konum Verisinin İşlenmesi ve Kişilerin Hareketliliklerinin İzlenmesi Hakkında Bilinmesi Gerekenler*" konulu duyurusu. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6726/COVID-19-ILE-MUCADELEDE-KONUM-VERISININ-ISLENMESI-VE-KISILERIN-HAREKETLILIKLERININ-IZLENMESI-HAKKINDA-BILINMESI-GEREKENLER-2-)

dışında bırakılması ciddi veri ihlallerine sebebiyet verecektir. Bu sebeple her türlü kişisel veri işleme faaliyetinin temel ilkelere tam uyum içerisinde gerçekleştirilmesi hukuki zorunluluktur[283].

4. Sözleşmenin Kurulması veya İfası için İşlemenin Gerekli Olması

Veri sorumlusu, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verileri, mevcut ve geçerli bir sözleşmesinin ifası ya da yeni bir sözleşmenin[284] kurulmasıyla ilgili zorunlu işlemler çerçevesinde işleyebilir. Örneğin bir mesafeli satış sözleşmesi kurulabilmesi için ürün sipariş eden bir tüketiciye ait; ad, soy ad, iletişim ve adres bilgileri ile banka hesap numarası vb. kişisel verilerin alınması zorunludur. Ya da işverenin, iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ifa etmek amacıyla işçinin ücretinin banka ile paylaşılması veya kredi sözleşmesi için ekonomik duruma ilişkin verilerin paylaşılması hâlinde açık rıza aranmayacaktır.

Bu kapsamda veri işleme faaliyeti esnasında yazılı bir sözleşme bulunması da zorunlu değildir. Tarafların açık ya da zımni beyanları doğrultusunda kurulmuş bir sözleşmenin ifası kapsamında kişisel veriler hukuka uygun bir şekilde işlenebilir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus sözleşmenin ilgili kişi ile veri sorumlusu arasında olması ve sadece tarafların kişisel verilerinin işlenmesidir. Sözleşmenin tarafı olmayan ancak sözleşme hükümleri kapsamında verileri işlenen üçüncü kişiler bakımından ise diğer veri işleme şartı olan "hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi için zorunlu olma" hukuki nedeni söz konusudur[285]. Bir kargo firmasının müşterisine ait olan kimlik, iletişim, ödeme vb. verilerini aralarındaki sözleşme gereği işlemesi; kargo firması ile dağıtıcı firma arasındaki sözleşmede ise taraf olmayan alıcının,

---

[283] Özkan, s. 133.

[284] Sözleşme: *"İki veya daha çok kişinin, aralarında bir hukuki bağ yaratmak, bu bağı değiştirmek veya ortadan kaldırmak amacıyla, karşılıklı ve birbirine uygun iradelerini beyan ederek yaptığı hukuki işlem; akit."* şeklinde tanımlanmaktadır (Akıncı, Ş., Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler), 11. B., Konya 2019, s. 63; Zevkliler vd., s. 77-78; Zevkliler, A./Gökyayla, K. E., **Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri**, 17. B., Ankara 2017, s. 1).

[285] *"İlgili kişinin veri sorumlusundan sigortalı olduğu, poliçeden doğan ve Tüketici Hakem Heyeti kararı ile kesinleşen tazminatın ilgili kişiye ödenebilmesi amacıyla veri sorumlusunun Kanun'un 5'inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) bendinde belirtilen "Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması" ve (ç) bendinde belirtilen "Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması" hukuki sebeplerine dayanarak ilgili kişinin banka bilgilerini işlediği ve somut olayın hukuka aykırılık teşkil etmediği," "Bir sigorta şirketi tarafından ilgili kişinin banka verilerinin işlenmesi hakkında"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, 16/12/2021 Tarihli ve 2021/1262 Sayılı karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7287/2021-1262)

kimlik ve iletişim bilgilerinin sözleşme gereği üstlenilen hukuki yükümlülük çerçevesinde işlenmesi buna örnek olarak verilebilir.

Diğer taraftan verinin işlenmesi, sözleşmenin kurulması ya da ifasıyla "doğrudan doğruya ilgili" ve "gerekli" olmalıdır [286]. Doğrudan doğruya ilgili olma, bir sözleşmesinin kurulmasına yönelik olarak teklif, icap ya da kabul işlemleri ile bağlantılı olmayı ifade eder. Pazarlama, bilgilendirme veya kişinin alışveriş tercihlerini profilleme amaçlı işleme faaliyetleri, doğrudan doğruya ilgili ve gerekli nitelikte olmadığı için bu işleme şartı kapsamında sayılamaz. Örneğin genel işlem şartı[287] niteliğindeki banka sözleşmelerinde, ilgili kişinin kişisel verilerinin bu işleme şartının sınırları dışında, matbu metin içerisinde işlenmesi hâlinde hukuka aykırı işleme söz konusu olacaktır. Bu işleme şartı kapsamında sayılmayan işleme faaliyetleri açısından açık rıza alınması veya diğer işleme koşullarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple sözleşmenin kurulması veya ifası için işlenecek verilerin, sözleşmede öngörülen amaç ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması gerekir[288].

5. Veri Sorumlusunun Hukukî Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Zorunlu Olması

Veri sorumlusunun, hukuki yükümlülüklerini yerine getirmek için veri işlemesinin zorunlu olduğu hallerde kişinin açık rızası aranmaksızın veri işleme faaliyeti gerçekleştirilebilir. Bu haller; kanunlar dışındaki hukuki düzenlemeler (Yönetmelik, Tebliğ, Cumhurbaşkanlığı Karar ya da Kararnamesi vb.), mahkeme emirleri ve usulünce verilmiş resmi makam talimatlarıdır[289].

---

[286] *"Müşterilerin/yolcuların yaptığı seyahatlerin şoförler tarafından puanlanmasına ve bu puanların ortalamasının alınmasına dayanan veri işleme faaliyetinin, Kanunun 5 inci maddesinin 2 inci fıkrasının (c) bendinde yer alan "Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması" şartı kapsamında sözleşmenin ifasına ilişkin ana kurucu öğe olmadığı veya sözleşmenin ifasıyla doğrudan doğruya bir ilişkisinin var olmaması sebebiyle ve bu veri işleme faaliyetinin aynı maddede belirtilen diğer veri işleme şartlarından herhangi birine dayanmadığı" "Ulaşım hizmeti sunan bir mobil uygulama kapsamında işlenen kişisel veriler hakkında"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, 27/01/2020 tarihli ve 2020/65 Sayılı karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6717/2020-65)

[287] Genel işlem koşulları, "bir sözleşmenin kurulması esnasında kullananın, ilerde çok sayıdaki benzer sözleşmelerde kullanmak amacıyla önceden ve tek taraflı olarak hazırlayıp karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümleridir" (TBK m.20/1). Genel işlem koşullarına ilişkin geniş bilgi için bkz.: Şeker, M., Yazılmamış Sayılma, 3. B., İstanbul 2022; Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 110-113.

[288] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 399.

[289] *"EPDK'dan almış olduğu lisanslar çerçevesinde "Akaryakıt Dağıtım Firması" olarak faaliyet gösteren Şirketin, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuatlarda düzenlenen denetim sistemi kurma zorunluluğu çerçevesinde araç sahiplerinin kişisel verilerini işlemesinin, 6698 sayılı*

Kurum tarafından hazırlanmış olan yayında[290] ve Kanun'un gerekçesinde; "bir işverenin çalışanına ödeyeceği maaşı tespit edebilmesi ve ödeyebilmesi için evli olup olmadığı, bakmakla yükümlü olduğu kişiler, eşinin çalışıp çalışmadığı, sosyal sigorta numarası ve banka hesap numarası gibi verileri elde etmesi ve işlemesi" bu hukuka uygunluk sebebi çerçevesinde örnek olarak sayılmaktadır. Bu örnekteki durum işçi-işveren arasında kurulan iş sözleşmesinin ifasıyla da doğrudan bağlantılı olduğu için Kanun'un m. 5/2-c bendini de içinde barındırmaktadır.

Veri sorumlusu, sadece hukuki zorunluluğun gerektirdiği amaçla sınırlı olarak veri işlemelidir. Bu bakımdan bir şirketin vergi denetimi esnasında çalışanlarına veya müşterilerine ait verileri ilgili kamu görevlilerinin incelemesine sunması; işçinin iş kazası geçirmesi hâlinde derhal yetkili kolluk görevlilerine ve en geç 3 gün içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'na bildirimde bulunması[291]; mahkeme tarafından talep edilen bilgi ve belgelerin sunulması örnekleri verilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, veri işlemeye ilişkin gerçekten bir zorunluluğun bulunması ve ölçülülük ilkesine riayet edilerek talep edilenden fazla bilgi ve belge sunulmamasıdır[292].

Nitekim bu yönde Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2015/16406 Esas, 2015/28245 Karar sayılı ve 16.11.2015 tarihli kararı örnek olarak verilebilir:

Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendinde düzenlenen kişisel veri işlenmesinin "veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması" hali sayıldığı; bu kapsamda kişisel veri işlenmesi hâlinde ilgili kişinin açık rızasının aranmadığı" Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"Veri sorumlusunun kanuni yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri meşru menfaat çerçevesinde kullanma talebiyle Kuruma yapmış olduğu başvuru"* konulu, 25/03/2019 tarihli ve 2019/78 Sayılı karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78)

[290] KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Uygulaması"**, s. 51-52.

[291] Altındere, s. 45.

[292] *"Mahkemece veri sorumlusundan ilgili kişi hakkında bazı kişisel verilerin talep edilmesi ve veri sorumlusunun gereğinden fazla kişisel veri aktarımında bulunmasının; Kanunun 8 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında atıfta bulunulan Kanunun 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer verilen hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi için zorunlu olması kapsamında değerlendirilemeyeceği, Kanunun 4 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan işlendikleri, amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesine aykırılık teşkil ettiği, dikkate alınarak, Kurul tarafından Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde ilgili kişiye ait kişisel verilerin güvenliğini sağlayamayan veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir."* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"İşlenme Amacının Gerektirdiğinden Fazla Kişisel Veri İşlenmesi/Aktarılması (Veri Minimizasyonu İlkesine Aykırılık)"* konulu, 02.08.2018 tarihli karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik-)

"Alacaklı ... ve Mobilya Tic. Ştd. Şti tarafından çeke dayalı olarak borçlular aleyhine kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip başlatıldığı, bila tarihli olarak şikayetçi üçüncü kişi ... Kredi Bankası A.Ş. ...Şubesi'ne müzekkere yazılarak, borçlu şirketin tebligata yarar adresinin, telefon numaralarının, hesap açılırken üçüncü kişiye verilen bütün evraklarının birer suretinin, borçlunun ortaklarının adres, kimlik ve iletişim bilgilerinin, borçlunun çek hesabı dışında başkaca hesabının bulunup bulunmadığının, başkaca hesaplar var ise hesap numaralarının ve hesapların bakiye bilgilerinin istendiği, üçüncü kişinin şikayet yoluyla icra mahkemesine başvurarak, müzekkerede talep edilen bilgilerin müşteri sırrı niteliğinde olduğu ve icra dairelerinin bu sırları talep edebilecek kurumlardan olmadığı ve kişisel veri niteliğinde olduğu gerekçesi ile müzekkerenin iptalini istediği, mahkemece istemin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. İcra ve İflas Kanunu'nun 367. maddesinde 'İcra ve İflas dairelerinin borçlunun mevcuduna dair isteyeceği bütün malumatı hakiki ve hükmi her şahıs derhal vermeğe ve talep hâlinde mevcudu bu dairelere teslime mecburdur' hükmü yer almaktadır. Somut olayda, şikayete konu olan bila tarihli müzekkerede, borçlu şirketin tebligata yarar adresinin, telefon numaralarının, hesap açılırken üçüncü kişiye verilen bütün evraklarının birer suretinin, borçlunun ortaklarının adres, kimlik ve iletişim bilgilerinin, borçlunun çek hesabı dışında başkaca hesabının bulunup bulunmadığının, başkaca hesaplar var ise hesap numaralarının ve hesapların bakiye bilgilerinin istendiği, müzekkerede üçüncü kişiden gönderilmesi istenen bu bilgi ve belgeler, İİK'nun 367. maddesinde yer alan yasal düzenlemeye göre, borçlunun mevcuduna ilişkin olmadığından, borçlu ile ilgili olarak üçüncü kişilerden istenebilecek malumattan değildir."

Bu hususla ilgili bir Kurul kararında[293] da avukatın veri sorumlusu olması durumunda Avukatlık Kanunu ve İcra İflas Kanunu'ndan kaynaklanan hukuki yükümlülükleri gereği açık rıza olmasa da veri işleyebileceğine ancak ilgili kişinin kardeşinin telefon numarasının hukuka aykırı ele geçirilerek üçüncü kişiye ait bilgilerin işlenmesinin m. 5 hükmü kapsamında olmadığına karar verilmiştir.

[293] *"Kişisel verilerin veri sorumlusu bir avukat tarafından kısa mesaj yoluyla üçüncü kişilere ifşa edilmesi hakkında"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, 04.01.2020 tarihli ve 2020/26 Sayılı karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6697/2020-26)

GDPR'a bakıldığında m. 6/1-c bendinde hukuki yükümlülük, hukuka uygun bir işleme şartı olarak öngörülmekle birlikte sözleşmelerden doğan yükümlülükler bu kapsamda kabul edilmemiştir. Direktif'te ise m. 7/c bendi ile işlemenin gerekli olduğu durumlarda veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirmek için kişisel verileri işleyebileceği belirtilmiştir. Direktif hükümlerini açıklamak için kurulmuş olan "Madde 29 Kişisel Veriler Çalışma Grubu (Article 29 Data Protection Working Party)" hazırlamış olduğu bir raporda, sadece özel hukuk kişilerinin değil, kamu sektörünün de bu istisna kapsamında veri işleyebileceğini belirtmiştir[294].

6. İlgili Kişinin Kendisi Tarafından Alenileştirilmiş Olması

Kişinin kendisinin, kişisel verisini aleni hâle getirerek herkesin erişimine açması hâlinde, alenileştirme amacıyla bağlantılı olmak koşuluyla verilerinin işlenmesi hukuka uygun kabul edilmektedir. "Çünkü ilgili kişi tarafından alenileştirilen ve böylelikle herkes tarafından bilinebilecek hâle gelen bu tür verilerin işlenmesinde, korunması gereken hukuki yararın ortadan kalktığı kabul edilmektedir[295]."

Doktrinde ise, bir verinin sahibi tarafından alenileştirilmesinin, ilgili kişinin ve verinin, korunma ihtiyacını ortadan kaldırıp kaldırmadığı hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre verilerini alenileştiren kişinin, bu verilerinin başkaları tarafından da paylaşmasını kabul ettiği benimsenmektir. Çoğunluk görüşe göre ise kişinin verilerini alenileştirmesinin, herkes tarafından kullanılmasına açık rızası olması anlamına gelmediği, alenileştirme amacına göre dar yorumlanması gerektiği kabul edilmektedir[296].

Bu çerçevede bir kişisel verinin aleni kabul edilebilmesi için öncelikle ilgili kişinin alenileştirme iradesini ortaya koyması ve bu alenileştirmenin hangi amaç ile yapıldığının tespit edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla veri sorumlularının, alenileştirme amacını aşan nitelikteki veri işleme faaliyetleri Kanun'a aykırılık teşkil edecektir. Örneğin bir internet sitesi aracılığıyla ikinci el aracını satışa çıkaran bir kişinin, bu sitede paylaşmış olduğu iletişim bilgileri sadece aracı satın almak veya bu

---

[294] Nevzat Ali Anı, **Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018, s. 110-111, ..\..\Downloads\514206.pdf (E.T.: 24.07.2022).

[295] KVKK Tasarı Gerekçesi, 5. maddenin 2. fıkrasının d bendi gerekçesi.

[296] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması,** s. 406, Yücedağ, "**Hukuka Uygunluk Sebepleri",** s. 780; Keser Berber / Bilgili, s. 142.

ilanla ilgili bilgi almak amacı ile kullanılabilir. Bu bilgilerin bir faktöring şirketi tarafından kişinin gelirinin belirlenmesine yönelik bir analizde kullanılması alenileştirme amacıyla bağdaşmayacak ve Kanuna aykırılık teşkil edecektir[297].

Bu işleme şartı kapsamında ele alınması gereken konulardan biri de sosyal medya paylaşımlarıdır. Zira kişiler sosyal profilleri üzerinde de "halka açık gizlilik" ve "gizli halka açıklık" olmak üzere kendilerine iki farklı mahrem alan belirlemektedir. İlkinde bireyin hesabı halka açık olmakla birlikte içerik paylaşımına erişimin kısıtlandığı, kişi odaklı bir durum söz konusudur. İkincisinde ise paylaşımın halka açık olduğu ancak kişinin gerçek kimliğinin gizlenerek sosyal paylaşımın odak noktası olduğu bir durum söz konusudur[298]. Bu tarz sahte hesaplar özellikle arkadaşlık sitelerinde partner bulmak isteyen veya kimliği gizli bir şekilde düşüncelerini ifade etmek isteyen kişiler tarafından kullanılmaktadır. Her iki kullanımda da kişilerin, verilerini aleni hâle getirdiği söylenemez. Bu nokta da kamuya mal olmuş kişilerin durumu doktrinde tartışmalıdır. Bazı yazarlar, bu kişilerin sayıca fazla olan ama kısıtlı bir topluluğa yapılmış paylaşımları açısından da (Hadise'nin Instagram hesabının gizli profilinden 10 milyon kişiye yapmış olduğu fotoğraf paylaşımının, bu arkadaş listesinde olmayan kişiler tarafından kullanılarak farklı mecralarda paylaşılması) alenileştirme iradesinin var olduğunu savunurken diğer görüş ise önceden herkese açık olan hesabın sonradan gizliye çevrilerek kısıtlı kişilerle fotoğraf paylaşımı yapılmasının, bu paylaşımın sadece istenilen kişiler ile sınırlı kalması amacı taşıdığı ve bu listede olmayan kişiler tarafından kullanılmasının hukuka aykırı olduğunu iddia etmektedir. Bu doğrultuda biz de kişinin, bağlantılı çevresini kapsayan kısıtlı

[297] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"İlgili kişiye rızası bulunmamasına rağmen bir gayrimenkul şirketi tarafından SMS aracılığıyla gönderilen reklam ve bildirimler hakkında"* konulu, 27/01/2020 tarihli ve 2020/67 Sayılı kararında *"Alenileştirmenin gerçekleştirilebilmesi için alenileştirme iradesinin ne olduğuna bakılması gerektiği, zira bir kişinin kişisel verisinin herkesin görebileceği bir yerde olmasının aleni olmasını sağlamayacağı, alenileştirme durumunda kişisel verinin alenileştirme amacı kapsamında kullanılması gerektiği, somut olayda, alenileştirme bulunuyor olsa dahi ilgili kişinin reklam faaliyetleriyle ilgili kendisiyle iletişim kurulması amacıyla söz konusu kişisel verileri alenileştirmemiş ise, gerçekleştirilecek olan kişisel veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olmayacağının değerlendirildiği, Somut olayda işlenen kişisel verilere yönelik olarak ilgili kişinin açık rızasının alınmadığı, açık rızanın aranmadığı diğer hallerin ise bulunmadığı, bu kapsamda ilgili kişinin kişisel verilerinin Kanunun 5 inci maddesinde yer alan şartlar yerine getirilmeden reklam içerikli iletiler gönderilmesi amacıyla kullanılmasının Kanunun 12 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendine aykırılık teşkil ettiği"* şeklinde karar verilmiştir. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6718/2020-67)

[298] Velioğlu, s. 148.

paylaşımlar yaparak özel hayat alanı belirleme iradesini ortaya koyduğunu ve bu alana yapılan müdahalelerin Kanun'a aykırılık teşkil edeceğini benimsemekteyiz.

Kişinin hem profilini hem de içeriklerini herkese açık olarak paylaştığı durumda ise alenileştirme söz konusu olacaktır. Bir kişinin, coğrafi konumunu, herhangi bir sosyal medya uygulamasında herkese açık şekilde düzenleyerek alenileştirmesi hâlinde, bu uygulamanın kişinin konumunu işlemek için açık rızasını aramaması örnek olarak verilebilir[299]. Burada da dikkat edilmesi gereken husus, kullanıcının gizlilik ayarlarını bilip bilmediği, yani halka açık paylaşım yapmasının kendi iradesinden kaynaklanıp kaynaklanmadığıdır. Bu hususta AB düzenlemeleri ve hukukumuz, önceden seçili olarak sunulan ve ilgili kişinin aktif bir hareketi olmaksızın işlenen (opt-out rıza) verilerin Kanun'un ruhuna aykırı olduğunu kabul etmektedir[300]. Diğer taraftan zorunluluk sebebiyle alenileştirme söz konusu olabilir. Örneğin Merkez Bankası Başkanı'nın imzası alenileşmiş kişisel veridir. Zira paranın basılabilmesi için Merkez Bankası Başkanı'nın imzasının olması zorunludur.

Bu işleme şartı kapsamında kamuya açık alanlarda yapılan etkinlik, davet vb. organizasyonlarda çekilen fotoğraf ve kamera görüntülerinin de ele alınması gerekir. Zira kişilerin teşhis edildiği fotoğraf ve video görüntüleri kişisel veridir. Bu sebeple bir hukuka uygunluk nedeni olmaksızın kişilerin fotoğraf ve video görüntüleri açık rıza alınmadan çekilemez ve işlenemez. Bir davet ya da etkinlikte bulunan kişilerin fotoğraf ve videolarının çekilmesi durumunda ise kişisel veri işleme şartlarından alenileştirilmiş olma hukuki sebebi uygulanabilir[301] . Aynı şekilde kamuya açık bir alanda sergi veya bir manzara önünde fotoğraf çekilirken orada bulanan üçüncü kişilerin görüntüleri, açık rızalarının olmadığı kabul edilerek teknik yöntemlerle tanınamaz hâle getirilmelidir[302].

---

[299] Habibe Esra Er, **Mobil Uygulamalarda Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020, s. 92, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 25.07.2022).

[300] Velioğlu, s. 151.

[301] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s.409; Baskın, s. 82.

[302] *"...Özel hayat kavramının; kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını içermesi karşısında, kamuya açık alanda bulunulduğunda dahi, "kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik" prensibinin geçerli olduğu ve kamuya açık alana çıkan her kişinin, bu alandaki her görüntü veya sesinin kaydedilip, sürekli ve izinsiz olarak elde bulundurulmasına rıza gösterdiğinin kabulünün mümkün bulunmadığı nazara*

Diğer taraftan KVKK'nın *"İstisnalar"* başlıklı 28. maddesinin 2. fıkrasının (b) bendinde "ilgili kişinin, kişisel verilerinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması" hâlinde, "kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi"ni düzenleyen 7. maddesinin [303]; "veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü"nü düzenleyen 10. maddesinin; "ilgili kişinin hakları"nı düzenleyen (ğ) bendi hariç 11. maddesinin ve "Veri Sorumluları Sicili"ne kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16. maddesinin uygulanmayacağı hükmüne yer verilmiştir. Ancak belirtildiği üzere ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş kişisel veriler, alenileştirme amacı dışında işlenmişse kişi zararının giderilmesini talep etme hakkı doğrultusunda tazminat talep edebilecektir.

7. Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması için Veri İşlemenin Zorunlu Olması

KVKK m. 5/2-e bendinde yer alan ancak GDPR ile Direktif'te açıkça düzenlenmemiş olan bir diğer hukuka uygunluk sebebi de veri işlemenin bir hakkın mevcudiyeti, yerine getirilmesi veya korunması için zorunlu olmasıdır. Bu hakkın kaynağı veya türü bakımından herhangi bir sınırlandırma getirilmemiştir.

Nitekim Kanun'un gerekçesinde bir şirkette çalışan personelin işten ayrılması hâlinde dava açma zamanaşımı süresince kişisel verilerinin saklanması ve dava açılması hâlinde söz konusu verilerin kullanılması örnek olarak verilmiştir. Bu çerçevede avukatlık ya da hekimlik mesleğinin icrası kapsamında gerekli işlemlerin yapılabilmesi için kayıt altına alınan verilerin hak teşkil etmesi sebebiyle işlenmesi halinin de suç oluşturmadığı kabul edilmektedir[304].

Kanun'da, veri işlemeyi zorunlu hâle getiren hakkın, yalnızca veri sorumlusuna ait olacağına dair bir kısıtlama getirilmemiştir. Bu halde üçüncü kişilerin hakları için zorunlu olması hâlinde de veri işleme faaliyeti gerçekleştirilebilir. Örnek olarak

---

alınarak, sanığın sübut bulan zincirleme şekilde özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan dolayı TCK'nın 134/1 ve 43/2. madde ve fıkrası atfiyla aynı Kanun'un 43/1. madde ve fıkraları gereğince mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken…" Yargıtay 12. C.D. 21.06.2017, E. 2016/2244, K. 2017/5453.

[303] Yücedağ, "**Hukuka Uygunluk Sebepleri"**, s. 781.

[304] Habip Bozkurt, **Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu**, Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 105, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 26.07.2022).

toplumun haber alma hakkı kapsamında basın tarafından kişisel verilerin haber amaçlı olarak işlenmesi ya da mahkeme tarafından veli/vasi olarak atanmış kişinin, kısıtlının haklarını korumak amacıyla mali bilgilerine erişebilmesi veya ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına başvuru yapabilmesi verilebilir.

8. Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri için Veri İşlemenin Zorunlu Olması

Veri sorumlusunun meşru menfaatleri için işleme faaliyetinin zaruri olması hâlinde, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerinin zarar görmemesi koşuluyla veri sorumlusu, bilgi işleme faaliyetini açık rıza almaksızın yapabilir[305]. Menfaat kavramı, sınırlı bir alana özgü olmayan her türlü hukuki, iktisadi ya da kişisel çıkarları ifade eder[306]. İşlemeyi mümkün hale getirecek menfaat ise; hukuka uygun, belirli, ciddi, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüğü ile yarışabilecek düzeyde etkin ve mevcut olmalıdır[307]. Zira sonradan doğacak bir menfaat için önceden veri işleme faaliyeti gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla veri sorumlusunun hali hazırda mevcut olan menfaati, gerçekleştirilecek olan işleme esnasında veya yakın bir zamanda sağlayacağı faydaya ilişkin olmalıdır[308].

Bu işleme şartına ilişkin madde gerekçesinde; bir şirketin çalışanlarının, temel hak ve özgürlüklerinin zarar görmemesi koşuluyla terfi, maaş zammı veya sosyal haklarına yönelik düzenlenmelerin veya işletmenin yeniden yapılanması aşamasında kadro dağılımına esas olmak üzere kişisel verilerinin, şirket sahibinin meşru menfaati kapsamında işlenebileceği örnek olarak verilmiştir.

Bu işleme koşuluna ilişkin en çok eleştirilen husus, meşru menfaat kavramının belirsizliğidir. Nitekim Kanun'un bazı maddelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinde açılan iptal davasında, bu kavram da işleme şartlarına ilişkin iptal talepleri içerisinde yer almıştır. Anayasa Mahkemesi konuya ilişkin vermiş olduğu kararında[309]; ilgilinin

---

[305] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 412.
[306] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 72.
[307] Yasemin Avcı, **Kişisel Verilerin Korunması**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2019, s. 71 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 26.07.2022).
[308] KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin İşlenme Şartları"**, s. 13.
[309] Anayasa Mahkemesi'nin 28.09.2017 tarih ve E. 2016/125, K. 2017/143 sayılı kararı. R.G. Tarih: 23.01.2018, S.: 30310. (https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2017-143-nrm.pdf)

her türlü kişisel verisine ilişkin işleme şartı olmadığını, kurallarda açıkça düzenlenmiş koşulların varlığı ile sınırlı olduğunu, bu işleme şartlarının esas düzenleme hâlinde olmadığını ve açık rızaya gerek duyulmasını imkânsız hale getirmediğini belirtmiştir. Aynı kararın devamında da; kanun koyucunun, toplumsal yaşamda ortaya çıkabilecek gecikme ve düzensizlikler ile hak ve menfaat kayıplarını engellemeyi amaçladığını, bu doğrultuda "kamu yararı ile özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunması hakları arasında adil bir denge" kurulduğunu, şikayet ve başvuru yollarına ilişkin düzenlemeler ile yasal güvencenin sağlandığını ve koşulların madde gerekçeleri ile birlikte değerlendirilmesi hâlinde kuralların kapsam, amaç ve sınırlarının Kanun'da açıkça belirli olduğunun altını çizmiştir. Ayrıca meşru menfaat kavramının *"çalışanların temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla gerekçede ifade edilen temel ilkelere uyulması ve veri sorumlusu ile ilgili kişinin menfaat dengesinin gözetilmesi çerçevesinde değerlendirilmesi gereken"* bir ifade olduğunu belirterek kavramın belirsiz olmadığı ve hukuka aykırılık barındırmadığı gerekçesiyle iptal isteminin reddine karar vermiştir.

Veri sorumlusunun meşru menfaatinin varlığı ve meşruluğunun tespitinden sonra zorunluluk ve denge testinden oluşan iki aşamalı bir değerlendirme daha yapılması gerekmektedir. Buna göre işleme faaliyetinin, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerinin üzerinde oluşturacağı olumsuz etki, veri sorumlusunun meşru menfaati doğrultusunda elde edeceği faydanın yanında daha az önemli ve güçsüz olmalıdır. Zira denge, temel hak ve özgürlükler lehine ağır basıyorsa meşru menfaate dayanılarak işleme yapılması hukuka aykırılık teşkil edecektir[310]. Dolayısıyla işleme faaliyeti esnasında kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel ilkelere uyulması ve veri sorumlusu ile ilgili kişinin menfaat dengesinin sağlanması önem arz etmektedir. Bu kapsamda ilgili işleme şartı, veri sorumlusuna tanınmış olan sınırsız bir yetki gibi değerlendirilemez[311].

Kurul, somut bir uyuşmazlıkla ilgili verdiği kararında veri sorumlusunun meşru menfaat çerçevesinde kişisel veri işlenmesine ilişkin bazı kriterler belirlemiştir[312]. Kararda öngörülen koşullar şunlardır:

---

[310] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 414; Özkan, s. 141.
[311] KVK Kurumu, "**Kişisel Verilerin İşlenme Şartları"**, s.14.
[312] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, *"Veri sorumlusunun kanuni yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri meşru menfaat çerçevesinde kullanma talebiyle Kuruma yapmış olduğu*

"…6698 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendine göre 'ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması' hali tespit edilirken veri sorumluları tarafından;

- *Kişisel verinin işlenmesi sonucunda elde edilecek menfaat ile ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinin yarışabilir düzeyde olması,*
- *Söz konusu menfaate ulaşılabilmesi bakımından kişisel veri işlenmesinin zorunluluk arz etmesi,*
- *Meşru menfaatin halihazırda mevcut, belirli ve açık olması,*
- *İlgili kişinin temel hak ve hürriyetleri ile yarışabilir nitelikte olan meşru menfaatin elde edilmesi hâlinde bir yarar sağlanacak olması ve kişisel veri işlenmeksizin başkaca bir yol ve yöntemle bu yararın ortaya çıkmasının mümkün olmaması,*
- *Meşru menfaat belirlenirken söz konusu yararın çok sayıda kişiyi etkilemesi, yalnızca kâr elde edilmesi ya da ekonomik yararın sağlanması amacına yönelik olmaması, iş süreçlerini ya da bir işleyişi kolaylaştırması (örneğin bir birim ya da az sayıda personel nezdinde değil, kurumsal olarak geneli etkileyecek şekilde) gibi şeffaf ve hesap verilebilir nitelikleri haiz kriterlerin esas alınması,*
- *Bu açıdan ilgili kişinin başta kişisel verilerinin korunması olmak üzere temel hak ve hürriyetlerinin zarar görmesini engellemek amacıyla öngörülebilir, açık ve yakın her türlü tehlikeden uzak tutulması,*
- *Kişisel verilerin bir veri kayıt sisteminde amaçla sınırlı olarak hukuka uygun işleyişinin temini ile zararı ve ihlalleri engellemek için her türlü teknik ve idari tedbirin alınması,*
- *Kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkelere uygunluğun sağlanması,*
- *Bu kapsamda, kişinin temel hak ve hürriyetleri ile veri sorumlusunun meşru menfaatinin karşılaştırılarak denge testinin yapılması*

hususlarının değerlendirilmesi gerektiği,

Öte yandan, kişisel verilerin ilk kez işlenmesi için gereken amaçtan farklı olarak başka bir amaca yönelik yeni bir veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesinin, Kanunun 5 inci maddesinde sayılan veri işleme şartlarından en az birine dayanması ve ilk amaçtan bağımsız olarak Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kişisel verilerin işlenmesinde aranan ilkelerin tümüne uyumlu olması gerektiği…"

---

başvuru" konulu, 25.03.2019 tarihli ve 2019/78 Sayılı karar özeti. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78)

Bu kriterler meşru menfaate ilişkin tartışmaların giderilebilmesi açısından da önemlidir. Bu çerçevede her somut olayın bu kriterler gözetilerek değerlendirilmesi ve denge testinin sonucuna göre işleme yapılması gerekmektedir[313]. Örneğin bir şirketin iş yeri güvenliğini sağlamak için ziyaretçilerin kimlik bilgilerini kaydetmesi ve güvenlik kameraları ile verilerini işlemesinde, meşru menfaati vardır[314].

Bu kapsamda veri işleme faaliyetine maruz kalan kişinin çocuk veya işçi gibi hukuken zayıf konumda bulunan bir kişi olup olmaması, kamuya açık hale getirilip getirilmediği ya da işleme faaliyetinden etkilenecek kişilerin sayısı dikkate alınarak veri işlemenin sakıncalı sonuçlarını engellemek için her türlü teknik tedbirin (özel bir gizlilik sağlanması, ilgili kişiye kolayca reddetme imkânı sunulması vb.) alınması gerekmektedir[315]. Örneğin işçilerin yasak alanlarda sigara içmesini engellemek amacıyla bu kısımlara gizli kameralar yerleştirilmesi zorunluluk arz etmediği gibi aşırı nitelikte işlemeye sebep olan bir durumdur. Bu doğrultuda yasak alanlar için sigara dedektörlerinin kullanılması, uygulanacak doğru yöntem olarak meşru menfaat kapsamında kabul edilmiştir.

Kanun'dan farklı olarak GDPR m. 6/1-f bendinde, ilgili kişinin çocuk olması durumunda, "veri sahibinin kişisel verilerin korunmasını gerektiren menfaatleri veya temel hakları ve özgürlükleri"ne öncelik verilerek veri sorumlusu veya üçüncü kişinin hedeflediği meşru menfaatler doğrultusunda "gerekli" olması hâlinde kişisel verilerin işlenmesinin hukuka uygun olacağı belirtilmiştir. Burada da istisnanın kapsamı daha geniş tutularak hem üçüncü kişinin hem de veri sorumlusunun meşru menfaati kabul edilmiştir[316].

B) Özel Nitelikli (Hassas) Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Kanun'un *daha sıkı tedbirlerle* korunmasını öngördüğü özel nitelikli kişisel verilerin, kural olarak ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. Benimsenen bu yaklaşım *"kesin işlem yasağı"* olarak ifade edilmektedir[317].

---

[313] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 74.
[314] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 416.
[315] Yücedağ, **"Hukuka Uygunluk Sebepleri",** s. 784.
[316] Elbir, s. 139.
[317] Eraslan Türkmen, s. 93; Başalp, s. 42.

Kanun'un 6. maddesinde işlenen özel nitelikli kişisel verilerin içerisinde neleri barındırdığına yer verilmemiş olmakla birlikte, bunların hangi kişisel verilerden ibaret olduğu sınırlı biçimde sayılmıştır. Buna göre, *"kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri"* özel nitelikli kişisel veriler olarak sayılmıştır[318].

Hassas kişisel verilerin türleri arasında ikili bir ayrım yapılmak suretiyle açık rıza aranmaksızın işlenebileceği haller şu şekilde düzenlenmiştir:

- Sağlık ve cinsel hayat haricindeki kişisel veriler, kanunda öngörülen hallerde ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenebilir.
- Sağlık ve cinsel hayata ilişkin veriler ise; sadece "kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından" ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

Özel nitelikli kişisel verilerin işlenme koşulları yukarıda sayılan hallerle sınırlı tutulmuş ve bunları işleyebilecek kişiler de madde içerisinde düzenlenmiştir. Ayrıca bu veriler açısından diğer kanunlara atıf yapılmamıştır[319].

Özel nitelikli kişisel veriler, işlendikleri taktirde ilgili kişi hakkında ayrımcılık yapılmasına veya mağduriyete sebep olabilecek nitelikteki verilerdir[320]. Bu nedenle, diğer kişisel verilere göre daha güçlü bir mekanizma ile korunmaları gerekmektedir. Öte yandan, bu koruma mutlak değildir ve bu hak da diğer temel hak ve özgürlükler

---

[318] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 417.

[319] Hükümetin, TBMM Adalet Komisyonuna sunduğu Kanun Tasarısı'nda hassas kişisel verilerin işlenmesine ilişkin esasların yer aldığı 6. maddesi ile: "(i) Kanunlarda açıkça öngörülme, (ii) siyasi parti, vakıf, dernek veya sendika gibi kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tabi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla kendi üyelerine ve mensuplarına yönelik verileri işlenme, (iii) ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olma, (iv) bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmesinin zorunlu olması, (v) Kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenebileceği" hüküm altına alınmıştır. Fakat bu metin TBMM Adalet Komisyonu tarafından değiştirilerek yeniden düzenlenmiş ve bu haliyle kanunlaşmıştır.

[320] Keser Berber / Bilgili, s. 144.

gibi Anayasanın 13. maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak zorunlu durumlarda sınırlandırabilir. Bu kapsamda yaşama hakkı, kişi hürriyeti ve güvenliği, ifade özgürlüğü gibi birçok temel hak ve özgürlüğün kullanılması, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasağından daha önemli hale gelebilmektedir[321]. Örneğin; tehlikeli veya sağlığa zararlı şartlar altında çalışan kişilerin sağlık bilgilerinin, veri sorumlusu tarafından kaydedilmesi ve gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlar ile paylaşılması kanuni bir zorunluluktur. Bu sebeple hassas kişisel verilerin işlenmesi faaliyetlerinin, mutlak bir yasak olarak benimsenmesi mümkün değildir[322].

Diğer taraftan Kanun'un son fıkrasında, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için "Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması" gerektiği hüküm altına alınmıştır. Zira özel nitelikli kişisel veriler; verinin işlenmesini hukuka uygun hale getirecek işleme şartlarından herhangi biri kapsamında işlense dahi belirlenmiş olan yeterli önlemlerin alınması zorunludur[323].

---

[321] KVK Kurumu, "**Kişisel verilerin Korunması Kanunu ve Uygulaması"**, s. 56.

[322] KVK Kurumu, "**Kişisel verilerin Korunması Kanunu ve Uygulaması"**, s. 55-56.

[323] *"1- Özel nitelikli kişisel verilerin güvenliğine yönelik sistemli, kuralları net bir şekilde belli, yönetilebilir ve sürdürülebilir ayrı bir politika ve prosedürün belirlenmesi,*
2- Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi süreçlerinde yer alan çalışanlara yönelik, a) Kanun ve buna bağlı yönetmelikler ile özel nitelikli kişisel veri güvenliği konularında düzenli olarak eğitimler verilmesi, b) Gizlilik sözleşmelerinin yapılması, c) Verilere erişim yetkisine sahip kullanıcıların, yetki kapsamlarının ve sürelerinin net olarak tanımlanması, ç) Periyodik olarak yetki kontrollerinin gerçekleştirilmesi, d) Görev değişikliği olan ya da işten ayrılan çalışanların bu alandaki yetkilerinin derhal kaldırılması. Bu kapsamda, veri sorumlusu tarafından kendisine tahsis edilen envanterin iade alınması,
3- Özel nitelikli kişisel verilerin işlendiği, muhafaza edildiği ve/veya erişildiği ortamlar, elektronik ortam ise a) Verilerin kriptografik yöntemler kullanılarak muhafaza edilmesi, b) Kriptografik anahtarların güvenli ve farklı ortamlarda tutulması, c) Veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm hareketlerin işlem kayıtlarının güvenli olarak loglanması, ç) Verilerin bulunduğu ortamlara ait güvenlik güncellemelerinin sürekli takip edilmesi, gerekli güvenlik testlerinin düzenli olarak yapılması/yaptırılması, test sonuçlarının kayıt altına alınması, d) Verilere bir yazılım aracılığı ile erişiliyorsa bu yazılıma ait kullanıcı yetkilendirmelerinin yapılması, bu yazılımların güvenlik testlerinin düzenli olarak yapılması/yaptırılması, test sonuçlarının kayıt altına alınması, e) Verilere uzaktan erişim gerekiyorsa en az iki kademeli kimlik doğrulama sisteminin sağlanması,
4- Özel nitelikli kişisel verilerin işlendiği, muhafaza edildiği ve/veya erişildiği ortamlar, fiziksel ortam ise a) Özel nitelikli kişisel verilerin bulunduğu ortamın niteliğine göre yeterli güvenlik önlemlerinin (elektrik kaçağı, yangın, su baskını, hırsızlık vb. durumlara karşı) alındığından emin olunması, b) Bu ortamların fiziksel güvenliğinin sağlanarak yetkisiz giriş çıkışların engellenmesi,
5- Özel nitelikli kişisel veriler aktarılacaksa a) Verilerin e-posta yoluyla aktarılması gerekiyorsa şifreli olarak kurumsal e-posta adresiyle veya Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) hesabı kullanılarak aktarılması, b) Taşınabilir Bellek, CD, DVD gibi ortamlar yoluyla aktarılması gerekiyorsa kriptografik yöntemlerle şifrelenmesi ve kriptografik anahtarın farklı ortamda tutulması, c) Farklı fiziksel ortamlardaki sunucular arasında aktarma gerçekleştiriliyorsa, sunucular arasında VPN kurularak veya sFTP yöntemiyle veri aktarımının gerçekleştirilmesi, ç) Verilerin kağıt ortamı yoluyla aktarımı gerekiyorsa evrakın çalınması, kaybolması ya da yetkisiz kişiler tarafından görülmesi gibi risklere karşı gerekli önlemlerin alınması ve evrakın "gizlilik dereceli belgeler" formatında gönderilmesi gerekir.

1. Sağlık ve Cinsel Hayat Dışındaki Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin olmayan verilerin ilgili kişinin açık rızası olmadan veya kanunlarda öngörülmediği sürece işlenmesi mümkün değildir. Bu nokta da "açıkça öngörülme" yerine "öngörülme" şartının getirilmiş olması doktrinde tartışmalara sebep olmaktadır. Bir görüşe göre bu verilerin kişilerin çok daha hassas nitelikteki veriler olması sebebiyle KVKK m. 5/2 (a)'da olduğu gibi "kanunlarda açıkça öngörülme" şartının getirilmemiş olmasının koruma amacı ile bağdaşmadığı ifade edilmektedir[324]. Diğer bir görüşe göre ise, veri işleme faaliyeti için açık rıza dışında kanunlarda öngörülme şartından başka bir hukuki sebep olmaması nedeniyle bu kadar katı bir rejimin sürdürülebilir olmadığı, en güncel düzenlemeleri içeren GDPR hükümlerinden bile daha katı bir yaklaşım benimsenmiş olmasının uygulanabilirliği düşürdüğü kabul edilmektedir[325]. Bu doğrultuda işçi-işveren ilişkilerinde olduğu gibi özgür iradeye dayanmayan açık rızanın verilmesi mümkün olduğundan kanunlarda açıkça öngörülme[326] şartının getirilmesinin daha etkin bir koruma sağlayacağı kanaatindeyiz.

Kanun tarafından öngörülen hallere "2559 sayılı *Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu*" m. 5 hükmü kapsamında şüphelilerin parmak izlerinin alınması, "5352 sayılı *Adli Sicil Kanunu*"na göre ceza mahkûmiyetlerine ilişkin kişisel verilerin Adalet Bakanlığı tarafından işlenmesi[327] ve "6356 sayılı *Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu*" kapsamında çalışanlara ait sendika üyeliği ile ilgili verilerinin özlük dosyasında bulunması örnek olarak verilmektedir.

6- *Yukarıda belirtilen önlemlerin yanı sıra Kişisel Verileri Koruma Kurumunun internet sitesinde yayımlanan Kişisel Veri Güvenliği Rehberinde belirtilen uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik teknik ve idari tedbirler de dikkate alınmalıdır."* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler" konulu, 31/01/2018 Tarihli ve 2018/10 Sayılı Kararı. (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180307-7.pdf)

[324] Küzeci, s. 353.

[325] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 421-423; Dülger, "İptal Davası", s. 6.

[326] KVKK Gerekçesi, m. 6/4-a bendinde de *"ilgili kişinin açık rızası olmasa bile, kanunlarda açıkça öngörülen hallerde özel nitelikli veriler işlenebilecektir."* ifadesine yer verilmiştir.

[327] KVKK Gerekçesi, m. 5/2-a bendinde yer alan bu örnekler özel nitelikli verilerle ilgilidir. Diğer taraftan Kanun'un 6. maddesinin gerekçesinde de madde metninde geçmeyen koşulların yer aldığı görülmektedir. Bu durum, KVKK'nun kanunlaşma sürecinde hükümetin teklif ettiği kanun metni ile Adalet Komisyonunun kabul ettiği kanun metni arasında farklılıklar bulunmasından kaynaklanmaktadır. Zira Kanun'un gerekçesi sonradan güncellenmemiş ve bu sebeple Kanun'da yer alan bazı hükümler ile gerekçeleri arasında uyumsuzluk meydana gelmiştir.

2. Sağlık ve Cinsel Hayata İlişkin Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Kişinin gündelik hayatında en çok işlenen verileri konumunda olan bu veriler, diğer kişisel verilere göre daha sıkı bir koruma gerektirmektedir. Bu sebeple Kanun'da söz konusu verileri işleyebilecek veri sorumluları ile işleme amaçlarına ilişkin şartlar birlikte öngörülmüş ve bunun dışında kişinin açık rızası olmaksızın veri işlenmesine olanak sağlanmamıştır.

Bu kapsamda, özellikle kanunda öngörülme şartının tanınmaması, diğer kanunlar ile başka kişi ya da kurumların farklı amaçlar doğrultusunda veri işlenmesini önleme amacı taşımaktadır[328]. Kanun'un bir diğer kanuna üstünlüğü olmadığı gibi, "sonraki kanun önceki kanunları ilga eder" ilkesi gereği önceki kanunlar ile arasında çatışma bulunan hükümleri zımnen ilga etmiştir. Ancak KVKK'dan sonra çıkartılan ve belirtilenler dışında işleme izni veren bir kanunun hükmüne etki edememektedir.

a) Sır Saklama Yükümlülüğü Altında Bulunan Kişiler veya Yetkili Kurum ve Kuruluşlar Tarafından İşlenmesi

Hüküm tarafından getirilen sınırlama kapsamında, söz konusu verileri işleyebilecek kişi gruplarından birinin sadece *"sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar"* olduğu belirtilmiştir. Kanun'un lafzından anlaşıldığı üzere bu kişiler gerçek veya tüzel kişi olabilir. Kanun tarafından getirilen bu düzenlemenin maksadı, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişilerin yükümlülüklerin ihlali hâlinde yaptırımlarla karşılaşmamak için daha özenli davranacaklarının düşünülmesidir[329]. Bu kapsamda kabul edilen temel kişi grubu ise hiç şüphesiz hekimler ve diğer sağlık çalışanlarıdır[330]. Zira hastaya ilişkin her türlü

---

[328] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 423.
[329] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 424.
[330] "*Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik"* içerisinde *Sağlık Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımları* başlığı altında sağlık çalışanları; *"hekimlik, diş hekimi, eczacı, ebe, hemşire, klinik psikolog, fizyoterapist, odyolog, odyometri teknikeri, diyetisyen, dil ve konuşma terapisti, podolog, sağlık fizikçisi, radyoterapi teknikeri, anestezi teknikeri, tıbbi laboratuvar teknisyeni, tıbbi laboratuvar ve patoloji teknikeri, tıbbi görüntüleme teknisyeni/teknikeri, ağız ve diş sağlığı teknikeri, diş protez teknikeri, tıbbi protez ve ortez teknisyeni/teknikeri, ameliyathane teknikeri, adli tıp teknikeri, diyaliz teknikeri, perfüzyonist, eczane teknikeri, iş ve uğraşı terapisti (ergoterapist), iş ve uğraşı teknikeri (ergoterapi teknikeri), elektronörofizyoloji teknikeri, mamografi teknikeri, optisyen, acil tıp teknikeri, acil tıp teknisyeni, hemşire yardımcısı, ebe yardımcısı, sağlık bakım teknisyeni, psikolog, biyolog, çocuk gelişimcisi, sosyal çalışmacı/sosyal hizmet uzmanı, sağlık eğitimcisi/tıbbi teknolog, sağlık idarecisi, çevre sağlığı teknisyeni/teknikeri, yaşlı bakım teknikeri/evde hasta bakım teknikeri, tıbbi sekreter, biyomedikal cihaz teknikeri, biyomedikal mühendisi, gerontolog"* şeklinde

kişisel veri, hastanın gizlilik talepleri doğrultusunda bu kişiler tarafından korunmaktadır[331].

Bu bağlamda iş hukuku açısından uygulamada ciddi sorunlar ile karşılaşılmaktadır. Bunlardan en önemlileri; İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (İSGK)'nun 15. maddesi [332] ile işverenlere, işçilerin sağlık verilerini işleme yükümlülüğü getirilmiş olması; işçilere ait sağlık verilerinin bir şirketin veya kurumun insan kaynakları departmanı tarafından saklanması örnek olarak verilebilir. Kanunumuzda bu hususa ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte GDPR m. 9/2 hükmünde, veri sahibinin temel hakları ve menfaatlerine yönelik uygun güvencelerin sağlandığı bir toplu sözleşme kapsamında veri işleme imkanının öngörüldüğü hallerde, veri sahibinin istihdam, sosyal güvenlik ve sosyal hukuku koruma alanındaki yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve spesifik haklarının kullanılması amacıyla işleme faaliyetinin yapılabileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda Kanun'da iş hukuku açısından özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesine ilişkin istisna düzenleme yapılması gerekmektedir. Zira kişisel sağlık verilerinin bizzat işverenler tarafından işlenmesi, hükme aykırılık teşkil edecektir. Bu doğrultuda söz konusu hukuka aykırılığı önlemek amacıyla işçilerin sağlık verilerine ilişkin erişim ve işleme faaliyetlerinin işyeri hekimi ve işyerinde çalışan diğer sağlık çalışanları ile sınırlı tutulması gerekmektedir.

---

sayılmıştır. R. G. Tarih: 22.05.2014 Sayı: 29007 (https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19696&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5)

[331] Bu kapsamda CMK m. 46/1 (b) hükmü ile, *"Hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer bütün tıp meslek veya sanatları mensuplarının, bu sıfatları dolayısıyla hastaları ve bunların yakınları hakkında öğrendikleri bilgiler"* dahilinde tanıklıktan çekinme hakları mevcuttur.

[332] İSGK m. 15: *"(1) İşveren; a) Çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar. b) Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır: 1) İşe girişlerinde. 2) İş değişikliğinde. 3) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde. 4) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.*
(2) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalışacaklar, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz.
(3) (Değişik birinci cümle: 10/9/2014-6552/17 md.) Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları işyeri hekiminden alınır. 50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için ise kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden de alınabilir. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir.
(4) Sağlık gözetiminden doğan maliyet ve bu gözetimden kaynaklı her türlü ek maliyet işverence karşılanır, çalışana yansıtılamaz.
(5) Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması açısından sağlık bilgileri gizli tutulur."

Anayasa Mahkemesi'nin 2016/125 Esas, 2017/143 Karar sayılı ve 28.09.2017 tarihli kararının 78. paragrafına göre; *"Sır saklama yükümlülüğü altında olan kişiler ise avukat, hekim veya mali müşavir gibi kendi kanunlarında görevleri dolayısıyla edindikleri bilgileri zamanla sınırlı olmaksızın açığa vurmaları yasak olan ve bu yasağın ihlali hâlinde hukuki ve cezai sorumluluğu olan kişilerdir."* Bu açıklamadan da anlaşıldığı üzere sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişilerin belirlenmesindeki temel ölçüt, mesleği dolayısıyla edindiği bilgilerden zamanla sınırlı olmayan bir sorumluluk içerisinde bulunmalarıdır. Dolayısıyla sadece kanunlarda açıkça belirtilmiş olan meslek gruplarının, sır saklama yükümlülüğü altında olduğu kabul edilmelidir[333].

Belirli amaçlar doğrultusunda kişisel verileri işleyebilecek yetkili kurum ve kuruluşlar ise, Sağlık Hizmetleri Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilen kurum ve kuruluşları kapsamaktadır[334].

b) Belirli Amaçlar Doğrultusunda İşlenmesi

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin işlenebileceği amaçlar Kanun'da tahdidi olarak sayılmıştır:

- "*Kamu sağlığının korunması,*
- *Koruyucu hekimlik,*
- *Tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi,*
- *Sağlık hizmetleri ve finansmanın planlanması ve yönetimi."*

Kamu sağlığının korunması, tek tek bireylerin bir veya bazı hastalıklardan değil; tüm toplumun sağlığının korunmasını ifade eder[335]. Bu amaç, TMK m. 24/2'de *"üstün nitelikli kamu yararı"* şeklinde kabul edilmektedir. Bu kapsamda kamu sağlığının korunması için eğitim verilmesi, bulaşıcı hastalıkları önleyici sağlık hizmetleri

---

[333] Örneğin Sigortacılık Kanunu m. 31/A hükmü kapsamında sigorta şirketleri de sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişilere dahil edilmelidir. Bkz.: İmançlı, s.130.

[334] KVKK m. 6/4-d gerekçesi: *"Sağlık Bakanlığı ile her türlü sağlık kuruluşunun ve Sosyal Güvenlik Kurumunun bu bentte yazılı amaçlarla tuttukları ve işledikleri veriler bu kapsamda değerlendirilecektir."*

[335] Sinan Sami Akkurt, "Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesine ve Covid-19 Pandemisi Sürecinde Mobil Uygulamalarla Paylaşılmasına Hukukî Bir Bakış", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Covid-19 Hukuk Özel Sayısı, C. 19, S. 38, 2020/2, s. 151. (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1173381) (E.T: 29.07.2022)

planlanması, salgın vb. durumlarda toplumsal tıbbî sorunları çözerek yeniden ortaya çıkmasının engellenmesi gerekmektedir[336].

Kamu sağlığının korunmasına ilişkin düzenlemeler, başta Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nu olmak üzere TMK ve TCK'nın bazı hükümlerinde de düzenlenmiştir[337]. Kişinin, kişilik haklarına yapılan müdahaleler, genellikle bulaşıcı ve salgın hastalıkların varlığı hâlinde, kamu sağlığının korunması amacıyla hukuka uygun kabul edilmektedir. Örneğin bulaşıcı hastalıklardan olması sebebiyle HIV pozitif şüphesi bulunan bir kişinin hastalığına ilişkin verilerinin sigorta kuruluşu ve hastaneler tarafından işlenmesinin toplum sağlığı açısından gerekli olduğu kabul edilmektedir.

Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Z/Finlandiya Kararı'nda[338] suçun soruşturulması ve kovuşturulması ile korunmak istenen menfaatlerin, hastanın tıbbî verilerinin korunmasındaki menfaatine baskın geldiğini kabul edilmiştir. Karara konu olayda Finlandiya Mahkemesi, HIV taşıyıcısı olan X'in ne kadar süredir hastalığını bildiğini belirleyebilmek amacıyla sağlık görevlilerini tanık olarak dinlemiştir. Mahkeme, karara konu suçların soruşturulmasında kamu yararının bulunduğunu, bu hususa ilişkin farklı şekilde delil elde edilemeyeceğini, "söz konusu tanık ifadelerinin gizliliğinin sağlandığını; bu bağlamda başvurucunun özel ve aile hayatına müdahalenin önlenmesi ve tıbbi verilerin kötüye kullanımının önlenmesi için yeterli tedbirlerin alındığını" belirterek başvuru konusu olan hususlar açısından AİHS'in 8. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir. Ancak başvurucunun açıkça

---

[336] Erarslan Türkmen, s.163.

[337] "1593 sayılı *Umumi Hıfzıssıhha Kanunu*"nun 57. maddesi kapsamında; cüzzam, lekeli humma, kızıl, karahumma, dizanteri, kolera, ruam, veba (bübon veya zatürre şekli) gibi salgın hastalıkların bildirilmesi mecburidir. Kanunun 67. maddesi gereğince doktorun hastayı muayene etmeye yetkili olduğu; 72, 73, 74, 88 ve 284. maddelerinde de "doktorun bu yasal görevine engel olmak isteyenlerin cezalandırılacağı" ve bu tür hastalıklar için "aşı uygulanması zorunluluğu" öngörülmüştür. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu m. 75 kapsamında, "kuduz olan hayvanın ısırdığı kimselerin, hemen tedavi edilmesi" zorunludur. Yine Kanun'un 103/1 hükmü uyarınca; "vücudunun herhangi bir yerinde frengi, belsoğukluğu ve şankroid hastalıklarından biri ortaya çıkan kişilerin, kendisini Türkiye'de bir hekime tedavi ettirmesi zorunludur". "7402 sayılı *Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun (RG, 11 Ocak 1960, S. 10402)*" un 7. ve 10. maddeleri gereği, "sıtma mücadele ekiplerinin yaptıkları muayenelere herkes uymak ve teşhis için kan alınmasına izin vermek zorundadır."
TMK m. 432: *"…Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu Madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması hâlinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir veya alıkonulabilir…"*
TCK m. 287: *"Bulaşıcı hastalıklar dolayısıyla kamu sağlığını korumak amacıyla kanun ve yönetmeliklerde öngörülen hükümlere uygun olarak yapılan muayeneler açısından yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz."*

[338] (Çev. Özgür Akışoğlu) Z/Finlandiya Davası, Başvuru Numarası: 220009/93, Karar Tarihi 25.01.1997, Strazburg. (https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1671838)

gizli kalmasını talep ettiği hastalığı ve kimliği hakkındaki bilgileri, Temyiz Mahkemesinin kararında yayınlanmıştır. Mahkeme ilgili bilgilerin yayınlanmasının haklı bir sebeple desteklenmediğinden hareketle kişinin 8. madde ile güvence altına alınan "özel ve aile hayatına saygı duyulması hakkı"nın ihlal edildiğine karar vermiştir[339].

Türkiye'de kamu sağlığının korunması amacıyla başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere, mevzuatları kapsamında sır saklama yükümlülüğü bulunan farklı kamu kurum ve kuruluşları ile meslek sahiplerinin; bireylerin sağlık ve cinsel hayatına ilişkin hassas verilerini açık rızaları aranmaksızın işleyebileceği kabul edilmektedir[340]. Örneğin sağlık ocağında çalışan bir hekim, kurumu çevresinde yaşayan çocukların çoğunun çiçek aşısı olmadığını tespit ettiğinde kamu sağlığının korunması amacıyla çiçek aşısı olmayan çocukların bilgilerini, İl Sağlık Müdürlüğü'ne bildirerek bu bilgilerin kayıt altına alınmasını sağlaması ya da Covid-19 pandemisi süresince temas takip sistemlerinden olan HES (Hayat Eve Sığar) uygulaması[341] ile toplanan kişisel sağlık verilerinin Sağlık Bakanlığı sisteminde işlenmesi Kanun'un 6/3. madde hükmü kapsamında kamu sağlığının korunması amacıyla hukuka uygun kabul edilir[342].

Koruyucu sağlık hizmetleri, salgınların ortaya çıkmaması için önemler alınması, bulaşıcı hastalıklarla mücadele, hijyen, sakatlıkların engellenmesi, hastalık sonrası hastaya ve yakınlarına rehabilitasyon verilmesi, sağlıklı ve dengeli beslenme ile hayat tarzı değiştirilerek hastalıkların önlenmesini ön planda tutan sağlık hizmetleridir[343]. Koruyucu hekimlik ise, yaşam kalitesinin arttırılması için çalışmalar yapılmasını,

---

[339] Damla Eker, "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza Dışındaki Hukuka Uygunluk Sebepleri", **hukukihaber.net**, 14.06.2022, (Çevrimiçi) (https://www.hukukihaber.net/ozel-nitelikli-kisisel-verilerin-islenmesinde-riza-disindaki-hukuka-uygunluk-sebepleri-makale,10025.html) (E.T: 30.07.2022)

[340] Erarslan Türkmen, s.163; 11.10.2011 tarihli 663 sayılı "Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" m. 47/1: *"Bakanlık ve bağlı kuruluşları, mevzuatla kendilerine verilen görevleri, e-devlet uygulamalarına uygun olarak daha etkin ve hızlı biçimde yerine getirebilmek için, bütün kamu ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarından; sağlık hizmeti alanların, aldıkları sağlık hizmetinin gereği olarak ilgili sağlık kurum ve kuruluşuna vermek zorunda oldukları kişisel bilgileri ve bu kimselere verilen hizmete ilişkin bilgileri her türlü vasıtayla toplamaya, işlemeye ve paylaşmaya yetkilidir."*

[341] HES uygulaması, Sağlık Bakanlığı tarafından; *"Pandemiyle mücadele döneminde bilişim ve teknolojinin sunduğu imkânlardan en üst düzeyde faydalanan ve tüm süreci sağlık bilişim sistemleri üzerinden kontrol ve takip eden uygulama"* şeklinde tanımlanmıştır. (https://hayatevesigar.saglik.gov.tr/HES.pdf) (E.T: 31.07.2022).

[342] Erarslan Türkmen, s. 164.

[343] Nuri Mehmet Basan/Nazmi Bilir, "Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Önleme Çelişkisi ve Nedenleri", **TAF Preventive Medicine Bulletin**, C.XV, No:1, 2016, s. 45. (https://www.bibliomed.org/mnsfulltext/1/1-1427871712.pdf?1659385629) (E.T: 31.07.2022).

hastalıkların ortaya çıkmasının önlenmesini, hastalık ortaya çıktıktan sonra da komplikasyonların durdurulmasını içeren tüm önlemleri kapsamaktadır[344].

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nda koruyu hekimliğe ilişkin olarak birçok düzenleme bulunmaktadır. Örneğin kanunun 3. Maddesinin (j) bendinde; "*Vatandaşların hastalıklardan korunma, sağlıklı çevre, beslenme, ana çocuk sağlığı ve aile planlaması ve benzeri konularda eğitilmeleri ve takipleri bütün kamu kuruluşlarının sorumluluğu, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, özel ve gönüllü kuruluşların işbirliği içerisinde gerçekleştirilir."* hükmüne yer verilmektedir. Yine aynı maddenin (l) bendi de *"Engelli çocuk doğumlarının önlenmesi için, gebelik öncesi ve gebelik döneminde tıbbi ve eğitsel çalışmalar yapılır. Yeni doğan bebeklerin metabolizma hastalıkları için gerekli olan testlerden geçirilerek risk taşıyanların belirlenmesine ilişkin tedbirler alınır."* hükmünü amirdir.

Bu doğrultuda hekimlerin, kamu sağlığının korunması ve koruyucu hekimliğe ilişkin görevlerini yerine getirmemeleri hâlinde maddi ve manevi tazminat sorumluluğu da söz konusu olabilecektir.

Tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, bir hastalığın tanısının konulması sonrasında, kişilerin eski sağlık düzeylerine ulaşmaları için tedavi amacı taşıyan müdahaleler ve sağlığın korunmasına ilişkin muameleler yapılmasını ifade eder[345]. Buna, böbrek yetmezliği bulunan bir hastanın nakil ameliyatından önce hem hastanın hem de donörün tıbbî geçmişine ilişkin verileri farklı sistemler üzerinden veya başka hastanelerden alınarak işlenmesi durumu örnek olarak verilebilir[346].

Sağlık hizmetlerinin planlanması ve finansmanı, yukarıda saydığımız sağlık hizmetlerinin doğru bir şekilde yürütülebilmesi için organizasyonun sağlanması ve gereken paranın tahsisi doğrultusunda yapılan işlemleri ifade eder. Bu kapsamda Sağlık Bakanlığı ve bağlı teşkilatları ile SGK veya özel hastanelerin işlediği veriler hukuka uygun kabul edilecektir. Diğer taraftan bu işleme faaliyetinin amacı ile doğrudan alakalı olmayan sigorta aracılığıyla yapılan parasal takip veya masrafların iadesi gibi işlemler bu kapsamda kabul edilmemektedir[347].

---

[344] Erarslan Türkmen, s. 164-165.
[345] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 430.
[346] İmançlı, s. 125.
[347] Gürbüz Erel, s. 117.

Bu çerçevede kişisel verilerin işlenmesi esnasında, amaç ve kişi unsurlarının birlikte sağlanamaması hâlinde veri işleme faaliyeti hukuka aykırı hale gelecektir[348].

II. Kişisel Verilerin Aktarılması

KVKK m. 3/1-e kapsamında kişisel verilerin aktarılması da bir işleme faaliyeti olarak kabul edilmektedir. Ancak kişisel verilerin üçüncü kişilerin hâkimiyeti altında bulunması ve bu kişilerin veriler üzerinde gerçekleştirebilecekleri işlemler dikkate alındığında kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin hükümler, diğer işleme türlerinden ayrı olarak düzenlenmiştir.

Kanun'da kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin bir tanıma yer verilmemiş olmakla birlikte Kurum tarafından yayımlanan terimler sözlüğünde aktarım kavramı; *"Veri sorumlusu tarafından elde edilen kişisel verilerin yurt içindeki veya yurt dışındaki bir gerçek veya tüzel kişiye, kamu kurum ve kuruluşlarına veya diğer organlara açıklanması"* olarak tanımlanmıştır[349]. Bu kapsamda herhangi bir şekilde kişisel verilerin üçüncü kişilerle [350] paylaşılması, [351] yani kişisel verilerin el değiştirmesi[352] hâlinde veri aktarımı söz konusu olmaktadır. Diğer bir deyişle aktarım için veri sorumlusunun kontrolünde olan verinin üçüncü kişilere devri gerekmektedir.

Kişisel verinin aktarımı, veri sorumlusu ile veri sorumlusu veya veri sorumlusu ile veri işleyen arasında olabilir[353]. Kişisel verilerin yurt içinde üçüncü kişilere aktarımı KVKK m. 8'de yurtdışına aktarılmasına ilişkin şartlar ise, KVKK m. 9'da yer almaktadır.

---

[348] Özkan, s. 147.

[349] KVKK, **"Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü"**, s. 104; Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun, *"6698 sayılı Kanun'da Yer Alan Temel Kavramlar Rehberi"*nde ise *"kişisel verilerin çeşitli yöntemlerle iletilmesi"* şeklinde ifade edilmiştir (KVK Kurumu, "**6698 sayılı Kanun'da Yer Alan Temel Kavramlar Rehberi"**, s. 17).

[350] Üçüncü kişi kavramı, veri sorumlusundan ayrı olarak tüzel kişiliğe sahip olan her türlü tüzel kişi ve veri sorumlusu ile organik bağı bulunmayan her türlü gerçek kişi şeklinde tanımlanmaktadır (Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 432; Altındere, s. 63).

[351] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 244.

[352] Ayözger Öngün, s. 199.

[353] Kişisel Verileri Koruma Kurumu**, "Sıkça Sorulan Sorular"**, s. 77; KVK Kurumu, "**Uygulama Rehberi"**, s. 61; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 433; Ayözger Öngün, s. 199.

A) Kişisel Verilerin Yurt İçinde Aktarılması

KVKK m. 8/1'e göre, "kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın aktarılamaz". Ancak Kanun'un 8. maddesinin 2. fıkrası ile; KVKK m. 5/2 ve yeterli tedbirlerin alınması koşuluyla[354] m. 6/3 hükümlerinde düzenlenmiş olan "açık rızanın aranmadığı istisna hâllere" atıf yapılmış ve bu hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerin yurt içinde aktarılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Örneğin bir şirketin çalışanlarının maaş ödemelerinin yapılabilmesi için kimlik ve maaş bilgilerinin ilgili bankaya gönderilmesi hâlinde, veri aktarımı söz konusu olmakla birlikte hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi de söz konusu olduğundan ayrıca açık rıza alınmasına gerek yoktur.

Tüzel kişi veri sorumlusunun, kendi bünyesindeki farklı birimler ya da çalışanlar arasındaki veri paylaşımı, üçüncü kişiye aktarım niteliğinde değildir. Bu kapsamda yurt içindeki veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki devir işlemlerinin, KVKK m. 8'de yer alan koşullardan muaf tutulması gerektiği belirtilmektedir[355]. Diğer taraftan şirketler topluluğu içerisindeki veri paylaşımları ise, farklı tüzel kişiliklerin bulunması sebebiyle üçüncü kişiye aktarım niteliğinde kabul edilmektedir[356].

---

[354] Nitekim Kurul, kişisel verilerin aktarımına ilişkin kuralları, *"Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler"* konulu, 31/01/2018 Tarihli ve 2018/10 Sayılı Kararı ile açıklamıştır: *"...5- Özel nitelikli kişisel veriler aktarılacaksa: a) Verilerin e-posta yoluyla aktarılması gerekiyorsa şifreli olarak kurumsal e-posta adresiyle veya Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) hesabı kullanılarak aktarılması, b) Taşınabilir Bellek, CD, DVD gibi ortamlar yoluyla aktarılması gerekiyorsa kriptografik yöntemlerle şifrelenmesi ve kriptografik anahtarın farklı ortamda tutulması, c) Farklı fiziksel ortamlardaki sunucular arasında aktarma gerçekleştiriliyorsa, sunucular arasında VPN kurularak veya sFTP yöntemiyle veri aktarımının gerçekleştirilmesi, ç) Verilerin kağıt ortamı yoluyla aktarımı gerekiyorsa evrakın çalınması, kaybolması ya da yetkisiz kişiler tarafından görülmesi gibi risklere karşı gerekli önlemlerin alınması ve evrakın "gizlilik dereceli belgeler" formatında gönderilmesi gerekir."*

[355] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 244, 432; Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 76-79.

[356] KVK Kurumu, "**Uygulama Rehberi"**, s. 62; *"Bir şirketler topluluğu bünyesinde yer alan birden çok veri sorumlusu şirketler arasında veri aktarımı gerçekleştirilmesinin, üçüncü kişiye veri aktarımı olarak değerlendirildiği, bu itibarla aynı şirketler topluluğu bünyesinde yer alan veri sorumluları arasında gerçekleşecek veri aktarımında da 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 8 inci maddesi hükümlerinin esas alınması gerektiği dikkate alındığında, İş başvurusunda bulunan bir adayın açık rızası olmadan kişisel verilerinin bir şirketler topluluğu altında yer alan veri sorumluları arasında aynı veri tabanını kullanmak suretiyle paylaşılmasının Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasına aykırılık teşkil etmesi nedeniyle, anılan Şirket hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmıştır."* KVK Kurulu'nun *"İş Başvurusu Sürecinde İşlenen Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Şekilde Paylaşılması"* konulu kararı. (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5410/Is-Basvurusu-Surecinde-Islenen-Kisisel-Verilerin-Hukuka-Aykiri-Sekilde-Paylasilmasi)

B) Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması

İlgili kişinin açık rızasının bulunması hâlinde, başka herhangi bir şart aranmaksızın kişisel veriler yurt dışına aktarılabilir (KVKK m. 9/1). Bununla birlikte açık rızanın genel koşullarının yanı sıra ilgili kişiye; yurt dışına aktarım yapılacağının, aktarım yapılacak ülke/ülkelerin, bu aktarımın amacının ve aktarım sonrası hangi amaçlarla işleneceğinin, alan kişi tarafından da verilerin aktarılıp aktarılmayacağının bilgisinin verilmesi gerekir[357]. Yurt içi aktarımdan farklı olarak kişisel verilerin yurt dışına çıkması yeterli olup üçüncü kişiye aktarılması şartı aranmamaktadır.

KVKK m.9/2'de; "KVKK m. 5/2 ve m. 6/3'te belirtilen şartlara ilave olarak kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede; (i) yeterli korumanın bulunması ya da (ii) Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri[358] ve Kurulun izninin bulunması hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin yurt dışına aktarılabileceği" hüküm altına alınmıştır. Yeterli korumanın bulunduğu ülkeler ise, Kurul tarafından belirlenmektedir (KVKK m. 9/3)[359].

Son olarak "uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, verilerin aktarılması sebebiyle Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatleri ciddi şekilde zarar görecekse, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurt dışına veri aktarılabileceği" kabul edilmiştir (KVKK m. 9/5).

---

[357] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 437.

[358] Taahhütnamede yer alması gereken asgari unsurlar, Kurul tarafından "veri sorumlusundan veri sorumlusuna aktarım" ve "veri sorumlusundan veri işleyene aktarım" şeklinde ayrı ayrı düzenlenmiştir. KVK Kurul'nun *"Yurtdışına Veri Aktarımında Veri Sorumlularınca Hazırlanacak Taahhütnamede Yer Alacak Asgari Unsurlar"* konulu, 16/05/2018 tarihli kararı (https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4236/Yurtdisina-Veri-Aktariminda-Veri-Sorumlularinca-Hazirlanacak-Taahhutnamede-Yer-Alacak-Asgari-Unsurlar).

[359] KVKK m. 9/4: *"Kurul yabancı ülkede yeterli koruma bulunup bulunmadığına ve ikinci fıkranın (b) bendi uyarınca izin verilip verilmeyeceğine;*

a) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri,

b) Kişisel veri talep eden ülke ile Türkiye arasında veri aktarımına ilişkin karşılıklılık durumunu,

c) Her somut kişisel veri aktarımına ilişkin olarak, kişisel verinin niteliği ile işlenme amaç ve süresini,

ç) Kişisel verinin aktarılacağı ülkenin konuyla ilgili mevzuatı ve uygulamasını,

d) Kişisel verinin aktarılacağı ülkede bulunan veri sorumlusu tarafından taahhüt edilen önlemleri,

değerlendirmek ve ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşünü de almak suretiyle karar verir."

§ 8. İLGİLİ KİŞİNİN HAKLARI VE VERİ SORUMLUSUNUN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. İlgili Kişinin Hakları

Kanun'un 11. maddesi ile ilgili kişiye, aşağıda sayılan haklar tanınmıştır:

> *"a) Kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme,*
>
> *b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,*
>
> *c) Kişisel verilerinin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,*
>
> *ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerinin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,*
>
> *d) Kişisel verilerinin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,*
>
> *e) Kanun'un 7. maddesinde öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,*
>
> *f) Düzeltilme, silinme veya yok edilme işlemlerinin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,*
>
> *g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,*
>
> *ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme."*

İlgili kişi söz konusu haklarını yalnızca veri sorumlusuna karşı kullanabilmektedir. Zira veri işleyen, veri sorumlusu ile yaptığı sözleşmede buna ilişkin bir yükümlülük altına girmedikçe sadece veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınması hususunda veri sorumlusu ile müştereken sorumludur. Bunun dışında ilgili kişilere karşı doğrudan sorumluluğu bulunmamaktadır[360]. Aşağıda ilgili kişinin verileri üzerinde denetime sahip olabilmesini sağlayan *"bilgi edinme hakkı"*, *"verilerin düzeltilmesini ve silinmesini isteme hakkı"*, *"veri işlemeye itiraz hakkı"* ile *"zararının giderilmesini isteme hakkı"* incelenmiştir[361].

[360] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 618; Karaduman İşlek, s. 107.

[361] KVKK m. 28/2 ile zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç, ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11. maddenin; *"kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması; ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi; kişisel veri*

KVKK m. 13/1'e göre ilgili kişi, yazılı olarak veya Kurul'un belirleyeceği diğer yöntemlerle taleplerini veri sorumlusuna ileterek bu haklarını kullanabilir[362]. Veri sorumlusu en kısa sürede ve en geç 30 gün içinde talepleri sonuçlandırmalıdır (KVKK m. 13/2). İlgili kişinin başvurusunun reddedilmesi veya verilen cevabın yetersiz bulunması hâllerinde, veri sorumlusunun cevabının öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde; başvuruya süresinde cevap verilmemesi hâllerinde ise, başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde ilgili kişi, Kurul'a şikâyet hakkını kullanabilir (KVKK m. 14)[363].

A) Bilgi Edinme Hakkı

Veri sahibi kişi, veri sorumlusundan kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini, işlendiyse hangi verilerin, kim tarafından ve ne sebeple işlendiğini öğrenme hakkına sahiptir. Bu hak kapsamında ilgili kişi, verilerinin işlenmesi hususunda bilgi ve kontrol sahibi olarak "bilgilerinin geleceğini belirleme hakkı"ndan faydalanabilecektir[364]. Bu hak doktrinde, şeffaf bilgilendirme olarak da adlandırılmakta ve diğer hakların etkin biçimde kullandırılması amacını taşıdığı kabul edilmektedir[365].

İlgili kişinin bilgi alma hakkını kullanması halinde veri sorumlusu, ilgili kişiyi kişisel verilerinin hangi amaçlarla işlenebileceği, kimlere aktarılabileceği, aktarılan verilerin işlenme amaçları, elde edilecek kişisel verilerin toplanma yöntemleri ve hukuka uygun toplanıp toplanmadığına dair bilgilendirmekle yükümlü tutulmuştur[366].

---

işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması ve kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması" hâllerinde uygulanmayacağına dair istisna getirilmiştir.

362 Veri sorumlusuna başvuru için 10 Mart 2018 tarihli ve 30356 sayılı RG'de yayınlanan *"Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ"* hükümleri dikkate alınmalıdır.

363 KVK Kurumu, **Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması**, s. 31; KVK Kurumu'nun *"Veri Sorumlusuna Başvuru ve Kurula Şikayet Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 24.01.2019 tarih ve 2019/9 sayılı Kararı"* hakkındaki kamuoyu duyurusu (Çevrimiçi) https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5358/Kamuoyu-Duyurusu (E.T: 05.10.2022).

364 Ayözger Öngün, s. 206; Beytar, s. 70; Avcıoğlu, s. 28; İmançlı, s. 152.

365 Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 472; İmançlı, s. 152.

366 KVKK m. 10: *"Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere; a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği, ç) Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi, d) 11 inci maddede sayılan diğer hakları, konusunda bilgi vermekle yükümlüdür."*

Bu bilgilendirme, Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ hükümlerine göre yapılmalıdır.

B) Düzeltilmesini ve Silinmesini İsteme Hakkı

Kişisel veri sahibinin bir diğer hakkı olan "*kişisel verilerin düzeltilmesini veya silinmesini talep etme hakkı"*, Anayasa m. 20/3'te ve KVKK m.11/1-d, e bentlerinde yer almaktadır. KVKK m.11/1-d kapsamında ilgili kişi, eksik veya yanlış işlenmiş olan ya da güncellenmemiş şekilde tutulan kişisel verilerinin düzeltilmesini isteyebilir. İlgili kişiye tanınmış olan bu hak, kişisel verilerin "doğru ve gerektiğinde güncel olma" ilkesiyle de doğrudan bağlantılıdır.

İlgili kişi, hakkındaki verilerin eksik veya yanlış işlendiğini öğrenme yolu fark etmeksizin düzeltme hakkını kullanabilir[367]. İlgili kişinin düzeltme talebine rağmen veri sorumlusunun, düzeltilmesi talep edilen verilerin düzeltilmesine ilişkin gerekli işlemleri yapmaması halinde, hukuka aykırılık söz konusu olacaktır. Diğer taraftan bazı durumlarda bu talebin karşılanması, aşırı çaba gerektirebilir veya imkânsız olabilir. GDPR m. 19'a[368] göre, aşırı çaba gerektirmeyen veya imkânsız olmayan düzeltme ve tamamlatma işlemlerinin yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Bu kapsamda veri sorumlusu, ilgili kişinin talebi doğrultusunda imkânsız olmayan veya aşırı bir çaba gerektirmeyen düzeltme işlemlerini yapmak zorundadır[369].

KVKK m. 11/1-e gereği ilgili kişinin, kişisel verilerinin silinmesini[370] veya yok edilmesini[371] isteme hakkı da mevcuttur. İlgili kişi, bilgi edinme hakkından bağımsız olarak veri sorumlusunun elinde tuttuğu verilere ilişkin işleme amaçlarının ortadan

---

[367] Özkan, s.192.

[368] GDPR m. 19: *"Kontrolör, imkânsız olmaması veya ölçüsüz bir çabayı gerektirmemesi halinde, 16. madde, 17(1) maddesi ve 18. madde uyarınca gerçekleştirilen her türlü kişisel veri düzeltme veya silme işlemi ya da işleme faaliyetini kısıtlama işlemini kişisel verilerin açıklandığı her alıcıya bildirir. Veri sahibinin bu yönde bir talebinin bulunması halinde, kontrolör veri sahibini bu alıcılar hakkında bilgilendirir."*

[369] Nitekim KVK Kurul'u *"Bir uçak bileti satış firması olan veri sorumlusu hakkındaki şikayetle ilgili"*, 06.02.2020 Tarihli ve 2020/86 Sayılı Karar Özetinde; ilgili kişinin, e-posta adresinin güncellenmesini içeren düzeltme hakkı talebini, ilkinde reddeden ikincisinde ise cevap vermeyen veri sorumlusu hakkında idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.

[370] *"Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik"* m. 8/1: *"Kişisel verilerin silinmesi, kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemidir."*

[371] *"Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik"* m. 9/1: *"Kişisel verilerin yok edilmesi, kişisel verilerin hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilemez, geri getirilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemidir."*

kalktığını herhangi bir şekilde öğrenmesi hâlinde, bu verilerin silinmesini veya yok edilmesini talep edebilir. Bununla birlikte mevzuatta öngörülen tutulma süresi sona eren verilerin, veri sorumlusu tarafından silinmesi de söz konu olabilir. GDPR m. 17'de *"silme (unutulma) hakkı"* başlığı ile düzenlenen bu hak, veri sorumlusunun kişisel verileri, "herhangi bir gecikmeye mahal vermeksizin silme yükümlülüğünü" ayrıntılı şekilde düzenlemiştir[372].

Diğer taraftan düzeltilmesini, silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkının etkili olabilmesi için ilgili kişi, KVKK m. 11/f gereğince bu talepten önce kişisel verilerinin aktarıldığı üçüncü kişilerin de bilgilendirilmesini talep edebilir. Zira düzeltme, silme veya yok etme işlemlerinden haberi olmayan üçüncü kişi, yanlış veya eksik olan bu verileri işlemeye devam edebilir.

C) İtiraz Hakkı

İlgili kişinin, KVKK m. 11/1-g bendi kapsamında *"işlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle aleyhe bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz hakkı"* olduğu düzenlenmiştir[373]. Bu hak, kişinin kendi özel durumu ile ilgili gerekçeler dayanak gösterilerek süre sınırı olmaksızın ileri sürülebilir[374]. Bu hakkın kullanılması ile işlemenin belirli bir kısmına ilişkin iyileştirme yapılmasını talep değil, doğrudan işleme faaliyetinin tamamına ilişkin itiraz edilmesi söz konusudur. Bu itiraz üzerine veri sorumlusu, herhangi bir istisna olmaksızın işleme faaliyetini sone erdirmek zorundadır. Kanun'un gerekçesinde, bir işçinin yaptığı işe ait bilgilerin, otomatik bir sisteme yüklenerek gösterdiği performansın analiz edilmesi ve bunun neticesinde durumunun değerlendirilmesine, çalışanın itiraz hakkı olduğu örnek olarak verilmiştir[375].

D) Zararın Giderilmesini İsteme Hakkı

Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak izinsiz, eksik veya yanlış şekilde işlenen ilgili kişi, uğradığı zararın giderilmesini talep edebilir (KVKK m. 11/1-ğ). Bu hak, ilgili kişiye, veri sorumlusuna başvuru hakkı ile birlikte genel hükümlere göre tazminat

---

[372] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 490; Bozkurt, s. 124.
[373] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 11 Gerekçesi, s. 12.
[374] Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 487.
[375] KVKK Tasarı Gerekçesi, Madde 11 Gerekçesi, s. 12.

talep etme hakkı da sağlamaktadır (KVKK m. 14/3). Ancak ilgili kişinin zararının tespiti, tazminatın şekli, indirim nedenleri vb. hususların, ticari menfaatleri kapsamında hareket eden veri sorumlusu tarafından objektif olarak değerlendirilmesini beklemek mümkün değildir[376].

Benzer şekilde GDPR m. 82'de de zararın tazmin edilmesini isteme hakkı düzenlenmiştir. Bununla birlikte KVKK'dan farklı olarak zarara birden fazla veri sorumlusu veya veri işleyenin sebep olması hâlinde, müteselsil sorumlu olacakları kabul edilmiştir (GDPR m. 82/4)[377]. Nitekim Borçlar Hukuku genel hükümleri kapsamında birden fazla veri sorumlusu veya veri işleyenin sorumlu olması durumunda teselsül ilişkinin kabul edileceği açıktır.

Bu çerçevede ilgili kişinin zararının tazminini talep hakkını, genel hükümlere göre dava yoluyla kullanması daha uygun olacaktır[378]. Bu hakkın kullanılmasına ilişkin detaylı açıklamalara çalışmamızın üçüncü bölümünde yer verilmiştir.

II. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri

A) Aydınlatma Yükümlülüğü

Kanun'un *"veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü"* başlıklı 10. maddesinde, kişisel verilerin toplanması esnasında veri sorumlusunun, ilgili kişileri aydınlatma zorunluluğu ve hangi konularda aydınlatma yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Zira ilgili kişinin bilgilendirilmesi, haklarını gerçek anlamda kullanmasına ve korunmasına imkân sağlamaktadır[379]. Bu sebeple veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü ile ilgili kişinin bilgi edinme hakkının birbirini tamamladığı belirtilmektedir.

Bu yükümlülüğün yerine getirilmesinin önemine binaen Kurul tarafından veri sorumlularının uyacağı usul ve esasları belirlemek amacıyla Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ yayımlanmıştır.

---

[376] Er, s. 111; İmançlı, s. 157.
[377] Ayözger Öngün, s. 214.
[378] Taştan, s. 199.
[379] Küzeci, s. 217.

Veri sorumlusunun veya yetkilendirdiği kişinin, aydınlatma yükümlülüğü kapsamında "asgari" olarak; *"veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği, kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukukî sebebi ile 11 inci maddede sayılan diğer hakları"* hususunda bilgi vermesi gerekir (Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ m. 4). Bu doğrultuda maddede sayılan hususlardan herhangi birini içermeyen bilgilendirme, geçersiz kabul edilecektir.

Kişisel verilerin işlendiği her koşulda aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekir. Diğer bir deyişle ilgili kişinin açık rızasının bulunması ya da Kanun'daki diğer işleme şartlarına uygun olarak kişisel veri işlenmesi hâllerinde dahi, veri sorumlusu bilgilendirme yapmak zorundadır ("Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ" m. 5/1-a)[380]. Söz konusu durumda kişisel verilerin, Kanun'un 5. ve 6. maddelerinde yer alan "hukuki sebep"lerden hangisine dayandığının da aydınlatma metninde açıkça belirtilmesi gerekir ("Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ" m. 5/1-h)[381]. Aynı zamanda bir faaliyet için birden fazla kez kişisel veri işlenmesi gerektiğinde, her işlemeden önce bilgilendirme yapılmasına gerek yoktur. Ancak kişisel verilerin işleme amacının değişmesi hâlinde, işleme ya da aktarma faaliyetleri aynı veri ile yapılabilecek nitelikte olsa dahi ilgili kişi, değişen amaç kapsamında yeniden bilgilendirilmelidir ("Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ" m. 5/1-b).

"Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ" m. 5/1-f bendinde; *"Kişisel veri işleme faaliyetinin açık rıza şartına dayalı olarak gerçekleştirilmesi halinde,*

---

[380] GDPR m. 13/4'te, Kanun'dan daha esnek bir düzenleme ile ilgili kişinin, işleme faaliyeti kapsamında bilgiye sahip olduğu durumlarda, ayrıca aydınlatma yapılması gerekmediği belirtilmiştir (Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 527); Akdağ, s. 39.

[381] *"Bankanın internet sitesinde yer alan aydınlatma metninde, Bankanın kişisel veri işleme amaçlarının, ilgili kişilerin kişisel verilerinin Kanunun 5 inci ve 6 ncı maddelerinde belirtilen işleme şartlarından hangisine dayanılarak işlendiğine yönelik hukuki sebep açıkça belirtilmeksizin sıralandığı; kişisel veri işleme amaçları sıralandıktan sonra metin içerisinde yer verilen "gibi amaçlar kapsamında işlenmektedir" ifadesinin ise, gündeme gelmesi muhtemel başka amaçlar için kişisel verilerin işlenebileceği kanaatini uyandırır nitelikte olduğu; bu çerçevede söz konusu aydınlatma metninin "Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ"in (Tebliğ) 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) ve (h) bentlerinde yer verilen hükümlere uygun hazırlanmaması nedeniyle, Bankanın internet sitesinde yer alan aydınlatma metninin yeniden gözden geçirilerek Tebliğ hükümlerine uygun hale getirilmesi yönünde talimatlandırılmasına"* karar verilmiştir (KVK Kurumu'nun *"İlgili kişinin yaptığı başvuruyu cevaplandırmayan ve internet sitesi üzerinden yayımladığı aydınlatma metni mevzuatta düzenlenen şartları taşımayan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. hakkında"*, 02/05/2019 tarihli ve 2019/122 sayılı Karar Özeti).

aydınlatma yükümlülüğü ve açık rızanın alınması işlemlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesi gerektiği" belirtilmiştir. Nitekim Kurul da aydınlatma yükümlülüğü ile açık rıza alınması işlemlerinin birbirinden ayrı olarak yerine getirilmesi gerektiğini ve bu süreçlere ilişkin ayrı ispat mekanizmalarının kullanılması gerektiğine karar vermiştir[382].

Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi için bir şekil şartı öngörülmemiştir. Bununla birlikte bilgilendirmenin ses kaydı, çağrı merkezi gibi fiziksel ya da elektronik ortam kullanılarak sözlü ve yazılı yapılabileceği düzenlenmiştir ("Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ" m. 5/1). Örneğin sesli ve görüntülü izleme faaliyeti gerçekleştirilen bir işyerinde, binanın girişine ve bekleme alanına *"Sesli ve görüntülü (kamera ile) izleme faaliyeti yapılmaktadır."* şeklinde duvara asılı levha ile aydınlatma yapılabilir[383]. Bu doğrultuda bilgilendirme yapıldığına ilişkin ispat yükü, veri sorumlusuna aittir ("Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ" m. 5/1-e). Bilgilendirmenin belirsiz, teknik ve genel ifadeler içermemesi; açık, sade ve ilgili kişi tarafından anlaşılır nitelikte olması gerekir ("Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ" m. 5/1-g, ğ). Detaylı aydınlatmaya ilişkin vakit bulunmadığı durumlarda ilgili kişi, yapılacak faaliyet ile ilgili basit şekilde bilgilendirildikten sonra detaylı aydınlatma metnine de yönlendirilebilir. Uygulamada daha çok tercih edilen bu yönteme "katmanlı aydınlatma"[384] denilmektedir. Katmanlı aydınlatma, ön bilgilendirme metninin altında yer alan karekod uygulaması veya internet sitesine yönlendirme ile yapılabilir.

Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Tebliğ'in 6. maddesine[385] göre; kişisel verilerin ilgili kişi haricinde üçüncü bir kişiden elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusunun *"kişisel verilerin elde edilmesinden itibaren makul bir süre içerisinde"*

---

[382] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Veri sorumlusu tarafından aydınlatma yükümlülüğü ve açık rıza onayı alınması süreçlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesi gerektiği ile ilgili"* 26/07/2018 tarihli ve 2018/90 sayılı Karar Özeti.

[383] KVK Kurumu, "**Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi"**, s. 14.

[384] KVK Kurumu, "**Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi"**, s. 19 vd.

[385] "Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" m. 6: *"Kişisel verilerin ilgili kişiden elde edilmemesi halinde; a) Kişisel verilerin elde edilmesinden itibaren makul bir süre içerisinde, b) Kişisel verilerin ilgili kişi ile iletişim amacıyla kullanılacak olması durumunda, ilk iletişim kurulması esnasında, c) Kişisel verilerin aktarılacak olması halinde, en geç kişisel verilerin ilk kez aktarımının yapılacağı esnada, ilgili kişiyi aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekir."*

ilgili kişiyi aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır[386]. İlgili kişiyle hiçbir şekilde iletişim kurulamaması durumunda ise, kişisel verilerin işlenmesi veya aktarılması mümkün değildir.

Bu çerçevede aydınlatma yükümlülüğünün istisnası; KVKK m. 28/2'de sayılan hâller ile sınırlıdır. Diğer bir deyişle söz konusu hâllerde veri sorumlusunun, aydınlatma yükümlülüğü bulunmamaktadır.

B) Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükleri

Veri sorumlusunun diğer bir yükümlülüğü de verilerin güvenli bir şekilde tutulması ve işlenmesidir. Veri Güvenliği İlkesi[387] gereğince veri sorumluları ve veri işleyenler, verilerin ilk defa elde edilmesinden itibaren her aşamada, verilerin güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli tedbirleri almalıdır.

Veri güvenliği ilkesi, uluslararası metinlerin tümünde yer almakla birlikte en detaylı düzenlemeye GDPR m. 32'de *"işleme güvenliği"* başlığı ile yer verilmiştir[388]. Kanun'da ise *"veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler"* başlığı altında 12. maddede[389] düzenlenmiştir. Bu doğrultuda "veri sorumlusunun alması gereken teknik ve idari tedbirlere" ilişkin olarak uygulamada açıklık sağlanması ve iyi uygulama örnekleri oluşturması amacıyla KVK Kurulu tarafından *"Kişisel Veri Güvenliği Rehberi"* yayımlanmıştır[390].

Rehber ile veri sorumlusu tarafından "kişisel verilerin özel nitelikli kişisel veri olup olmadığı, niteliği gereği hangi derecede gizlilik seviyesi gerektirdiği, güvenlik ihlali hâlinde ilgili kişi bakımından ortaya çıkabilecek zararın niteliği ve niceliği" dikkate alınarak mevcut risk ve tedbirlerin belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir[391]. Bu

---

[386] GDPR m. 14'te daha ayrıntılı bir düzenlemeye yer verilmiştir.

[387] Veri güvenliği ilkesi ile korunmak istenen bizzat verinin kendisidir. Ancak verinin güvenliğinin sağlanması, ilgili kişinin verilerinin de dolaylı olarak korunmasını sağlamaktadır (Akdağ, s. 29).

[388] Bkz.: OECD Rehber İlkeleri, par. 11; 108 Sayılı Sözleşme m. 7; BM İlkeleri, par. 7; AB Yönergesi m. 17/1.

[389] KVKK m. 12: *"Veri sorumlusu;*
a) Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,
b) Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,
c) Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak,
amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır."

[390] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Kişisel Veri Güvenliği Rehberi"**, s. 2 (Çevrimiçi) https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/veri_guvenligi_rehberi.pdf (08.10.2022).

[391] KVK Kurumu, "**Kişisel Veri Güvenliği Rehberi"**, s. 8.

belirlemeden sonra siber saldırı ve ihlallere ilişkin çalışanların eğitilmesi ve farkındalık çalışmalarının yapılması, veri güvenliğine ilişkin politikaların ve prosedürlerin düzenlenmesi, veri minimizasyonu ilkesi çerçevesinde elde edilen kişisel verilerin mümkün olduğunca azaltılması, kişisel veri işleme envanterinin hazırlanması, Veri Sorumluları Sicili'ne bildirim yapılması, çalışanlara ve alt işverenlerin/tedarikçilerin çalışanlarına gizlilik taahhütnamesi imzalatılması, iş sözleşmelerine ve disiplin yönetmeliklerine kişisel verilerin korunması konusunda hükümlerin eklenmesi, veri aktarımının yapıldığı üçüncü kişiler ile protokoller düzenlenmesi ile veri sorumlusu ve veri işleyenler nezdinde denetim yapılması gibi başlıca idari tedbirlere yer verilmiştir[392].

Veri güvenliğine ilişkin alınması gereken teknik tedbirler ise, siber güvenliğin sağlanması, kişisel veri güvenliğinin takibi (yazılımların kontrol edilmesi, sızma testleri yapılması, log kayıtlarının tutulması, güvenlik sorunlarının raporlanması, çalışanların güvenlik zafiyetlerini bildirmesi için resmi bir raporlama prosedürü oluşturulması), kişisel veri içeren ortamların güvenliğinin sağlanması (fiziksel ortamlarda giriş çıkışların kontrol altında tutulması, elektronik ortamda erişimin sınırlandırılması, cihazların çalınma riskine karşı şifreleme yapılması vb.), kişisel verilerin bulutta depolanması (veri sorumlusu tarafından bulut depolama hizmeti sağlayıcısının aldığı güvenlik önlemlerinin değerlendirilmesi, uzaktan erişim halinde çift aşamalı kimlik doğrulamanın yapılması, bulutta depolanan kişisel verilerin takibi, kriptografik yöntemlerle şifreleme yapılması vb.), bilgi teknolojileri sistemleri tedariği, geliştirme ve bakımı (yeni sistemlerin tedarik edilmesi, kullanılan sistemlerin geliştirilmesi ve bakım zamanı veri saklama ortamının sökülerek saklanması vb.) ve kişisel verilerin yedeklenmesi olarak sayılmıştır[393].

Belirtmek gerekir ki Kurul tarafından belirlenen asgari kriterlere uyulması zorunlu olmakla birlikte sektör bazında, veri sorumlusunun faaliyetleri ve işlediği

---

[392] KVK Kurumu, "**Kişisel Veri Güvenliği Rehberi"**, s. 9-13; Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 105-106; Altındere, s. 82; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 540-543.

[393] KVK Kurumu, "**Kişisel Veri Güvenliği Rehberi"**, s. 16-24; Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 544-550; KVK Kurulu'nun, bir şirketin sistemine gerçekleştirilen siber saldırı sonucu, kişisel verilerin ihlal edilmesi üzerine yaptığı incelemede, idari ve teknik yetersizlik tespit ettiğine ilişkin; *"Bir turizm şirketi hakkında"* konulu, 27.08.2019 tarih ve 2019/255 sayılı Karar Özeti.

verilerin niteliğine göre ilave tedbirler alınması gerekebilir[394]. Bu kapsamda gerçek anlamda bir koruma sağlanabilmesi için yapılması gereken kişisel verilerin elde tutulmaması ve işlenmemesidir. Zira insan faktörü söz konusu olduğunda alınacak her türlü tedbire rağmen tehlikenin yüzde yüz engellenmesi mümkün değildir. Bu sebeple sadece gerekli olduğu durumlarda ve gerekli olduğu kadar kişisel veri kullanılmalıdır.

Kanun'un 12. maddesinin 2. fıkrasında veri sorumlusunun, veri işleyen ile birlikte "müştereken sorumlu" olduğu hükmüne yer verilmiştir[395]. Bu sebeple veri sorumlusu gerekli tüm önlemleri almış olsa dahi, veri işleyenin yeterli önlemleri alıp almadığını da kontrol etmelidir. Aynı zamanda veri sorumlusuna, kendi kurum veya kuruluşunda, gerekli denetimleri yapma veya üçüncü kişi aracılığıyla yaptırma yükümlülüğü de getirilmiştir (KVKK m. 12/3).

Veri sorumluları ve veri işleyenlere öğrendikleri kişisel verilerle ilgili sır saklama yükümlülüğü getirilmiştir. Bu kapsamda bu kişiler, elde ettikleri kişisel verileri, görevleri süresince ve görevleri sona erdikten sonra da paylaşamaz ve işleme amacı dışında kullanamazlar (KVKK m. 12/4).

Veri sorumlusunun, bir diğer yükümlülüğü de kişisel verilerin başkaları tarafından hukuka uygun olmayan yollarla elde edilmesi hâlinde söz konusu olmaktadır. Zira böyle bir veri ihlali, maddi ve manevi zararlara sebep olabilmektedir. Bu sebeple yeterli teknik ve idari tedbirlerin alınmamış olması dolayısıyla kişisel verilerin, yetkisiz üçüncü kişilerin eline geçmesi durumunda veri sorumlusu, en kısa sürede bu durumu ilgilisine ve Kurul'a bildirmekle yükümlüdür (KVKK m. 12/5). Kurul, kanun metninde yer alan "en kısa süre" ifadesinin, en geç 72 saat olarak yorumlanması gerektiğine karar vermiştir[396]. Ayrıca gerekli görmesi hâlinde Kurul,

---

[394] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "**Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler Rehberi"**, s. 4 (Çevrimiçi) https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4192/Kanun-Kapsamindaki-Hak-ve-Yukumlulukler (08.10.2022)

[395] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından ilgili kişilerin e-posta adreslerine veya SMS ya da çağrı ile cep telefonlarına reklam bildirimleri/aramaları yönlendirilmesinin önüne geçilmesi "* konulu, 16/10/2018 Tarihli ve 2018/119 Sayılı İlke Kararı.

[396] *"Kanunun 12 nci maddesinin (5) numaralı fıkrasının "İşlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusu bu durumu en kısa sürede ilgilisine ve Kurula bildirir…." hükmünde yer alan "en kısa sürede" ifadesinin 72 saat olarak yorumlanmasına ve bu kapsamda veri sorumlusunun bu durumu öğrendiği tarihten itibaren gecikmeksizin ve en geç 72 saat içinde Kurula bildirmesine, veri sorumlusunca söz konusu veri ihlalinden etkilenen kişilerin belirlenmesini müteakip ilgili kişilere de makul olan en kısa süre içerisinde, ilgili kişinin iletişim adresine ulaşılabiliyorsa doğrudan, ulaşılamıyorsa veri*

bu durumu kendi internet sitesinde veya uygun göreceği farklı bir yöntemle ilan edebilecektir[397].

Veri sorumluları tarafından ilgili kişilere yapılacak olan bildirimlerde hangi hususların yer alması gerektiğine dair de Kurul kararı yayımlanmıştır[398]. Buna göre, ihlal bildirimin açık ve sade bir dille yapılması; asgari olarak ihlalin zamanı, hangi kişisel veri kategorisinin etkilendiği, ihlalin olası sonuçları, ihlalin olumsuz etkilerini azaltmak için alınan veya alınacak tedbirler ve ilgili kişilerin ihlale ilişkin bilgi almalarını sağlayacak iletişim yolları belirtilmelidir.

C) Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğü

Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin, veri işlemeye başlamadan önce kaydolmalarının zorunlu tutulduğu sicile, Veri Sorumluları Sicili denilmektedir (KVKK m. 16/1-2). Bu kapsamda çalışan sayısı 50'den fazla olan veya yıllık bilançosu 25 milyon TL'den fazla olan[399], yurt dışında yerleşik olan, ana faaliyet alanı özel nitelikli kişisel veriler olan [400] veri sorumlularının Sicile kayıt yükümlülüğü bulunmaktadır. Bununla birlikte Kanun'un ve "Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik"in [401] 16. maddelerinde düzenlenen Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğüne getirilecek istisnaları Kurul şu şekilde belirlemiştir[402]:

---

sorumlusunun kendi web sitesi üzerinden yayımlanması gibi uygun yöntemlerle bildirim yapılmasına…" (Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Kişisel Veri İhlali Bildirim Usul ve Esaslarına İlişkin"* 24.01.2019 Tarihli ve 2019/10 Sayılı Kararına İlişkin Duyurusu).

397 Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 10.05.2019 tarih ve 2019/130 sayılı Kararı ile Microsoft Corporation tarafından bildirilen veri ihlali, Kurumun internet sayfasında ilan edilmiştir. (Çevrimiçi) https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5451/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Microsoft-Corporation (08.10.2022).

398 Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Veri sorumlusu tarafından ilgili kişiye yapılan veri ihlali bildiriminde yer alması gereken asgari unsurlara ilişkin,"* 18.09.2019 tarih ve 2019/271 sayılı Karar Özeti.

399 *"Kurul kararlarında yer alan yıllık mali bilanço toplamının hesaplanması için öncelikle tamamlanmış bir yıl olması ve bu tamamlanmış yıl içerisinde veri sorumlusu tarafından yetkili kamu kurumuna yıllık olarak verilmekte olan gelir veya kurumlar vergisi beyanname ekindeki mali tablolarda "aktif" ya da "pasif" bölümde yer alan toplam rakamı esas alınmalıdır."* KVK Kurumu, **Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması**, s. 45.

400 Faaliyet alanının özel nitelikli kişisel veri işleme olup olmadığının tespitinde, NACE Rev.2 ekonomik faaliyet sınıflaması kullanılarak veri sorumlularının, ticaret sicil kaydında veya vergi levhasında yer alan faaliyet kodları dikkate alınmaktadır (KVK Kurumu, "**Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması"**, s. 46).

401 RG., 30 Aralık 2017, S. 30286.

402 Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları"* ile ilgili 02/04/2018 Tarihli ve 2018/32 Sayılı Kararı; *"Gümrük Müşavirlerinin Sicile Kayıt İstisnası Hakkında Görüş Talebi"* ile ilgili 28/06/2018 Tarihli ve 2018/68 Sayılı Kararı; *"Arabulucuların Veri Sorumluları Siciline Kayıt Zorunluluğundan İstisna*

- "Herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla yalnızca otomatik olmayan yollarla kişisel veri işleyenler,
- 1512 sayılı Noterlik Kanunu uyarınca faaliyet gösteren noterler,
- 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na göre kurulmuş derneklerden, 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'na göre kurulmuş vakıflardan ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'na göre kurulmuş sendikalardan yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı ve sadece kendi çalışanlarına, üyelerine, mensuplarına ve bağışçılarına yönelik kişisel veri işleyenler,
- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre kurulmuş siyasi partiler,
- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren avukatlar,
- 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu uyarınca faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler,
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca faaliyet gösteren gümrük müşavirleri ve yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri,
- Arabulucular,
- yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den az olan gerçek veya tüzel kişi veri sorumlularından ana faaliyet konusu özel nitelikli kişisel veri işleme olmayan veri sorumluları."

Önemle belirtilmelidir ki Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğünden istisna tutulan söz konusu veri sorumlularının, kişisel verilerin korumasına ilişkin diğer yükümlülükleri devam etmektedir[403].

"Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik" m. 5 hükmü ile veri sorumlularına, Kişisel Veri İşleme Envanteri [404] hazırlama yükümlülüğü de

---

Tutulması" ile ilgili 05/07/2018 Tarihli ve 2018/75 Sayılı Kararı; *"Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları"* ile ilgili 19/07/2018 Tarihli ve 2018/87 Sayılı Kararı.

[403] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 121.

[404] "Envanter, faaliyetleri kapsamında kişisel veri işlemekte olan veri sorumlularınca tüm süreçlerin değerlendirilmesi, bu süreçler kapsamındaki tüm faaliyetlerin irdelenmesi, her faaliyetle ilgili işlenen kişisel verilerin tek tek belirlenmesi, bu kişisel verilerin hangi amaçlar ve hukuki sebeple işlendiği, aktarılıp aktarılmadığı, kimlere aktarıldığı, işlenen kişisel verinin kimlere ait olduğu, her bir kişisel veri için veri sorumlusunca belirlenen saklama süresi, yurt dışına aktarım yapılıp yapılmadığı, verilerin güvenliği için hangi teknik veya idari tedbirlerin alındığı bilgilerinin detaylı analizinin yapılması sonucunda ortaya çıkacak bir tür rapordur." (KVK Kurumu, "**Kişisel Veri**

getirilmiştir. Buradaki amaç, Sicil'e girilen bilgilerin alelade şekilde değil, envantere uygun olarak sistemli şekilde düzenlenmesini sağlamaktır. Nitekim Sicil'e girilen bilgiler kişisel verilerin kendisi değil, veri sorumluları tarafından hangi kategorilerde veri işlendiğine ilişkindir[405].

Veri Sorumluları Sicili kamuya açık olarak tutulur (KVKK m. 16/1). Dolayısıyla isteyen herkes, internet sitesi üzerinden veri sorumluları tarafından VERBİS'e girilen bilgileri görebilmektedir. Böylece veri sorumlularının hukuka uygun veri işlemesi sağlanarak kişisel verilerin daha etkin şekilde korunması temin edilmektedir[406]. Bununla birlikte, Kurul'a sunulan bilgilerden hangilerinin kamuya açık olacağının ve hangilerinin gizli tutulacağının belirlenmesine ilişkin Kurul'a takdir yetkisi tanınmıştır[407].

İşleme Envanteri Hazırlama Rehberi", s. 10 (Çevrimiçi) ..\Downloads\14a17049-71da-4417-a07b-961f75a0070e.PDF (08.10.2022).

[405] KVK Kurumu, "**Sorularla Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi (VERBİS)"**, s. 14 (Çevrimiçi) https://verbis.kvkk.gov.tr/UploadedFiles/SORULARLA_VERB%C4%B0S.pdf (08.10.2022).

[406] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 123.

[407] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 122.

Dördüncü Bölüm

KİŞİSEL VERİLERİN İHLALİ HALİNDE İLGİLİ KİŞİNİN ÖZEL HUKUK ÇERÇEVESİNDE SAHİP OLDUĞU HUKUKİ BAŞVURU YOLLARI

§ 9. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLER

I. Yükümlülük İhlalinin Yaptırımları ve Sorumluluk Süjeleri

İlgili kişi, kişisel verilerinin Kanun'a aykırı olarak işlenmesi neticesinde zarara uğrarsa, KVKK m. 11/1-ğ bendi kapsamında zararının giderilmesini talep etme hakkına sahiptir. Aynı zamanda Kanun'un 14. maddesinin 3. fıkrasında hukuka aykırı işleme faaliyeti sebebiyle kişilik hakkı ihlal edilenlerin genel hükümlere göre tazminat haklarının saklı olduğu düzenlenmiştir. Bu çerçevede talep etme haklarının tamamen bağımsız bir şekilde ya da Kanun'da yer alan başvuru yolları ile birlikte kullanılması mümkündür[408].

Nitekim TMK'nın 5. maddesinde, Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu'nun genel nitelikli hükümlerinin, "uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine" uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir. Buna göre taraflar arasında sözleşmesel bir ilişki varsa TBK m. 112, sözleşmesel bir ilişki yoksa TBK m. 49'da düzenlenen haksız fiil sorumluluğu ve m. 58'de düzenlenen kişilik hakkının ihlali hâlinde manevi tazminata ilişkin hükümler uygulama alanı bulacaktır.

Kişilik hakkının hukuki işlemle gerçekleştirilen saldırılara karşı korunması TMK m. 23'te, kişilik hakkı kapsamında maddi ya da manevi bir varlığa karşı gerçekleştirilen saldırıya karşı korunmayı isteme TMK m. 24'te ve kişilik hakkına

---

[408] KVKK m. 14/2-3 gerekçesi: *"...başvuru müessesesinin, zorunlu bir başvuru yolu olduğu ve bu yol tüketilmeden şikâyet yoluna gidilemeyeceği hükme bağlanmaktadır. Böylece uyuşmazlıkların belirli bir kısmının veri sorumluları tarafından giderilmesi ve bu suretle Kurulun yoğun bir iş yüküyle karşı karşıya kalmasının önlenmesi amaçlanmaktadır. Başvuru yoluna gitmenin zorunlu, şikâyet yoluna gitmenin ise ihtiyari olması sebebiyle, başvurusu zımnen veya açıkça reddedilen ilgili kişinin bir yandan Kurula şikâyette bulunabilmesi, diğer yandan doğrudan adli veya idari yargı yoluna gidebilmesi mümkün olacaktır. Ancak, ilgililerin masrafsız ve daha hızlı sonuç alınması mümkün olan şikâyet yolunu tercih edecekleri değerlendirilmektedir.*
Üçüncü fıkrada, kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklı tutulmaktadır. Veri sorumlusunun hukuki statüsüne göre ilgililer adli ya da idari yargıda dava açabileceklerdir"

yapılan saldırılara karşı talepler ise TMK m. 25'te düzenlenmiştir[409]. Buna göre TMK m. 25 gereği ilgili kişi; maddi ve manevi tazminat talebinin yanı sıra "saldırı tehlikesinin önlenmesini", "saldırıya son verilmesini", "sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini" ve "saldırıda elde edilen kazancın geri verilmesini" vekaletsiz iş görme hükümlerine göre talep edebilir[410]. Ayrıca "düzeltmenin/ kararın üçüncü kişilere bildirilmesini veya yayımlanmasını" da isteyebilir.

TMK m. 2'de düzenlenen dürüstlük kuralına aykırılık hâlinde ise culpa in contrahendo sorumluluğu söz konusu olacaktır[411]. Veri sorumlusunun malvarlığının, kişisel verisi hukuka aykırı olarak işlenen kişi aleyhine artması hâlinde de sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümler (TBK m. 77-82) uygulama alanı bulacaktır[412].

Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi neticesinde birden fazla sorumluluk sebebinin ortaya çıkması hâlinde haksız fiilden ve sözleşmeden doğan sorumluluk çerçevesinde sebeplerin yarışması söz konusu olacaktır[413]. Bu durumda kişilik hakkı zarar gören ilgili kişi, istediği sebebe dayanarak talepte bulunabilir. Hâkim, zarar görene en iyi giderim olanağı sağlayan sorumluluk sebebine göre karar verir (TBK m. 60)[414].

Kural olarak ilgili kişinin kişisel verilerinin korunması ve hukuka aykırı olarak işlenmesinin önlemesine ilişkin sorumluluk, veri sorumlusuna aittir. Bununla birlikte "kişisel verilerin kendi adına, başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi hâlinde" veri sorumlusunun, veri işleyen bu kişilerle birlikte veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınması hususunda müştereken sorumlu olduğu düzenlenmiştir (KVKK m. 12/2). Bu durumda ilgili kişi, veri sorumlusu ya da veri işleyen konumundaki gerçek veya tüzel kişiden Kanun kapsamında talepte bulunabilecektir.

---

[409] Yüksel Civelek, D., **Kişisel Verilerin Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi (Uzmanlık Tezi)**, Ankara 2011, s. 147; Dural/Öğüz s. 148; Helvacı, s. 139, Yargıtay 4. H.D., 03.07.2019 tarih ve E. 2017/763, K.2019/3735 (kararara ma.yargıtay.gov.tr)

[410] Küzeci, s. 387; Gürbüz Erel, s. 127; Dural/Öğüz, s. 154-156.

[411] Ayözger Öngün, s. 189.

[412] Gürbüz Erel, s. 128.

[413] Eren, s. 1166; Kılıçoğlu, Borçlar, s. 568; Taştan, s. 197; Çağdaş Tosun, **Haksız Fiilden ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk Çerçevesinde Sebeplerin Yarışması (TBK m. 60)**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 55 vd., ..\..\Downloads\590208.pdf (E.T: 30.12.2022).

[414] Akıncı, Borçlar Hukuku, s. 186-187.

II. Sorumluluğun Hukukî Dayanakları

A) Haksız Fiilden Doğan Sorumluluk

Kişisel verilerin korunamaması yani herhangi bir sözleşme ilişkisi olmaksızın güvenlik/gizlilik yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi haksız fiil olarak kabul edilmektedir[415]. Haksız fiil sorumluluğuna dayanılarak tazminat talep edilebilmesi için genel davranış kurallarına[416] ve ahlaka aykırı[417] olan, hukuk nizamı tarafından tasvip edilmeyen[418], bir hakkı ihlal ederek başkasına zarar veren bir davranış bulunması gerekmektedir[419].

Haksız fiil sorumluluğu, TBK'nın 49. maddesinde *"Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür."* şeklinde düzenlenmiştir. Bu çerçevede haksız fiil sorumluluğunun unsurları hukuka aykırı fiil, kusur, zarar ve uygun illiyet bağı olarak sayılabilir[420].

---

[415] Samet Saygı, "6698 Sayılı Kanun'un Sistematiğinde Yargısal Başvuru Yolları", **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, C.:2 S.: 2, s. 33, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1106037 (E.T.: 03.08.2022).

[416] Kişilerin toplum içerisinde yapması (emirler) ve yapmaması (yasaklar) gereken davranışları belirten kurallara denilmektedir. Bkz.: Oğuzman, M. K. / Öz, M. T., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-2**, 15. B., İstanbul 2020, s. 15.

[417] TBK m. 49/2'ye göre kast ile gerçekleştirilen eylem hukuka aykırı olmasa dahi ahlaka aykırı ise zarar veren, zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

[418] Ahmet M. Kılıçoğlu, "Haksız Fiillerden Sorumlulukta Ceza Hukuku ile Medeni Hukuk İlişkisi", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.:29, S.: 3, 1973, s. 185 (Kılıçoğlu, Haksız Fiillerden Sorumluluk) (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/631965).

[419] Oğuzman/Öz, Cilt-2, s. 15; Oğuz, H., **İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlâli ve Korunması**, 2. B., Ankara 2012, s. 119; Aylin Toker, **Haksız Fiilin ve Haksız Fiilden Doğan Tazminatın Unsurları**, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2017, s. 1, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 03.08.2022); Abdulkadir Ungan, **Haksız Fiilden Doğan Tazminat ile Koruma Tedbirlerine Aykırılıktan Doğan Tazminatın Karşılaştırılması**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2017, s. 3, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 03.08.2022)

[420] Bu noktada bazı yazarlar, davranış ve hukuka aykırılığın birbirinden farklı unsurlar olduğunu belirterek haksız fiilin, beş unsurunun olduğunu kabul etmektedir (Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 309 vd.).

1. Tazminat Talebi

Haksız fiil sorumluluğunun bir sonucu olarak kişilik hakkı ihlal edilen ilgili kişi, uğradığı zararı TMK'nın 24. ve 25. maddeleri gereği maddi ve manevi tazminat talebi ile tazmin edebilir[421]. Zarar gören, uğradığı zararı ve zarar verenin kusurunu ispat etmek zorundadır (TBK m. 50).

TBK m. 72 gereği, kişisel verilerinin ihlal edilmesi neticesinde zarar gören kişi, "zararını ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve herhâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yıl" içerisinde haksız fiil hükümlerine göre talepte bulunabilir. Zararın talep edilmemesi hâlinde, bu hak zamanaşımına uğrar. Ancak tazminat, cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, ceza kanunlarında öngörülen zamanaşımı süresi uygulanır (TBK m. 72/1)[422].

Tazminat talebine ilişkin diğer hususlar, aşağıda "Tazminat Talebi" başlığı altında ayrıntılı olarak işlendiği için burada zamanaşımı süresine değinmekle yetinilmiştir[423].

2. TMK m. 25 Kapsamında Öngörülen Diğer Talepler

Haksız fiilin başka bir sonucu da kişisel verileri ihlal edilen ilgili kişinin, TMK m. 25 gereği maddi ve manevi tazminat taleplerinin dışında hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilmesidir. Söz konusu talepler aşağıda ayrıntılı olarak incelenmiştir[424].

---

[421] Maddi ve manevi tazminat taleplerinin hukuki dayanağı TMK m. 25'te düzenlenmiştir. Bununla birlikte kişilik hakkına saldırıda maddi tazminatın özel olarak düzenlendiği hâller, "adın gaspı (TMK m. 26/2)"; "nişanın bozulması (TMK m. 121)"; "evlenmenin butlanı ve boşanma (TMK m. 158, 174)"; "evlilik dışı babalık (TMK m. 304)"; "ev başkanının sorumluluğu (TMK m.369)"; "ölüm hâli ve bedensel zarar (TBK m. 53, 54)"; "kişilik hakkının zedelenmesi (TBK m. 58)"; "haksız rekabet (TTK m. 56)" gibi farklı hükümlerde yer almaktadır. Özel düzenlemelerde belirtilmeyen diğer durumlarda ise haksız fiil sorumluluğuna ilişkin TBK m. 49 vd. hükümleri uygulama alanı bulacaktır (Badur / Turan Başara, "Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamalarında Kişisel Verilerin Korunması", s. 56-57; Dural/Öğüz, s.146; Helvacı, s. 166; Damla Gürpınar, "Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk" **D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan**, C: 19, Özel Sayı, 2017, s. 690 https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2017/11/18-DAMLA-GURPINAR.pdf (E.T: 03.08.2022); Baskın, s. 90).

[422] TCK m. 135, m. 136 ve m. 138'de düzenlenen *"kişisel verilerin kaydedilmesi", "verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme"* ve *"verileri yok etmeme"* suçlarının dava zamanaşımı süresi, TCK m. 66/1- e bendi gereği sekiz yıldır.

[423] Bkz.: Üçüncü Bölüm, §9 Tazminat Talebi.

[424] Bkz.: Üçüncü Bölüm, §9, IV. Kişilik Hakkına Saldırı Hâlinde Açılabilecek Koruyucu Davalar.

III. Sözleşme İlişkisinden Doğan Sorumluluk

A) Genel Olarak

Sözleşmeye aykırılık sebebiyle veri sorumlusunun hukuki sorumluluğunun doğabilmesi için öncelikle geçerli bir sözleşmenin kurulması gerekmektedir[425]. Sözleşme, belirli bir hukuki sonuca ulaşmak maksadıyla iki tarafın iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulan hukuki işlemlere denir (TBK m. 1)[426]. Bir sözleşmenin geçerli sayılabilmesi için; "*(i) tarafların sözleşme yapma ehliyetine sahip olması, (ii) sözleşmenin konusunun emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, genel ahlâka ve kişilik haklarına aykırı olmaması, (iii) konusunun imkânsız olmaması ve (iv) irade beyanlarının sağlıklı olması"* şartları aranmaktadır[427]. Taraflar arasında kurulan ancak bu geçerlilik şartlarını taşımayan sözleşmeler geçersiz olmaktadır.

Sözleşmeden doğan sorumluluğun şartları; "sözleşmenin borca aykırı bir davranışla ihlal edilmiş olması", "zararın meydana gelmesi", "ihlal ile zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması" ve "kusur" olarak sayılabilir[428]. Bu kapsamda veri sorumlusunun, yetkisinin bulunmadığı veya sözleşme hükümlerinde yer almayan işleme faaliyeti sonucunda kişilik hakkının ihlal edilmesi ile kişisel verilerin sözleşme hükümlerine aykırı olarak işlenmesi söz konusu olacaktır. Başka bir ifadeyle sözleşmeye aykırılık oluşması için veri sorumlusunun, sözleşmeden doğan sorumluluklarını "hiç veya gereği gibi"[429] yerine getirmemesi gerekir[430].

---

[425] Ayözger Öngün, s. 229; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 131.

[426] Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 63; Zevkliler vd., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri – Ana İlkeler**, 2. Baskı, İzmir 2013, s. 77- 78.

[427] Oğuzman, M. K. / Öz, T., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1**, 16. Bası, İstanbul 2018, s. 80 vd.; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 131.

[428] Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 244-247; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 79-80; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 812-820; Eren, s. 1078

[429] Bilindiği üzere kusurlu ifa imkânsızlığı ve temerrüt hallerinde borç hiç ifa edilmemiş kabul edilir. Bu haller dışındaki tüm ihlal hâllerinde ise gereği gibi ifa etmeme söz konusu olur. Borcun gereği gibi ifa edilmemesi hâlinde; edimin olması gereken nitelik ve niceliğe sahip olmamasından kaynaklanan kötü ifa veya asli edim yerine getirilse dahi yan yükümlerin ihlali söz konusudur (Eren, s. 1078; Oğuzman/Öz, **Cilt -1**, s. 369,473: Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 243; Taştan, s. 104 vd.; Kılıçoğlu, s. 804; Aral, F., **Türk Borçlar Hukukunda Kötü İfa**, 1. B., Ankara 2011, s. 74).

[430] Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 804; Eren, s. 1078; Aral, s. 34; Bilindiği üzere TBK'nın 112. maddesi: *"Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür."* hükmünü amirdir.

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin veri sorumlusu ile ilgili kişi veya veri işleyen arasında yapılan sözleşmelerde, tarafların "edim yükümlülükleri (asli yükümlülükler)" ve "yan yükümlülükleri" bulunmaktadır[431]. Sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi açısından edim yükümlülükleri ile yan yükümlülükler ayrımı önem arz etmektedir. Zira bu yükümlülüklerden birinin ihlal edilmesi hâlinde, sözleşmeden doğan borçların ifa edilmemesi söz konusu olacaktır[432].

Edim yükümlülükleri, "asli edim yükümlülükleri" ile "yan edim yükümlülüklerini" ifade eder. Asli edim yükümlülükleri, sözleşmenin iskeletini, konusunu oluşturmaktadır. Yan edim yükümlülükleri ise, kaynağını kanun, sözleşme ve dürüstlük kuralından alarak asli edim yükümlülüklerine göre ikincil nitelik taşır. Buna, bir satış sözleşmesinin asli edim yükümlülüğü olan satılan gayrimenkulün mülkiyetinin devri ile yan edim yükümlülüğü olan eşyaların taşınma giderleri örnek olarak verilebilir[433]. Asli edim veya yan edim yükümlülüklerinin ihlal edilmesi hâlinde birbirlerinden bağımsız olarak talep edilebilirler[434].

Ayrımın diğer unsuru olan yan yükümlülükler, ifaya hizmet ederek borç ilişkisinin amacına ulaşmasına aracılık ederler. Bunlar "ifaya yardımcı yan yükümlülükler" ve "koruma yükümlülükleri" olarak ikiye ayrılmaktadır[435]. Bu yükümlülüklerin ihlali hâlinde, yükümlülüğün yerine getirilmesi hususu bağımsız olarak talep edilemese de tazminat talep edilebilmesi mümkündür[436].

Asli edim yükümlülüğü, hastalarına ilişkin teşhis ve tedaviyi içeren sağlık hizmetlerini yerine getirmek olan bir hekimin, hastasının sağlık verilerini işlemesi

---

[431] Yükümlülüklerin isimleri hususunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Ancak doğrudan borç ilişkisinden meydana gelen ve ilişkinin özünü oluşturan edim yükümlülüğünün, "asli edim yükümlülüğü" şeklinde isimlendirilmesi konusunda fikir birliği mevcuttur. Bkz.: Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 4; Eren, s. 31. Diğer taraftan bazı yazarlar, asli edim yükümlülükleri dışında kalan yükümlülükleri "yan borç" olarak kabul etmekte ve bunları asli edim yükümlülüğü ile ilişkisine göre "bağımsız yan borç" ve "bağımlı yan borç" olarak ikiye ayırmaktadır. Bkz.: İmançlı, s. 180, dn. 886. Genel kabul gören görüşü benimseyen diğer yazarlar ise: "asli yükümlülükler (edim yükümlülükleri)" ve "yan yükümlülükler" olarak ikili bir ayrım yapmaktadır. Sonrasında, asli yükümlülükleri kendi içerisinde "asli edim yükümlülükleri" ve "yan edim yükümlülükleri" olarak; yan yükümlülükleri ise "koruyucu" ve "ifaya yönelik" olarak ikiye ayırmaktadırlar (Eren, s. 31 vd.; Ayözger Öngün, s. 184; Gürbüz Erel, s. 143, dn. 716).

[432] Gürbüz Erel, s. 145.

[433] Ayözger Öngün, s. 184.

[434] Aral, s. 35-37; Eren, s. 32-37; Taştan, s. 79-80.

[435] Ayözger Öngün, s. 185.

[436] Aral, s. 40; Taştan, s. 80.

ifaya yardımcı yan yükümlülüğe örnek olarak verilebilir[437]. İfaya yardımcı yan yükümlülüklerin sözleşmede belirtilen şartlara aykırı işlenmesi hâlinde, ilgili kişi TMK m. 24 gereği tazminat talep edebilir. Sosyal temas ile başlayan koruyucu yan yüküm ise, asli edimin ifasından bağımsız olarak alacaklının mal ya da kişi varlığında ifa nedeniyle uğranılabilecek zararlardan korunmasını ifade eder[438]. Bu yükümün ihlali hâlinde sadakat borcuna aykırılık meydana geldiği için TBK m. 112 uyarınca tazminat sorumluluğu doğar[439]. Örneğin avukatın kendi sosyal medya hesabında, müvekkiline ait berâet kararını paylaşması hâlinde, taraflar arasındaki sözleşme ilişkisinin koruyucu yan edim yükümü avukat tarafından ihlal edilmiş olur.

Sözleşmeye aykırılık, kişilik hakkı ihlaline de sebep oluyorsa, TMK m. 24 hükmü gereği TMK m. 25/3 kapsamında maddi ve manevi tazminat talebinde bulunulabilir. Bununla birlikte borca aykırılık sebebiyle kişilik hakkı ihlalinin söz konusu olduğu ve TBK m. 112 vd. hükümlerinde düzenlenmeyen hususlarda, TBK m. 114/2'de yer alan *"Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine de uygulanır."* hükmü gereği manevi tazminat talep edilebilir[440].

Bu bağlamda borca aykırılığa örnek olarak işçi ile işveren arasındaki iş sözleşmesi kapsamında işçinin özlük dosyasının[441] tutulması da verilebilir. İşverenin sır saklama[442] ve işçiyi gözetme yükümlülüğüne aykırı davranarak işçinin kişisel verilerini ihlal etmesi hâlinde, işçi uğradığı zararı TBK m. 417/3 kapsamında borca aykırılık hükümlerine göre talep edebilecektir[443]. Zira TBK m. 419/1 *"İşveren, işçiye ait kişisel verileri, ancak işçinin işe yatkınlığıyla ilgili veya hizmet sözleşmesinin ifası için zorunlu olduğu ölçüde kullanabilir"* hükmünü amirdir.

---

[437] Hekimin, hastanın kişisel bilgilerini, işi görme esnasında veya öncesinde öğrenmesi mümkün olduğu için sır saklama yükümlülüğü işi görme edimi sona erdikten sonra da devam etmektedir. Bkz. İmançlı, s. 179-180.

[438] Taştan, s.80; Ayözger Öngün, s. 185; Aral, s. 53.

[439] Ayözger Öngün, s. 185; Taştan, s.80-81.

[440] Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 393, 806; Ayözger Öngün, s. 186, dn. 17.

[441] İş Kanunu m. 75/1: *"İşveren çalıştırdığı her işçi için bir özlük dosyası düzenler. İşveren bu dosyada, işçinin kimlik bilgilerinin yanında, bu Kanun ve diğer kanunlar uyarınca düzenlemek zorunda olduğu her türlü belge ve kayıtları saklamak ve bunları istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek zorundadır."*

[442] İş Kanunu m. 75/2: *"İşveren, işçi hakkında edindiği bilgileri dürüstlük kuralları ve hukuka uygun olarak kullanmak ve gizli kalmasında işçinin haklı çıkarı bulunan bilgileri açıklamamakla yükümlüdür."*

[443] İmançlı, s. 185; Gürsel, s. 418.

B) Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin borcun ifa edilmemesi hâlinde "ifa davası ve cebri icra", "tazminat talebi" ve "sözleşmenin tek taraflı olarak sona erdirilmesi" şeklinde üç farklı imkân tanınmıştır. Bu imkânlar haricinde de sözleşme ilişkisi içerisinde kişilik hakkı ihlali söz konusu olabileceğinden ilgili kişi TMK m. 25/1 hükmü kapsamında durdurma, önleme ve tespit taleplerine de başvurabilir.

1. İfa Davası ve Cebrî İcra

Borcun ifa edilmemesi durumunda alacaklıya tanınan ilk imkân, ifa davası ile aynen ifa talebinde bulunmaktır[444]. Aynen ifa talebi, TBK m. 123 ve 125/1 kapsamında yalnızca iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler kısmında düzenlenmiş olsa da ifanın mümkün olduğu her türlü borç ilişkisinde bu talebin ileri sürülmesi mümkündür[445]. İfa davasının açılabilmesi için "ifanın mümkün ve borcun muaccel olması" yeterlidir[446].

Kural olarak ifanın mümkün olduğu her borç ilişkisinde aynen ifa talep edilebiliyor olsa da bazı istisna hâllerde ifa davası açılamaz[447]. Kanunun emredici hükmü veya tarafların anlaşmış olması nedeniyle tazminat ya da sözleşmeden dönme gibi haklardan birinin kullanılması hâlinde aynen ifa talep edilemez. Yine borcun ifasının mümkün olduğu bazı hâllerde, borçlunun ifaya mahkûm edilmesini istemek, dürüstlük kuralına aykırı olacağından ifa davası açılamaz[448].

İfa davasının sonucunda borçlunun, verilen karara uymaması hâlinde alacaklı, cebrî icra yoluna başvurabilir[449]. Yapma ve yapmama edimleri açısından cebrî icraya başvurma imkânı olup olmadığı noktasında doktrinde tartışmalar bulunmaktadır[450].

---

[444] Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 245; Tandoğan, **Türk Mes'uliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdî Mes'uliyet)**, 1961 Yılı Birinci Baskıdan Tıpkı Bası, İstanbul 2010, s. 406; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 373; Eren, s. 1054; Taştan, s. 140.

[445] Taştan, s. 140.

[446] Tandoğan, s. 407; Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 246; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 373

[447] Aral, s. 41; Eren, s. 38; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 44.

[448] Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 246.

[449] Cebrî icra, devletin icra organları vasıtasıyla borçlunun borcunu ifa etmeye zorlanmasıdır. Eren, s. 1056; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 376; Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 245.

[450] Oğuzman ve Öz'ün katıldığı bir görüşe göre yapma borçlarında cebrî icra imkânı yoktur. Zira İİK m. 343 gereği verilen 3 aylık tazyik hapsi cezası, borçlu bu ceza sonrasında da borcunu ödemediği taktirde cebren icra anlamına gelmez. Bu sebeple İİK m. 30 ve TBK m. 113 hükümleri, özel bir tazminat hükmü olarak değerlendirilmelidir. Bkz.: Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 378, 429-431; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 809.
Eren'in katıldığı diğer görüşe göre, İİK m. 30, İİK m. 343 ve TBK m. 113 hükümleri kapsamında cebrî icra yoluna başvurmak mümkündür. Zira TBK m. 113 gereği alacaklı, kendisinin veya bir başkasının borçlunun yerine geçerek ifada bulunmasını isteyebilir. Bkz.: Eren, 1059.

Yukarıda açıklandığı üzere kişisel verilerin korunması ve işlenmesinden kaynaklı bazı yükümlülükler sadakat yükümlülüğü kapsamında yan edim yükümlülüğü teşkil etmektedir. Yan edim yükümlülüğü, asli edim yükümlülüğünden ayrı olarak talep edilebilir olsa da yapma ve yapmama borcu niteliğinde olan sadakat yükümlülüğü, asli edim yükümlülüğünden ayrı olarak talep edilememektedir[451]. Bu bağlamda yapma ve yapmama edimi niteliğindeki borca aykırılık hâlinde cebrî icra mümkün olamayacağından, alacaklının aynen ifa talebinde bulunması da mümkün değildir[452]. Bu çerçevede müvekkiline ilişkin kişisel verileri açıklamama yükümlülüğü altında olan vekilin, müvekkiline ilişkin bilgilerinin ifşa edilmesi hâlinde, açıklamama borcu imkânsızlaşmış olur. Bu hâlde veri sahibi yalnızca ihlal nedeniyle doğan zararının tazminini talep edebilir (TBK m. 113/2)[453].

Diğer taraftan daha önce izah edildiği üzere[454] ilgili kişinin, KVKK m. 11 hükmü kapsamında veri sorumlusundan bilgi isteme, verilerinin düzeltilmesini, silinmesini veya yok edilmesini isteme hakları mevcuttur. Bu hakların veri sorumlusu tarafından yerine getirilmemesi hâlinde ilgili kişi, KVKK m. 14 gereği Kurul'a şikâyet yoluna başvurabilir. Kurul tarafından ihlâl tespit edilmesi hâlinde, veri sorumlusunun hukuka aykırılığı gidermesine karar verilebilir (KVKK m. 15/5). Kurul tarafından verilen kararların yerine getirilmemesi hâlinde ise KVKK m. 18/1-c bendi gereği, 25.000 TL ile 1.000.000 TL arasında idari para cezası verilir. Bu çerçevede ilgili kişinin, veri sorumlusuna başvurması, diğer yollara kıyasen daha pratik ve masrafsız olacaktır.

2. Tazminat Talebi

Borca aykırı davranış ile kişilik hakkına yönelik gerçekleştirilen saldırılarda TBK m. 112 vd. hükümlerine dayanılarak tazminat talebinde bulunulabilir. Dolayısıyla zarar veren, kusursuzluğunu ispat etmedikçe zarar görenin zararını gidermekle yükümlüdür.

Sözleşmeye aykırılık hâllerinde, kural olarak TBK m. 146 gereği zararın ortaya çıkmasından itibaren on yıllık zamanaşımı süresi uygulanır. Ancak taraflar arasındaki

---

[451] İmançlı, s. 188.
[452] Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 245. Yapmama borçlarının da cebrî icrası mümkün değildir. Yapmama borcuna aykırı bir davranış imkânsızlık yaratır (Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 432).
[453] Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s.13
[454] Bkz.: İkinci Bölüm, §7, I., A), B).

sözleşmenin niteliğine göre beş yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması da mümkündür. Örneğin veri sorumlusu ile ilgili kişi arasında tedavi sözleşmesi, iş sözleşmesi gibi vekâlet sözleşmesi hükümlerine tabi bir sözleşme bulunması hâlinde TBK m. 147/5 kapsamında beş yıllık zamanaşımı süresi uygulanır[455].

3. Sözleşmenin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi

Kişisel verileri sözleşmeye aykırı olarak işlenen ilgili kişi, sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirme imkânına sahiptir. Zira kişisel verilerinin ihlal edilmesi sonucu kişilik hakkı zedelenen ilgili kişinin, sözleşme ilişkisini sürdürmesini beklemek hayatın olağan akşına aykırılık oluşturur[456].

Diğer taraftan, sürekli edimli borç ilişkisi oluşturan vekâlet ve hizmet sözleşmelerinde, sözleşme feshedilirken [457]; ani edimli sözleşmelerde dönme [458] hükümleri uygulama alanı bulacaktır[459].

IV. Sözleşme Benzeri Borç İlişkilerinden Doğan Sorumluluk

A) Culpa in Contrahendo Sorumluluğu (Sözleşme Müzakereleri Sırasında İşlenen Kusur)

"Culpa in contrahendo sorumluluğu", sözleşme görüşmeleri esnasında tarafların dürüstlük kuralına uyma yükümlülüğünü kusurlu olarak ihlal etmesi ile ortaya çıkan zararın tazmin edilmesini ifade etmektedir[460]. Bu sorumluluğun temelinde TMK m.

---

[455] TBK m. 147: *"Aşağıdaki alacaklar için beş yıllık zamanaşımı uygulanır:*
…5. Vekâlet, komisyon ve acentelik sözleşmelerinden, ticari simsarlık ücreti alacağı dışında, simsarlık sözleşmesinden doğan alacaklar.
6. Yüklenicinin yükümlülüklerini ağır kusuruyla hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi dışında, eser sözleşmesinden doğan alacaklar."

[456] İmançlı, s. 190.

[457] "Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu" m. 31/2: *"Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı harekette bulunduğu hâllerde, bu aykırılık nedeniyle diğer tarafın sözleşmeyi devam ettirmesinin beklenemeyeceği durumlarda sözleşme feshedilebilir"*. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 294; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 437; Zevkliler/Gökyayla, s. 420; Zevkliler vd., s. 362.

[458] Sözleşmenin, geçmişe etkili irade beyanı ile tek taraflı olarak sona erdirilmesine dönme denir. (Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 295-296; Zevkliler vd., s. 361.)

[459] Öz Seçer "Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi" **(Çevrimiçi)** (https://www.linkedin.com/pulse/vekalet-s%C3%B6zle%C5%9Fmesinin-tek-tarafl%C4%B1-olarak-sona-%C3%B6z-se%C3%A7er/?originalSubdomain=tr) (E.T: 08.08.2022).

[460] Muzaffer Şeker, "Şekil Noksanı Nedeniyle Sözleşmenin Hükümsüzlüğünden Kaynaklanan Sorumluluk Halleri ve Zararın Tazmini", **Legal Hukuk Dergisi**, S.: 61 T.: 01.01.2008, s. 4, https://ezproxy.ticaret.edu.tr:2554/belge/sekil-noksani-nedeniyle-sozlesmenin-hukumsuzlugunden-kaynaklanan-sorumluluk-halleri-ve-zararin-

2'de düzenlenen dürüstlük kuralı yer almaktadır[461]. Dürüstlük kuralı kapsamında sözleşme görüşmeleri sırasında taraflar, aydınlatma ve koruma yükümlülüklerini yerine getirerek birbirlerinin kişilik değerleri ve malvarlıklarına zarar vermemek ve sözleşmenin içeriği ile şartları hakkında doğru bilgi vermekle yükümlüdür[462].

Sözleşme görüşmeleri esnasında taraflar; kişilerin adı, soyadı, adresi gibi genel nitelikli verileri ile sözleşmenin türüne göre ırkı, dini, sağlık bilgileri gibi özel nitelikli kişisel verilerini paylaşmaya başlarlar. Bu bağlamda, işe alım için mülakat yapan ve başvuruculara özgeçmişlerini talep eden bir şirketin, adaya ilişkin kişisel verileri pazarlama amacıyla kullanması veya üçüncü kişilerle paylaşması hâlinde culpa in contrahendo sorumluluğu meydana gelecektir. Ya da hekimin tedaviye ikna etmek için hastasına yanlış bilgi vermesi de bu duruma örnek olarak verilebilir.

Sözleşme öncesi görüşmelerde culpa in contrahendo sorumluluğunun gündeme gelmesi hâlinde, hukuka aykırılıktan doğan sorumluluklara haksız fiil hükümlerinin mi, borca aykırılık hükümlerinin mi uygulanacağı konusu doktrinde tartışmalıdır[463]. Bir görüşe göre, taraflar arasında sözleşme benzeri bir güven ilişkisi kurulduğundan sözleşme sorumluluğuna ilişkin hükümler uygulanmalıdır[464]. Diğer bir görüşe göre sözleşme görüşmeleri sırasında henüz sözleşme kurulmadığı için haksız fiil hükümleri uygulanması gerekmektedir[465].

Türk ve İsviçre doktrini ile içtihatlarda kabul edilen görüşe göre ise, bu sorumluluğun TMK m. 2'ye dayanan kendine özgü bir yapısı olduğu ve her somut

---

tazmi/824136/Culpa+in+Contrahendo+Sorumlulu%C4%9Fu+ (E.T: 30.12.2022); Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 477; Eren, s. 1156-1157; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 121; Tandoğan, s. 403.

[461] Hatemi, H., Medeni Hukuk'a Giriş, 7. B., İstanbul 2013, s. 181; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 38, 477; Eren, s. 1156; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 55, 126.

[462] Zevkliler/Gökyayla, s. 619; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 477; Eren, s. 1156; Şeker, s. 4; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 55-56; Mustafa Arıkan, "Culpa in Contrahendo Sorumluluğu", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17, S. 1, 2009, s. 85-86 (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/262715) (E.T.: 08.08.2022).

[463] Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 121; Eren, s. 1159; Ayözger Öngün, s. 233; Huriye Reyhan Demircioğlu, **Culpa in Contrahendo Sorumluluğu**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2007, s. 55 vd. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 08.08.2022); Gürbüz Erel, s. 153-154

[464] Hatemi, **Medeni Hukuk**, s. 181-182; Eren, s. 1159; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 480; Sözleşme kuramının culpa in contrahendo sorumluluğunu açıklamakta yetersiz kaldığına ilişkin açıklamalar için bkz. Demircioğlu, s. 70 vd.

[465] Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 129, Eren, 1158; Demircioğlu, s. 89 vd.

olayda hangi hükümlerin uygulanacağının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğidir[466]. Bununla birlikte bu görüşü benimseyenler, culpa in contrahendo sorumluluğu diğer sorumluluk türlerinden bağımsız bir sorumluluk türü olsa dahi, tarafların menfaatine olması nedeniyle kusurun ispatı, zamanaşımı ve yardımcı kişiler bakımından sözleşme hükümlerinin uygulanması gerektiğini kabul etmektedir[467]. Yargıtay da culpa in contrahendo sorumluluğunun doğması hâlinde uyuşmazlığa, sözleşmeden doğan borca aykırılık kurallarının uygulanması gerektiği görüşündedir[468].

Sözleşme görüşmelerinin kesilmesi durumunda veya görüşmeler olumlu sonuçlansa dahi kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi nedeniyle ilgili kişi, culpa in contrahendo sorumluluğu kapsamında uğradığı menfi zararın[469] tazminini talep edebilir[470]. Ancak üçüncü kişilere ait kişisel verilerin ihlal edilmesi hâlinde, zarar

---

[466] Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 480; Eren, s. 1160; Şeker, s. 5-6; Rona Serozan, "Culpa In Contrahendo, Akdin Müsbet İhlâli ve Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme Kurumlarının Ortak Temeli: Edim Yükümlülüklerinden Bağımsız Borç İlişkisi"("Culpa In Contrahendo"), **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 2, S. 3, 1968, s. 110-111 (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/14093) (E.T.: 08.08.2022).

[467] Ayözger Öngün, s. 235-236; Kılıoğlu, **Borçlar,** s. 130; Serozan, "Culpa In Contrahendo", s. 108 vd.; Demircioğlu, s. 112.

[468] *"…Gerçekte de; sözleşme bir süreçtir. Bir anda kurulup meydana gelen hukuki bir işlem değildir. Sözleşme kurulmadan önce taraflar sözleşmenin muhtevası, şartları, içerdiği hak ve yükümlülükler üzerinde görüşmeler yaparlar; bu görüşmeler kısa veya uzun sürebilir. Görüşmelerin başlamasıyla görüşmeciler arasında hukuki bir ilişki kurulur. Bu ilişki sözleşme benzeri bir güven ilişkisidir. Güven ilişkisi MK. m.2/1'de düzenlenmiş bulunan dürüstlük kuralına dayanır. Buna göre, görüşmeler esnasında görüşmecilerin sözleşmenin muhtevası ve şartları hakkında birbirlerini aydınlatması, dürüstlük kuralına uygun davranması, birbirlerinin kişilik ve mal varlığı değerlerine zarar vermemek için gerekli özeni göstermesi, koruma yükümlülüklerine uyması gerekir. Görüşmeciler bu yükümlülüklere kusurlu olarak aykırı davranıp, görüşmelerin başlamasıyla aralarında kurulmuş bulunan güven ilişkisini ihlal ettikleri takdirde bundan doğan zarardan sorumludurlar (Fikret Eren, age., s. 1084, 306 vd.; İlhan Ulusan, age., s.286).*

O halde, sözleşme görüşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlığın; haksız fiil kurallarına göre değil, sözleşme hukuku çerçevesinde çözümlenmesi gerektiği kuşkusuzdur. Davacının alışveriş yapmak için mağazaya gelmesi ile taraflar arasında satımı hazırlayan sözleşme benzeri karakterde bir hukuksal ilişki doğmuştur. Bu ilişkide, satıcının ve satım alma isteklisine malın gösterilmesi ve incelenmesinde sağlığı ve malı için gereken özeni göstermekle yükümlü olması bakımından hukuksal işleme ilişkin yükümlülükler getirmiştir. Bu nedenle uyuşmazlığın sözleşme hukuku çerçevesinde çözümlenmesi gerekmektedir.

…Bu bağlamda, davacılara mağazada satın almak istedikleri eşyaların gösterilmesi isteği ve bu isteğin kabulü, bir icap- kabul niteliğinde olup, hukuksal işlem niteliğinde bir sonuç meydana getirmek amaçlanmaktadır. Bu aşamada davacı küçük İ.'nın vücut bütünlüğüne, davalı veya yardımcıları tarafından verilen bu zararı, davalı sözleşme görüşmelerinden doğan sorumluluk uyarınca karşılamalıdır." Yargıtay H.G.K. 13.02.2013, E. 2012/1220, K. 2013/239; Ayrıca bkz.: Yargıtay 13. HD. 31.03.2006, E. 2005/15654, K. 2006/4848; Yargıtay 13. HD. 09.07.2008, E. 2008/4120, K. 2008/9661, Yargıtay 19. HD. 28.04.2005, E. 2005/1932, K. 2005/4790 (E.T.: 08.08.2022)

[469] Kural olarak "sözleşme görüşmeleri hiç yapılmamış olsaydı zarara uğrayanın bulunduğu durum ile sözleşme görüşmeleri yapıldıktan sonra içinde bulunduğu durum arasındaki farka" menfi zarar denir. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Taştan, s. 72.

[470] Demircioğlu, s. 331; Taştan, s. 62; Şeker, s. 4-5.

veren ile üçüncü kişi arasında herhangi bir sözleşme görüşme ilişkisi kurulmadığı için culpa in contrahendo sorumluluğu değil, haksız fiil sorumluluğu söz konusu olacaktır. Bu kişiler ise uğradıkları zararın tazminini, 6698 sayılı Kanun'un 11/1-ğ hükmü doğrultusunda veri sorumlusuna başvurarak talep edebilir.

B) Sözleşmenin Ard Etkisi (Culpa post pactum perfectum)

Geçerli olarak kurulan bir sözleşmenin herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda, tarafların sözleşme ilişkisi sırasında kurdukları yakınlık ve güven ilişkisi sebebiyle zarar verici davranışlarda bulunması mümkündür[471]. Bu sebeple sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonra da dürüstlük kuralı gereği tarafların birbirlerine zarar vermeme yükümlülüklerine sözleşmenin ard etkisi[472] denilmektedir[473]. Buna örnek olarak vekilin sır saklama yükümlüğünün, sözleşme sona erdikten sonra da devam etmesi gösterilebilir[474].

Taraflar arasındaki sözleşme sona erse dahi, sözleşme kapsamında işlenen verilerin, sözleşmeden, kanundan ya da başka geçerli bir nedenden dolayı bir süre daha saklanması gerekebilir. Örneğin avukat ile müvekkil arasında yapılan sözleşmenin sona ermesine rağmen mevzuat gereği avukat, müvekkilinin ticari sırlarını saklamakla yükümlüdür. Bu kapsamda KVKK m. 12/4'te yer alan "Veri sorumluları ile veri işleyen kişiler, öğrendikleri kişisel verileri bu Kanun hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder." hükmü ile sözleşmenin ard etkisinin ifade edildiği belirtilmektedir[475].

C) Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme

Sözleşme ilişkisi, nispi nitelikte olup yalnızca tarafları arasında hak ve borç doğurmaktadır. Ancak sözleşmeye aykırı davranışlar sebebiyle sözleşme taraflarından birinin yakınları nezdinde de zarar ortaya çıkabilmektedir. Bu kapsamda kural olarak

---

[471] Kural olarak sözleşmenin sona ermesi ile tarafların birbirlerine karşı herhangi bir yükümlüğü kalmamaktadır. Bu sebeple sözleşme sona erdikten sonra kusurlu bir davranışın söz konusu olması hâlinde haksız fiil hükümleri uygulanmalıdır. Bkz.: Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 38.

[472] Bu yükümlülüklere aykırılık *"culpa post pactum perfectum"* olarak da ifade edilmekte ve *"culpa in contrahendo"*nun sözleşme sonrasındaki izdüşümü olduğu benimsenmektedir (Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 38, d.n. 14). Diğer taraftan "sözleşme sonrası yükümler" tabiri de kullanılmakta ve güven yükümlülüğünün sözleşme sonrasında da devam ettiği belirtilmektedir (İmançlı, s. 194, d.n. 956).

[473] Ayözger Öngün, s. 237.

[474] Zevkliler/Gökyayla, s. 619.

[475] Ayözger Öngün, s. 237.

zararın, sözleşmeye aykırılık hükümlerine göre değil, haksız fiil hükümlerine göre tazmin edilmesi istenebilecektir[476]. Halbuki bu kişiler herhangi bir üçüncü kişi değil, sözleşme kurulurken güvendikleri dürüstlük kuralı gereği tarafların dikkate alması gereken yakınlarıdır. Dolayısıyla hakkaniyete aykırı olduğu düşüncesiyle sözleşme taraflarından birinin yakınlarının zarara uğrayacağının öngörülmesi hâlinde, bu kişilerin daha çok menfaatine olan sözleşmeye aykırılık hükümlerinden yararlanmaları, "üçüncü kişiyi koruyucu etkili sözleşme" kavramı ile bağımsız bir kurum olarak kabul edilmiştir[477].

Bu çerçevede veri sorumlusunun, ilgili kişinin verilerini koruyamaması hâlinde ilgili kişi ile birlikte yakınlarının da zarar görmesi söz konusu olabilir. Örneğin tedavi sözleşmesi kapsamında hastaneye yatırılan bir kadının, suda doğum yaptığı esnada hasta personeli tarafından fotoğraflarının çekilmesi ve rızası olmadan bu kişilerin sosyal medya hesaplarında paylaşılması hâlinde, anne ile birlikte bebeğin de kişisel verileri ihlal edilmiş olmaktadır. Bu durumda bebek, sözleşmenin tarafı olmamasına rağmen üçüncü kişiyi koruyucu etkili sözleşme teorisi kapsamında sözleşme hükümlerine dayanılarak bebek açısından da zararın tazmini talep edilebilir.

Başka bir örnek olarak veri sorumlusu ile veri işleyen arasında kurulan *"kişisel veri işleme sözleşmesi (KVİS)"*[478] gereği, veri işleyenin, sözleşmenin tarafı olmayan ilgili kişilerin verilerini işlemesi verilebilir. Bu çerçevede veri işleyenin, herhangi bir hukuka aykırı davranışı sebebiyle ilgili kişinin zarar görme ihtimalinin yüksek olduğu ve bu durumun veri sorumlusu ile veri işleyen tarafından öngörülebileceği aşikardır. Bu yüzden ilgili kişi, tarafı olmasa dahi KVİS'e dayanarak borca aykırılık hükümleri kapsamında doğrudan veri işleyene dava açarak üçüncü kişiyi koruyucu etkili sözleşme teorisi çerçevesinde zararının tazminini talep edebilir[479].

---

[476] Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 39; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 434; Rona Serozan, "Yeni Alman İfa Engelleri Hukuku" ("İfa Engelleri"), **İÜHFM**, C. 58, S. 1-2, 2000, s. 244-245 (https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/41030/makaleler/58/1-2/arastirmax-yeni-alman-ifa-engelleri-turk-hukukunda-bilimsel-kaynak-olarak-yararlanilabilecek-yenilikler.pdf) (10.08.2022).

[477] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 435; Eren, s. 1169; Karabağ Bulut, N., **Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme**, 1. B., İstanbul 2009, s. 83 vd.; Ayözger Öngün, s. 238; Serozan, "İfa Engelleri", s. 245

[478] Veri işleyenin, veri sorumlusunun menfaat ve iradesine uygun olarak kişisel veri işlemeye ilişkin talimatları özenle yerine getirmeyi taahhüt ettiği; karşılığında da veri sorumlusunun bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmeye kişisel veri işleme sözleşmesi denilmektedir (Taştan, s.119).

[479] Ayözger Öngün, s. 192-193; İmançlı, s. 196.

V. Gerçek Olmayan Vekâletsiz İş Görmeden Doğan Sorumluluk

Kişilik hakkına yapılan hukuka aykırı saldırı neticesinde saldırıda bulunan, birtakım kazançlar elde ederek malvarlığında bir artış meydana getirmişse, zarar gören bu kazancın iadesini TMK m. 25/3 gereği vekâletsiz iş görme[480] hükümlerine göre talep edilebilir[481]. Burada iş gören, işi kendi yararına uygun olarak yaptığı için gerçek olmayan vekâletsiz iş görme (TBK m. 530) hükümleri uygulanmalıdır[482].

Bu doğrultuda, kişilik hakkı hukuka aykırı olarak ihlal edilen kişi, maddi ve manevi tazminat talebinin yanı sıra şartları gerçekleştiği taktirde vekaletsiz iş görme hükümlerine göre başvuruda bulunma imkânına da sahiptir. Bu talebi, maddi tazminat

---

480 *"Bir kişinin başkasının işini görebilmesi için, o kişinin kural olarak kendisine vekalet vermiş olması gerekir. Eğer vekaleti olmadan bir başkası hesabına bir iş görülürse buna vekaletsiz iş görme veya vekaleti olmadan iş görme denilir (Aydın, Zevkliler/Emre, Gökyayla: Özel Borç İlişkileri, 11. Baskı, Ankara 2010, s.509)…Vekaletsiz iş görmeyi düzenleyen bu maddeye göre, vekaletsiz iş görmenin unsurları; iş görme, işin başkasına ait olması, vekaletin bulunmaması ve iş görme iradesinin varlığıdır. İş görmek, insanın herhangi bir ihtiyacını karşılamak üzere hukuk düzeni içinde yapılabilen her çeşit iş görme veya yönetmedir. Bunun için iş sahibinin yetki vermesi söz konusu değildir. Genel olarak iş sahibinin yararları kapsamına giren işlerin görülmüş olması bu tarifin içine girer. Buna karşılık işin niteliği, bir yetkinin varlığını gerektiren işlerde bir başkasının hesabına iş görme söz konusu olamaz (Senai, Olgaç:Kazai ve İlmi İçtihatlarla Türk Borçlar Kanunu ve İlgili Özel Kanunlar, Aktin Muhtelif Nevileri, C. III, Ankara 1969, s.219-221). Vekaletsiz iş görmenin öğelerinden biri de yapılan işin başkasına ait olmasıdır. Bu öğe, iş görenin yaptığı iş ile başkasının hukuki çerçevesine müdahalede bulunduğunu ifade eder. Diğer taraftan, vekaletsiz iş görmeden söz edilebilmesi için, iş görenin bu işi yapmaya mezun bulunmaması da gerekir. Nitekim 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 410. maddesinde mevcut olan "vekaleti olmaksızın" tabiri de bunu ifade eder (Cevdet, Yavuz:Borçlar Hukuku Dersleri, Özel Hükümler, Yenilenmiş 8.Bası, İstanbul 2010, s.563 vd.). Bu nedenle vekaletsiz iş görmenin söz konusu olabilmesi için, başkasına ait işin vekalet olmaksızın yapılması gerekir. Vekaleti olmama, hiç temsil yetkisi verilmemiş olması anlamına geldiği gibi; verilen talimat ya da temsil yetkisinin aşılmış olması da vekaleti olmama kavramı içinde yer alır. Vekaletsiz iş görmenin son unsuru, başkasının işini görme unsurudur. İş görenin başkası menfaatine hareket iradesini taşıması veya işin başkasına ait olduğunu bilerek faaliyette bulunması şart değildir. Onun genel olarak bir iş görme iradesine sahip olması, yani iradesinin işin fiili sonucuna yönelmiş olması yeterlidir (Zevkliler/Gökyayla:age., s.510)…"* Yarg. HGK., 18.03.2015, E. 2014/2182, K. 2015/1047. (E.T: 11.08.2022)

481 Oğuz, s. 182; Ayözger Öngün, s. 296; Helvacı, s. 168; Sera Reyhani Yüksel, "Hekimin Vekâletsiz İş Görmeden Doğan Sorumluluğu", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C.:21, S.:2, 2015, s. 797 vd. (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/273398) (E.T.: 11.08.2022); Serap Helvacı/Gülşah Sinem Aydın, "Kişilik Hakkı İhlâlinden Doğan Vekâletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu", **MÜHF-HAD**, C.: 23, S.: 1, 2017, s. 266 (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/331979) (E.T.: 11.08.2022).

482 Bilindiği üzere vekâletsiz iş görme, işi görenin vekâlete sahip olmaksızın iş sahibinin veya kendisinin menfaatine bir işi görmesi olarak tanımlanabilir. Vekaletsiz iş görme, "gerçek (caiz olan) vekaletsiz iş görme" ve "gerçek olmayan (caiz olmayan) vekaletsiz iş görme" şeklinde ikiye ayrılmaktadır. İş sahibinin yararına uygun olarak yapılan iş görmeye gerçek vekâletsiz iş görme denilmektedir. Gerçek olmayan vekaletsiz iş görme ise, (i) iş sahibinin yararına olmayan ya da (ii) açık yasaklamasına aykırı olan veya (iii) iş görenin başkasına ait olduğunu bilerek ya da bilmeyerek kendi yararına iş yapması yahut (iiii) iş sahibi tarafından yetkilendirilmemiş bir kişinin verdiği vekâlete dayanarak iş sahibinin işini yapması halinde söz konusu olur. (Zevkliler/Gökyayla, s. 641); Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 640; İmançlı, s. 196; Helvacı/ Aydın, s. 267, 271.

talebinden ayıran kıstas, sözü edilen kazancın, zarar görenin elde etmek istemediği veya elde etmesinin mümkün olmadığı bir kazanç olmasıdır. Elde edilen kazancın talep edilebilmesi için hukuka aykırılık yeterli olup kusur şartı aranmamaktadır. Zira önemli olan hukuka aykırı fiil ile elde edilen kazanç arasında uygun illiyet bağının bulunmasıdır[483].

Bir kimsenin açık rızası olmadan fotoğraflarının dergilere satılması veya özel hayatının kaleme alınarak kitap olarak yayınlanması sebebiyle elde edilmiş olan kazancın iadesinin talep edilmesi bu duruma örnek olarak verilebilir.

Haksız kazancın iadesinin kapsamının belirlenmesi ve elde edilen kazancın kesin olarak tespit edilmesi oldukça zordur. Bu sebeple vekâletsiz iş görme taleplerinde iade edilecek olan miktarı TBK m. 50/2 gereği hâkim hakkaniyete göre tespit eder[484].

Taleplerin zamanaşımı süresi bakımından açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Gerçek olmayan vekâletsiz iş görmenin temelinde haksız fiil bulunduğunu kabul eden görüşe göre TBK m. 72 hükmünün; diğer görüşe göre ise TBK m. 146'daki 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiği savunulmaktadır. Kanaatimizce özel bir düzenleme bulunmaması sebebiyle zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve herhâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar (TBK m. 72)[485].

VI. Sebepsiz Zenginleşme Sorumluluğu

Sebepsiz zenginleşme, sözleşmeler ve haksız fiiller gibi borç doğuran bir kaynaktır[486]. Sebepsiz zenginleşme hükümlerine başvurulabilmesi için TBK m. 77'de düzenlenen şartların mevcut olması gerekir. Buna göre, ilgili kişinin verilerinin hukuka aykırı işlenmesi neticesinde zarar doğmasa dahi, veri sorumlusu veya veri işleyenin haksız kazanç elde etmesi ve ilgili kişinin fakirleşmesi hâlinde, veri

---

[483] Helvacı, s. 167- 168; Oğuz, s. 183; Beşir Orak, **Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019, s. 91https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 11.08.2022); Helvacı/ Aydın, s. 288 vd.

[484] Helvacı, s. 168; İmançlı, s. 197.

[485] Gürbüz Erel, s. 159, Helvacı**,** s. 168-169, Zevkliler vd., 636; Ayözger Öngün, s. 305 d.n. 6.

[486] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 305; Zevkliler vd., s. 250.

sorumlusunun elde ettiği kazancı sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre ilgili kişiye iade etmesi gerekir[487]. Bununla birlikte sebepsiz zenginleşme davasının açılabilmesi için uygun illiyet bağının bulunması yeterli olup veri sorumlusu veya veri işleyenin kusurlu olması şartı aranmamaktadır[488].

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi sebebiyle veri sorumlusunun zenginleşmesi mümkünken veri sahibinin aynı oranda fakirleştiğini söylemek pek mümkün değildir[489]. Zira veri sorumlusunun malvarlığı ile ilgili kişinin malvarlığı arasında bir geçiş söz konusu değildir[490]. Örneğin basın faaliyetleri kapsamında fotoğrafları çekilen bir ünlünün, o anda içmekte olduğu suyun markası sebebiyle bu fotoğrafların üreticiye satılması ve üreticinin bu fotoğrafları reklamlarında kullanarak kazanç elde etmesi hâlinde, ünlü kişinin fakirleştiğinden söz etmek mümkün değildir.

Bu sebeple hukuka aykırı işleme ile elde edilen haksız kazancın iadesi, sebepsiz zenginleşme hükümleri yerine vekâletsiz iş görme hükümleri kapsamında talep edilebilir[491]. Bu doğrultuda kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesinden doğan sorumluluk açısından sebepsiz zenginleşme talebine ilişkin şartların oluşmayacağı kanaatindeyiz[492].

§ 10. TAZMİNAT TALEBİ

I. Genel Olarak

İzah edildiği üzere kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen ilgili kişi, KVKK'nun m. 11/1-ğ bendi ve 14/3 fıkrası kapsamında uğradığı zararın genel hükümlere göre tazminini talep edebilir[493]. Bu doğrultuda istenebilecek olan maddi ve

---

[487] Akıncı, **Borçlar Hukuku,** s. 191; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 635 vd.; Ayözger Öngün, s. 294; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 315; Ezgi Çabuk, **Avrupa Birliği Işığında Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020, s. 128, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 11.08.2022); Eren, s. 882.

[488] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 315; Ayözger Öngün, s. 246.

[489] İmançlı, s. 198-199, dn. 981.

[490] Gürbüz Erel, s. 160; Ayözger Öngün, s. 246.

[491] Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 197.

[492] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 326-327, d.n. 78.

[493] Belirtilmelidir ki KVKK kapsamında düzenlenen tazminat talep hakkına benzer şekilde: 95/46/EC sayılı Direktif'in 23/1. maddesinde; *"Üye Devletler, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hükümlerle uyumsuz herhangi bir işlemenin veya yasadışı bir işleme faaliyetinin sonucu olarak zarara uğrayan herhangi bir kişinin, uğradığı zarar için denetleyiciden tazminat almaya hak kazanmasını sağlayacaktır."* hükmüne yer verilmiştir.

manevi tazminat talebi TMK m. 25'te düzenlenmiş olmakla birlikte bu taleplere haksız fiil sorumluluğunu düzenleyen genel hükümler uygulanmaktadır[494]. Diğer taraftan ilgili kişi ile zarar veren arasında sözleşmesel ilişkinin varlığı hâlinde, TBK m. 112 vd. hükümlerinin uygulanması mümkündür. Bu nedenle uygulanacak hükümlerin tespitinde, sorumluluğun kaynağının belirlenmesi önem arz etmektedir.

TBK m. 60'ta düzenlenen; *"Bir kişinin sorumluluğu, birden çok sebebe dayandırılabiliyorsa hâkim, zarar gören aksini istemiş olmadıkça veya kanunda aksi öngörülmedikçe, zarar görene en iyi giderim imkânı sağlayan sorumluluk sebebine göre karar verir."* hükmü gereği, ilgili kişinin hem haksız fiil hükümlerine hem de borca aykırılık hükümlerine dayanması hâlinde hâkim, daha lehe olan hükümlerin uygulanmasına karar verebilecektir[495].

II. Tazminat Talebinin Şartları

Tazminat talep edilebilmesi için taraflar arasındaki ilişkinin niteliğine bakılmaksızın "hukuka aykırı fiil", "zarar", "kusur" ve "illiyet bağı"nın bulunması şartları aranmıştır.

A) Hukuka Aykırı Fiil

Fiil, yapma veya yapmama şeklinde gerçekleştirilen iradi bir insan davranışıdır[496]. Haksız fiilin meydana gelebilmesi için bu iradi davranışın, hukuka aykırı bir yönünün de bulunması gerekir[497]. Bu doğrultuda zarar gören değeri korumak için hukuk düzeni tarafından yasaklanan bir davranışta bulunulması sonucunda hukuka aykırı fiil meydana gelecektir[498]. Dolayısıyla bir hukuka uygunluk nedeni bulunmadığı sürece yapılan her kişilik hakkı ihlali, hukuka aykırılık oluşturacaktır. Bununla birlikte kişilik hakkı, mutlak hak niteliğinde olduğundan

---

GDPR m. 82/1ise; *"Bu Tüzük'e ilişkin bir ihlal sonucu maddi veya manevi zarar gören herhangi bir kişi, yaşanan zarara ilişkin olarak kontrolör veya işleyiciden tazminat alma hakkına sahiptir."* hükmünü amirdir.

494 Helvacı, s. 166; Dural/Öğüz, s. 146.

495 İmançlı, s. 200.

496 Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s.13; Eren, s. 541; Ayözger Öngün, s. 239-240.

497 Oğuz, s. 121.

498 Eski bir görüş olan subjektif veya olumsuz hukuka aykırılık teorisi hukuka aykırılığı, "zarar verenin bu zarar verici davranışta bulunmaya yetkili ve izinli olmaması" şeklide tanımlarken; günümüzde baskın olarak kabul görmüş olan objektif (normatif) teoriye göre hukuka aykırılık, "zarar gören değeri korunmak için hukuk düzeninin yasakladığı bir davranışta bulunmaktır" (Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s.14); Oğuz, s. 121-122; Gürbüz Erel, s. 140; Ayözger Öngün, s. 239.

ihlalinden söz edilebilmesi için hukuka aykırı fiilin kusurlu olarak işlenmesi aranmamaktadır[499].

Kişisel veriler kapsamında veri sorumlusunun, yükümlülüklerini ihlal etmesi ve 6698 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki genel ilkelere ya da 5 ve 6. maddesindeki işleme şartlarına aykırı davranması hâlinde hukuka aykırılık söz konusu olacaktır[500]. Buna, sözleşmenin ifası için toplanan kişisel verilerin, veri sorumlusu tarafından farklı bir amaç ile işlenmesi veya kişisel verilerin ifşa edilmesine ilişkin yeterli önlemlerin alınmaması örnek olarak verilebilir.

Genel hukuka uygunluk sebepleri, TMK m. 24/2 ile TBK m. 63 ve m. 64'te düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu'nun 63. maddesinde, bir kimsenin *"kanunun verdiği yetkiye dayanan ve bu yetkinin sınırları içinde kalan bir fiili, zarara yol açsa bile hukuka aykırı sayılmaz"* hükmüne yer verilmiştir. Bununla birlikte 2. fıkrasında, zarar görenin rızası, üstün nitelikte kamusal ya da özel yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hallerinde de fiilin hukuka aykırı sayılmayacağı düzenlenmiştir[501]. Ancak bir fiilin hukuka uygun sayılması hâlinde de tazminat sorumluluğunun doğması mümkündür. Örneğin ıztırar hâlinde zarar veren kişinin, verdiği zararı hakkaniyet çerçevesinde tazmin etmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte özel hukuka uygunluk nedenleri, KVKK'nun işlenme şartları başlıklı 5. ve 6. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre niteliği itibariyle özel kanunda yer aldıkları için öncelikli olarak KVKK'daki hukuka uygunluk nedenleri uygulanmalıdır. KVKK'da yer almayan hususlarda ise, niteliği uygun düştüğü ölçüde genel hukuka uygunluk nedenleri uygulanabilecektir[502]. Söz konusu özel hukuka

---

[499] Hukuka aykırılık, fiilin bir hukuk kuralına aykırı olmasını; kusur ise failin bu hukuka aykırı fiile ilişkin iradesi nedeniyle davranışının kınanan bir davranış olmasını ifade etmektedir. Bu nedenle hukuka aykırılık fiil açısından objektif, kusur ise fail açısından sübjektif bir değerlendirme içermektedir (Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s.14).

[500] Abdülhamid Zor, **Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu,** İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020, s. 151 https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T:12.08.2022); Elbir, s. 359

[501] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 22; Helvacı, s. 147 vd.; Oğuz, s. 123 vd.; Zor, s. 6 vd.; Toker, s. 14 vd.

[502] Gürbüz Erel, s. 163-164. Belirtilmelidir ki KVKK'da düzenlenen hukuka uygunluk nedenleri ile genel hukuka uygunluk nedenleri büyük oranda birbiriyle uyumludur. Örneğin, genel hukuka uygunluk nedenleri içerisinde düzenlenmiş olan üstün kamu yararı ile kamu sağlığının korunması

uygunluk nedenlerine ilişkin ayrıntılı açıklamalara çalışmamızda yer verildiğinden o kısma atıf yapmakla yetinilmiştir[503].

B) Zarar

Zarar, ilgili kişinin hukuken korunan değerlerinde rızası dışında meydana gelen her türlü kayıp olarak tanımlanabilir[504]. Hukukumuzda kabul edilen fark teorisine göre zarar; malvarlığına veya kişilik değerlerine, zarar veren olaydan sonraki durumu ile bu olay meydana gelmeden önceki durumu arasındaki farktır[505]. Bu kapsamda kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi neticesinde ortaya çıkan zararın, malvarlığında eksilmeye neden olduğu hâllerde maddi zarardan; kişisel değerler üzerinde bir eksilmeye ya da bozulmaya sebep olduğu hâllerde ise manevi zarardan söz edilmektedir.

Veri sorumlusunun tazminat ödemeye mahkûm edilebilmesi için TBK m. 50/1 gereği zararın, kişisel verileri ihlal edilen kişi tarafından ispatlanması gerekir[506]. Aynı zamanda zarar gören, zararın miktarını da ispat etmelidir. Ancak zarar miktarının ispatının olanaksız veya zor olduğu durumlarda hâkim, olayların akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri dikkate alarak zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler (TBK m. 50/2). Zarar miktarının belirlenmesi, tazminat açısından önem arz eder. Zira zararın miktarı, hükmedilecek tazminat bedelinin üst sınırını oluşturmaktadır[507].

Bu çerçevede kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi neticesinde meydana gelen zarar ne kadar fazlaysa tazminat miktarı da o kadar fazla olmalıdır. Zira özel nitelikli kişisel veriler açısından ilgili kişinin uğrayacağı zararın her zaman daha büyük nitelikte olacağı söylenebilir.

---

amacıyla kişisel sağlık verilerinin işlenmesi hukuka uygunluk sebepleri benzerlik göstermektedir (İmançlı, s. 202).

[503] Bkz.: İkinci Bölüm, § 6 Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Kurallar, I., A. ve B.

[504] Zarar kavramı bazı yazarlar tarafından manevî zarar kavramını da içine alacak şekilde geniş yorumlanmaktadır. Geniş anlamda zarar, *"bir kişinin malvarlığında veya şahıs (manevi) varlığında iradesi dışında meydana gelen eksilme"* olarak tanımlanırken; dar anlamda zarar maddi zararı ifade etmektedir (Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 38-39; Eren, s. 544).

[505] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 39; Eren, s. 545 vd.; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 210; Ayözger Öngün, s. 271; *"Davacıların zararı, destek ölmeseydi bulunacakları ekonomik sosyal durum ile desteğin ölümünden sonra bulundukları durum arasındaki farktan ibarettir."* Yargıtay H.G.K, 30.11.2005, E. 2005/648, K. 2005/691.

[506] Ayözger Öngün, s. 272; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 84.

[507] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 86; Eren, s. 749.

C) Uygun İlliyet Bağı

Hukuka aykırı bir fiilin, hayat tecrübelerine göre, hayatın normal akışı içerisinde meydana getirebileceği zarar ile arasındaki sebep sonuç ilişkisine uygun nedensellik bağı denilmektedir[508]. Bu doğrultuda veri sorumlusunun sorumluluğuna gidebilmek için zararın, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi veya korunamaması sebebiyle doğmuş olması gerekir. Burada önemli olan failin sonucu öngörebilmesi değil, olayların normal akışı içerisinde, objektif olarak fiilin zarara sebep olabileceğinin söylenebilmesidir[509].

Kişinin uğradığı zarar, tek başına bir sonuç meydana getirmeyen birden çok hukuka aykırı işleme neticesinde oluşuyorsa, ortak illiyet bağı söz konusu olur[510]. Örneğin kişisel verilerin hem özel hem de kamu kurumu tarafından işlenmesi ve ilgili kişinin rızası olmadan aktarılması halinde oluşan zararda, her hukuka aykırı fiil tek başına zarara sebebiyet vermiyorsa ortak illiyet mevcuttur[511].

Bunun dışında her biri tek başına zararın oluşmasına yetecek birden çok işleme söz konusu ise, yarışan illiyetten söz edilir[512]. Örneğin veri sorumlusu ile veri işleyenin kısa aralıklara ilgili kişinin kişisel sağlık verisini ifşa etmesi sebebiyle oluşan zararda yarışan illiyet söz konusudur. Diğer taraftan zararı birden çok yapılan işleme faaliyetinden biri meydana getirmiş olmasına rağmen hangisinin olduğu tespit edilemiyorsa seçimlik illiyet oluşur[513]. Zararın, birden fazla veri sorumlusunun, hukuka aykırı veri işlemesi sebebiyle meydana gelmesi hâlinde tazminatta indirim sebebi olamaz. Bu durumda her veri sorumlusunun oluşan zarardan müteselsil sorumlu olması gerekir (TBK m. 61)[514].

İlliyet bağının bulunmaması veya bazı durumlarda kesilmesi hâlinde tazminat sorumluluğu ortadan kalkar[515]. Bu bağlamda üçüncü kişinin ağır kusuru, zarar görenin ağır kusuru veya mücbir sebep[516] gibi hâllerde uygun illiyet bağının kesilmesi veya

---

[508] Tandoğan, s. 76 vd.; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 45-46; Akıncı, **Borçlar Hukuku**, s. 138; Eren, s. 561; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 401.
[509] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 46; Tandoğan, s. 71; Ayözger Öngün, s. 226.
[510] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 51; Eren, s. 571; İmançlı, s. 205, dn. 1012; Tandoğan, s. 83.
[511] Ayözger Öngün, s. 226.
[512] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 51; Tandoğan, s. 83; Eren, s. 572.
[513] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 52; Eren, s. 573; Tandoğan, s. 84-85.
[514] Tandoğan, s. 85; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 52; Eren, s. 573.
[515] Ayözger Öngün, s. 227; Tandoğan, s. 81; Eren, s. 581.
[516] Mücbir sebep öğretide, sorumlu veya borçlunun faaliyeti ve işletmesi dışında meydana gelen, genel bir davranış normunun veya borcun ihlâline mutlak ve kaçınılmaz bir şekilde sebep olan,

tazminatın indirilmesi mümkündür[517]. Uygun illiyet bağının kesilmesi için mücbir sebebin belirli bir yoğunlukta olmasına gerek yokken üçüncü kişinin ağır kusuru ile zarar görenin ağır kusurunun belirli bir yoğunlukta olması aranır[518] (TBK m. 51/1). Örneğin ilgili kişinin kimlik bilgilerini hatalı beyan etmesi sonucu işlenen verileri sebebiyle bir zararın meydana gelmesi hâlinde hâkim, uygun illiyet bağının kesilmesi ile borçlunun sorumluluktan kurtulduğuna veya sadece tazminatta indirim sebebi olduğuna karar verebilir[519]. Başka bir örnek olarak veri sorumlusu ile veri işleyen arasında yapılan sözleşme kapsamında işlenen verilerin saklandığı bulut sunucu merkezinin doğal bir afet sebebiyle yok olması durumunda, mücbir sebebin bulunması nedeniyle illiyet bağı kesildiğinden oluşan zarardan veri işleyen sorumlu değildir[520].

D) Kusur

Kusur kavramı, Türk Borçlar Kanunu'nda tanımlanmamış olmakla birlikte üzerinde görüş birliği olmayan birden çok tanımı bulunmaktadır. Bir görüşe göre kusur, hukuk düzeni tarafından hoş görülmeyen, bir kişiden beklenen ortalama hareket tarzına uygun olmayan, kınanması gerektiği ifade edilen davranış biçimidir[521]. Öğreti ve uygulamadaki hâkim görüşe göre ise kusur, hukuka aykırı sonucu istemek (kast) veya sonucu istememiş olmakla birlikte hukuka aykırı davranışın gerçekleşmemesi için iradeyi yeteri kadar kullanmamaktır (ihmal)[522].

Tanımdan da anlaşılacağı üzere kusur, kast ve ihmal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Belirtilmelidir ki hukuka aykırı fiil açısından kusurun türünün bir önemi bulunmamaktadır. Zira kusurun varlığı yeterlidir. Kusurun çeşitleri, sadece tazminat tutarının belirlenmesinde etkilidir (TBK m. 51/1)[523].

Haksız fiil sorumluluğunda kural olarak zarar verenin kusuru aranmaktadır. Zira kusursuz sorumluluk sadece kanunlarda açıkça öngörülen hallerde söz konusu olur. Ancak kişisel verilerin korunamamasından doğan tazminat sorumluluğunun

---

öngörülmesi veya kaçınılması mümkün olmayan olağanüstü olay şeklinde tanımlanmaktadır (Eren, s. 582; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 406).

[517] Eren, s. 581; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 406; Ayözger Öngün, s. 227.

[518] Tandoğan, s. 81; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 411-412; Ayözger Öngün, s. 227; İmançlı, s. 205.

[519] İmançlı, s. 205.

[520] Taştan, s. 114-115.

[521] Eren, s. 594; Avcı, s. 113.

[522] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 55; Ayözger Öngün, s. 267.

[523] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 55; Orak, s. 359.

düzenlendiği KVKK m. 11/1-ğ bendi hükmünün lafzına bakıldığında, kusur şartının aranıp aranmadığı açıkça belirtilmemiştir. Bununla birlikte Kanun'un 12/1-c bendi; *"...uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır"* hükmünü amirdir. Bu sebeple doktrinde ilgili hükmün kusur sorumluluğuna mı, yoksa kusursuz sorumluluğuma mı uygun nitelikte olduğu noktasında görüş birliği bulunmamaktadır[524].

1. KVKK'daki Sorumluluğa İlişkin Görüşler

a) Kusursuz Sorumluluk Olduğuna İlişkin Görüş

Doktrinde savunulan bu görüşe göre, kanun koyucunun kusur şartını aramamasının sebebi, Kanun'un sistematiği içerisinde veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerini yerine getiren veri sorumlusunun, ayrıca kusurunun bulunmasına gerek olmadığının benimsemesinden kaynaklanmaktadır[525]. Bu görüş taraftarları kusursuz sorumluluğun, özen sorumluluğu mu yoksa tehlike sorumluluğu mu olduğu noktasında da ikiye ayrılmaktadır.

Veri sorumlusunun, KVKK'da yer alan önlemleri almaması veya özen yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle meydana gelen veri ihlâlinden doğan tazminat sorumluluğu, "olağan sebep sorumluluğu" niteliğindedir[526]. Bu görüşe göre ilgili kişinin, hukuka aykırı fiil, zarar ve uygun nedensellik bağının varlığını

---

[524] Direktif'in *"Sorumluluk"* başlıklı m. 23/1 hükmünde de kusurdan bahsedilmemiştir. Bu sebeple bir görüşe göre kusurdan bahsedilmemiş olması kusursuz sorumluluğun varlığını ifade etmektedir. Diğer bir görüşe göre ise, Direktif m. 23/2'de yer alan *"zarara yol açan olayda sorumlu olmadığını kanıtlarsa"* hükmü ile tanınmış olan sorumluluktan kurtulabilme imkânı, kusur sorumluluğunun kabul edildiğini göstermektedir. Diğer taraftan bizim de katıldığımız son görüşe göre Direktif, net bir sınır çizmeyerek kusur sorumluluğunun aranıp aranmaması konusunda üye ülkelere serbestlik tanımaktır (Ayözger Öngün, s. 269; Avcı, s. 113-114).

[525] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 101

[526] Mesut Serdar Çekin, "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi"*("Büyük Veri")*, **İÜHFM**, Cilt: 74, Sayı: 2, 2016, s. 638 https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/291147 (12.08.2022); M. Halit Korkusuz, "Tehlike Sorumluluğunun Hukukumuzdaki Yeri" **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.: 15-16 S.: 22-23-24-25, 2010-2011, s. 91-92, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/214008 (Erişim Tarihi: 12.08.2022). Çeşitli kanunlarda düzenlenen kusursuz sorumluluk halleri; objektif özen yükümlülüğünün yerine getirilmemesine dayanan "olağan sebep sorumluluğu", varlığı ve niteliği gereği büyük zararlara neden olabilecek işletme ve faaliyet bakımından öngörülen "tehlike sorumluluğu" ve ayırt etme gücünden yoksun bulunan kişiler açısından öngörülen "hakkaniyet sorumluluğu" şeklinde saymak mümkündür. Diğer kusursuz sorumluluk hallerine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz.: Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 2-4; Eren, s. 639 vd.

ispatlaması yeterli olacaktır[527]. Zira zararın meydana gelmesi hâlinde kural olarak veri sorumlusunun özensiz davrandığı kabul edilecektir[528]. Bununla birlikte veri sorumlusunun, Kanun'un 12. maddesindeki yükümlülüklerini yerine getirerek gerekli önlemleri alması durumunda sorumluluktan kurtulacağı belirtilmektedir[529].

Tehlike sorumluluğunun kabul edilmesi gerektiğini savunan diğer yazarlar ise, veri sorumlusunun, özellikle dijital ortamlarda tutulan verileri, uygun şekilde koruyamaması riskinin hakkaniyet ilkesinin gereği olduğu, bu sebeple tehlike sorumluluğunun bulunduğunu ve zarardan sorumlu tutulacak kişilerin kusurunu aramamanın daha isabetli olabileceğini kabul etmektedir[530]. Zira teknolojik gelişmeler sebebiyle kusurun ispatlanması da zorlaşmıştır.

Buna göre Kurul'un vermiş olduğu veri işleme ve veri aktarımında *"sistemsel ve/veya yöntemsel bir hata"* bulunduğuna dair kararları[531] doğrultusunda, GDPR m. 25'te yer alan *"tasarlanmış ve önceden tanımlanmış veri koruma" (data protection by design and by default)* kuralı[532]nın hukukumuz açısından da kabul edilmesi ve bu şekliyle uygulanması gerektiği belirtilmektedir[533]. Bunun yanında hukukumuzda klasik anlamda kabul gören zarar kavramının, Kişisel Verilerin Korunması Hakkının

---

[527] Günümüz teknolojisinde her şeyin dijital ortamlarda işlenmesi sebebiyle çoğu zaman veri sorumlusunun kusuru dışında veri ihlalleri söz konusu olabilmektedir. Bu durumda veri sorumlusunun verileri işlemesi ile zarar arasındaki uygun nedensellik bağı kolaylıkla ispat edilebilirken, veri sorumlusunun kusurlu olduğu ispat edilemeyebilecektir. Bkz.: Gürpınar, s. 691.

[528] Çekin, **Kişisel Verilerin Korunması**, s. 102.

[529] Ayözger Öngün, s. 270; İmançlı, s. 207; Zor, s. 153.

[530] Gürpınar, s. 691; Murat Volkan Dülger, "Tasarlanmış ve Önceden Tanımlanmış Veri Koruma ile Zarara Karşı Risk Sorumluluğu: Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18 Şubat 2019 Tarihinde Yayınlanan Kararları Ne Anlama Geliyor?" *("Risk Sorumluluğu")*, s. 1, 5 **(Çevrimiçi)** (https://www.academia.edu/) (E.T.: 12.08.2022)

[531] Sözü edilen kararlar şunlardır: *"Sağlık verilerini Kanunun 6'ncı maddesinde yer alan işleme şartlarından birine dayanmadan üçüncü bir kişiye aktaran veri sorumlusu hakkında"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun, 05/12/2018 Tarihli ve 2018/143 Sayılı Kararı, *"Kişisel verilere hukuka aykırı erişilmesini önleme yükümlülüğünü yerine getiremeyen veri sorumlusu hakkında"*, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 26/07/2018 Tarihli ve 2018/91 Sayılı Kararı ve *"Sicil dosyalarındaki kişisel verilerin, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmaması halinde, imha edilmemesi gerektiği hakkında"* Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 28/06/2018 tarihli, 2018/69 sayılı kararı. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun;

[532] Bu kural, veri korumasının, hukukî, teknik ve organizasyonel açıdan henüz tasarlama/gelişim aşamasında iken GDPR ile uyumlu hâle getirilmesi anlamına gelmektedir. Bkz.: Develioğlu, s. 101-102, 205; Çekin, Büyük Veri, s. 641.

[533] Veri sorumlusunun kasıtlı davranışları bulunmasa da dijital ortamlar sebebiyle bu tür sistemsel hatalar gerçekleşmekte ve ilgili kişiler maddi ve manevi zarara uğrayabilmektedir. Sonradan alınan önlemler ile bu zararın meydana gelmesinin engellenmesi ise oldukça zordur. Bu nedenle GDPR'da düzenlenen *"tasarlanmış ve önceden tanımlanmış veri koruma"* kuralının, Kurul kararlarına dayandırılarak hukukumuz tarafından da kabul edilmesi gerekmektedir (Dülger, **Risk Sorumluluğu**, s. 1, 5-6); Çekin, **Büyük Veri**, s. 642.

ihlali hâlinde meydana gelen zarar ve mağduriyeti karşılayamadığı benimsenmiştir. Öte yandan veri sorumlusu, özenli bir şekilde en iyi veri işleyeni seçtiğini ispatlasa dahi veri işleyenle birlikte verilerin işlenmesinden doğabilecek riskleri de üstlendiğinden sorumluluktan kurtulamayacağı belirtilmektedir[534]. Bu doğrultuda kişisel verilerin ihlâli halinde sorumluluğun, "risk sorumluluğu"[535] olarak belirlenmesi gerektiği savunulmaktadır[536].

b) Kusur Sorumluluğu Olduğuna İlişkin Görüş

Doktrinde kabul edilen diğer görüşe göre, Kanun'un m. 11/1-ğ ve m. 14/3 hükümlerinde kusur ifadesine yer verilmemiş olsa da kural olarak hukukumuzda esas olanın, kusur sorumluluğu olması nedeniyle ilgili kişinin zararı, kusur sorumluluğu çerçevesinde tazmin edilmelidir[537]. Zira Kanun'un 14/3. maddesinde, *"Kişilik hakları ihlâl edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır"* denilmek suretiyle genel hükümlere atıf yapılarak esas olarak kusur sorumluluğu benimsenmiştir. Diğer taraftan kanun koyucunun, istisna olan kusursuz sorumluluk hâllerini benimsemesi durumunda, bu hususu açıkça düzenleyeceği belirtilmektedir[538]. Dolayısıyla kişisel verilerin ihlalinden doğan sorumluluk için kusurun, kurucu unsur olduğu kabul edilmektedir.

Bu çerçevede, kusursuz sorumluluk hâllerinin kanunda açıkça belirtilmesi gerekliliği ve KVKK'da kişiliğin korunmasına ilişkin genel hükümlere atıf yapılmış olması sebebiyle bizde, kusur sorumluluğunun kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Zira kusursuz sorumluluğun kabul edilmesi hâlinde, veri sorumlusu açısından ağır sonuçlar söz konusu olabileceğinden bu sorumluluktan kurtulmak için veri sorumlusu olmak istemeyeceklerdir. Kaldı ki KVKK kapsamında ilgili kişiye tanınan haklar ve veri sorumlularına getirilen yükümlülükler sebebiyle veri sorumlusunun ihmali dahi sorumluluğuna neden olabileceğinden zaten gerekli özeni gösterecektir.

---

[534] Bilindiği üzere veri sorumlusunun, veri işleyenle birlikte müştereken sorumlu olduğunun düzenlendiği KVKK m. 12/2 hükmü, Kişisel Verileri Koruma Hukuku kapsamında risk sorumluluğunun pozitif dayanağı olarak kabul edilmektedir (Dülger, **Risk Sorumluluğu**, s. 7).

[535] Risk sorumluluğu da denen risk ilkesine göre, idare, hiçbir kusuru bulunmasa da yürüttüğü tehlikeli faaliyetler ya da kullandığı tehlikeli araçlar nedeniyle meydana gelen zararı tazmin etmekle yükümlüdür (Gözler, K./Kaplan, G., **İdare Hukuku Dersleri**, 15. B., 2014, s. 762 vd.).

[536] Dülger, **Risk Sorumluluğu**, s. 1, 5-6, 8.

[537] Ayözger Öngün, s. 269; Taştan, s. 115, 182; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 5; Eren, s. 513; Gürpınar, s. 690; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 412.

[538] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 7.

Bununla birlikte KVKK'nın henüz 2016 yılında kabul edilmiş olduğu ve kişisel verilerin korunması konusunda ülkemizden 30 yıldan fazla süredir tecrübesi olan Avrupa'nın bugün en son düzenlemesi olan GDPR ile kabul ettiği kuralların, ülkemizde hemen uygulanmaya çalışılmasının hukuk sistemimize aykırı olduğu kanaatindeyiz. Diğer taraftan ülkemizdeki uygulamalar ile paralel olarak Kanun'da gerekli iyileştirmelerin yapılması ve kişisel verilerin daha etkili korunmasını sağlamak amacıyla kusursuz sorumluluk hâlinin de Kanun kapsamında düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

2. Kusur Sorumluluğu

a) Kusurun Türleri

Kusur, kast ve ihmal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kasıt, kişinin hukuka aykırı fiilin sonuçlarını bilmesini ve istemesini; ihmal ise hukuka aykırı sonucu istememesine rağmen bu neticeden kaçınmak için gerekli dikkat ve özeni göstermemesini ifade eder[539].

Veri sorumlusunun kusuru, kişisel verilerin işlenmesi esnasında Kurul'un belirttiği ve Kanun ile düzenlenmiş olan teknik ve idari tedbirlere uymaması[540], gerekli özen ve kontrol yükümlülüğünü yerine getirmemesinden kaynaklanır[541]. Bu sebeple veri sorumlusunun kusuru, ihmalin varlığı ile gerçekleşmektedir[542]. Diğer taraftan kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası alınmadan işlenmesi gibi açıkça hukuka aykırı bir durumun bulunması hâlinde ise şüphesiz kastın varlığından söz edilecektir.

Veri sorumlusu tarafından gösterilmesi gereken özenin derecesi, aynı durum ve şartlar altındaki veri sorumluları dikkate alınarak dürüstlük kuralına göre tespit

---

[539] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 56 vd.; Eren, s. 599 vd.; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 409. Belirtilmelidir ki ihmal, failin gösterdiği özen yükümlülüğünün derecesine göre ağır ihmal veya hafif ihmal şeklinde olabilir. Ağır ihmal, aynı şartlar altında bulunan her aklı başında insanın dikkat etmesi gereken en basit özen yükümlülüğünü yerine getirmemesidir. Hafif ihmal ise, dikkatli ve tedbirli kişilerin gösterebileceği özenin gösterilmemiş olmasıdır (Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 57-58, Eren, s. 605; Ayözger Öngün, s. 268).

[540] KVKK m. 12/1: *"Veri sorumlusu; a) Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, b) Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, c) Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak, amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır."*

[541] Oğuz, s. 140.

[542] Ayözger Öngün, s. 268; Taştan, s. 115.

edilir[543]. Bu kapsamda işin çeşidi ile aynı meslekteki ortalama bir çalışanın öğrenimi, bilgi derecesi ve mesleki yeteneği esas alınır[544]. Öte yandan veri sorumlusunun veya kişisel verileri işleyenlerin yerine getirdikleri görevlerden dolayı sır saklama yükümlülükleri bulunuyorsa, gösterilmesi gereken özenin derecesinin de aratacağı kabul edilmektedir[545].

b) Kusurun İspatı

Sorumluluğun hukuki dayanağına göre kusurun ispat türü değişmektedir. Haksız fiil hükümlerine göre tazminat talebinde bulunan ilgili kişi, TBK m. 50/1 gereği veri sorumlusunun kusurunu ispat etmek zorundadır. Sözleşme ilişkine dayanan sorumlulukta ise borcunu yerine getirmeyen veri sorumlusu, kusursuzluğunu ispat etmekle yükümlüdür (TBK m. 112/1).

3. Kusursuz Sorumluluk Hâlleri

Kişisel verilerin ihlali hâlinde kural olarak kusur sorumluluğu aranmakla birlikte, veri sorumlusunun kusursuz sorumluluğunun kabul edildiği durumlarda mevcuttur. Örneğin veri sorumlusunun yanında çalışan kişi veya yardımcısı tarafından kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi hâlinde doğan zarardan veri sorumlusu, kusursuz sorumludur[546]. Bu kapsamda veri sorumlusu ile ilgili kişi arasında sözleşme ilişkisi yoksa TBK m. 66'da düzenlenen adam çalıştıranın (istihdam edenin) sorumluluğu; sözleşme ilişkisinin varlığı hâlinde ise TBK m. 116'da düzenlenen yardımcı kişilerin fiillerinden sorumluluk hükümleri uygulanır[547]. Bu durumlarda ilgili kişi, veri sorumlusunun hiçbir kusuru bulunmasa dahi maddi ve manevi tazminat talebinde bulunabilecektir.

Bununla birlikte adam çalıştıran konumundaki veri sorumlusunun, sorumluluktan kurtulma imkânları da bulunmaktadır. Buna göre veri sorumlusu, *"çalışanını seçerken, işiyle ilgili talimat verirken, gözetim ve denetimde bulunurken*

---

[543] Ayözger Öngün, s. 268.
[544] Doktrinde objektif ölçüt olarak kabul edilen bu derecelendirme sisteminde; sözleşmeye uygun olarak işin çeşidi, gerektirdiği öğrenim ve bilgi derecesi dikkate alınır. Diğer bir ölçüt olan subjektif ölçüt ise, işçinin iş sahibince bilinen veya bilinmesi gereken bilgi ve yetenekleri ile diğer niteliklerini dikkate alır (Ayözger Öngün, s. 268).
[545] İmançlı, s. 211-212.
[546] Dural/Öğüz, s. 147.
[547] Ayözger Öngün, s. 270; Gürbüz Erel, s. 172; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 142 vd.; Eren, s. 642 vd.

zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat ederse," sorumluluktan kurtulur (TBK m. 66/2). Buna sorumluluk karinesinin çürütülmesi (kurtuluş beyyinesi) denilmektedir[548]. Bununla birlikte veri sorumlusunun, işletmenin çalışma düzeninin, zararın doğmasını önlemeye elverişli olduğunu ispat etmesi hâlinde karineyi çürüttüğü kabul edilmektedir (TBK m. 66/3)[549]. Yine veri sorumlusu, gerekli özeni gösterseydi dahi zararın meydana gelmesinin engellenemeyeceğini ispat ederse sorumluluktan kurtulabilecektir[550]. Ancak kişisel verilerin işlenmesi açısından veri sorumlusunun, özen yükümlülüğünün çok yüksek seviyede olduğunun kabul edilmesi sebebiyle bu karineyi çürütmesinin oldukça zor olduğu belirtilmektedir[551].

Yardımcı kişilerin fiilleri nedeniyle de kusursuz sorumluluk hâlleri ortaya çıkmaktadır. Özellikle hekimin veya avukatın yanında çalışan yardımcı kişilerin, hukuka aykırı işlemeleri sebebiyle ilgili kişinin zarara uğraması hâlinde, hiçbir kusuru bulunmasa dahi hastane veya avukat, bu zarardan TBK m. 116 gereği sorumludur. Burada TBK m. 66'da düzenlenen sorumluluktan farklı olarak veri sorumlusu, yardımcı kişiyi seçmede, ona talimat vermede, gözetimde ve denetimde gereken özeni gösterdiğini ispat etse dahi sorumluluktan kurtulma imkânı yoktur[552].

III. Tazminat Talebinin Türleri

A) Maddi Tazminat Talebi

Kişisel verileri hukuka aykırı şekilde işlenen kişi, bu işlemeden dolayı malvarlığında rızası dışında meydana gelen zararın telafisi amacıyla maddi tazminat talebinde bulunabilir[553]. Bu kapsamda zararın, fiili zarar ya da mahrum kalınan kâr

---

[548] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 153 vd.; Eren, s. 652-653; Ayözger Öngün, s. 270.

[549] Doktrinde işletme faaliyetlerinden doğan, "organizasyon sorumluluğu" olarak kabul edilen bu sorumluluk, kural olarak kendisiyle bir sözleşme ilişkisi olmayan üçüncü kişilere verilen zararlar için öngörülmektedir. Bu kapsamda bir işletmenin faaliyetlerinden dolayı üçüncü kişilerin zarar görmesini önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak suretiyle olası zararları daha meydana gelmeden önlemek veya zarar meydana geldikten sonra bundan zarar gören kişilerin zararlarını karşılamak amaçlanmaktadır (Ahmet Türkmen, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanuna Göre Organizasyon Sorumluluğu (TBK m. 66/III)", **İÜHFM,** C. LXX, S. 2, 2012, s. 257, 263) (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/97740) (E.T.: 13.08.2022)

[550] Buna illiyet karinesinin çürütülmesi denilmektedir. Bu husus, illiyet bağının kesilmesine ilişkin olduğundan TBK m. 66 hükmünde düzenlenmemiştir (Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 155-156; Eren, s. 654; Ayözger Öngün, s. 270).

[551] Ayözger Öngün, s. 270-271.

[552] Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s. 425.

[553] Dural/Öğüz, s. 159; Oğuzman/Öz, **Cilt-1**, s.67; Helvacı, s. 164.

şeklinde meydana gelmesi mümkündür[554]. Bu doğrultuda fiili zarar, kişisel verisi hukuka aykırı şekilde işlenen kişinin malvarlığında, rızası dışında aktifinin azalması veya pasifinin artması şeklinde meydana gelen eksilmedir[555]. Bu duruma, bir tacirin ekonomik durumuna ilişkin verilerinin yanlış işlenmesi sebebiyle iflas ettiğine ilişkin haberler yapılması ve bu haberler neticesinde malvarlığında azalma meydana gelmesi örnek olarak verilebilir[556].

Kâr mahrumiyeti ise, kişinin elde edebileceği bir kazançtan hukuka aykırı işleme sebebiyle yoksun kalmasını ifade etmektedir[557]. Buna HIV pozitif olan işçinin, test sonuçlarının internet sitesinde yayınlanması sebebiyle işten çıkartılması ve başka bir işyerinde çalışmasının engellenmesi örnek olarak verilebilir[558]. Bu doğrultuda maddi tazminat talebi ile kişinin, hukuka aykırı işleme öncesindeki durumuna her hâliyle kavuşması amaçlanmaktadır[559].

Kişisel verileri ihlal edilen davacı, zararın miktarını ve zarar verenin kusurunu ispat etmek zorundadır (TBK m. 50/1). Buna karşın kişilik haklarına yönelen saldırılar açısından ilgili kişinin, meydana gelen maddi zararının miktarını ispatlaması oldukça zordur. Bu durumda hâkim, hayatın olağan akışı içerisinde zarar görenin almış olduğu tedbirlere bakarak ve sosyoekonomik [560] durumunu araştırarak zarar miktarını hakkaniyete uygun şekilde belirler (TBK m. 50/2)[561]. Örneğin bir muayenehanede gizli kamera çekimlerinin yapıldığına ilişkin görüntülerin yayınlanması sebebiyle orada çalışan hekimlerin müşteri kaybetmesi üzerine hâkim, muayenehaneye gelebilecek hasta sayısı, önceki dönemlere ait hasta kayıtları, aynı standartlardaki bir hekimin elde edebileceği kazanç gibi hususları göz önünde bulundurarak zararın miktarını belirleyecektir[562].

---

[554] Tandoğan, s. 64; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 67; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 394.
[555] Dural/Öğüz, s. 159; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 67; Helvacı, s. 164; Gürpınar, s. 690.
[556] İmançlı, s. 215.
[557] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 38-40; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 394; Eren, s. 550.
[558] Benzer örnek için bkz.: İmançlı, s. 216.
[559] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 67; Eren, s. 749; Tandoğan, s. 63; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 526.
[560] Sosyoekonomi, ekonomi ile toplumsal değerler arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalıdır. Ekonomik değişimlerin toplum üzerindeki etkilerini ele alır. Diğer taraftan insanları ekonomik ve sosyal statülerine göre gruplayabilme imkânı sunmaktadır (Mehmet Erkenekli/Zafer Uzun/ Özlem D. Gümüş, "Sosyoekonomik Statü ve Sosyal Değerler İlişkisine Yönelik Bir İnceleme", **Savunma Bilimleri Dergisi**, C. 11, S. 2, 2012, s. 127, 129, https://kho.msu.edu.tr/akademik/enstitu/Alp_SAVBEN_dergi/112/Makale4.pdf(E.T: 30.12.2022)).
[561] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 86; Eren, s. 750; Ayözger Öngün, s. 276; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 523.
[562] Ayözger Öngün, s. 277.

Maddi zarar, kişilik hakkının ihlaline sebebiyet veren haksız fiilin işlendiği an itibariyle hesaplanır. İlgili kişi, haksız fiilin gerçekleştiği günden itibaren tazminata, gecikme faizi uygulanmasını talep edebilir[563].

TBK m. 51/1, *"Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler"* hükmünü amirdir. Tazminat, meydana gelen zararın, sorumlu kişi ile zarar gören arasında kusur oranlarına göre paylaştırılması ve indirim sebeplerinin değerlendirilmesi ile belirlenir[564]. İzah edildiği üzere maddi tazminat miktarının, zararın üst sınırını aşamaması gerekir. Dolayısıyla tazminat miktarı, zarara eşit olabileceği gibi zarardan az da olabilir[565]. Zira bu taleplerde TBK m. 50 gereği, zarar tespit edildikten sonra tazminat miktarı hesaplanır. Bu kapsamda hâkim, veri sorumlusunun kusurunun ağırlığına göre tazminat miktarını ve ödenme biçimini belirleyecektir.

Tazminat miktarının belirlenmesinde gözetilmesi gereken indirim nedenlerinden ilki, zarar görenin rızasıdır (TBK m. 52/1). Tüm unsurları ile geçerli bir rızanın bulunması, hukuka uygunluk sebebi olduğundan tazminat hakkını ortadan kaldırır[566]. Diğer taraftan geçersiz, örtülü veya belirsiz rıza verilmesi ya da verilen rızanın sınırının aşılması hâlinde hukuku aykırılığa engel olmayacağı için tazminatta indirim sebebi olarak kabul edilir[567]. Buna ayırt etme gücüne sahip olmayan kişilerin, verilerinin işlenmesine ilişkin vermiş olduğu açık rızanın geçersiz olması sebebiyle veri sorumlusunun, ödemekle yükümlü tutulduğu tazminatta indirim sebebi yapılması örnek olarak verilebilir.

Kusurun ağırlığı da tazminat miktarında bir indirim sebebi olarak kabul edilmekle birlikte hâkim, somut olayın özelliklerine göre takdir yetkisine sahiptir[568]. Yani hâkime, tazminattan indirim yapma veya gerektiğinde tamamen reddetme yetkisi tanınmıştır. Görüldüğü üzere hâkim, veri sorumlusunun kusurunun; kast, hafif veya ağır ihmal türlerinden herhangi biriyle gerçekleşmesi hâlinde, zararın tamamının

---

[563] Oğuz, s. 166.
[564] Taştan, s. 183.
[565] Eren, s. 749, 788; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 86; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s.390; Oğuz, s. 167.
[566] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 22, 122.
[567] Yazara göre açık rızanın, belirli bir konuya ilişkin olmaması, bilgilendirmeye dayalı olmaması veya özgür iradeyle açıklanmamış olması hâlinde, unsurları eksik olacağından indirim sebebi olarak kabul edilmesi de mümkün değildir (Taştan, s. 183-184); Oğuzman/Öz, **Cilt-2,** s. 120
[568] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 120-121; Eren, s. 788

karşılanmasına [569] hükmedebileceği gibi indirim yapılmasına da karar verebilir. Bununla birlikte TBK m. 52/2 hükmünde, hafif ihmali bulunan tazminat yükümlüsünün, tazminatı ödemesi hâlinde yoksulluğa düşmesi söz konusuysa ve hakkaniyet de gerektiriyorsa hâkimin, indirim uygulayabileceği düzenlenmiştir[570].

Zarar görenin illiyet bağını kesmeyecek derecede kusuru[571] bulunması hâlinde de hâkim, bu durumu maddi tazminattan indirim sebebi olarak kabul edileceği gibi tamamen kaldırılmasına da karar verebilir [572]. Örneğin veri işleyen bir çalışan tarafından, işçilerin tamamına gönderilen maile, işçinin aynı bağlantı üzerinden özel bilgilerini içeren bir cevap vermesi hâlinde, tüm işçiler söz konusu bilgileri görebilecektir. Bu durumda hâkim, zarar görenin kusuru sebebiyle tazminatta indirim uygulanmasına karar verebilir. Her iki tarafında ihmali söz konusu ise, kusurun ağırlığına göre zarar taraflar arasında paylaştırılır[573].

Maddi tazminat talebinin sonucunda zararın, aynen veya nakden tazmin şeklinde giderilmesine karar verilebilir[574]. İhlal edilen hak ya da hukuki değerlerin eski hâle getirilmesine aynen tazmin, bir miktar paranın ödenmesiyle giderilmesine ise nakden tazmin denilmektedir.

Bu durumda hâkim, zararın bir kısmının aynen tazminine bir kısmının da nakden tazminine karar verebilir[575]. Zararın tam anlamıyla giderilebilmesi açısından aynen tazmin yolu, maddi tazminatın amacına daha uygun olsa da çoğu zaman imkânsız

---

569 *"... Davalılarla hasta arasındaki hukukî ilişki vekalet ilişkisi olup, vekil görevini ifa ederken en hafif kusurunun bulunması halinde dahi meydana gelen zarardan kusuru oranında değil zararın tamamından sorumludur. Kaldı ki olayda davacılara izafe edilecek bir kusur saptanamadığına yani davacıların müterafik kusuru bulunmadığına göre davalılar saptanan tazminat miktarının tamamından sorumludur..."* Yarg. 13. HD, 26.10.2004, E. 2004/6493, K. 2004/15431 (Legalbank, 15.08.2022).

570 Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 127-128.

571 Burada müterafik (birlikte/ortak) kusurdan bahsedilmektedir. Zira zarar görenin, makul bir insandan beklenilen davranışlar göstermeyerek zararın meydana gelmesinde ya da artmasında etkili olmasına müterafik kusur denilmektedir (Ayözger Öngün, s. 278; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 123).

572 TBK m. 52/1: *"Zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırabilir."*; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 123; Eren, s. 791 vd.; Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 537.

573 Ayözger Öngün, s. 279.

574 Eren, s. 799 vd.; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 112

575 Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 110. Eren, s. 801. Bir sonraki koruyucu davalara ilişkin başlıkta açıklandığı üzere, TMK m. 25/2 gereği, saldırıya ilişkin kararların, üçüncü kişilere bildirilmesine veya yayımlanmasına hükmedilebilir. Bu karar ile kişilik değerleri zarar gören kişinin bir nevi itibarını geri kazanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda koruyucu davaların, maddi tazminat davası ile birlikte açılması hâlinde, zararın bir kısmı nakden bir kısmı ise bu davalar sonucu verilen kararların neticesinin yayınlanması ile aynen tazmin edilebilir.

olması sebebiyle uygulamada genellikle nakden tazmine hükmedilmektedir[576]. Nakden tazminde ise ihlal edilen hak ya da hukuki değerlerin bedeli ödenmek suretiyle eski hâline getirilmesi amaçlanmaktadır.

B) Manevi Tazminat Talebi

Kişilik hakları[577] ihlal edilen bir kimsenin duyduğu üzüntü, acı ve ızdıraba manevi zarar denilmektedir[578]. Bu doğrultuda kişilik haklarının zedelenmesi neticesinde manevi zarara uğrayan kişi, TMK m. 25/3 ve TBK m. 58/1 hükümleri kapsamında zararının tazminini talep edebilir.

Manevi tazminat talebinin hukuki niteliği konusunda doktrinde farklı görüşler kabul edilmekle birlikte; bunlar önleme/cezalandırma görüşü[579], denkleştirme görüşü[580], telafi (giderim) görüşü[581] ve tatmin görüşü[582] şeklinde sayılabilir. Doktrinde hâkim olan ve bizim de katıldığımız tatmin görüşüne göre, manevi tazminat talebi ile

---

[576] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 110-112; Eren, s. 801.

[577] Kişinin hayatının, sağlığı ve vücut bütünlüğünün, şeref ve haysiyetinin, özgürlüğünün, özel hayatının gizliliğinin, resminin, sesinin, gizli bilgilerinin vb. tecavüze uğraması hâlinde kişilik hakları ihlal edilmiş olur. Özellikle teknolojinin gelişmesine bağlı olarak kişilik haklarının daha çok internet ortamında ihlal edilebildiği kabul edilmektedir (Oğuz, s. 58 vd.)

[578] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 259, 270; Eren, s. 555, 805; Helvacı, s. 165.

[579] Önleme/cezalandırma görüşüne göre, manevi tazminat özel hukuk cezası niteliğindedir ve zarar görenin, failden öç alma duygusunun giderilmesi sağlanmaktadır. Buna göre failin kusuru ve kusur derecesi, zararın ağırlığından daha önemlidir. Bkz.: Gökhan Antalya, "Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması -Türk Hukukuna Manevi Zararın İki Aşamalı Olarak Belirlenmesine İlişkin Bir Model Önerisi-", **MÜHF-HAD**, C. 22, S.3, 2016, s. 235- 236 (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/333488) (E.T.: 15.08.2022); Kılıçoğlu, **Borçlar**, s. 553; Eren, s. 810, Taştan, s. 187; Ahmet M. Kılıçoğlu, "Manevi Tazminatın Hukuksal Niteliği", **Ankara Barosu Dergisi**, S. 1, 1984 s. 15 (http://www.ankarabarosu.org.tr/siteler/ankarabarosu/tekmakale/1984-1/2.pdf) (E.T.: 15.08.2022).

[580] Denkleştirme görüşüne göre, kişinin elem ve ızdırabının tam anlamıyla giderilmesi mümkün olmasa da bir miktar para ile yaşam sevincini ve mutluluğunu tekrar sağlamak, acılarını bir nebze de olsa dindirmek amaçlanmaktadır. Bkz.: Antalya, s. 237; Çiğdem Kırca, "Manevi tazminatın Fonksiyonu ve Niteliği", **Yargıtay Dergisi**, C.25, S.3, 1999, s. 245-246 (http://www.yargitaydergisi.gov.tr/dergiler/yd/temmuz1999.pdf) (E.T.: 15.08.2022).

[581] Telafi görüşüne göre manevi tazminat, uğranılan manevi zararın aynen ya da nakden telafi edilmesi amacını taşır. Bu görüş, objektif zarar teorisine dayanmaktadır. Ödenen tazminatın, zarar görenin acı, elem ve ızdırabını dindirip dindirmeyeceğine bakılmaksızın kişilik değerlerindeki objektif eksilmeye göre manevi tazminata hükmedilir. Bkz.: Eren, s. 811; Kılıçoğlu**, Borçlar**, s. 553; Taştan, s. 187; Antalya, s. 234.

[582] Tatmin görüşüne göre, manevi tazminat zarar görenin elem ve ızdırabını, bozulan ruhsal dengesini bir nebzede olsa düzeltmeyi amaçlar. Subjektif zarar teorisine dayanan bu görüş, hak ve adalet duygusunun tatmini ile zarar göreni teselli etmeye yarayan bir araçtır. Bkz.: Dural/Öğüz, s. 160; Eren, s. 809; Antalya, s. 235. Nitekim Manevi Tazminat Davası için Serozan, "Bu davayla, manevi yaraların sarılmasına çalışılır; "manevi tatmin" yani gönül alma amaçlanır" ifadelerine yer vermektedir. (Rona Serozan, "Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler", **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C.11, S. 14, 1977, s. 97) (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/14235) (E.T.: 16.08.2022).

faili cezalandırmak veya zarar görenin zararını telafi etmek değil; kişilik hakkının ihlali neticesinde duyulan acı, elem ve ızdırabın giderilmesi, kişinin çektiği acıların dindirilmesi, en azından hafifletilmesi sağlanmalıdır[583]. Yargıtay manevi tazminata ilişkin vermiş olduğu bir kararında, rızası dışında bir kitapta açıkça ismi geçen cinsel taciz mağdurunun, kişisel verileri ile birlikte unutulma hakkının ve özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğini, bu sebeple de davacı mağdur lehine tazminat koşullarının gerçekleştiğini kabul etmiştir[584]. Görüldüğü üzere manevi tazminat talebi, kişisel verileri hukuka aykırı şekilde işlenen kişinin uğradığı zararın, kural olarak hükmedilecek bir miktar para ile giderilmesidir (TBK m. 58/1).

Halbuki maddi zararın aksine, manevi zarar, para ile ölçülebilecek veya aynen tazmin edilebilecek nitelikte değildir. Bu nedenle hâkim, takdir yetkisini kullanarak para dışında başka bir giderim biçimi ile zararın giderilmesine veya bu giderim biçiminin tazminata eklenmesine de karar verebilir (TBK m. 58/2). Bu doğrultuda hâkim, özür dilemeye, saldırıyı kınamaya ve kınama kararının yayınlanmasına hükmedilebilir[585]. Örneğin bir şarkıcının kişisel verilerinin yanlış işlenmesi sebebiyle boşanmış olduğunun kamuoyuna ifşa edilmesi hâlinde hâkim, manevi tazminat ile birlikte veri sorumlusu tarafından verilerin doğru işlenmesine ve kararın yayınlanmasına hükmedebilir[586].

Kişisel değerler, para ile ölçülebilir nitelikte olmadığından hukuka aykırı saldırı sonucunda tazminat miktarının, tam ve net bir şekilde belirlenebilmesi de olası değildir. Hâkim, tazminat miktarını belirlerken her somut olayın özelliklerine göre TMK m. 4 uyarınca durumun gereği, olayın gerçekleşme biçimi, kişilik hakkına saldırı

---

[583] Eren, s. 811 vd.; Helvacı, s. 165; Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 259; Yarg. 15. H.D., 10.05.2017, E. 2016/491, K. 2017/2022: *"…Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi gereğince kişisel hakları (çıkarları) hâleldar olan kimse manevi tazminat isteyebilir. Böyle bir kimseye bir miktar para ödenmesi ruhsal acılarını kısmen de olsa giderme amacına yöneliktir. Malvarlığına yönelik bir eylem TBK 58. maddesi anlamında doğrudan kişisel hakları ihlal eden bir eylem niteliğinde değildir…"*; Yarg. 15. H. D., 24.12.1975, E. 1975/4356, K. 1975/5124*: "…Manevi tazminatın amacı, çekilen acıları yeterince dindirmek, yaşama yeniden bağlamak yolu ile ruhsal dengeyi sağlamaktır. Bu nedenle manevi tazminat olarak takdir edilecek paranın tutarı, bu amacın gerçekleşmesini sağlamaya yönelik olmalıdır. Üstelik, paranın satın alma değeri, değer düşüklüğü de manevi tazminatın belirlenmesinde göz önünde bulundurulmalıdır…"* (LegalBank, E.T.: 16.08.2022)

[584] Yarg. H.G.K., 17.06.2015, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 (Kazancı İçtihat Bankası, E.T.: 16.08.2022).

[585] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 282-284; Dural/Öğüz, s. 161; Eren, s. 808.

[586] Taştan, s. 190.

teşkil eden eylemin özelliği ve tarafların kusur derecesini göz önünde bulundurur[587]. Para ile tazminde üst sınır, zarar görenin talebidir. Zira hükmedilecek tazminat miktarı, veri sorumlusunun yıkımına ve zarar görenin memnun olmasına sebep olacak kadar fazla olamaz[588]. Diğer giderim biçimlerinde ise hâkim, talep bulunmasa dahi hakkaniyete uygun şekilde karar verebilir[589].

Manevi tazminat davasını, kişilik haklarının ihlal edilmesi neticesinde zarar gören ve hak ehliyetine sahip olan herkes açabilir. Manevi zarara uğrayan kimse, ayırt etme gücüne sahip küçük ya da kısıtlı ise kanuni temsilcisinin izni gerekmeksizin davayı açabilir[590]. Diğer taraftan manevi tazminat talebi, aleyhine dava açılacak kişi tarafından rıza gösterilmedikçe zarar gören hayattayken başkasına devredilemez. Mirasçılara devrinde ise, zarar gören tarafından hayattayken ileri sürülmüş olması şartı aranmaktadır (TMK m. 25/4). Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, miras bırakanın bu yöndeki irade beyanının mutlaka dava yoluyla açıklanması gerekmemektedir[591].

IV. Kişilik Hakkına Saldırı Hâlinde Açılabilecek Koruyucu Davalar

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen kişi, TMK m. 25 gereği, maddi ve manevi tazminat talebi ile kazancın vekaletsiz iş görme hükümlerine göre iade edilmesi talebi dışında; tespit, önleme ve durdurma taleplerini de kullanma imkânına

---

[587] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 280; Helvacı, s. 166; Eren, s. 821; Tümerdem, s. 133; Yarg. HGK., 13.06.2018, E. 2017/1369, K. 2018/1194: *"Kişilik hakları hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan kimse manevi tazminata hükmedilmesini isteyebilir. Hakim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hal ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hakimin hukuka ve hakkaniyete göre hüküm vereceği Türk Medeni Kanunu'nun 4. maddesinde belirtilmiştir. Hükmedilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi malvarlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanmasını da amaç edinmemiştir. O halde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır."* (LegalBank, E.T.: 16.08.2022)

[588] Oğuzman/Öz, **Cilt-2**, s. 2801; Dural/Öğüz, s. 162; Helvacı, s. 167.

[589] Gürbüz Erel, s. 179-180; Orak, s. 110.

[590] TMK m. 16 kapsamında ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlının, yasal temsilcisinin rızası olmadıkça kendi işlemleriyle borç altına giremeyeceği düzenlenmiştir. Ancak maddenin ikinci cümlesi ile kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanılmasında bu rızanın gerekli olmadığı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda kişilik haklarının kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olması nedeniyle ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlı, manevi tazminat davasını tek başına açabilir.

[591] Hatemi, Kişiler Hukuku, s. 69; Dural/Öğüz, s. 163; Taştan, s. 190.

sahiptir. Bu taleplerin kullanılabilmesi için hukuka aykırı fiilin bulunması veya meydana gelme tehlikesinin olması gerekir. Tazminat taleplerinden farklı olarak koruyucu davalara başvuru için kusur ve zarar şartı aranmamaktadır[592]. Zira koruyucu davalar mevcut ya da mevcut olması muhtemel saldırılara karşı açılabilirken; tazminat talepleri, sona ermiş olan saldırıların verdiği zararı tazmin amacıyla kullanılabilir[593].

Koruyucu davalarda davacı, kişilik hakkı ihlal edilen veya ihlal edilme tehlikesi bulunan kişidir[594]. Bu davaları açabilmek için hak ehliyetine sahip olmak yeterlidir. Bu doğrultuda, ayırt etme gücüne sahip olan sınırlı ehliyetsizler, kanuni temsilcilerinin izni olmaksızın TMK m. 24 ve 25 uyarınca kişilik haklarının korunmasını hâkimden talep edebilirler[595]. Ayırt etme gücü bulunmayan kişiler için de yasal temsilcileri dava açabilir. Davalı ise, hukuka aykırı işleme ile kişilik hakkına saldırıda bulunan veri sorumlusu veya veri işleyen kişidir[596].

TMK m. 25/5 gereği yetkili mahkeme, davacı ve davalının yerleşim yeri mahkemesidir. Ancak bu hükmün kesin yetki kuralı olmaması[597] sebebiyle:

- Haksız fiilden kaynaklanan taleplerde; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)[598]'nun 16. maddesi kapsamında haksız fiilin işlendiği, zararın meydana geldiği veya gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesi,

- Sözleşme ilişkisinden kaynaklanan taleplerde; HMK m. 10 gereği sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesi, yetkili kabul edilmektedir.

Koruyucu davalar açısından herhangi bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesine yönelik ciddi ve yakın tehlike devam ettiği

---

[592] Dural/Öğüz, s. 154-156; Helvacı, s. 159.
[593] Çabuk, s. 124.
[594] Taştan, s. 191-197; Helvacı, s. 169.
[595] Helvacı, s. 70; S. Hülya İmamoğlu, "Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması", **AÜHFD**, C. 54, S.2, 2005, s. 213 (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628390) (E.T.: 17.08.2022).
[596] Taştan, s. 191 vd.; Helvacı, s. 171.
[597] Yargıtay kararlarında da davacıya seçimlik hak tanındığı belirtilmiştir: "*Sonuç olarak; haksız eylem niteliğindeki kişilik haklarına saldırıdan kaynaklanan manevi tazminat davasının, genel yetkili mahkemeyi düzenleyen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 9/1. maddesi uyarınca davalının ikametgahı mahkemesinde açılabileceği gibi, aynı Kanun'un 21. maddesi uyarınca haksız fiilin işlendiği yer mahkemesinde de açılabileceği; kişilik hakkı ihlaliyle ilgili özel yetki kuralı getiren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 25/son maddesine göre davacının, kendi yerleşim yeri mahkemesinde de dava açabileceği, bu bağlamda kişilik hakları saldırıya uğrayan kimseye, yetki konusunda geniş bir seçimlik hakkın tanındığı her türlü duraksamadan uzaktır."* Yarg. HGK., 13.02.2008, E.2008/127, K. 2008/130 (Legalbank, 17.08.2022).
[598] RG, 12 Ocak 2011, S. 27836.

sürece saldırı tehlikesinin önlenmesi davası, hukuka aykırı fiil devam ettiği sürece saldırıya son verme davası, hukuka aykırı fiilin etkisi devam ettiği sürece de tespit davası açılabilir[599].

A) Saldırı Tehlikesinin Önlenmesi (Önleme) Davası

Kişilik hakkına karşı yakın ve ciddi bir saldırı tehlikesinin bulunması ya da daha önce saldırı gerçekleşmiş ve saldırının tekrar edeceğine dair tehlikenin mevcut olması durumunda bu saldırıların bertaraf edilmesi amacıyla açılan davaya *"önleme davası"* veya *"saldırının önlenmesi davası"* denilmektedir[600]. Bu dava, kişinin şeref, haysiyet, özel yaşam, ismi, resmi vb. üzerindeki kişilik haklarının ihlâli sebebiyle açılabildiğinden kişiliği koruyan diğer taleplerden farklı olarak saldırının sonuçlarına değil, saldırı fiiline yöneliktir ve engelleyici niteliktedir[601].

Önleme davasının açılabilmesi için kişilik hakkına yönelik hukuka aykırı nitelikte, ciddi ve yakın bir saldırı tehlikesinin bulunması ve buna ilişkin açık belirtilerin olması gerekir[602]. Örneğin bir internet sitesinin anasayfasında, bir siyasetçinin yolsuzluk yaptığına ilişkin görüntülerinin paylaşılacağına dair duyuru yayınlanması hâlinde, ilgili kişi saldırı tehlikesinin önlenmesini talep edebilir. Ancak günümüz teknolojilerindeki veri toplama ve işleme faaliyetlerinin çeşitliliği ile bu verilerin işlenme hızı göz önünde bulundurulduğunda önlemeye ilişkin tespitlerin yapılması ve bu davanın açılabilmesi oldukça zordur[603].

Hukuki niteliği itibariyle bir eda davası olan önleme davasının neticesinde hâkim, saldırının hukuka aykırılığını tespit ettikten sonra davalının haksız davranışının yasaklanmasına karar verir[604]. Hâkim bu kararı, orantılılık ilkesine uygun olarak davalının haklarını da aşırı derecede kısıtlamayacak şekilde verir. Karar, icrailik kabiliyeti bulunması sebebiyle 2004 sayılı İcra İflas Kanunu (İİK)[605] m. 30'a göre icra

---

[599] Helvacı, s. 160-162.
[600] Eren, s. 807; Dural/Öğüz, s. 155; Orak, s. 87-88.
[601] Hatemi, H., **Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler),** 3. B, İstanbul 2014, s. 64-65; Dural/Öğüz, s. 155; Gürbüz Erel, s. 134.
[602] Aksoy, s. 85-86; Dural/Öğüz, s. 155.
[603] Küzeci, s. 387; Taştan, s. 196-197.
[604] Ayözger Öngün, s. 287; Dural/Öğüz, s. 156.
[605] RG, 19 Haziran 1932, S. 2128.

edilebilir. Mahkeme kararının yerine getirilmemesi hâlinde, İİK m. 343[606]'te yer alan cezanın uygulanacağı ihtar edilir[607].

B) Saldırıya Son Verilmesi (Durdurma) Davası

Kişilik hakkına yönelik olarak başlamış ve devam eden hukuka aykırı saldırının durdurulması veya tekrarının engellenmesi için saldırıya son verilmesi davası açılabilir[608]. Aynı zamanda saldırının durdurulmasının imkânsız olmaması ve durdurmada bir yararın bulunması gerekir. Bu nedenle kısa sürede gerçekleşip sona eren saldırıların durdurulması talep edilemez[609]. Örneğin bir kurumun sosyal medya hesabında, kişisel verileri hukuka aykırı şekilde yayınlanan ilgili kişi, durdurma davası açarak paylaşımların durdurulmasını talep edebilir.

Saldırıya son verilmesi davası ile önceki durumun yeniden tesis edilmesi değil, saldırının daha ağır sonuçlar doğurmadan engellenmesi amaçlanır. Bu davanın neticesinde hâkimin vereceği durdurma kararının uygulanmaması hâlinde, İİK m. 30 gereği mahkeme ilamı ile icra takibi yapılabilir[610].

Bilindiği üzere KVKK'nın 11. maddesinin (d), (e), (f) ve (g) bentlerinde ilgili kişiye; kişisel verilerinin düzeltilmesini, silinmesini veya yok edilmesini isteme, yapılan işlemlerin kişisel verilerinin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini talep etme, verilerinin işlenmesi dolayısıyla kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme hakları tanınmıştır. Bu doğrultuda ilgili kişinin, durdurma davası açmadan önce veri sorumlusuna başvurarak bu haklarını kullanmasının daha pratik olacağı tartışmasızdır[611]. Bununla birlikte veri sorumlusunun cevap vermemesi hâlinde Kurul'a yapılacak şikâyet başvurusu neticesinde, Kanun'un 15/7. maddesi gereği verilerin işlenmesinin veya yurtdışına aktarılmasının durdurulmasına karar verilebilir.

---

[606] İİK m. 343'e göre: *"Yalnız kendisi tarafından yapılacak olan bir işin yapılması veya bir işin yapılmaması yahut bir irtifak hakkının tesisi veya kaldırılması hakkındaki ilâm hükümlerine makbul mazerete müstenit olmayarak muhalefet eden borçluların, lehine hüküm verilmiş kimsenin şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra ilâmın gereği yerine getirilirse, borçlu tahliye edilir."*

[607] Ayözger Öngün, s. 287-288.

[608] Hatemi, **Kişiler Hukuku**, s. 65; Dural/Öğüz, s. 154; Oğuz, s. 152; Helvacı, s. 160.

[609] Baskın, s. 89; Velioğlu, s, 264.

[610] Taştan, s. 194

[611] Taştan, s. 195; Gürbüz Erel, s. 137.

C) Saldırının Hukuka Aykırılığının Tespiti (Tespit) Davası

TMK m. 25/1 gereği ilgili kişi, sona ermiş olmakla birlikte etkileri devam eden kişilik hakkı ihlalinin tespit edilmesini isteyebilir. Saldırının hukuka aykırılığının tespiti davası, kişilik haklarının korunmasına yönelik olarak genel nitelikli tespit davasının özel şekilde düzenlenmiş biçimidir[612]. Bu sebeple HMK m. 106'da yer alan bir hukuki ilişkinin var olup olmadığının tespitine ilişkin olan tespit davasından farklıdır. Örneğin HMK m. 106'da düzenlenmiş olan genel nitelikli tespit davasında her iki taraf da tespit isteyebilirken bu davada yalnızca saldırıya maruz kalan taraf tespit isteyebilmektedir[613]. Bununla birlikte tespit davasının açılabilmesi için diğer davaların açılmasının mümkün olmaması gerekir. Diğer bir deyişle eda davası açma imkânının bulunduğu hâllerde tespit davası açılmasında hukuki bir yarar yoktur[614].

Tespit davası, diğer koruyucu davalara nazaran kişisel verilerin korunması alanında çok daha az uygulama alanı bulmaktadır. Nitekim veri sahibi, KVKK m. 11 kapsamında veri sorumlusuna başvurarak "kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme", "işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme", "kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme", "yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme" imkânlarına sahiptir. Bu doğrultuda ilgili kişi, dava yoluna başvurmaksızın masrafsız ve pratik bir şekilde kişilik hakkının ne şekilde ihlal edildiğinin tespitini sağlayabilecektir[615].

D) Kararın Yayımlanması veya Üçüncü Kişilere Bildirilmesi

Kişilik hakkı ihlal edilen kimse, TMK m. 25/2 gereği koruyucu davalar ile birlikte düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesini ya da yayımlanmasını talep edebilir. Zira koruyucu davalar, ilgili kişi lehine sonuçlansa dahi davanın konusunu oluşturan ihlal, üçüncü kişiler veya kamuoyu tarafından da biliniyorsa, zihinlerde bıraktığı izin silinebilmesi ve saldırının olumsuz etkilerinin sona

[612] Dural/Öğüz, s. 156; Tandoğan, s. 249-250.
[613] Pekcanıtez, H./Atalay, O./Özekes, M., **Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı**, 8. B., İstanbul 2020 s. 215-216; Oğuz, s. 155.
[614] Taştan, s. 195.
[615] Taştan, s. 196.

erdirilebilmesi için kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması büyük önem arz etmektedir[616].

Bu hakkın, koruyucu davalardan bağımsız olarak talep edilmesi mümkün değildir. Hâkim, hak sahibinin talebi üzerine ve hukuki yarar bulunması hâlinde hem hukuka aykırı saldırıya ilişkin hem de kararın üçüncü kişilere bildirilmesi veya yayımlanmasına ilişkin hüküm kurabilir[617]. Bununla birlikte kararın, nerede ve ne şekilde yayımlanacağına hâkim karar verir[618]. Örneğin sadece kişilik hakkının ihlal edildiği internet sitesinde yayımlanmasına karar verilebilir. Saldırının sınırlı sayıda kişi tarafından bilinmesi durumunda ise, kararın yayımlanması yerine genellikle üçüncü kişilere bildirilmesine karar verilmektedir.

KVKK m.11/1-f hükmü ile veri sahibine tanınan, eksik veya yanlış işlenen kişisel verilerinin düzeltilmesi, silinmesi veya yok edilmesi ile birlikte bu işlemlerin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme hakkı, TMK m. 25/2'de olduğu gibi ilgili kişinin üçüncü kişiler nezdindeki şeref ve haysiyetinin korunmasını amaçlamaktadır.

[616] Dural/Öğüz, s. 157; Ayözger Öngün, s. 291
[617] Gürsel, s. 416.
[618] Dural/Öğüz, s. 157; Ayözger Öngün, s. 293; Oğuz, s. 157.

SONUÇ

Her insanın kendine özgü bir mahrem alanı ve bu mahrem alanının korunması ihtiyacı bulunmaktadır. Zira bu mahrem alan içerisinde yer alan her bir öznenin birleşimi, kişiye özel bilgileri ve kişiliği oluşturmaktadır. Söz konusu bu alan içerisinde yer alan bilgiler ise, modern toplumların içinde bulunduğu teknoloji ile birlikte herkes tarafından görünür ve müdahale edilebilir hale gelmiştir. Bu doğrultuda mahremiyetin korunması ihtiyacından hareketle yapılan çalışmalar neticesinde bireyin, mahrem nitelikte olan veya olmayan her türlü bilgisinin geleceğini belirleme hakkı olduğu kabul edilmiştir.

Ulusal ve uluslararası düzenlemelerde kimliği açıkça belirli olan veya ek bilgilerle belirlenebilecek olan gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi, kişisel veri olarak tanımlanmıştır. Tanımlamadan da anlaşıldığı üzere, kişisel verilerin sınırlı olarak sayılması mümkün değildir. Örneğin kullanılan kişisel veriler ile bir kişinin soyadı veya adı dahi söylenmeden bulunduğu ortamda tek ve belirlenebilir olması sağlanıyorsa, kişisel veri ihlali söz konusu olmaktadır. Bu sebeple ihlallerin önlenebilmesi için her kişisel verinin özelliğine göre koruma mekanizmaları geliştirilmesi gerekir. Nitekim kişisel veriler, özel ve genel nitelikli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu kapsamda özel nitelikli kişisel verilerin korunmasına ilişkin KVKK ile daha sıkı bir koruma öngörülmüştür.

Ülkemizde kişisel verilere ilişkin ilk düzenleme, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 135-139. maddeleri ile yapılmıştır. Akabinde 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle temel bir hak olarak kişisel verilerin korunmasını talep hakkı Anayasa'da yerini almıştır. Bu hakkın usul ve esaslarını içeren ilk temel düzenleme ise, 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile yapılmıştır. Bu Kanun, henüz hazırlanma sürecinde iken kişisel verilerin korunması alanındaki en güncel düzenleme olan GDPR'a ilişkin çalışmalar tamamlanmış ve hükümleri belirlenmiştir. Ancak Kanun'un hazırlanmasında 1995 tarihli 95/46/EC sayılı Direktif hükümleri esas alınmıştır. Nitekim Direktif'teki eksikliklerin düzeltildiği ve günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikteki GDPR'ın 2016 yılında kabul edilmesi ile 95/46/EC sayılı Direktif yürürlükten kaldırılmıştır. Bu haliyle amacına ulaşamamış ve günün ihtiyaçlarını gideremeyen eski tarihli Direktif'in esas alınmış olması yerinde olamamıştır.

Kişisel verilerin korunması hakkı; insanların farkında dahi olmadan toplanan ve işlenen verilerinin, sınırsız şekilde kullanılmasını engelleyen ve bu işleme faaliyetlerine, ilgili kişinin müdahale edebilmesini sağlayan bir haktır. Böylece bireyin, kişisel verilerinin kim veya kimler tarafından, ne şekilde işleneceğine karar verebilme özgürlüğü korunmuş olur. Ancak günümüz teknolojisi ile bilgilerin, saliseler içerisinde yurt dışına aktarılabildiği düşünüldüğünde bireyin, bu hakkın farkında olarak verilerini koruması neredeyse imkânsızdır. Bu sebeple kişisel verilerin işlenmesi ile bireyin temel hak ve özgürlükleri arasında denge kurulması gerekmektedir.

KVKK ile kişisel verilerin daha etkin korunabilmesi için veri sorumluları ve veri işleyenlere bazı yükümlülükler getirilmiştir. Bu yükümlülükler kapsamında verilerin korunabilmesi için; işleme faaliyetleri esnasında temel ilkelerin gözetilmesi, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi, işleme faaliyetinin Kanun'da sayılan hukuka uygunluk sebeplerine dayanması, verilerin güvenliğinin sağlanmasına yönelik teknik ve idari tedbirlerin alınması gerekmektedir. Önemle belirtmek gerekir ki alınacak hiçbir önlem veya hukuka uygun işleme yöntemleri, verilerin yüzde yüz korunmasını sağlayamamaktadır. Bu sebeple en güvenli yol, kişisel veri işlememektir. Diğer bir deyişle gerektiği kadar veya zorunlu olan veriler toplanmalı ve kullanılmayan veriler imha edilmelidir.

Kişisel verilerin hukuka uygun işlenme koşullardan biri olan ilgili kişinin açık rızasının bulunduğu durumlarda da yapılacak işleme faaliyetinin, temel ilkelere uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Açık rızanın geçerli olması için öncesinde ilgili kişinin detaylı ve açık şekilde bilgilendirilmesi önem arz etmektedir. Ancak aydınlatma yükümlülüğü ile açık rıza verilmesi işlemlerinin birbirinden bağımsız yükümlülükler olduğu ve ayrı metinlerde yerine getirilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Peki siz internet üzerinde veya mobil uygulamalarda gerçekleştirdiğiniz faaliyetler için neye açık rıza verdiğinizi biliyor musunuz? Maalesef şu an ki koşullarda bireylerin korunmasına ilişkin en büyük sorunlardan biri de ilgili kişilerin önlerine sunulan upuzun metinleri okuyacak fırsatları olmadığı için her şeye açık rıza vermeleridir. Hatta bu durum uygulamada, rıza yorgunluğu olarak tanımlanmaktadır. Bu sebeple ilgili kişinin, ilk baktığında anlayabileceği bilgilendirmelerden sonra isterse daha

detaylı olan metne ulaşmasını sağlayan katmanlı aydınlatma yapılmasını daha uygun buluyoruz.

Kişisel verilerin korunması açısından ilgili kişiye; bilgi edinme, verilerinin düzeltilmesini, silinmesini veya yok edilmesini isteme ile itiraz hakları tanınmıştır. Bu haklar ile birlikte gerekli önlemlerin alınmasına rağmen ilgili kişinin zararının meydana gelmesi hâlinde, bu zararın tazminini isteme hakkı da bulunmaktadır. İlgili kişi, doğrudan veri sorumlusuna başvurarak bu haklarından faydalanabileceği gibi genel hükümler kapsamında da zararının giderilmesini talep edebilir. Veri sorumlusunun, ilgili kişiye haklarını kullanma kolaylığı sağlamaması hâlinde, KVKK m. 18 gereği idari para cezası yaptırımı uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak veri sorumlularının, genel olarak ticari çıkarlarını gözeten şirketler olduğu göz önünde bulundurulduğunda yaptırımların yetersiz kaldığı ve hakkaniyetli davranmadıkları görülmektedir. Bu doğrultuda ilgili kişilerin özellikle tazminat talepleri açısından genel hükümlere göre dava yoluna başvurmaları, daha lehe bir çözüm olarak kabul edilmektedir. Nitekim Kurul da ilgili kişilerin tazminat talepleri, Kanun kapsamında olmadığı için genel hükümlere göre istenmesi gerektiği yönünde kararlar vermektedir.

KVKK m. 11 ve 14/3 hükümlerinde, sadece tazminat hakkından söz edilmiş olmakla birlikte, ilgili kişinin; TMK m. 25 gereği saldırıya son verilmesi, saldırı tehlikesinin önlenmesi, saldırının hukuka aykırılığının tespiti ve saldırıda elde edilen kazancın iade edilmesi davalarını açması da mümkündür. Ayrıca ifa davası ve cebri icra yoluna başvurabileceği gibi, sözleşmenin niteliğine bağlı olarak sözleşmeden dönme veya fesih haklarını da kullanabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKGÜL, Aydın: Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Beta Basım Yayın, İstanbul 2016.

AKINCI, Ayşe Nur: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Çalışma Raporu No-6, Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplu Dairesi Başkanlığı Yayını, Haziran 2017. *("AB Genel Veri Koruma Tüzüğü")*

AKINCI, Şahin: Borçlar Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler), Sayram Yayınları, 11. Baskı, Konya 2019. ("Borçlar Hukuku")

AKINTÜRK, Turgut / ATEŞ, Derya: Medenî Hukuk, Beta Yayıncılık, 25. Baskı, İstanbul 2019.

AKSOY, Hüseyin Can: Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, 1. Baskı Ankara 2010.

ALTINDERE, Murat: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulanması, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2020.

ARAL, Fahrettin: Türk Borçlar Hukukunda Kötü İfa, Yetkin Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2011.

AŞIKOĞLU, Ş. İpek: Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2018

AYÖZGER ÖNGÜN, A. Çiğdem: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku: Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil, 2. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul 2019.

BADUR, Emel (Haz.) / TURAN BAŞARA,

Gamze (Haz.): Evrensel Hukuk İlkeleri Işığında Türk Medeni Hukukunda Değişimler Sempozyumu, "Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamalarında Kişisel Verilerin Korunması" ve "Türk Medeni Kanunumuzda İnsan Hakları", 10-11 Haziran 2016, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2016.

BAŞALP, Nilgün: Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2004.

BEYTAR, Erbil: İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, 2.Baskı, İstanbul 2018.

ÇEKİN, Mesut Serdar: Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, On İki Levha Yayıncılık, 1.Baskı, İstanbul 2018. *("Kişisel Verilerin Korunması")*

DEVELİOĞLU, H. Murat: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.

DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan: Türk Özel Hukuku-Cilt II-Kişiler Hukuku, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018.

DÜLGER, M. Volkan: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 3. Baskı, Hukuk Akademisi Yayıncılık, İstanbul 2020. *("Kişisel Verilerin Korunması")*

EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2018.

GÖZLER, Kemal/ KAPLAN, Gürsel: İdare Hukuku Dersleri, 15. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa 2014.

GÜR, İkbal: Kişisel Verilerin Korunması Hususunda AB ile ABD Arasında Çıkan Uyuşmazlıklar ve Çözüm Yolları, Turhan Kitabevi, Ankara 2010.

HATEMİ, Hüseyin/
AYBAY, Aydın: Eşya Hukuku, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

HATEMİ, Hüseyin: Medeni Hukuk'a Giriş**,** 7. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013. *(Medeni Hukuk)*

HATEMİ, Hüseyin: Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler)**,** 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014. *(Kişiler Hukuku)*

HELVACI, Serap: Gerçek Kişiler, 8. Bası, Legal Yayınevi, İstanbul 2017.

KARABAĞ BULUT, Nil: Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2009.

KESER BERBER,
Leyla (Ed.) ve BİLGİLİ,
A. Cem (Ed.): Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi – I, "Kişisel Verilerin İşlenme Şartları: Örnekler Üzerinden Bir İnceleme", 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.

KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2019. *("Borçlar")*

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU,
Necip: Borçlar Hukuku Genel Bölüm Birinci Cilt: Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 7. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017

KORKMAZ, İbrahim: Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

KÜZECİ, Elif: Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2018.

LOKKE, Eirik ve
BAŞAK, Dilek (Çev.): Mahremiyet: Dijital Toplumda Özel Hayat, 2. Baskı, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2020.

OĞUZ, Habip: İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlâli ve Korunması, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2012.

OĞUZMAN, M. Kemal/
ÖZ, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018. *(Cilt-1)*

OĞUZMAN, M. Kemal/
ÖZ, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-2, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020. *(Cilt-2)*

PEKCANITEZ, Hakan/
ATALAY, Oğuz /
ÖZEKES, Muhammet: Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı, 8. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2020.

TANDOĞAN, Halûk: Türk Mes'uliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdî Mes'uliyet), 1961 Yılı Birinci Baskıdan Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.

TAŞTAN, Furkan Güven: Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.

YILMAZ, Süleyman/
ÇAVUŞOĞULU,
Gökçe Filiz: Kişisel Verileri Koruma Hukuku, 1. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2020.

YÜKSEL CİVELEK, Dilek: Kişisel Verilerin Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi (Uzmanlık Tezi), T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Ankara 2011.

ZEVKLİLER, Aydın /
GÖKYAYLA, K. Emre: Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 17. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2017.

ZEVKLİLER, Aydın/
ERTAŞ, Şeref /
HAVUTCU, Ayşe/
AYDOĞDU, Murat ve
CUMALIOĞLU, Emre: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri – Ana İlkeler, 2. Baskı, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, İzmir 2013.

Makaleler

ABUDUREYİMU Yiliyaer/
OĞURLU, Yücel: "Yapay Zekâ Uygulamalarının Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Doğurabileceği Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.: 20, S.: 41, 2021, s. 765-782. (Erişim Tarihi: 26.12.2022).

AKDAĞ, Hale: "Türk Ceza Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması İlkeleri", **Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan**, 2015, s. 27-48. (E.T: 04.06.2022).

AKKURT, Sinan Sami: "Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış", **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 1, 2020. (E.T.: 05.12.2021)

AKKURT, Sinan Sami: "Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesine ve Covid-19 Pandemisi Sürecinde Mobil Uygulamalarla Paylaşılmasına Hukukî Bir Bakış", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 19, Sayı: 38, 2020/2, s. 142-160. (Erişim Tarihi: 29.07.2022)

ALAN, Nuri: "(Demokratik) Hukuk Devleti ve Anayasa", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt: 58, Sayı: 1, s. 1-9. (Erişim Tarihi: 04.06.2022)

ANTALYA, O. Gökhan: Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması -Türk Hukukuna Manevi Zararın İki Aşamalı Olarak Belirlenmesine İlişkin Bir Model Önerisi-", **MÜHF-HAD**, Cilt: 22, Sayı: 3, 2016, s. 221-250. (Erişim Tarihi: 15.08.2022)

ARIKAN, Mustafa: **"**Culpa in Contrahendo Sorumluluğu", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 17, Sayı: 1, 2009, s. 69-89. (Erişim Tarihi: 08.08.2022)

AVANER, Elif: "Mahremiyet Nedir? Mahremiyetin Sağlık Hizmetleri Penceresinden Görünürlüğü Nasıldır?", **Türkiye Biyoetik Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 3, 2018, s. 110-116. (Erişim Tarihi: 13.08.2021)

BASAN, Nuri Mehmet/
BİLİR, Nazmi: "Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Önleme Çelişkisi ve Nedenleri", **TAF Preventive Medicine Bulletin**, C.XV, No:1, 2016, s. 44-50. (E.T: 31.07.2022)

BAŞALP, Nilgün: "Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri", **MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 21, Sayı: 1, 2015, s. 77-105. (Erişim Tarihi: 19.12.2021)

BERKTAŞ, Ahmet Esad: "Dijital Çağda Mahremiyet Nedir", **Mahremiyet.info**, 13.03.2020. (Erişim Tarihi: 22.10.2021)

BRAUN, Cihan Avcı: "Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza", **YÜHFD**, Cilt: 15, Sayı: 1, 2018, 13-33. (Erişim Tarihi: 20.05.2022)

ÇEKİN, Mesut Serdar: "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi", **İÜHFM**, Cilt: 74, Sayı: 2, 2016, 629-644. (Erişim Tarihi: 12.08.2022) *("Büyük Veri")*

DÜLGER, Murat Volkan: "Anayasa Mahkemesi'nin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Konu Edildiği İptal Davası Kararına İlişkin Bir Değerlendirme" **www.academia.edu** (Erişim Tarihi: 12.12.2021). *("İptal Davası")*

DÜLGER, Murat Volkan: "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", **Yaşar Hukuk Dergisi**, C: 1, S: 2, 2019, s. 71-174 (E.T: 19.12.2021).

DÜLGER, Murat Volkan: "AB Genel Veri Koruma Tüzüğü ve KVKK'da Rıza Kavramı" **www.academia.edu** (Erişim Tarihi: 20.05.2022). *("Rıza Kavramı")*

DÜLGER, Murat Volkan: "Tasarlanmış ve Önceden Tanımlanmış Veri Koruma ile Zarara Karşı Risk Sorumluluğu: Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18 Şubat 2019 Tarihinde Yayınlanan Kararları Ne Anlama Geliyor?" **www.academia.edu** (Erişim Tarihi: 12.08.2022). *("Risk Sorumluluğu")*

EKER, Damla: "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza Dışındaki Hukuka Uygunluk Sebepleri", **hukukihaber.net**, 14.06.2022, (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 30.07.2022)

ERKENEKLİ, Mehmet/

UZUN, Zafer/

GÜMÜŞ, Özlem D.: "Sosyoekonomik Statü ve Sosyal Değerler İlişkisine Yönelik Bir İnceleme", **Savunma Bilimleri Dergisi**, C. 11, S. 2, 2012, s. 125-147. (Erişim Tarihi: 30.12.2022)

GÜRPINAR, Damla: "Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk" **D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan**, C: 19, Özel Sayı, 2017, s. 679-694. (Erişim Tarihi: 03.08.2022)

HEKİMOĞLU,

Mehmet Merdan: "1982 Anayasasına Göre İnsan Hakları Kavramı", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 7, 2002, s. 53-70. (E.T: 28.11.2021)

HELVACI, Serap/

AYDIN, Gülşah Sinem: "Kişilik Hakkı İhlâlinden Doğan Vekâletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu", **MÜHF-HAD**, Cilt: 23, Sayı: 1, 2017, s. 265-301. (E.T.: 11.08.2022).

İMAMOĞLU, S. Hülya: "Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması", **AÜHFD**, Cilt: 54, Sayı: 2, 2005, s. 183-218.

KAYA, Cemil: "Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler ve İşlenmesi", **İÜHFM**, C. LXIX, S. l -2, 2011, s. 317-334. (Erişim Tarihi: 04.11.2021)

KILIÇOĞLU, Ahmet M.: "Haksız Fiillerden Sorumlulukta Ceza Hukuku ile Medeni Hukuk İlişkisi", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 29, Sayı: 3, 1973, s. 185-225. (Kılıçoğlu, Haksız Fiillerden Sorumluluk) (Erişim Tarihi: 03.08.2022)

KILIÇOĞLU, Ahmet M.: "Manevi Tazminatın Hukuksal Niteliği", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 1984, s. 15-21. (Kılıçoğlu, Manevi Tazminat) (Erişim Tarihi: 15.08.2022)

KIRCA, Çiğdem: "Manevi Tazminatın Fonksiyonu ve Niteliği", **Yargıtay Dergisi**, Cilt: 25, Sayı: 3, 1999, s. 242-270. (Erişim Tarihi: 15.08.2022)

KORF, Douwe: "EC Study on Implementation of Data Protection Directive: Comparative Summary of National Laws", **University of Essex Colchester,** Cambridge (UK), 2002, s. 1-209. https://gegevensbeschermingsrecht.nl/onewebmedia/douwe.pdf (E.T: 26.12.2022)

KORKUSUZ, M. Halit: "Tehlike Sorumluluğunun Hukukumuzdaki Yeri", **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 15-16, Sayı: 22-23-24-25, 2010-2011, s. 89-99. (Erişim Tarihi: 12.08.2022)

KÜZECİ, Elif: "İstatistikî Birimler ve Bilgilerin Geleceğini Belirleme Hakkı", **İnsan Hakları Yıllığı**, Cilt: 32, 2014, s. 53- 75. (Erişim Tarihi: 05.12.2021)

LİTMAN, Jessica: "Information Privacy/ Information Property", **Stanford Law Review**, Vol: 52, No: 5, 2000, s. 1283-1313. (Çevrimiçi) (E.T: 25.11.2021)

MARX, Gary T.: "For Sale: Personal Information About You", **The Washington Post**, 11 Aralık 1989. (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 28.11.2021)

ÖZATA, Musa/

ÖZER, Kubilay: "Sağlık Çalışanlarının Hasta Mahremiyeti Konusundaki Tutumlarının İncelenmesi", **Hacettepe Sağlık İdaresi**

Dergisi, C: 20, S: 1, 2017, s. 1-21. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/551763 (E.T.: 22.12.2022).

ÖZER, Oktay: "Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesinin ve Aktarılmasının Hukuki Boyutu", **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 92, Sayı: 3, 2018, s. 76-88. (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 02.11.2021)

POSNER, Richard A.: "The Right of Privacy", **Georgia Law Review**, Vol: 12, No:3, 1978, s. 393-422. (E.T.: 25.11.2021)

PRİNS, Corien: "When Personal Data, Behavior and Virtual Identities Become A Commodity: Would A Property Rights Approach Matter?", **SCRIPT-ed A Journal of Law, Technology and Society**, C.: 3, S.: 4, 2006, s. 270-303. (E.T.: 28.11.2021) *("When Personal Data, Behavior and Virtual Identities Become A Commodity")*

PRİNS, Corien: "Property and Privacy: European Perspectives and the Commodification of our Identity", **Information Law Series**, C.: 16, 2006, s. 223-257. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=929668 (E.T.: 26.12.2022) *("Property and Privacy")*

PURTOVA, Nadezhda: "Property Rights in Personal Data: Learning from the American Discourse", **Computer Law and Security Review**, Vol.:25, Nr.: 6, 2009, s. 1-24. https://www.academia.edu/4373513/Property_rights_in_personal_data_Learning_from_the_American_discourse (Çevrimiçi) (E.T: 26.12.2022).

REYHANİ YÜKSEL, Sera: "Hekimin Vekâletsiz İş Görmeden Doğan Sorumluluğu", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 21, Sayı: 2, 2015, s. 793-804. (Erişim Tarihi: 11.08.2022)

SAYGI, Samet: "6698 Sayılı Kanun'un Sistematiğinde Yargısal Başvuru Yolları", **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, C.:2 S.: 2, s. 30-61, (E.T.: 03.08.2022).

SEÇER, Öz: "Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi" **(Çevrimiçi)** (E.T: 08.08.2022).

SEROZAN, Rona: "Yeni Alman İfa Engelleri Hukuku", **İÜHFM**, Cilt: 58, Sayı: 1-2, 2000, s. 231-248. (Erişim Tarihi: 10.08.2022)

SEROZAN, Rona: **"**Culpa In Contrahendo, Akdin Müsbet İhlâli ve Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme Kurumlarının Ortak Temeli: Edim Yükümlülüklerinden Bağımsız Borç İlişkisi", **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 3, 1968, s. 108-129. (Erişim Tarihi: 08.08.2022)

SEROZAN, Rona: "Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler", **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 11, Sayı: 14, 1977, s. 93-112. (Erişim Tarihi: 16.08.2022)

SCHWARTZ, Paul M.: "Property, Privacy and Personal Data", **Harvard Law Review**, S.117, 2003-2004, s. 2056-2128. (Çevrimiçi) (E.T.: 28.11.2021)

ŞEKER, Muzaffer: "Şekil Noksanı Nedeniyle Sözleşmenin Hükümsüzlüğünden Kaynaklanan Sorumluluk Halleri ve Zararın Tazmini", **Legal Hukuk Dergisi**, S.: 61 T.: 01.01.2008, s. 1-11. (E.T: 30.12.2022)

ŞEN, Ersan: "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı'nın Anayasa ve Türk Ceza Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi", **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 83, Sayı: 3, 2009, s. 1197-1214. (Erişim Tarihi: 26.12.2022)

TÜRKMEN, Ahmet: "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanuna Göre Organizasyon Sorumluluğu (TBK m. 66/III)", **İÜHFM**, Cilt: LXX, Sayı: 2, 2012, s. 257-284. (Erişim Tarihi: 13.08.2022)

TURAN, Hasan Selçuk: 50 Soruda Kişisel Verilerin Korunması, **(Çevrimiçi)** https://kisiselveri.com/50-soruda-kisisel-verilerin-korunmasi (E.T: 10.05.2022).

UYAR, Lema: "Birleşmiş Milletler'de İnsan Hakları Yorumları İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, 1981-2006", **İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları**, s. 1-413 (Çevrimiçi) https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2016/05/05/BMde_Insan_Haklari_Yorumlari_1981_2006.pdf (E.T: 11.12.2021).

WARREN, Samuel D./

BRANDEİS, Louis D.: "The Right To Privacy", **Harvard Law Review,** Vol: 4, No: 5, 1890, s. 193-220. https://www.jstor.org/stable/1321160?seq=1#metadata_info_tab_contents (E.T.: 22.12.2022).

YÜCEDAĞ, Nafiye: "Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Cilt: 75, Sayı: 2, 2017, s. 765-790. (Erişim Tarihi: 05.07.2022) *("Hukuka Uygunluk Sebepleri")*

YÜCEDAĞ, Nafiye: "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler" **Kişisel Verileri Koruma Dergisi,** Cilt: 1, Sayı: 1, 2019, s. 47-63. (E.T.: 03.10.2022) *("Genel İlkeler")*

Tezler

AKINCI, Ayşe Nur: **Büyük Veri Uygulamalarında Kişisel Veri Mahremiyeti**, Sektörler ve Kamu Yatırımları Genel Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara 2019. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Buyuk_Veri_Uygulamalarinda_Kisisel_Veri_Mahremiyeti-Aysenur_Akinci.pdf (Erişim Tarihi: 22.12.2022.) *("Büyük Veri")*

ANI, Nevzat Ali: **Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 24.07.2022)

AVCI, Yasemin: **Kişisel Verilerin Korunması**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 26.07.2022)

AVCIOĞLU, Nur Halvet: **Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması Hakkı**, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2018. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 02.11.2021).

BASKIN, Onur: **Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması**, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sermaye Piyasası ve Ticaret Hukuku Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 03.11.2021).

BAYRAKTAR, Müzeyyen: **Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Korunması**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2022. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 26.12.2022).

***BOZKURT, Habip*:** **Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu**, Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 26.07.2022)

ÇABUK, Ezgi: **Avrupa Birliği Işığında Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 11.08.2022)

DEMİRCİOĞLU, Huriye Reyhan: **Culpa in Contrahendo Sorumluluğu**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2007, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 08.08.2022)

DİNÇ Engin: Kişisel Verilerin Korunmasında Uluslararası Düzenlemeler ve Türkiye'nin Durumu, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır 2006, ..\..\Downloads\206631.pdf (Erişim Tarihi: 22.12.2022).

ELBİR, Nazlı: **Kişiliğinin Korunması Bağlamında İşçiye Ait Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 21.07.2022)

ER, Habibe Esra: **Mobil Uygulamalarda Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 25.07.2022)

ERARSLAN TÜRKMEN, Sevgi: **Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 05.12.2021)

GÖÇMEN UYARER, Sinem: **6698 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması**, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 25.11.2021)

GÜRBÜZ EREL, İrem: **Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2021. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 12.12.2021)

GÜRSEL, İlke: **İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı,** Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Programı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir 2016. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 20.05.2022)

GÜRSES, Bekir: **AB ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması – Mevzuat Uyumuna Yönelik Bir Değerlendirme**, Marmara Üniversitesi, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 12.12.2021)

HİZARCİ, Emine: **6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 05.07.2022)

İMANÇLI, Canan: **Kişisel Sağlık Verilerinin Korunamamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 03.11.2021)

KARADUMAN İŞLEK, Sena: **Kişisel Verilerin Korunması Hakkı: Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 05.07.2022)

KOÇ, Elif Gizem: **Kişisel Verilerin Korunmasında Veri Sorumlusunun Medeni Hukuktan Doğan Hukuki Sorumluluğu**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 13.05.2022)

KOÇ, Fatma: **İş İlişkisinde Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2021. ***..\..\Downloads\710873.pdf*** (Erişim Tarihi: 28.12.2022)

MUTLU, Muhammet Sefa: **Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması**, Kadir Has Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T.: 19.12.2021)

ORAK, Beşir: **Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T: 11.08.2022).

ÖZKAN, Oğulcan: **Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 03.11.2021)

SEPİCİ GÜLEŞGEN, Şive: **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Açısından Meşru Menfaat Kavramının Değerlendirilmesi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yüksek Lisans Programı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2021. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 13.05.2022)

TEPE, Esra: **Özel Hukuk Açısından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2021. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 04.11.2021)

TOKER, Aylin: **Haksız Fiilin ve Haksız Fiilden Doğan Tazminatın Unsurları**, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2017. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 03.08.2022)

TOSUN, Çağdaş: **Haksız Fiilden ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk Çerçevesinde Sebeplerin Yarışması (TBK m. 60),** Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. ..\..\Downloads\590208.pdf (E.T: 30.12.2022)

UNGAN, Abdulkadir: **Haksız Fiilden Doğan Tazminat ile Koruma Tedbirlerine Aykırılıktan Doğan Tazminatın Karşılaştırılması**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2017. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 03.08.2022)

VELİOĞLU, Azize: **Sosyal Medya Özelinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim Tarihi: 05.07.2022)

ZOR, Abdülhamid: **Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu,** İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (E.T:12.08.2022).

Elektronik Kaynaklar

Article 29 Data Protection Working Party: **Guidelines on consent under Regulation 2016/679**. (E.T: 19.12.2021).

Article 29 Data Protection Working Party: **Opinion 4/2007 on the Concept of Personal Data**, 20 Haziran 2007, 01248/07/EN, WP 136, (Çevrimiçi) https://www.clinicalstudydatarequest.com/Documents/Privacy-European-guidance.pdf (E.T.: 02.11.2021)

KVK Kurumu: 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/185c2130-8070-4b2b-a91e-1d48322ca352.pdf

KVK Kurumu: 6698 Sayılı Kanun'da Yer Alan Temel Kavramlar https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4187/6698-Sayili-Kanun'da-Yer-Alan-Temel-Kavramlar

KVK Kurumu: Ulusal ve Uluslararası Alanda Kişisel Verilerin Korunmasına Duyulan İhtiyaç http://nitelikliveri.com/wp-content/uploads/2020/01/ulusal_ve_uluslararasi_alanda_kisisel_verilerin_korunmas%C4%B1na_duyulan_ihtiyac.pdf

KVK Kurumu: Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen

KVK Kurumu: Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması ..\..\Downloads\a23bfe08-9b3a-4c2f-8a97-a259dcc0e667 (1).PDF

KVK Kurumu: Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi ..\..\Downloads\41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF

KVK Kurumu: Açık Rıza https://kvkk.gov.tr/yayinlar/A%C3%87IK RIZA.pdf

KVK Kurumu: Çerez Uygulamaları Hakkında Rehber https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7353/Cerez-Uygulamalari-Hakkinda-Rehber

KVK Kurumu: Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-

	Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu
KVK Kurumu:	Veri Saklama ve İmha Politikası https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5386/KVKK-KISISEL-VERI-SAKLAMA-ve-IMHA-POLITIKASI
KVK Kurumu:	Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL VER%C4%B0LER%C4%B0NS%C4%B0L%C4%B0NMES%C4%B0, YOKED%C4%B0LMES%C4%B0 VEYA ANON%C4%B0M HALE GET%C4%B0R%C4%B0LMES%C4%B0 REHBER%C4%B0.pdf
KVK Kurumu:	Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular
KVK Kurumu:	Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler
KVK Kurumu:	Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler) https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/veri_guvenligi_rehberi.pdf
KVK Kurumu:	Kişisel Veri İşleme Envanteri Hazırlama Rehberi https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/224af10e-ff71-4cc9-9e18-c6c142f8da05.pdf
KVK Kurumu:	Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4192/Kanun-Kapsamindaki-Hak-ve-Yukumlulukler
KVK Kurumu:	Sorularla Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi (VERBİS) https://verbis.kvkk.gov.tr/UploadedFiles/SORULARLA_VERB%C4%B0S.pdf
KVK Kurumu:	Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a569a068-c079-4189-b134-f57bc727af7d.pdf